

SALA DE LECTURA

flacăra

anul XXXII
26 (1464)
VINERI
1 IULIE
1983

● săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Pe agenda politică a săptămânii, un eveniment cu semnificații în toate sectoarele vieții social-politice și economice:

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI

În multe feluri, ne despărțim, de-a lungul vieții, de ceea ce ne ține în ignoranță. Mulți ne ajută să ne rupem de ceea ce ne împiedică să fim cu adevărat niște trestii gânditoare. Dar sînt unii pe care nu-i putem uita niciodată. Vin ei, niște oameni care tin la noi înainte chiar de a se cunoaște și ne descoperă orînduirele acestor lumi, iar ei se numesc simplii dascăli, sau învățători, sau profesori și, de cîte ori ne gîndim la ei, ne par eterni ca o poveste, rîdînd în școlile lor pentru ca nimic din lumina lumii să nu se piardă în van. (pag. 4)

**Tovarășul
NICOLAE-CEAUȘESCU,
a participat la întîlnirea
de la Moscova a conducătorilor
de partid și de stat
din unele țări socialiste**

— Pag. 3 —

**Înaltă distincție indiană
înminată președintelui
României**

— Pag. 5 —

Cu natura socotelile
sînt simple:
nu-i dai, nu-ți dă!

**În toată
țara,
AMIAZA
GRIULUI**

— Pag. 6-7 —

**Medicamentele viitorului —
PROSTAGLANDINELE**

— Pag. 10 —

„Perpessicus socotește Floarea albastră ca fiind dintre cele mai puțin înțelese din poeziile lui Eminescu, în orice caz din poeziile cele mai nesupuse înțelegerii“.

— Pag. 13 —

Floare albastră

— Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita încalte,
Sufletul vieții mele.

În zadar riuri și soare
Grămădești-n a ta gîndire

Și cîmpurile astre
Și întunecata mare :

Piramidele-nvechite
Urcă-n cer virful lor mare —
Nu căta în depărtare
Pericla ta, iubite !

Astfel zise mitică,
Dulce nelezindu-mi părul.
Ah ! ea spuse adevărul ;
Eu am ris, n-am zis nimica.

— Hai în codrul cu verdeață,
Und-izvoare plîng în vale,
Știnca stă să se prăvăle
În prăpastia măreață.

Acolo-n ochi de pădure,
Lîngă balta cea senină
Și sub trestia cea lîină
Vom șede-a în foi de mure.

Și mi-i spune-atunci povești
Și minciuni cu-a ta gurică,
Eu pe-un fir de romaniță
Voi cerca de mă iubesti.

Și de-a soarelui căldură
Voi fi roșie ca mărul,
Mi-oi desface de-aur părul,
Să-ți astup cu dînsul gura.

De mi-l da o sărutare,
Nime-n lume n-a să știe,
Căci va fi sub pălărie —
Ș-apoi cine treabă are !

Cînd prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-i ținea de subsuoară,
Te-oi ținea de după git.

Pe cărare-n bolți de frunze,
Apucînd spre sat în vale,
Ne-om da sărutări pe cale,
Dulci ca florile ascunse

Și sosind l-al porții prag,
Vom vorbi-n întunecime ;
Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi ești drag ?

Înc-o gură — și dispăre...
Ca un stîlp eu stam în lună !
Ce frumoasă, ce nebună
E albastră-mi, dulce floare !

.....
Și te-ai dus, dulce minune,
Și-a murit iubirea noastră
Floare-albastră ! floare-albastră !
Totuși este trist în lume !

(1873, 1 aprilie)

Tribuna FRONTULUI

Democrației și Unității Socialiste

Controlul oamenilor muncii: o acțiune vastă și eficientă

Interviu cu tovarășul Viorel Ștefănescu, președintele Consiliului municipal București al sindicatelor și vicepreședinte al Comisiei de coordonare și îndrumare de control a oamenilor muncii a municipiului București.

— Stimate tovarășe Viorel Ștefănescu, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste o pondere însemnată o au organizațiile de sindicat. Așa cum indica tovarășul Nicolae Ceaușescu la cuvântarea ținută la cel de-al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, un rol important trebuie să-l aibă F.D.U.S. în organizarea și desfășurarea controlului de masă asupra felului cum se îndeplinesc hotărârile partidului și statutul în diferite sectoare ale construcției socialiste. Ce aspecte concrete au luat aceste indicații?

— Controlul oamenilor muncii vizează într-o măsură importantă sectoarele legate de asigurarea unor condiții de muncă și viață tot mai bune pentru întregul nostru popor. Pe drept cuvânt am putea spune că activitatea de control exercitată de oamenii muncii este vastă. Numai în municipiul București sunt organizate 3.500 echipe de control formate din 16.764 membri. Dintre acestea, cele mai multe — 3.105 — sînt ale sindicatelor. În aceste echipe activează 14.608 membri de sindicat. Alte organizații ale F.D.U.S., Comisiile de femei, U.T.C. și U.A.S.C.R. au, de asemenea, numeroase echipe de control, care activează deosebi în sectoarele de activitate specifice.

— Concret, ce sectoare de activitate intră în sfera controlului oamenilor muncii?

— Cu precădere domeniile cu influență directă asupra creșterii nivelului de viață al celor ce muncesc. Unitățile controlate sînt specificate prin lege. Controlăm unități comerciale de alimentație publică, piețe, cantine, bufete de întreprindere, unități de prestări servicii către populație, instituții cultural-artistice, instituții sanitare, creșe și grădinițe, case pentru copii, instituții de ocrotire a minorilor, cămine de bătrîni și cantine de ajutor popular, oficii de asigurări sociale și pensii, servicii și secții de expertizare a capacității de muncă, hoteluri și moteluri, transportul în comun, parcuri și locuri de agrement, întreprinderi de gospodărie comună, I.C.R.A.L., unități care folosesc substanțe toxice din punct de vedere al protecției muncii și al mediului înconjurător. Scopul acestor controale este de a se respecta drepturile oamenilor muncii, de a se gospodări cât mai bine fondurile și resursele de care dispunem, pentru a se asigura cinstea și corectitudinea în domeniile de activitate care influențează direct calitatea vieții de zi cu zi.

— Care sînt rezultatele concrete ale acestei activități?

— În anul care a trecut au fost controlate 10.473 unități. Unele din ele au fost controlate de mai multe ori. În urma controlului au fost înregistrate aproximativ 35.000 propuneri, din care aproape 32.000 au fost soluționate. În primele 5 luni ale acestui an au fost controlate 3.213 unități. Din cele 742 de propuneri, 498 au fost soluționate. Echipele de control vizează deosebi îmbunătățirea aprovizionării cu produse de largă necesitate, descongestionarea unităților de ambalaje, igienizarea, ritmicitatea în aprovizionare, corectitudinea lucrătorilor din comerț, depistarea unor practici necinstite cum ar fi vînderea produselor cu suprapreț sau cu lipsă la gramaj, desfacerea preparatelor cu termene depășite de garanție sau în condiții necorespunzătoare de igienă, buna gospodărire a unităților, atitudinea civilizată a lucrătorilor din comerț față de consumatori etc.

— În ce direcție considerați că trebuie insistat?

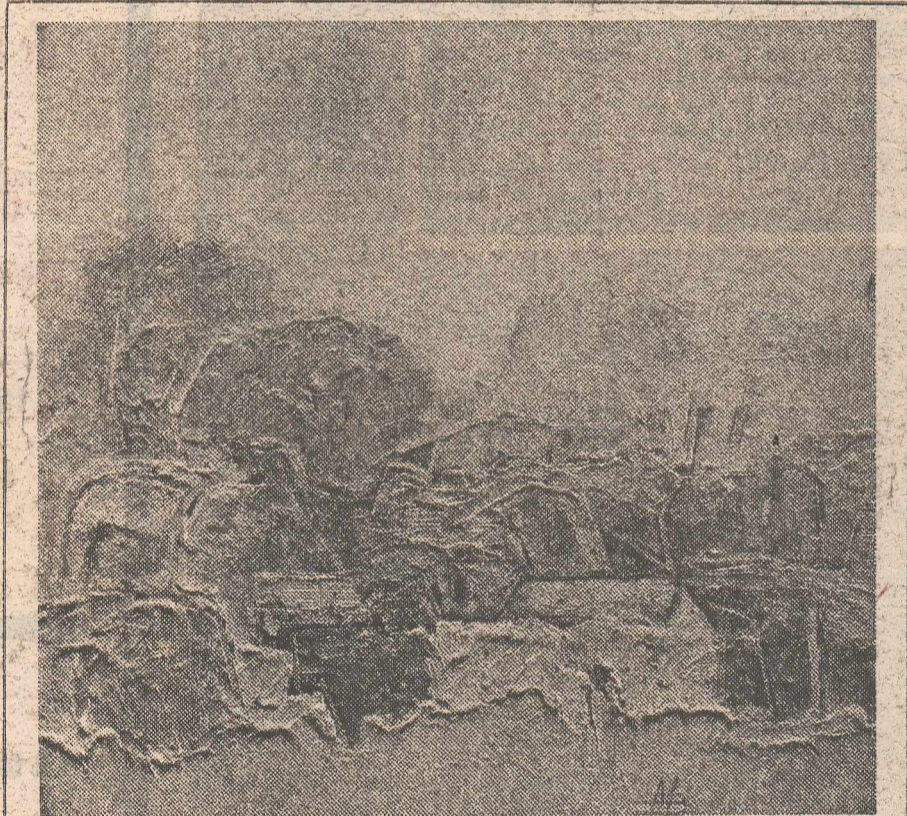
— În analizarea mai operativă și mai eficientă a propunerilor rezultate din controalele echipelor oamenilor muncii. Se impun pentru înlăturarea unor lipsuri și practici care persistă măsuri concrete și mai severe. Un exemplu la întimplare, un răspuns al I.C.L. Alimentara 2: S-a organizat ședință cu întregul colectiv al unității, prelucrîndu-se din nou regulile generale de comerț și atrăgîndu-se în mod special atenția asupra faptului că orice produs aflat în magazinele unității trebuie să fie și în rafturi. Sau: Șeful de unitate a fost chemat la conducerea întreprinderii fiind sever atenționat. A cîta oară și cît de sever? Această severă atenționare de cite ori va mai fi făcută? În general însă se poate spune că eficacitatea controlului oamenilor muncii este deosebită. În cele mai multe cazuri măsurile sînt luate pe loc.

G. OPREA

Să nu ne jucăm de-a gospodării

Sîmbătă, 25 iunie, am însoțit în două unități de alimentație publică o echipă de control a oamenilor muncii formată din Gheorghe Neculai, Constantin Comănică și Ion Visu, activiști ai F.D.U.S., Consiliul municipal București. Cei trei activiști fac această muncă obișnuită de mai bine de 25 de ani și au o mare experiență în acest domeniu de activitate. Încercăm cu comentarii minime să povestim filmul controlului, deși cele constatate, argumentele și replicile celor în cauză nu fac parte din nici o premieră.

I.C.L. Alimentara 5, Autoservirea Sălaj din Soseaua Sălaj nr. 265. Ora 10. Cîteva gospodine își fac obișnuitele tîrguieci. Alimentara are un compartiment de autoservire, un raion de dulciuri și unul cu produse gospodina, mezeluri și brînzeturi. Cerem vinzătoarei Elena Pană niște cîrnați Trandafir, 49 lei kilogramul. Pentru cele 750 de grame, după o socoteală mîntală care ducează cîteva fracțiuni de secundă, ni se indică să plătim 38 lei. O facem. Da, a greșit în detrimentul nostru.

În acest număr, reproduceri după lucrările pictorului MIHAI BANDAC

Fotografia de pe pag. 1 aparține lui PAUL AGARICI

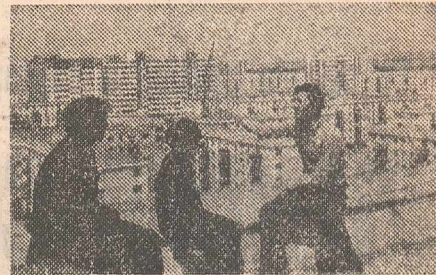
Cîrnații fac exact 36,75 lei. Cîntarul pleacă de la plus 5 grame tot în detrimentul nostru și deci și în al tuturor cumpărătorilor din cartierul Sălaj. Raionul de dulciuri este înconjurat de o sfoară, semn că este închis. Păcat, pentru că este bine aprovizionat. Vinzătoarea care ar fi trebuit să vîndă în dimineața aceea la raionul respectiv este în concediu de odihnă și nu s-a găsit o soluție pentru înlocuirea ei. Tot din acest motiv, susține responsabilul unității, tovarășul Sever Gheorghisor, nu este pus în vânzare rahatul, 100 kilograme. Va fi vîndut după amiază cînd va veni schimbul. Raionul gospodina este foarte sărac reprezentat. La ora aceea putea oferi cumpărătorilor din cartier două casolete cu salată orientală, una cu fasole bătută și 3 bucăți sîplină prăjită. Aspectul lor e departe de a fi comercial. Arată de parcă ar fi fost uitate de cineva la plecarea în concediu. Au fost livrate în urmă cu două zile de bufetul expres Rahova. Nu se vor mai vinde niciodată. Cu tot cu casoleta de plastic, salata orientală costă 6,60 bani. Ce faceți cu toate acestea care nu se vînd? Le aruncăm, răspunde șeful de unitate. Deci, vreo 30 de lei aruncați. Produsele raionului gospodina nu prea se vînd. Șeful de unitate nu a mai lansat nici o comandă din ziua de 21 iunie. E firesc, dacă stăm să ne gîndim că nu prea au căutare. Raionul gospodina a fost creat în ideea de a veni în ajutorul celor care nu au posibilitatea să gătească. Calitatea produselor de la acest magazin nu are darul să-i obișnuiască pe oameni cu avantajele oferite de preparatele și semipreparatele specifice. În magazia unității s-au mai găsit 7 bidoane cu circa 100 kilograme citrice stricate. Ele așteaptă de aproape o lună să vină cineva de la conducere pentru a întocmi actele de scădere. În jurul lor roiesc niște musculițe.

Mici dar multe și care nu par agresive. Și acum de bine. Depozitele, camerele frigorifice și vitrinele sînt curate (cu excepția lămiilor stricate), unitatea este bine îngrijită și la raionul autoservire se găsește de toate. Mărfurile din magazie se găsește și în rafturi, puse la vedere și la îndemîna doitorilor.

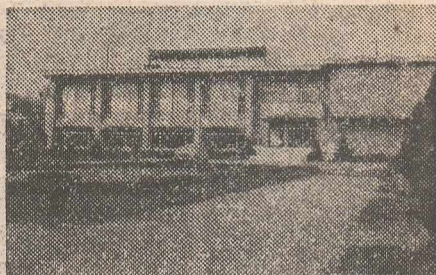
„Ambianță” sau clientul nostru cu ghinion

I.A.P.L. Aluni, restaurantul Ambianța din strada Cuza Vodă nr. 56. Comista s-a așezat la masă și și-a manifestat dorința să bea o bere rece. Nu s-a putut fără gustare. Dacă tot nu se putea fără gustare, ne-am zis să bem un coniac. Ce gustări aveți? I-am întrebat pe ospătarul Marcel Truică. Fiind zi de pește ni s-a oferit stavrid pe varză, piachie, stavrid pe ghiveci și pină la urmă, pentru că n-am auzit niciodată de o asemenea combinație, am acceptat fîcat pe ghiveci sau în ghiveci, cum vrem să-i spunem. Alteva nu ne-a mai putut oferi tovarășul Marcel Truică. Gustarea oferită de dînsul costa 18 lei. Dacă tot aveam bani de coniac, ce mai conta 18 lei în plus. Să mai spunem în trecut că toate mesele erau ocupate

Agenda

Cartierul Craiovița Nouă din municipiul Craiova

Rimnicu Vilcea — Casa de cultură a sindicatelor

Controlul co supracont

Geza Kaffay este un om foarte corect. La 65 de ani, singur și destul de bolnav, cu cel mai firesc zîmbet din lume, nu iartă nimănui un capăt de ață. Cu mersul lui încet, de om în vîrstă, apare peste tot și cu tot ritualul de politețe caracteristic mai degrabă începutului de secol își spune tot ce observă la capitolul ne-reguli, și ți le spune ca într-un discurs sentimental, de parcă ar dicta o scrisoare de dragoste. Și fermitatea cu politețea i-au adus lui Geza Kaffay multe gunoaie în pungă, ca răzbunare pentru neiertătoarele constatări făcute de-a lungul anilor. Ca secretar al comisiei de coordonare județeană a activității oamenilor muncii, Geza Kaffay a zeci și sute de locuri de muncă și s-au întilnit cu el să se „revanșeze” pe pădite, ba cu o lipsă de scoată din peșteră de multe asemenea narul cu părul și murile sale, ai echipelor de control

comerțului din orașul Tîrgu Mureș, care comerț, trebuie spus deschis, e departe de a pune nervii locuitorilor la repetate încercări cotidiene.

Am făcut împreună o plimbare prin centrul orașului și prin cîteva locuri cu afuență de public. Pe drum mi-a spus cite ceva despre cele 1.649 de echipe de control care au organizat 14.345 de controale (și efectele acestor controale se vîd), despre drumurile făcute la diferite ferme pentru a afla pe unde se incurcă aprovizionarea cu legume și fructe a orașului. Și împotriva golurilor de aprovizionare, a mărfurilor cu termen expirat, a sortărilor pe calitate și prețuri au fost îndreptate o serie de acțiuni, în marea lor majoritate eficiente. După ce-am călcat prin impecabile magazine de stofe, de porțelanuri, după ce-am admirat o piramidă de sticle de bere ridicată pe trotuarul din fața restaurantului „Mureșul”, pașii ne-au purtat și printr-un magazin Costat, în apropierea gării, unde nu era o curățenie sclipitoare (mai o frunză de varză pe jos, mai o frunză de ceapă) dar se găseau de toate. Două oameni cu două piine ca niște ghiulele ne-au detur-nat plimbarea, un fel de control neoficial pentru a vedea eficiența altor controale, căci viața, vrînd nevrînd, a devenit un fel de control al controlului supracontrolat, și așa am ajuns într-un magazin de piine. La Tg. Mureș se găsește piine. Dar de la a se găsi pînă la a fi bună mai este puțin. Locuitorii care țineau în acea zi o piine la subsuoară clătinau din cap. Piinea nu e crescută, specialitățile sînt destul de puține, aluatul de multe ori ajunge în magazin sub o crustă tare și cornulețele sînt ascuțite și tari ca niște gloanțe pentru o mitralieră de calibru. Ceea ce înseamnă că fabrica de piine ori n-a fost controlată deloc, ori a fost controlată prea puțin, ori a fost controlată inutil.

OPREA GEORGESCU

CORNEL NISTORESCU

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a participat la întâlnirea de la Moscova a conducătorilor de partid și de stat din unele țări socialiste europene

neral al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, conducătorul delegației bulgare; Gustav Husak, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, conducătorul delegației cehoslovace; Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democratice Germane, conducătorul delegației R.D.G.; Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Poloneze; Janos Kadar, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, conducătorul delegației ungare; I.V. Andropov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., conducătorul delegației sovietice.

În cadrul întâlnirii s-a făcut un schimb de păreri cu privire la evoluția evenimentelor internaționale în ultimul timp și s-a adoptat o Declarație comună. În acest document, se arată că la întâlnire au fost reafirmate aprecierile și concluziile privind evoluția situației internaționale cuprinse în Declarația politică, adoptată la 5 ianuarie 1983 la Consfătuirea de la Praga a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Este vorba, în primul rând, de concluzia privind hotărârea tot mai puternică a popoarelor, a tuturor forțelor progresiste și iubitoare de pace de a se pune capăt cursei înarmărilor, de a se trece la dezarmare, îndeosebi la dezarmarea nucleară, de a se asigura dezvoltarea tuturor statelor în condiții de egalitate, de respect al independenței și suveranității naționale, într-un climat de colaborare, securitate și pace. Situația creată în lume, se arată în Declarația comună, pune în fața tuturor statelor, a tuturor popoarelor problema cum poate fi evitată alunecarea lumii spre catastrofă. Legat de aceasta, participanții la întâlnire au reafirmat actualitatea și valabilitatea programului de acțiuni propus la Praga la 5 ianuarie și s-au pronunțat din nou împotriva întrecerii în domeniul înarmărilor nucleare și, în general, împotriva oricărei competiții militare.

După cum se consemnează în documentul menționat, participanții la întâlnire consideră că problema fundamentală a contemporaneității o constituie încetarea neîntârziată a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, îndeosebi la dezarmarea nucleară, și apreciază că este necesar să se facă totul pentru realizarea acestor țeluri, de covârșitoare importanță pentru apărarea păcii, civilizației și vieții pe pământ.

O atenție deosebită a fost acordată, la întâlnirea de la Moscova, relațiilor dintre țările participante la Tratatul de la Varșovia și țările membre ale N.A.T.O. Statele participante la întâlnire s-au adresat din nou statelor membre ale N.A.T.O. cu chemarea de a începe neîntârziat negocieri directe în vederea ajungerii la un acord privind înghețarea, începând cu 1 ianuarie 1984, a cheltuielilor militare și a măsurilor concrete de reducere reciprocă efectivă a acestor cheltuieli, în perioada următoare. S-a remarcat, de asemenea, că se așteaptă acordul statelor N.A.T.O. de a se trece la examinarea practică a propunerii referitoare la Tratatul privind nefolosirea reciprocă a forței militare și la menținerea de relații pașnice între statele participante la Tratatul de la Varșovia și statele membre ale Tratatului Atlanticului de Nord, deschis tuturor statelor lumii.

Dezbatând problemele asigurării păcii și securității în Europa, participanții la întâlnire s-au pronunțat din nou pentru înfăptuirea propunerilor privind crearea de zone denuclearizate în nordul Europei, în Balcani și în alte regiuni ale continentului european. Totodată, s-au subliniat însemnătatea și necesitatea încheierii cât mai grabnice a reuniunii de la Madrid cu rezultate pozitive, care să răspundă așteptărilor popoarelor europene și să asigure convocarea Conferinței pentru măsuri de întărire a încrederii, securității și pentru dezarmare în Europa, continuitatea procesului multilateral început la Helsinki. Statele participante la întâlnirea de la Moscova au chemat țările europene să facă totul pentru înlăturarea pericolului nuclear în Europa, pentru transformarea Europei într-un continent al păcii, liber de arme nucleare, atât cu rază medie de acțiune, cât și tactice, într-un continent în care toate statele să conlucreze pe bază de deplină egalitate și respect reciproc în interesul progresului și bunăstării popoarelor lor, al liniștii, înțelegerii și securității în Europa și în întreaga lume.

P. NICOARA ■

La începutul acestei săptămâni, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat la întâlnirea de la Moscova a conducătorilor de partid și de stat din unele țări socialiste europene. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarășii Con-

stantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, Constantin Olteanu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul apărării naționale, Miu Dobrescu, membru supleant al

Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe.

Din partea celorlalte state la întâlnire au luat parte: Todor Jlykov, secretar ge-

O lecție a istoriei care nu trebuie uitată

— 50 de ani de la crearea Comitetului Național Antifascist —

O jumătate de veac s-a scurs de la constituirea Comitetului Național Antifascist, eveniment memorabil în istoria României, marcând o perioadă de aspre încercări în care atârna în cumpănă înseși căile viitoarei evoluții politice și sociale a patriei. Lupta — dusă atunci de Partidul Comunist Român pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, a valorilor perene ale culturii, pentru independența și suveranitatea patriei și înșiși ființa sa națională reliefează pregnant consecvența partidului nostru, liniile sale de forță păstrate neabătut de-a lungul deceniilor. Desigur, la sfârșit de veac XX România traversează o altă perioadă istorică, „generațiilor de azi” — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — istoria le-a hărăzit fericirea de a vedea înfăptuindu-se viziunile și dorințele cele mai cutezătoare ale înaintașilor, lor le-a revenit misiunea de a făuri viitorul de aur al patriei. Dar nu trebuie să fie uitate învățămintele istoriei, iar lupta de acum o jumătate de veac nu se poate socoti pe deplin încheiată atât timp cât în lume pacea este amenințată, politica de dictat și dominație se mai face simțită, iar fascismul în straie noi, neofasciste, continuă să-și ridice capul. Iată de ce, documentele antifasciste de acum o jumătate de veac, fapta vie a comuniștilor români, a tuturor forțelor progresiste, sună și azi ca un solemn avertisment: NU UITAȚI!

Clarviziunea și patriotismul fierbinte al comuniștilor le-au permis a discerne, încă de la primele manifestări ale fascismului european, gravul pericol pe care acesta îl prezenta și pentru țara noastră. În septembrie 1922, ziarul „Socialismul”, organ central al P.C.R., scria: „Asadar, fascismul, care s-a dezvoltat în Italia și a apărut în diferite alte țări burgheze, își face apariția și la noi”. La începutul anului 1923, comitetul secțiunii București a adresat maselor un viguros apel, considerat drept unul dintre primele documente cu caracter antifascist elaborate de partid, prin care acestea erau chemate să se organizeze în vederea apărării drepturilor și libertăților democratice amenințate.

Această prețioasă experiență își păstrează de deplin actualitatea, repetatele avertismente conținute în cuvântările președintelui Nicolae Ceaușescu în sensul că pericolul fascist nu trebuie subapreciat evocă un fapt istoric de necontestat: fascismul a putut progresa, cu urmările catastrofale care se cunosc, pentru că forțele politice democratice, exceptând comuniștii, au subestimat gravitatea fenomenului.

În România, după cum se știe, puternicele bătălii de clasă din ianuarie-februarie 1933 conduse de partid s-au înscris printre primele acțiuni de masă ale proletariatului internațional după instaurarea fascismului în Germania, unde acesta a luat formele cele mai brutale și mai agresive. Primejdia pe care o reprezenta pentru țara noastră această mișcare antinațională și antisocialistă, în mod ipocrit intitulată național-socialistă, se amplifică pe măsură ce Germania lui Hitler își manifesta tot mai clar intenția de a-și întinde tentaculele asupra Europei. Iată de ce, pe baza hotărârii Biroului Politic al C.C. al P.C.R., în aprilie 1933 s-a format un comitet antifascist de inițiativă și în luna iunie s-a creat Comitetul Național Antifascist, în a cărui conducere au fost alese personalități marcante ale vieții noastre publice și culturale. Ca reprezentant al tineretului muncitoresc revoluționar a activat în conducerea Comite-

tului tinăru comunist Nicolae Ceaușescu. Înzestrat cu un înnăscut simț organizatoric și cu un rar dinamism și energie revoluționară el se va afirma strălucit în mișcarea antifascistă și va deveni repede cunoscut în întreaga țară. Este un titlu de cinste și de mândrie pentru partidul nostru faptul că secretarul său general, conducătorul României noi, și-a legat numele încă din cea mai fragedă tinerețe de cea bătălie hotărâtoare pentru destinul țării și al poporului român, dovădind prin vorbă și mai ales prin faptă că istoria se confundă cu viața poporului și viața cu istoria.

Răsfoim cu emoție paginile din istoria luptei antifasciste de acum o jumătate de secol conduse de comuniști în grele condiții și în ciuda persecuțiilor autorităților, care nu vedeau cu ochi buni progresele Comitetului Național Antifascist, adevărate crescândă a maselor față de lozincile sale. „Stringind în jurul acțiunii antifasciste pe toți cei care lucrează cu brațul sau cu mintea la orașe și sate — se arată într-un Apel al Comitetului Național Antifascist din iulie 1933 publicat în ziarele de mare tiraj „Dimineața” și „Adevărul” — vom putea stăvili în România triumful unui curent care poartă în ei germenul de distrugere a tot ce este izvor de muncă și gândire”. Lupta antifascistă se confundă, asadar, în concepția partidului, cu apărarea celor mai nobile atribute ale omului: munca, gândirea liberă, creația.

În anul următor, comitetele antifasciste înființate în principalele orașe ale țării își lărgeau sfera de activitate și în lumea satelor, noi comitete începând să acționeze în județe cu specific dominant agrar. În iulie 1934, în scopul atragerii tinerei generații în mișcarea antifascistă și ținându-se seama de faptul că tineretul era cel dintâi vizat de extrema dreaptă spre a fi captat în organizații și echipe de soc teroriste, s-a creat Comitetul Național Antifascist al Tineretului, în cadrul căruia un rol de prim ordin a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acest comitet a dus o intensă muncă de organizare printre tinerii muncitori și studenți, de asemenea la sate. Documentele vremii înregistrează acțiunile conduse de tinăru revoluționar Nicolae Ceaușescu și de alți comuniști, persecuțiile la care erau supuși de fasciști — adesea cu sprijin tacit sau făcând din partea autorităților —, dirzenia lor în fața organelor de reprimare. Astfel, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în toamna anului 1934 la o sesiune a tineretului antifascist din București, strada Cîmpineanu nr. 7, în cursul căreia s-a discutat problema organizării tineretului muncitoresc în comitete antifasciste, este consemnată într-o notă a Siguranței. Tot în acea perioadă ziarul „Clopotul” descrie cum tinăru Nicolae Ceaușescu și alți militanți antifasciști au fost victimele „unei barbare agresiuni săvârșite de către organele polițienești din circumscripția 13 împreună cu un grup de gardiști de fier în uniformă... Timo de o oră (antifasciști) au opus o dirză rezistență, cu toate că nu erau înarmați decât cu hirtie și creion...” Cit de emoționant sună și azi aceste rânduri evocând furia neputincioasă a celor care se temeau de revoluționari înarmați doar „cu hirtie și creion”, alfel spus: înarmați cu cea mai temută armă dintre toate — adevărul, slăbirea prin sacrificiul de sine a intereselor vitale ale poporului. „Lăsați-nușca și luați cartea... — erau îndemnați tinerii într-un articol publicat în gazeta „Alte zări”. — Luați cartea de filozofie, de sociologie, de economie politică și de istorie

socială. Nu vă lăsați furati de vorbe frumoase sunătoare, ci cercetați realitățile care ne înconjoară. Studiind rece, suflul vostru se va încălzi descoperind cauzele nedreptăților și ale mizeriei societății de azi. Și atunci veți lua voi inițiativa și veți îndrepta armele voastre — puterea de muncă și suflul dornic de dreptate — împotriva adevăraților asupritori”. În aceste cuvinte descifrăm și cauza profundă pentru care autoritățile se înverșunau împotriva antifasciștilor, care legau opoziția lor dirză față de „cluma brună” cu apărarea năzuințelor de pace și progres social ale poporului.

Comitetul antifascist al tineretului a propus atunci și celorlalte partide și organizații muncitorești încheierea frontului unic împotriva fascismului. „Prietenii, orice zi de neorganizare și inactivitate a luptei antifasciste din România o vom plăti miine cu sînge” — se arăta în propunerea pentru încheierea unui front unic antifascist, făcută în octombrie 1933 de către reprezentanții ai tineretului antifascist Congresului general al tineretului social-democrat.

Din păcate, deși au fost organizate atunci unele acțiuni antifasciste în colaborare cu alte partide și grupări politice, inclusiv burgheze, acțiuni comune la scară națională nu au putut avea loc decât în perioada următoare, întrucât deși numeroși muncitori social-democrați și cadre din conducerea locală și centrală a partidului se pronunțau pentru încheierea Frontului unic muncitoresc, o serie de lideri social-democrați, ignorând sarcinile ce stăteau în fața clasei muncitoare, au respins propunerile comuniștilor.

În acest context, la sfârșitul anului 1934, guvernul instituie starea de asediu și 32 organizații, printre care și Comitetul Național Antifascist, sint declarate în afara legii și dizolvate. Dar nu o trăsătură de condei sau un simplu act legal puteau „anula” lupta antifascistă dusă cu abnegație de comuniști în acei ani, care au fost și primii ani de luptă, educație și cultură revoluționară ai celui care va deveni conducătorul și făuritorul României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Deși existența legală a Comitetului Național Antifascist a fost relativ scurtă — numai 18 luni — rezultatele activității sale au fost fructuoase, influențând într-un chip decisiv opinia publică românească în cadrul luptei generale antifasciste. Activitatea Comitetului, întregită apoi cu aceea desfășurată în cadrul Frontului popular antifascist, avea să abată, timp de ani de zile, primejdia fascistă, externă și internă, pentru România.

Insuflețitoarele idealuri ale Comitetului Național Antifascist de acum 50 de ani rămân vii, pildă și îndemn la vigilență și în ziua de azi, când într-o serie de țări mai există condiții pentru existența grupărilor neofasciste, ba chiar se vintură ideea creării, în forme camuflate, a unei Internaționale fasciste. Rasismul și irracionalismul, dezchilibrarea și destabilizarea vieții politice și sociale prin repetate acte de terorism, telurile expansioniste nedeghizate, reprezentă sau fac să respic, sub o formă sau alta, ideologia fascistă, care refuză să moară de bunăvoie și trebuie deci să primească riposta hotărâtă a tuturor forțelor progresiste. Avem datorită, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fața generațiilor de azi și de miine, de a face totul pentru a bara calea unei noi ascensiuni a fascismului, pentru a feri omenirea de acest dușman al civilizației și progresului.

LIONEL NIȚESCU

Totul se petrece ca într-o vrajă. Vine un om pe care nu-l ai mai văzut niciodată și îți arată că lumea pe care ti-au dezvăluit-o părinții și bunicii încă de când erai mic poate să fie trecută pe un caiet cu ajutorul unui toc și al unei călmări cu cerneală. Mai întâi îți arată că vorbele pe care ai tăi te-au învățat pot fi descompuse în litere și apoi recompose la loc. O-i fac cuvîntul „ol”, a-c fac cuvîntul „ac”. Și te miri și te încinți dornic să pătrunzi mai adînc în arcele abecedarului. Și tot așa, ajungi să scrii propoziții de care mai tirziu o să te înduiozezi singur: „Ana are mere”, sau să citești mici povestiri ca „Fănică și fulgul” pe care n-ai să poți să le uiți niciodată, de parcă ar fi desprinse din cele mai importante cărți ale umanității. Vine și un alt om care îți explică pe îndelete că merele Anei pot fi numărate, la ele se pot aduna alte mere sau ele pot fi împărțite. Și iar te bucuri pentru că ai mai descoperit ceva din ce se petrece în jurul tău, ceva de care te-ai fi simțit frustrat dacă n-ai fi aflat. Cu ajutorul unor astfel de oameni lumea îți se pare și mai minunată, mai plină de culori și parfumuri, mai ales după ce citești singur prima

30 iunie — Ziua învățătorului

Eterni ca o poveste

carte, care poate să-ți înriurească destinul, dacă lectura ajunge să te subjuge. Și pe nesimțite crești, și un altcineva, un bărbat sau femeie, îți deschide ochii învățîndu-te cuvintele unei alte limbi decât cea pe care ai vorbit-o de la naștere. Dar n-ai să te miri bine de ce lucru netaimător și s-a întâmplat că și capeti dreptul de a te iniția în tainele dezvoltării societății omeniești, sau să afli nume de ape și de orașe prin care, chiar dacă n-ai să treci niciodată, o să-ți pară mai tirziu bine să știi că există, ca o făgăduință a unor aventuri extraordinare. Apoi, e timpul să afli cum se combină elementele chimice sau cum se pot explica diverse fenomene ale naturii, sau din ce sintem făcuți noi, ori plantele, ori animalele, încît universal, care în copilărie îți părea o nebuloasă, și se înfățișează de o coerență surprinzătoare. Și asta numai pentru că, la fiecare treaptă a vieții, vine cineva și te poartă de mîna, ca pe un discipol însetat de știință și cultură, prin cele mai fermecate tărîmuri ale cunoașterii. Și vremea trece aproape fără să bați de seamă și ai ajungă la rîndul tău, citeodată, să știi la fel de multe ca oamenii aceia care te-au învățat carte, și noti la rîndul tău să-i înveți pe alții, pentru asta trebuindu-ți însă nu numai știință, dar și o mare dragoste de cei mici, și o mare răbdare, și o înfrîntă nădădă de a stăruii, și o...

În multe feluri ne despărțim, de-a lungul vieții, de ceea ce ne ține în ignoranță. Mulți ne ajută să ne rupem de ceea ce ne împiedică să fim cu adevărat niște trestii gânditoare. Dar sînt unii pe care nu-i putem uita niciodată. Vin ei, niște oameni, care în la noi înainte chiar de a ne cunoaște și ne descoperă orînduiele acestei lumi. Iar ei se numesc simplu dascăli, sau învățători, sau profesori și, de cite ori ne gîndim la ei, ne par eterni ca o poveste, trudind în școlile lor pentru ca nimic din lumina lumii să nu se piardă în van.

GEORGE ARION

Trecînd în cea de a doua jumătate a actualului cincinal 1981—1985, două sînt informațiile cu privire la starea economiei naționale, care rețin cu deosebire atenția: o importantă accelerare a creșterii economice în următorii doi ani și conferirea unui rol de prim rang cercetării științifice naționale în eforturile generale de dezvoltare economico-socială a țării.

Să le examinăm pe rînd. Ne amintim că în anii 1981—1982, în ciuda unor serioase dificultăți ținînd de conjunctura economică internațională dar și dereglări și contradicții proprii, economia românească n-a încetat să se dezvolte, deși nu în ritmul planificat. O atestă comunicatele statistice anuale, o confirmă avîntul din primele luni ale anului în curs. Pentru că în prima parte a anului 1983 activitatea s-a soldeze cu o depășire de citeva miliarde la producția industrială și după cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „există premisele necesare îndeplinirii, pe întregul an, a producției industriale cu o depășire de cel puțin 12 miliarde lei.” Acest reviriment nu este rezultatul cine știe căruia miracol, ci produsul unei munci tenace, desfășurate zi de zi în fiecare județ, în fiecare localitate, în fiecare unitate productivă. O activitate care a permis unităților noastre economice să valorifice mai eficient resursele de care dispun și le creează posibilitatea de a se adapta mai bine la condițiile impuse de criza economică mondială. Toate acestea creează premisele pentru o dezvoltare mai rapidă a forțelor de producție în viitor și pe a-

ceastă bază o sporire susținută a venitului național, pe care le și anunță, dealtfel, comunicatul recentei sesiune a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Potrivit acestui comunicat, în anii 1984—1985, producția industrială urmează să sporească într-un ritm mult mai înalt decît în primii doi ani ai cincinalului, la dimensiuni care să asigure pentru întreaga perioadă 1981—1985 un ritm mediu anual de creștere de 11,8 la sută la producția netă și 6,9 la sută la producția marfă. Creșterea producției, însoțită de o diminuare în continuare a cheltuielilor

FORȚA DINAMIZATOARE A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

materiale în produsul social, vor determina o sporire a venitului național, în anii 1981—1985, într-un ritm mediu anual de 9,8 la sută. Sint obiective pe cit de temerare pe atît de realiste, pentru că ele se bazează pe activitatea laborioasă din acești ultimi ani, care, așa cum am văzut, și a început să dea primele roade, dar mai ales pe uriașul potențial productiv (creat în cea mai mare parte în ultimii 10—15 ani) a cărui fructificare deplină ar putea asigura un ritm de dezvoltare încă și mai înalt.

Li se adaugă forța dinamizatoare a cercetării științifice românești. Și nu este o pură întimplare că numai cu 10 zile mai înainte de anunțarea acestor importante obiective economice, în Capitală, a

avut loc o semnificativă trecere în revistă a forței inovatoare a cercetării științifice românești prilejuită de Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Dispunem, s-a afirmat la Plenară de către factorii cei mai autorizați, de o puternică bază de cercetare științifică și tehnologică. Mai presus de toate, dispunem de un puternic corp de cercetători, de oameni de știință cu o înaltă pregătire științifică și tehnică a căror activitate s-a concretizat în rezultate cu nimic mai prejos decît cele mai bune obținute pe plan mondial. Acest corp de cercetă-

tori a adus și aduce o contribuție de prim rang în domeniul hotărâtoare ale dezvoltării economiei naționale. Numai în anul 1982, s-a exemplificat, activitatea colectivelor de cercetare s-a concretizat în introducerea în fabricație a peste 3.360 de mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 950 de materiale și bunuri de consum, în aplicarea în producție a peste 1.450 de tehnologii.

În acest potențial se pun mari speranțe, apelul la forța de creație a cadrelor de cercetători fiind pe deplin legitimat de importanța excepțională a acestor obiective în îndeplinirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, de rolul ce revine cincinalului 1981—1985 în îndeplini-

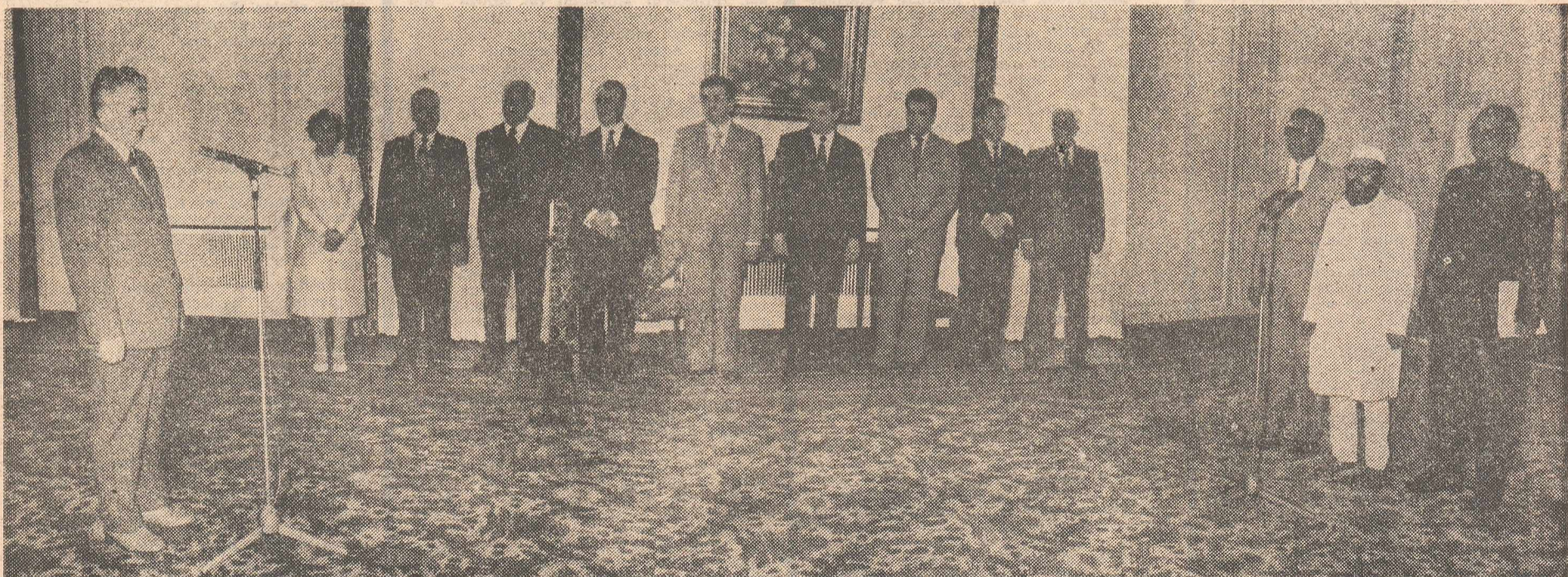
rea Programului partidului, de condițiile radical modificate în care evoluează economia mondială și care so răsfrîng inevitabil și asupra economiei noastre naționale.

Două mari obiective pune acum conducerea partidului în fața cercetării științifice. Primul constă în concentrarea tuturor forțelor de cercetare, învățămînt și producție, într-un tot unitar și orientarea lor spre domeniile prioritare ale planului național de dezvoltare economico-socială — creșterea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă în industrie, accelerarea progresului agriculturii și realizarea noii revoluții agrare. Al doilea vizează chiar perfecționarea activității de cercetare. O primă verigă este stabilirea orizontului de timp pentru care este finalizată cercetarea. Persistența unor activități de cercetare pe durata a zeci de ani evidențiază nu numai o deficiență de programare a activității ei și o mentalitate ale cărei efecte negative se răsfrîng asupra posibilităților de finalizare a investițiilor planificate, de înnoire în ritmurile prevăzute a producțiilor. Un program de cercetare, arată secretarul general al partidului, nu trebuie să depășească doi ani și jumătate — trei ani.

Realizarea acestor importante obiective conferă pe mai departe cercetării științifice românești rolul de forță dinamizatoare a societății noastre, care aduce o prestigioasă contribuție la progresul economic și social al țării.

VASILE BARAC

Înaltă
distincție
indiană
înminată
tovarășului
NICOLAE
CEAUȘESCU

În semn de profund omagiu și aleasă prețuire pentru contribuția deosebită adusă la împlinirea marilor aspirații ale lumii contemporane, la asigurarea păcii, progresului și prosperității tuturor popoarelor, la înfăptuirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, la dezvoltarea continuă a prieteniei româno-indiene, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înminată o înaltă distincție — statueta de fildeș Shiva — din partea Comitetului pentru Unitate Națională pe întreaga Indie, organizație ne-guvernamentală, al cărei președinte de onoare este Giani Zail Singh, președintele Indiei. Pentru înminarea distincției, a sosit în România o delegație compusă din Maulana Syed Asrarul Haque, președintele Comitetului pentru Unitate Națională pe întreaga Indie, D.N. Sinha, vicepreședinte, R.N. Sinha, membru al Asociației de Prietenie India — România. La solemnitate au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășul Constantin Dăscălescu, Manea Mănescu, Gheorghe Rădulescu, Ștefan Andrei, Miu Dobrescu, Petru Enache, Ioan Totu, Ion Ursu, Ion M. Nicolae.

În cuvântul rostit de Maulana Syed Asrarul Haque se spune printre altele: „Este un mare privilegiu pentru Comitetul pentru Unitate Națională pe întreaga Indie de a acorda această înaltă distincție Excelenței Sale domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, una din cele mai mari

personalități ale lumii, pentru serviciile sale remarcabile în slujba păcii și drepturilor omului pe planeta noastră, pentru unitate, armonie și respect reciproc între națiuni și popoare. Am hotărât să conferim Excelenței voastre această înaltă distincție ca un omagiu adus activității dumneavoastră remarcabile și meritorii pentru binele și fericirea omenirii, pentru afirmarea personalității umane, pentru prosperitate, pace și progres în lume... Noi, indienii, considerăm România ca fiind sora noastră în lupta pentru pace și dezvoltare. Statul român, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, acordă sprijin prietenesc în diferite domenii, sprijin de care se bucură și țara noastră. Rolul constructiv și eforturile deosebite depuse de Excelența Voastră pentru ca toate națiunile să acționeze de pe o platformă comună, pe bază de egalitate, în domeniul dezarmării, în special al dezarmării nucleare, în instaurarea unei noi ordini economice internaționale și respectarea principiilor independenței și suveranității naționale și neamestecului în treburile interne, în promovarea păcii și dreptății pe această planetă, precum și eforturile Excelenței Voastre pentru cooperare între toate popoarele lumii se bucură de cea mai largă apreciere și sint un exemplu de urmat“.

La rîndul său, D.N. Sinha a spus: „Dumneavoastră nu sînteți numai marelui și cel mai iubit conducător din această parte a Europei. Dumneavoastră sînteți

caracterizat printr-un înalt umanism și realism. Afirm acest lucru, domnule președinte, pentru că am călătorit mult, iar acestea sînt cuvintele pe care le-am auzit despre dumneavoastră în orice parte a lumii m-am aflat și sînt convins de temeinicia lor, intrucît confirmă cele citite și văzute îndeaproape de mine. Contribuția dumneavoastră la cauza păcii și a dezvoltării este inestimabilă și va rămîne pentru totdeauna în istorie ca un exemplu simbolic pentru generațiile care vor urma. Primul nostru ministru, doamna Indira Gandhi, nutrește o deosebită stimă față de dumneavoastră. Concepția dumneavoastră profund științifică, prezentată la recenta conferință a țărilor nealiniate de la New Delhi de către reprezentantul României la acest forum, al cărui unic obiectiv a fost să conducă lumea spre pace, liniște și armonie, s-a bucurat de o înaltă apreciere, nu numai din partea poporului Indiei, ci și din partea tuturor celor 101 națiuni nealiniate“.

Mulțumind atît pentru înalta distincție primită, cit și pentru mesajul de prietenie din partea președintelui Indiei și a primului ministru Indian, tovarășul Nicolae Ceaușescu a transmis, de asemenea, președintelui Republicii India, Giani Zail Singh, și primului ministru al guvernului indian, Indira Gandhi, un cald mesaj de prietenie și cele mai bune urări. Șeful statului român a reafirmat poziția țării noastre în principalele pro-

bleme ale situației politice internaționale. „Apreciez înminarea acestui simbol al unității și prieteniei — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca o expresie și o apreciere a bunelor relații dintre țările noastre, a dorinței de a acționa împreună în direcția extinderii lor. Relațiile bune și colaborarea multilaterală între poporul român și poporul indian răspund pe deplin intereselor popoarelor noastre, cauzei generale a colaborării internaționale, a politicii de pace, de des-tindere, de independență națională“.

Înminarea înaltei distincții indiene tovarășului Nicolae Ceaușescu simbolizează aprecierea deosebită, stima și respectul de care conducătorul partidului și statului nostru, personalitate proeminentă a lumii contemporane, se bucură în inima și conștiința popoarelor, pentru inestimabila sa contribuție la lupta pentru reducerea încordării internaționale, la soluționarea pe cale pașnică, prin negocieri, a stărilor de conflict și război dintre state, pentru lichidarea decalajelor dintre țările bogate și țările sărace, pentru așezarea pe o bază nouă a relațiilor politice și economice internaționale, pentru statornicirea unui climat trainic de securitate, colaborare și înțelegere în Europa și în lumea întreagă, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Cu natura socotelile sînt simple:

Iată ce propun țărani din Horodnic

Cînd un adevăr e clar ca bună ziua, orice discuție în seama lui poate să pară de prisos, iar cei ce poartă discuția niște naivi. Este, de pildă, evident că Horodnicul nu-i Pogoanele. Comuna Horodnic se găsește mai sus de Rădăuți — un loc care-i el însuși „sus”, în nordul țării și-n nordul Bucovinei — pe cînd Pogoanele sînt „jos”, în Bărăgan, pe drumul ce leagă Urziceni de Făurei. Pogoanelor li se zice astfel pentru că, de cînd lumea, problema problemelor a fost pe-aici „pogonul”, adică pămîntul, întins cit ține zarea. Cimpie nesfirșită, bună pentru grîu și porumb, moșia lui Moromete și a alor săi, țărani arși de soarele iute al lunilor iulie și august, oameni răbdători și filozofi, care știu că timpul le potrivește pe toate și care, cînd își scoț pălăria, arată pielea frunții albă ca laptele și cu lumina unei aureole.

La Horodnic soarele nu arde niciodată ca-n Bărăgan, primăvara vine tîrziu, toamna sosește devreme, cu brume și cețuri lungi, pogoanele Horodnicului sînt risipite, oamenii sînt altfel decît în sud, pămîntul altfel, drumurile altfel, interesele altele, în Pogoanele intri pe-o șosea asfaltată și, după doi, trei kilometri ai și ieșit din sat. La Horodnic, dintr-un capăt în altul al așezării sînt mai bine de 20 de kilometri. La Pogoanele, cimpul e în afara satului, La Horodnic, cimpul e peste tot, și în sat și în afara lui.

C.A.P. există însă la Pogoanele, C.A.P. și la Horodnic. Pe aceleași reguli, cu planuri de producție asemănătoare, cu organizare identică. La Pogoanele pui porumb și culegi porumb, la Horodnic pui porumb și nu culegi nimic. Sau aproape nimic. La Pogoanele, în ciuda dotărilor noi și aratoase, zootehnia merge slab, iar cauza e, de fapt, una singură: oamenii n-au gustul și priceperea creșterii animalelor. La Horodnic, de cînd se știe acest loc, temelul gospodăriei au fost animalele, nu grîul și porumbul.

Un agricultor de grîu-porumb nu-i totuna cu un crescător de animale. Încă un adevăr clar ca bună ziua!

Chestiunea e dacă „bună ziua” rămîne o zicere la fel pentru toți, dacă nu cumva în adevărul urării nu se găsește atîta convențional, incit ceea ce părea evident, nu mai e deloc atît de evident.

Despre zootehnia din Pogoanele am scris într-unul din numerele trecute, pornind de la adevărul că deși există aproape tot ce-ar trebui pentru creșterea vitelor, producția de lapte zilnică la vacă furajată n-a trecut încă de 5-6 litri. Pășunile și fînețele sînt altfel în Bărăgan decît la Horodnic — și aici încep să-și spună importanța evidențele — interesul țărănilor în creșterea animalelor e altul.

Să vedem, atunci, cum stau lucrurile la Horodnic.

Comuna are două sate (unul „de sus” și altul „de jos” !!), și e normal să se cheme cum se cheamă dacă dealurile împădurite au și sus și jos. La 1994 de gospodărie există 1481 grajduri, cu șuri și cu tot ce-i mai trebuie grajdului. C.A.P.-ul crește în grajduri mari, tipizate, 1232 taurine. Tipicul creșterii acestora este același ca la șes deși, vedem dară, nu ne găsim la șes! În consecință, la aceeași organizare și la același tip de relații între oameni și munca în zootehnie, producția de lapte e și ea aceeași: tot 5-6 litri pe vacă furajată.

Iată că nimic nu mai e clar ca bună ziua. Există fînețe și pașiști, există grajduri și vaci, dar producția de lapte e nesemnificativă. Țărăni din Horodnic, cum spuneam, cresc 2466 taurine (de două ori mai multe ca la C.A.P.) în 1481 grajduri.

Discut problema cu primarul Gheorghe Scheu, o discut și cu țărani, pe urmă iau comuna dintr-un capăt în altul, însoțindu-l pe medicul veterinar Stelian Onofreiciuc, un om cu 20 de ani de meserie. El îmi spune că grajdurile de la populație nu-s ocupate decît 60%, că — practic — fără a se mai construi nici un grajd, numărul de taurine din Horodnic s-ar putea dubla. Baza materială deci există, trebuie doar folosită.

Observ că în comună se găsește numeroase loturi cu porumb și cartofi, considerabil mai mari decît niște loturi individuale. Stelian Onofreiciuc mă lămurește că la Horodnic, la fel ca în multe așezări din nord, o bună parte din pămînturile C.A.P.-ului se află în intravilan. Din cele 3000 ha arabile ale C.A.P.-ului Horodnic se găsesc în intravilan, mărunțite în peste 70 parcele, circa 700 hectare de pămînt.

Dacă am numărat pînă aici niște diferențe între viața și munca la Pogoanele și la Horodnic, de fapt diferențele esențiale de aici încolo se dovedesc. În Bărăgan cultivi porumbul pe tarlale considerabile ca mărime, pe urmă intri cu mașini și culegi. La Horodnic, tarlalele sînt mici, înghesuite între gospodăriile populației, greu de lucrat mecanizat, greu de păzit (să nu scoatem din discuție

această realitate: paza recoltei), greu de administrat.

Ce vedem mergînd prin comună? Vedem că pe loturile individuale acum, în miezul lui iunie, porumbul ajunge pînă la genunchiul omului și că pe loturile C.A.P.-ului porumbul e pricăjit, de-abia o palmă.

Am putea spune: bine, dacă e așa, să facem astfel incit porumbul să fie bine lucrat și la C.A.P. Problema e cum?

Chestiunea e că, deocamdată, nu discutăm cum ar trebui să fie, ci chiar cum sînt lucrurile.

Cercetăm lista producțiilor din ultimii 5-6 ani și descoperim că la C.A.P. (cu excepția lui '82, cînd toamna a fost lungă) nu s-a prea făcut porumb. (Cînd zicem „nu s-a prea făcut”, e un mod civilizet de a spune că s-a lucrat în pierdere.) Realitatea e că, pe lîngă faptul că cele 700 de ha din comună sînt greu de lucrat, de pe ele se culege puțin pentru că sînt greu de păzit. S-a tocmisit, îmi spune medicul veterinar, chiar și un om cu pușca, dar ce agricultură e aceea făcută sub astfel de pază?

Umblînd prin comună și prin împrejurimi, ajungem, în sfîrșit, și la realitatea specifică (deși n-ar trebui să fie!) Horodnicului: acum, în iunie, nu zărești pe nicăieri vitele sătenilor la păscut. Aproape toate cele 2466 taurine de la populație sînt în grajd, unde li s-aduce hrană, în loc să fie la pășune.

Întrebarea e, la care pășune?, fiindcă deși există, în aparență, nenumărate pășuni și fînețe, majoritatea covârșitoare sînt ale C.A.P.-ului, ale ocoului silvic, ale unor obști pentru creșterea animalelor din fondul statului. Nici practic dar nici teoretic — adică lucrînd pășunile date populației în maximum lor — finul n-ar fi suficient. Suficient, adică, pentru a folosi eficient capacitatea celor 1481 grajduri din comună. Sigur, ideal ar fi ca aceste fînețe și pășuni să nu producă 1 tonă de fin la o coasă, ci 18-20 tone, ca pe loturile experimentale ale direcțiilor județene ori republicane pentru rentabilizarea pășunilor și fînețelor, dar nu idealul îl discutăm noi aci. Realitatea o discutăm.

— Realitatea, spune medicul veterinar Stelian Onofreiciuc, este că noi, la Horodnic, am putea dubla în cîțiva ani numărul de animale din comună fără să cheltuim un ban peste ce cheltuim acum. Nu-i nevoie pentru asta să construim grajduri de zeci de milioane lei la C.A.P., ci să le folosim pe celea existente la cetățeni și care adăpostesc o vacă, acolo unde ar încăpea două, și două, acolo unde ar încăpea patru și cinci. Adevărul este că ar trebui reconsiderat strict economic, pornind de la realitate, situația celor 700 ha pămînt din intravilan. Dacă ele sînt în incinta comunei, dacă Horodnicul, cu abia 2000 de gospodării, e risipit pe 40 kmp, de ce să procedăm în administrația celor 40 kmp în felul în care sînt administrate, să zicem, satele din Bărăgan?

Problema a fost cercetată cu creionul în mină, cum s-ar spune, și la propunerea repetată a țărănilor de aici. A fost invitată o comisie de la Stațiunea experimentală agricolă Suceava (comisie condusă de directorul stațiunii, Traian Corduban), s-au strîns la dezbateri toți specialiștii din comună, și-a spus opinia și președintele C.A.P.-ului, Artemizia Onofrei, și primarul, și medicul veterinar, și inginerii agronomi, și, între alții, țărani Ion Ciobanu, Mihai Tiron, Gheorghe Pinteș, s-au rostit aici păreri mai tuturor țărănilor din Horodnic. Ideea discutată a fost aceea a unui contract de cooperare specific între membrii C.A.P.-ului și C.A.P., ținînd cont de realitatea zonei. Să li se dea țărănilor în îngrijire vaci și juninci gestante, să li se repartizeze pentru creșterea lor, cite 40 de ari pe cap de vită (pămînt care să rămînă, firește, în proprietatea C.A.P.-ului, pămînt din loturile greu mecanizabile și cu recolte ani de-a rîndul slabe), să se întocmească pentru fiecare gospodărie un plan. Țăranul vine cu munca și cu 15-20 de litri de lapte pe vacă furajată (ochiul stăpînului îngrășă vîta), țăranul lucrează tot pentru C.A.P., prin contract, dar într-un chip ce-l cointereesează (cîștigă pe lapte, pe vitei „născuți de vacile în grîjă”). Nu se mai cheltuiește muncă de C.A.P. la adunat furaje, pămîntul se îngrășă natural (fiindcă aici este, de fapt, cheia problemei: gunoiera la timp și cu belșug a fînețelor), nu se mai plătesc bani și produse pentru îngrijitori, pentru specialiști, nu se mai cheltuiesc zeci de milioane pentru construcția de noi grajduri. În cîțiva ani — și asta o garantează niște oameni care știu ce înseamnă să crești vite — numărul de vite aparținînd comunei și C.A.P.-ului s-ar dubla.

Sigur, cum și cit poate fi partea țărănilor, partea C.A.P.-ului, de fiecare vacă și de fiecare contract, ar rămîne de discutat, astfel incit relația să fie stimulatorie.

În timp ce se trata în respectiva comisie propunerea Horodnicului, au apărut unele temeri, că, în felul acesta, s-ar pune în dezbateră statutul însuși al C.A.P.-ului. Temeri rezultînd dintr-un mod impropriu de a considera realitatea. Cum, adică, risipim și mărunțim pămîntul C.A.P.-ului dacă el e risipit și mărunțit de la natura? Și, apoi, ne înterează ca țărani să începă ziua de muncă buluc, într-un loc cu toții, sau fiecare

acolo unde i-ar fi rostul și rentabilitatea?

La Horodnic munca rentabilă e cu cai. Cu 600 de atelaje de cai nu s-ar mai consuma motorină. De ce să intri cu tractorul de 65 cai putere la arat, semănat și cules pe cele peste 70 parcele din intravilan, cînd doi cai putere rezolvă treaba pe fiecare parcelă?

Ce multe lucruri s-ar lămuri la Horodnic, dacă s-ar lua în seamă realitatea pămîntului, psihologia crescătorului de vite, situația reală a pășunilor și fînețelor. Țăranii din Horodnic, specialiștii sînt convinși că Horodnicul poate produce dublul cantităților de lapte și carne pe care le produce în prezent, fără ca statul să dea nici un ban în plus. Cu o altă organizare a muncii, cu specificații în statutul C.A.P.-urilor care să țină cont de realitatea locului, de faptul că la Pogoanele, bunăoară, cimpul e în afara satului, iar la Horodnic cimpul e lîngă casa omului.

TUDOR OCTAVIAN

Propunere pentru un monument al naturii

În umilînța destinului lui de plantă țiritoare, jneapănul vine către noi, pe brînci, tocmai din vremea glaciațiunilor. Și nu vine degeaba. El s-a dovedit a fi mai important decît crezuseră unii înainte de a-și abate asupra lui securile. Defrișarea lui a adus, acolo unde s-a petrecut, o victorie neînsemnată la urma urmei și derizorie chiar în aparențele ei înșelătoare. Cînd aparențele n-au mai înșelat pe nimeni s-a văzut că, în schimb, fusese frînt echilibrul pe care viața muntelui și-l găsisse singură.

Cele de mai sus, ca și cele de mai jos, le aflăm de la prof. dr. Radu Stancu, biolog, directorul Muzeului de istorie din Pitești și vicepreședintele Comisiei pentru protecția mediului inconjurător a județului Argeș. Interlocutorul nostru reafirmă pentru început opinia biologului Nicolae Boșcaiu, din Cluj-Napoca, potrivit căreia jneapănul este „instrumentul cel mai eficace pe care muntele din zona temperată l-a inventat pentru a se apăra și pentru a-și păstra neștirbiță integritatea”. Jneapănul crește între pădurile cele mai înalte și pășunile alpine. De aceea, în afară de faptul că în locurile unde a fost defrișat sau incendiat limita superioară a pădurilor a coborît cu citeva sute de metri, pădurile nemişcînd aparate de acest „copil vitreg” al lor, s-a mai întimplat că pășunile s-au întins, e adevărat, dar numai o vreme, pentru ca ele să se restrîngă apoi și să fie mai mici chiar decît fuseseră înainte ori să fie de-a dreptul compromise. Explicația, vom vedea, constă în faptul că jneapănul reglează în bună măsură regimul hidrologic al muntelui.

Prin pierderea jneapănului, zice prof. dr. Radu Stancu, se distruge cam jumătate din rezerva de apă dulce păstrată în munți. Nu degeaba, mai aflăm, un alt biolog din Cluj-Napoca, Alexandru Filipașcu, a spus că jneapănul este „casa apelor” din munte. Împreună cu mușchiul gros de aproape o jumătate de metru pe care crește și care se îmbibă de apă ca un burete, jneapănul reține aproximativ 60 la sută din precipitații și alimentează treptat, în tot cursul anului, piralele și riurile din zona hidrologică a muntelui respectiv. Și dacă în condiții normale doar aproximativ 5 la sută din precipitații se infiltrază pînă la așa-numița rocă-mamă, după defrișarea jneapănului apa infiltrată ajunge pînă la 60 la sută, mult peste capacitatea de reținere pe care o are pămîntul subțire al muntelui; ea curge atunci în șuvoaie și torrenti care erodează acest strat subțire de pămînt și produce viituri cu inundații în aval, colmatarea lacurilor de acumulare etc.

Acestate nu sînt însă decît o față a monedei, căci dacă ne-am închipuit că, în ciuda acestor pierderi, tot se realizează un cîștig prin extinderea pășunilor, în scurt timp se vede că banul nu e cîștigător, din păcate, pe nici o față a lui. Peste 40 la sută din precipitațiile reținute de pădurea de jneapăn se evaporă treptat, întretinînd astfel un climat umed și răcoros, favorabil dezvoltării unei vegetații valoroase ca pășune. În urma defrișării jneapănului, climatul devine mai arid și apar plante care se mulțumesc, ce-i drept, cu mai puțină apă dar nici valoroase pentru pășunat nu sînt. Jneapănul este, așadar, și un modelator al climei muntelui.

Pe la jumătatea secolului trecut, prețul defrișării jneapănului în masivul Tarcu Godeanu, pentru extinderea pășunilor, n-a fost doar acela al faimei pe care și-o cîștigaseră ciobanii din partea locului ajungînd să țină cu brînză piața Vienei ci și că fama aceasta n-a fost decît de scurtă durată iar locul s-a degradat pînă la urmă. În Ceahlău, prin anii '30, s-au făcut de asemenea defrișări masive. Astăzi, după o jumătate de veac, jneapănul încă nu s-a refăcut acolo. Căci el, dacă se mai reface, nu se mai reface nici în-

tr-o sută de ani. Se pare însă că importanța acestui biet arbust neluat în seamă decît cu gînd rău a cam început să fie înțeleasă și că peste greșelile vechi și noi este cel puțin mulțumitor că nu prea își mai fac loc și greșeli foarte noi. În Argeș, unde în ultimii 40 de ani au fost defrișate cam 1250 de hectare, dintre care o parte la Picioarul Iezerului, la obirșile Rîului Tîrgului, ultima acțiune de acest fel s-a petrecut în locul numit Colții lui Andrei, pe una din obirșile Dimboviței. Ea a fost oprită însă de către Consiliul popular județean. O hotărîre desigur înțeleaptă, prin care se vor putea conserva cele aproape 5000 hectare de jneapănuri cite se estimează a mai fi în acest județ. Ele nu sînt în nici un caz cum se știe, „terenuri neproductive”.

Și pentru că e limpede că nu e deloc cuminte să tragem cu gloanțe și să ciurim acest casie de apă care e muntele, rîndurile de față n-au ținut să fie decît ceea ce interlocutorul nostru, prof. dr. Radu Stancu, ne spusese de la început: o propunere și o pledoacie pentru un monument al naturii.

DUMITRU ELIADE

Speranța, la Pietrele, nu e rezemare de aer

La Pietrele, în miazăziua îndepărtată a Bucureștilor și în miazănoaptea mai apropiată a Giurgului, pămîntul sătenilor, nu prea mult, cu totul 1133 ha arabile, nu a intrat încă sub aripa ocrotitoare a sistemului de irigații Mihai Bravu — Hotarele. E hădejde să intre în toamna ce vine, dar a te rezema de o speranță ca asta, crede Dumitru Cerveanu, înseamnă a te rezema de aer. Nu întimplător, după neliniștea săptămînilor lungi ale secetei, ploile zilelor din urmă au descrescit aici frunțile mai spornic decît pe alte meleaguri. Și bucuriile mari, oamenii le întîmpină cu o simplitate mare. Cînd a dat prima ploaie și s-a văzut că nu e din cea trecătoare, ci din cea care ține, Dumitru Cerveanu i-a spus lui Dumitru Purcărea: numai ploaia aceasta ne-a băgat în hambare preț de 10 milioane lei. Și bănuiește ce am făcut, și eu, și Dumitru Purcărea? — mai întreabă Dumitru Cerveanu. Fîrste, am încercat să ne închipuim, dar nu am izbutit și am ridicat din umeri. De bucurie, am bătut împreună un sprîț!... — ne-a suris omeneste și larg Dumitru Cerveanu. Sper că avem acest drept, nu-i așa?

Dumitru Cerveanu este președintele cooperativei agricole de producție din Pietrele. Dumitru Purcărea este inginer șef. Au preluat împreună frinele obștii acestui sat, în urmă cu doi ani, pentru că obștea însăși le-a acordat această încredere. Și din început s-au înțeles cum nu se poate mai bine. Împreună au hotărît să sporească zestrea de avuții a satului cu un iaz de 4 ha luciu de apă și 1-au populat cu 2400 kg puiet, iar astăzi pulețul a ajuns pește în toată firea, cit palma, și la toamnă va fi numai bun de saramură. În vara aceasta, dacă a mers, vor mai amenaja un iaz. Și mai important este că tot împreună au înfruntat aspra secetă din primăvara și capătul verii acestui an. În lanurile de orz și de grîu nu mai era nimic de făcut, dar porumbul trebuiau să-l salveze cu orice preț. În viteză, s-au racordat improvizat la hidranții vecinilor și 1-au irigat cu un an mai devreme decît li s-a îngăduit lor să tragă nădejde. Totodată, într-o secție anexă, cu brațele disponibile, au confecționat cam vreo 500000 cărămizi. Pentru ca toamna să nu-i prindă pe oameni scărpinîndu-se după ureche, ci cu bani la chimir. Și s-au chitit și pe treburile de toată ziua ale zootehniei, cu un spor mai vădit decît în alți ani, aducînd-o la un liman lînșitor pentru cuget. Și au adus la un lînș și pătulul început în anul trecut, care nu i-a costat un sfert de milion, cum li speriasse un deviz pus pe jaf, ci numai vreo 35000 lei, în Pietrele aflîndu-se mulți meseriași de ispravă, asemeni lui Dumitru și Nicolae Moga sau Cristea Dumitrică. Altfel spus, în Pietrele, sub secetă, nu s-a stat chiar cu mîinile în sin, cu toate că pămîntul obștesc încă nu e racordat la marea speranță a sistemului de irigații. Și cînd a început recoltatul orzului, demult încheiat la Pietrele, de bună seamă, cursul vieții a reintrat în normal. Pe 200 ha au recoltat cam 1500 kg de orz la hectar. Dacă nu era seceta, putea fi mai bine. Fiind timpul cum a fost, putea fi și mai rău. Oricum, nu au traversat un dezastru. Oricum, curajul le-a revenit, pentru că nu de curaj se duce lipsă la Pietrele. După ce s-a întors și miriștea orzului, cooperatorii din Pietrele, repede, fără vorbe prea multe, au semănat iar porumb. Și sînt nădejdi mari să-l vadă dat în drugă la toamnă. În sfîrșit, nu demult au evaluat și grîul, cînd spicul lui încă sta în picioare. Și speră în 2000 kg la hectar. Putea fi mai rău, însă nu e prea rău. Cum se dovedește acum, cînd secerișul a început, prin această evaluare

nu-i dai, nu-ți dă!

cooperatorii din Pietrele nu s-au rezemat de aer. La Pietrele, marele seceriș al verii a început cu dreptul.

Și întâi și întâi a început la locul numit Puțul Cucului, pe 80 hectare. Floarea Zamfir, Nicu Poenaru. Alexandru Alexie și Marin Băban au luat-o înainte cu Gloriile. I-au urmat la mică distanță Dumitru și Ilie Zamfir, cu plugurile. Apoi Ilie Cîrlan și Floarea Chiriță, cu discurile. Apoi Ștefan Chiriță și Stan Cîrlan, cu semănătorile. Deocamdată e de înțeles că evaluarea de acum zece zile n-a fost o păcăleală. Iar plugurile întorc un pământ în care apa, în parte, și-a reluat și locul, și rostul. În cultura a doua, și porumbul pentru masă verde, și floarea-soarelui, și soia au șanse mari să le asigure cooperatorilor nutrețul pentru oile și vitele care au sporit și în număr, și în greutate, și în venitul adus în balanța cooperativei agricole de producție din Pietrele. La Puțul Cucului a început un seceriș al speranței survenite după o primăvară și un capăt de vară care au ținut sufletul oamenilor într-o grea cumpănă. Aveau și un hambar cum nu sînt multe în jur și iată că tocmai acest hambar îi ajută să nu piardă nimic din ceea ce deja s-a pierdut destul, prin neșansa climatică. Vor termina spre toamnă și brutăria; au și bani la chimir, pentru că jumătatea aceea de milion de cărămizi s-a vîndut pe un preț bun. Și acum au și griu. Și mai au certitudinea că porumbul din toamnă le va acoperi toate pagubele dintr-o primăvară netrebnică. Și asta, cum e lesne de înțeles, depinde tot de ei. De fapt, dacă stăm strîmb și judecăm drept, ce nu depinde de ei?

Sub o ploaie care le-a băgat în hambare vreo 10 milioane, pe partea furajelor și a porumbului de la toamnă, Dumitru Cerveanu și Dumitru Purcărea au încheiat al doilea lor an de zbatere întru binele obștii, alături și umăr la umăr cu obștea. Le-au stat împotriva destule necazuri, dar nu au capitulat. Și nici nu au sperat rezemați de aer.

MIHAI PELIN

IZVORU fără apă

Bătrînii satului argeșean Izvoru povestesc că o secetă atît de cumplită precum cea din anul acesta n-au mai apucat din anul marii reforme agrare, cînd au primit pămînt și nu le-a folosit aproape la nimic. Acum, deși s-a făcut tot ce era posibil, păioasele au fost compromise. Porumbul s-a mai dres după ploile din ultima vreme, iar zootehnia e o mindrie a localnicilor. În tot satul există peste 20 000 de animale și asta spune mult. Vasile Strețenie, secretar al primăriei, izvoran și om așezat, lucrează cu sîrg la o monografie a satului. În paginile de caiet liniat am citit cum că satul și-ar trage numele de la nenumăratele izvoare naturale — adevărate fîntîni arteziene — ce împinzesc valea Teleormanului. Apa din abundență explică într-un fel umărul mare de animale ce găsim din belșug apă, iarbă și dragoste pentru ele. Cu 14 puțuri forate se irigă mai bine de două sute de hectare de pășune, prin aripi de ploaie și oamenii nu se vor oprî aici. Vor să irige toată pășunea comunel. Asta e voie. Ceea ce nu pot să facă încă izvoranii se leagă tot de apă. Cum spuneam, e plină valea de arteziene, dar sus, în sat, apa nu ajunge cîtă ar trebui.

Însuși Vasile Strețenie a rămas vara aceasta fără apă și s-a văzut nevoit să-și adinească fîntina cu șase metri. Marin Oprea, fost primar și în prezent șef al fermei zootehnice, a dat de apă multă numai la 30 de metri. Practic, singurul fîntinar al satului, pe numele său Radu Luță, cît e de harnic și priceput nu mai pridideea cu atîta muncă. Toți trăgeau de el. Ba să facă o fîntină nouă, ba să curețe alta. Dar cel mai mult a lucrat la „adinciri”. După statistici, capitol la care orice „monografist” e tare, Izvoru numără 3 675 de locuitori, cifră mincinoasă pentru că în realitate sînt peste 4 015 de suflete ce trăiesc și muncesc în sat dar nu renunță prea ușor la un buletin de oraș. Dintre aceștia vreo 15 la sută sînt niște favorizați ai soartei. Au apă curentă încă din 1972, de pe vremea unui primar inimos care a dus la bun sfîrșit o conductă de apă potabilă, lungă de 2,2 kilometri. E drept că ea ajunge exact pînă la Iancu Neagu, adică la fostul primar acasă. N-a făcut din conductă o treabă personală, numai că din pricina diverse conducte n-a mai fost extinsă.

Oamenii vor apă și nu se dau bătuți. Nu-i numai seceta aceea care-i pune în alertă. Între timp schela de extracție Găești și-a extins activitatea pe teritoriul comunei și poluarea cu petrol a început să fie inevitabilă. Obștea comunel, mai exact adunarea delegaților a aprobat lucrările din contribuția bănească a cetățenilor. Cea mai acută lucrare este „construirea sistemului central de alimentare cu apă, prin contribuția bănească și în muncă a locuitorilor, conform prevederii Legii nr. 20, din 1971”. Am citat din ultimul „Memoriu justificativ privind alimentarea cu apă potabilă a comunei Izvoru”, memoriu înaintat la

25 februarie 1963 Consiliului popular județean Argeș. O justificare mai mare decît setea oamenilor noi nu cunoaștem și se speră ca aprobarea să vină. Fiind o investiție are nevoie și de așa ceva. În timpul acesta oamenii se descurcă cum pot și se vede cum. Pe marginea drumului zac aruncate de vreo doi ani țevile prin care ar urma să curgă apa spre robinete. În așteptarea aprobării se înțelege că țevile mai ruginesc puțin, iar canalele, săpate deja, mai rup picioarele cite unui sătean ce nu se astîmpără prin bezna nopților fără lună.

Sursa de apă ce așteaptă și ea aprobarea se află destul de aproape de sat, e lângă zootehnie, are 90 de metri adîncime. A fost săpată acum cinci ani și de atunci nu conține să arunce la suprafață, printr-o gură cu diametrul de 0,6 metri, o apă minunată ce fierbe fasolea și spală extraordinar. Această sursă ar satisface singură nevoile de apă ale întregului sat. Oamenii discută numai despre apă deși sînt foarte aproape de ea. S-au specializat în memorii optimiste, iar tînărul și neobositul primar Ion Gheorghiu se zbate și el cu speranța că în „mandatul” său problema ar fi pentru izvorani se va rezolva. De ajutoare ei nu au nevoie. Izvoranii sînt oameni harnici și săritori. Se ajută singuri. Pun mina oriunde e ceva de lucru și ies la orice chemare a primăriei. Cum s-ar zice sînt gata să-și întindă conducta de apă mult visată. Le lipsește doar aprobarea.

ION PREDOȘANU

Unde sînt curelele?

La Fărăgău dealurile se bat cap în cap și nu lasă nici un pic de loc pentru cîmpie. Pămînturile sînt destul de aspre și nu dau nici un sprijin pentru orice încercare de producție record. Și totuși acest an cu destulă ploaie prin aceste locuri a adus seceratul pe ordinea de zi a sateilor din preajmă. La Fărăgău și pe cîmpurile celorlalte sate din județul Mureș e nădejde de recoltă bună. În prima zi de seceriș pe dealurile abrupte, unde ai impresia că dintr-o clipă într-alta combinatele or să cadă-n cap, de pe un pămînt zgîrcit au ieșit 3 500 de kilograme de orz. Pe o tarla citeva mașini Gloria își încercau puterile în orzul des și rînd pe rînd se dădeau bătute. Ba nu mergea un șnec, ba curgeau boabele, ba se infunda nu știu ce. Una era defectă. Alta avea oarece bai și cițiva mecanici încercau s-o repare. Președintele C.A.P.-ului, Ion Curticăpean, om cu 7 fete, cea mai mică nemăritată, era la fața locului, curios să vadă toate combinatele în lan. Dar asta nu se putea din simplul motiv că starea lor tehnică era păguboasă. Lipseau nu știu ce curele de transmisie de 3 450 și 14 Glorii, deși n-a început bine campania, nu erau bune decît de piese de muzeu. De ce? „Eu nu știu ce-o fi cu curelele astea! Ori nu se fac, ori se fac și ajung în altă parte, dar noi nu primim. Ele sînt vechi și se rup și fără curele combinate nu pot recolta”. (Ioan Teban, directorul S.M.A. Fărăgău.) Cine produce curelele de 3 450 și cum se face că ele nu ajung unde trebuie? De asta vom încerca să ne ocupăm într-un număr viitor. Dar pe lângă curele mai lipseau și acumulatorii. Din 60 de combine doar 10 puteau fi pornite la cheie. Celelalte cu chiu, cu vai, după tot felul de metode autohtone. Apoi nu prea mai este motorină. Motorina, oxigenul campaniei, la Fărăgău e drămuțată strop cu strop și amenință să se termine în curînd. Cînd am ajuns în lan cițiva oameni din conducerea C.A.P.-ului se căinau că am „picat” acolo într-o zi cînd iar aveau necazuri și ei au tot fost criticați, toate zările și toate ședințele au făcut din ei un fel de ciucă a bățălor. Numai că de data aceasta toate necazurile campaniei nu prea țineau de cei din sat. Cu 3 500 de kilograme la hectar ei ar putea spune că din punct de vedere al orzului și-au făcut datoria. Dealtfel se pregăteau să rezolve problema lipsei de combustibil cu redescoperirea cai și puneau la cale stringerea paielor, aratul și celelalte munci ale pămîntului care vin la rînd. Săptămîna trecută la Fărăgău lipseau piese de schimb și extincătoare, întîrziate pe la Miercurea Nirajului. Două cisterne pînteoase păzeau virful dealului spre a putea fi coborîte în fugă spre orice incendiu posibil. Vorba președintelui cu 7 fete, să te chinui un an întreg pentru recoltă și la urmă s-o incurci pentru că nu-s curele.

La Fărăgău, pe coclauri argiloase și zgîrcite anul acesta a fost generos și pămîntul a dat ceva mai mult. Atîta doar că lipsește curelele pentru ca oamenii să se bucure pînă la capăt de recolta acestor veri care pe dealurile mureșene arată odihnitor. La apariția acestor rînduri probabil că dealurile Fărăgăului vor fi ușurate de recoltă. Dar după o primăvară de muncă, recolta a însemnat 3 500 de kg la hectar, mulți nervi și puțin pînă alb în plus pe tîmplele celor care încă nu pot răspunde la întrebarea: unde dracu' or fi curelele alea de 3 450?

CORNEL NISTORESCU

Valoarea lucrului mărunt (4)

Avatarurile titlurilor fictive

E știut că reforma agrară dintre anii 1917—1921 a dat o lovitură nu strivitoare, dar hotărîtoare proprietății moșicrești, marii proprietăți funciare, transformînd agricultura românească în proporție de circa 80 la sută, într-o agricultură de mică proprietate, de tip parcelar.

Ceea ce a urmat acelei mari reforme n-a fost spre consolidarea economică și biruința morală a clasei țărănești, ci, dimpotrivă, la fel ca și după reforma lui Cuza, din 1864, a însemnat o reluare, la scară încă și mai vastă, a unui proces de fărîmițare și pînă la urmă de pulverizare a micii proprietăți abia înjghebate, proces care a avut ca punct terminus, după reforma lui Cuza, zguduirea țărănești din 1907, proces care ar fi condus în mod sigur — și după anul 1921 — la zguduirea țărănești asemănătoare, dacă n-ar fi intervenit războiul din 1939—1945, care a schimbat cursul istoriei în această parte a Europei.

Experiența agriculturii românești, după reformele din 1864 și 1917—1921, pînă în 1945, a făcut evidentă, pînă la strîdentă, o învățătură: nu-i suficient să diminuezi, fie și pe cale radicală, marea proprietate, nu-i suficient să constituie mica proprietate: din aceste două acte sociale nu rezultă imediat, ca de la sine, sinteza dorită, adică o nouă agricultură, o agricultură eficientă și rentabilă, aptă să hrănească țărîmea și să îmbogățească statul. Cele două reforme, absolut necesare în ordinea progresului social, trebuiau întregite și cu o serie de măsuri economico-juridice de apărare, consolidare și dezvoltare a micii proprietăți abia născute, fără de care noua formație — dominantă între cele două războaie — a rămas opera unor jumătăți de măsură. Lipsa de șansă a micii gospodării țărănești din România, așa cum a fost ea constituită, s-a văzut și după reforma lui Cuza (în preajma anului 1907, nu mai existau decît fictiv proprietățile de pe vremea lui Cuza), s-a văzut mai clar după reforma din 1917—1921 (în anul 1944, mica proprietate, rezultată din ultima reformă, agoniza) se vede limpede azi, din perspectiva agriculturii socialiste.

Desigur și-n legătură cu mica proprietate agrară s-a constituit la noi un mit, un mit rezistent, un mit hrănitor sufletesc, te ca orice iluzie, mit contrazis de realitatea economică și socială, de statul însuși al micii proprietăți agrare din România, care a însemnat practic, de la Cuza și pînă la reforma agrară țin 1945, o lipsă de orice statut.

Ca și dezrobirea țiganilor — eliberați fără sedentarizare — prima împroprietărire a țărănilor a însemnat practic nimic altceva decît o aruncare a micii proprietăți, nou create, în vid. Practic, țărăni au fost scoși de sub vechiul drept, cei care reglementase oricît de barbar raportul boier-țărăni, în tot cursul secolului al XIX-lea, pînă la reformă, fără a intra sub ocrotirea unui drept nou. Țărăni care au beneficiat de împroprietărire au trecut sub auspiciile Codului Civil din 1864 (trăducere a Codului lui Napolcon), care nu asigura în nici un fel mica proprietate. Admitînd, prin principalele lui articole (art. 728, 736, 741 și 803), principiul divizibilității — prin înzestrare, donare sau moștenire — Codul Civil din 1864 introducea ab initio în însăși ceula constitutivă a micii proprietăți cancerul care avea s-o pulverizeze. Căci ce urma să se întîmple cu lotul împroprietăritului, care avea în scurt timp să-l împartă, succesoral, prin întemeierea de noi familii? Ceea ce pățise marea proprietate, care la rîndu-i se divizase, datorită reformei, dar nu păgubitor pentru existența ei, avea să pătească prin forța lucrurilor mica proprietate, care își juca în chip tragic existența. Mica proprietate s-a văzut pusă de la început sub o triplă presiune: — presiunea divizibilității egalitare, prin moștenire; — presiunea lipsei de credit și asistență tehnică; — presiunea marii proprietăți, care o sufoca. Aceasta din urmă era de fapt singura beneficiară a ruinei gospodăriei țărănești: surplusul brațelor de muncă îi revenea în chip constant; îi reveneau și parcelele supuse vînzării (prin abolirea tacită a principiului inalienabilității), fie direct, fie prin absorbirea parcelelor în corpurile unor proprietăți de valoare mijlocie, care, în timp, concuau moșiile. Într-un studiu despre „Divizibilitatea pro-

prietății țărănești”, Valeriu Bulgaru, un cercetător de la vechiul Institut Economic Românesc, precizează: „Pînă la legile de reformă agrară din 1921, dreptul civil cit și dreptul special cu obiect agrar din Vechiul regat, nu cunoștea nici o dispoziție legislativă referitoare la indivizibilitate, comasare sau instituire a moștenitorului unic pentru proprietatea agrară...” Și în același studiu: „Clasicele dispozițiuni ale Codului Civil îndemnau la diviziunea indefinită a proprietăților, atîta vreme cît lucrul putea fi îngăduit de natura lor”. Și natura acestui lucru — pămîntul — îngăduia diviziunea indefinită, așa cum oricine a putut constata în România de ieri, unde proprietatea țărănească ajunsese într-un stadiu de fărîmițare care o situa, conform statisticilor, pe cea mai negativă poziție din Europa.

Cum de un asemenea proces negativ s-a petrecut numai la noi, ca și cum mai ales noi, români, mai presus decît alții, ne-am fi aflat, totdeauna, în „calea răoțărilor”? Din acest punct de vedere, România Unită a participat, împreună cu alții, la istoria agrară a Răsăritului european, în care asemenea reforme s-au realizat cu întîrziere, față de Apus, și s-au realizat incomplet. Reforma lui Cuza s-a înfăptuit la trei ani după reforma lui Alexandru al II-lea din Rusia, cu lacune asemănătoare și cu aceleași consecințe: mari răscoale țărănești incendiază Rusia în 1905, mari răscoale țărănești zguduie peste numai doi ani România, în 1907. În toată această parte a Europei ferma, ca unitate constitutivă a unei noi agriculturi, nu și-a croit drum, iar principiul ei n-a biruit. Sîntem astăzi în drept să ne întrebăm de ce, cu atît mai mult cu cît întrebarea s-a pus și ieri!

Unii cercetători din trecut fac vinovată pentru această situație țărîmea, care, printr-un blestem antropologic, prin niște cutume juridice, care se pierd în timp, ar fi refuzat în materie de succesiune a proprietății principiul indivizibilității, cu un singur moștenitor, practicînd diviziunea egalitară, între moștenitori, care conduce fatal la fărîmițarea micii proprietăți, pînă la dispariția acesteia. Principiul moștenitorului unic ar fi acționat cu precădere în spațiul germanic, de care ține Apusul, principiul diviziunii egalitare ar fi caracteristic spațiului slav, de care ține Răsăritul, un spațiu care ar fi demarcat printr-un meridian care ar trece de la Baltica la Adriatica. Numai că această demarcație, de antropologie juridică, e falsă, în clipa cînd o punem pe terenul economiei generale. Situația schițată mai sus ține, în chip obiectiv, de întîrzierea cu care partea răsăriteană a continentului, inclusiv sud-estul european s-a angajat pe drumul dezvoltării precapitaliste și capitaliste, iar atunci cînd s-a angajat, procesul a căpătat aspectul unei dezvoltări paradoxale, după cum am mai spus: clasa marilor stăpînitari de pămînt a încercat — și a izbutit — să tranșeze în favoarea sa pînă și reformele agrare, menite să-i diminueze puterea. Fragmentarea la nesfîrșit a micii proprietăți grăbea în fond procesul de proletarizare a satului, pe o cale indirectă, desigur trimițînd surplusul de brațe nu în industrie — ca în Occident — ci din nou pe marile moșii.

Reforma agrară dintre anii 1917—1921, a ridicat la scară națională acest proces, așa cum spuneam, agravîndu-l și accele-rîndu-l. Din nou clasa diriguitoare s-a vădit posedată de egoism și lovită de mîpie. În „Expunerea de motive a Legii de reformă agrară pentru Vechiul Regat” din 1921, se trage un prim semnal de alarmă: „Urmările economice ale acestei reforme agrare, care a transformat așa de repede o țară de latifundiar într-o țară de preamă mică proprietate, nu sînt multumitoare. Deși mica proprietate sporește de la 4 milioane ha la 7 milioane ha, cultura ei a descrescut”. Și mai departe: „Această situație este îngrijorătoare pentru viitor și toată atențiunea oamenilor de stat trebuie să se îndrepte de aici înainte către o nouă organizare agricolă, pentru a reda țării producțiunea de care are atîta nevoie. Politica agrară a partidelor politice trebuie să fie înlocuită printr-o politică agricolă”.

PAUL ANGHEL

(Va urma)

Căpșunăriile în finalul marelui cules

În București am degustat căpșuni în urmă cu o lună și jumătate. În Nord, acum se finalizează marea cules. Dacă va fi o toamnă lungă, vom avea parte de încă o recoltă. Producția este bună și în acest an, chiar dacă nu este cel mai fericit an al căpșunului. Din capul locului vom reține însă că județul Satu Mare, unde ne aflăm zilele trecute, deține locul I pe țară ca pondere a acestei culturi. Și mă gîndesc, deopotrivă, la suprafața cultivată, la producțiile realizate în fiecare an și mă gîndesc, de asemenea, la exportul de căpșuni, care se onorează în procent de 90 la sută pe țară, din această zonă. Așadar, aici cultura căpșunului este una privilegiată. Ea a cîștigat simpatizanți atît în rîndul cultivatorilor, cît și al oficialilor care diriguiesc soarta agriculturii pe aceste îndepărtate meleaguri de Nord.

DORIN SĂLĂJAN

Între timp, ne oprim la Turț, comuna cu suprafața cea mai mare deținută în cultură. 79 ha, la care se adaugă, firește, și suprafețele din grădiniile cooperatorilor. Numai în anul trecut, ne sosește Ioan Ciupac, președintele unității agricole, căpșunul a adus venituri substanțiale unității. Nu vă va veni să credeți: 7,6 milioane lei! Ce spuneți? Anul acesta se anunță o recoltă asemănătoare în multe privințe. După o astfel de trebură, cu încetinitorul, o astfel de răsplată, cu ghioțura de bani! Să recunoaștem că nu sînt bani puțini și că nu sînt cîștigați pe daiboi. Sînt bani trudiți și încă nu oricum. Premiile pentru sporurile de recoltă sînt, și ele, pe măsură. Pe aceste terenuri podzolice în mică sau mai intensă degradare, pe aceste soluri puternic podzolice, de ce să nu spunem că această cultură aduce de două-trei ori mai bune venituri ca însăși cultura grîului, porumbului sau a flozii-soarelui! Așa se și explică extinderea acestei culturi.

Restituiri ONISIFOR GHIBU**Amintiri în legătură cu fondarea
Universității românești din Cluj III**

„Alma Mater Napocensis — 1919”

— Doamne fereste de așa ceva — îmi ripostă el (adică V. Branisce, a se vedea numărul anterior, n.n.). Nici vorbă nu poate fi de demisia D-tale și să-ți urmezi înainte întreg planul de organizare a învățământului, despre care mi-a vorbit antecesorul meu, și cu care eu sint perfect de acord. În ce privește chestia Universității, vreau să fiu bine înțeles. Eu nu zic că ideea D-tale e greșită sau rea. Dimpotrivă, eu zic că e foarte bună, și așa fi fericit dacă ea s-ar putea realiza. Eu zic numai că ideea D-tale nu se poate realiza, cel puțin nu în ritmul în care dorești D-ta. **Aber, ich will kein Spielverderber sein.** (Dar, nu vreau să fiu unul care strică jocul n.a.). Dacă D-ta crezi că se poate realiza să-țiiei singur răspunderea pentru asta, — **à la bonne heure** — (așa să fie), eu nu mă opun cituși de puțin. Crezi că se poate prelua universitatea fără complicații internaționale și că până la toamnă se poate organiza o universitate românească serioasă — foarte bine! Sint încântat. Dar eu pentru asta nu iau nici o răspundere. Vrei să-ți-o asumi D-ta, cu toate consecințele?

Am răspuns cu hotărâre da, la care ministrul ripostă: Să dea Dumnezeu ca lucrul să iasă măcar și numai pe jumătate de cum gândești D-ta, — eu și cu atîta voi fi perfect mulțumit. În tot cazul, te rog să crezi în întreaga mea prietenie și loialitate și să procedezi în toate după cum vei crede D-ta că e bine. N-am cituși de puțin pretenția să mă consulti cu privire la ceea ce vei întreprinde, nici măcar să mă îți la curent cu lucrurile. Îți declar că **am toată încrederea în D-ta și voi fi solidă chiar și cu greșelile care în mod firesc le vei săvîrși uncori, și că voi fi în toate alături de D-ta, și la bine și la rău.** Altfel nici nu ne-ar sta bine, la doi sălișteni, pe care soarta i-a pus să tragă împreună la același jug...

Nu-mi venea să cred, nici ochilor, nici urechilor, despre cele ce-mi fu dat să aud și să văd. Branisce mă privea cu ochii umezi, în timp ce eu îmi pierdusem complet graiul. Abia după câteva clipe întrebai nedumerit:

— Cum, noi doi, sălișteni?

— Apoi, și eu sint săliștean, și încă săliștean de suflet. Eu mi-am trăit cei mai frumoși ani ai copilăriei acolo, în satul ca din povești în care te-ai născut D-ta și am învățat carte la școala la care ai învățat și D-ta și de la aceeași dascălă — Hociotă și Stoica. Tatăl meu a fost pretor la Săliște mai mulți ani și eu mi-am trăit acolo cea mai frumoasă epocă a vieții. De-acum cred că ești sigur că

vom fi prieteni și că ne vom înțelege, nu numai ca niște consăteni, ci chiar ca niște frați.

Ce puteam să mai răspund la astfel de cuvinte, pe care simțeam că le rostesc un altfel de om decît antecesorul său, adică **un om sincer și bun?** Ne-am strins mina ca niște adevărați frați și ne-am despărțit încredințați că, orice ar fi, vom izbîndi în cele ce ne-am făgăduit în fața conștiinței să împlinim în țara pe care ne-a hărăzit-o Dumnezeu ca moștenire a sa și ca sarcină a noastră.

Și așteptările mele n-au fost înșelate într-unu nimic. Branisce s-a dovedit tot timpul de un an de zile, cit ne-a fost scris să lucrăm împreună, șeful ideal, prietenul ideal și omul ideal. Niciodată el nu m-a oprit de la ceea ce aș fi vrut să fac, — niciodată nu m-a descurajat, — niciodată, în clipe grele în care mi se întuneca deasupra cerul, nu m-a părăsit. El mi-a lăsat toată libertatea de inițiativă, chiar și cînd, uncori, situația părea prin anticipație compromisă, manifestînd o larghețe, o generozitate și o cordialitate, o bunăvoință și o dezinteresare de care n-am mai întîlnit la altcineva pînă acum în viața mea. Dacă soarta m-ar fi obligat să lucrez mai departe cu V. Goldis, sint încredințat că n-aș fi putut face mare lucru la Resort, căci prin firea lui ascunsă, ambiguă și interesată, el ar fi anihilat, pînă la urmă, întreaga mea activitate, așa cum mai tirziu a procedat față de mine în calitatea lui de președinte al „Astrei”, pe cînd eu eram comisar general al acesteia. Îmi împlinesc o datornică sfîntă față de memoria lui Branisce, însemnînd aici, ca să se știe pentru toate vremurile, că, dacă am putut face la Resortul de Instrucție ceea ce am făcut, aceasta se datorează în prima linie înțelegerii supracioase, loialității și generozității acestui admirabil șef, care mi-a acordat încrederea lui nelimitată și mi-a lăsat deplina libertate de acțiune.

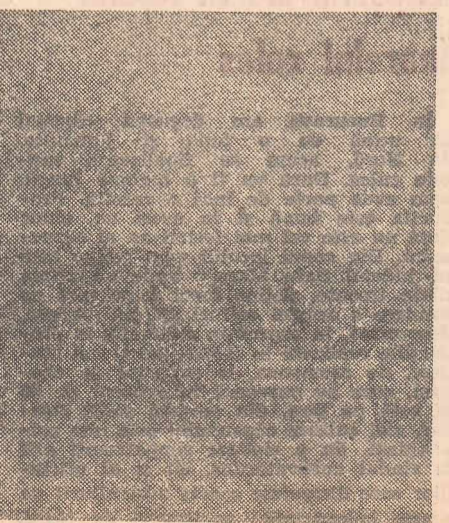
Preluarea Universității fu pentru uncori, atît pentru cei din Transilvania cit și pentru cei din Ungaria, o surpriză deosebită de uluitoare. Întîrziînd noi atît de mult cu acest act, el se mîngîiau în iluzia că noi n-avem curajul de a ne atinge de această problemă înainte de ce la Paris s-ar ratifica de către Conferința de pace actul Unirii de la Alba Iulia și că, pînă la urmă, acest act va deveni caduc și inoperant, uncori rămînd mai departe stăpîni în Ardealul. Ei erau, mai departe, siguri că noi nici n-am fi în stare să punem în locul universității uncori și uncori universitate românească, pentru care ne lipsesc elementele și pregătirea științifică necesară. În tot cazul, ei se pregătiseră ca, pentru cazul că noi totuși am încerca să preluăm Universitatea,

la consiliu. De pildă unii au început să crească și capre, lucru deloc ușor dacă ne gîndim că vremea la noi este mai aspră, cu ierni în care temperatura coboară pînă aproape de treizeci de grade, cu veri temperate și ploioase. Numărul oilor a crescut, al vitelor la fel și nume ca ale lui Nicolae Zamfirache din Pietrari, Petre Onciu, Mihail Teodorescu sau Ion Zlotescu sint cunoscute în tot județul.

Prin toamna lui '47, învățătorul Aurel Bănescu, om încă în putere azi, la cei 85 de ani pe care îi numără, plecase de aici, din Bărbulețu, în Bărgăan, la Jegălia, unde avea un prieten, tot învățător, să cumpere porumb. Luase la el ceva țuică și bani cit putuse să strîngă. S-a întors acasă cu 18 căruțe încărcate cu porumb.

Le-a fost dat celor din Bărbulețu să facă un fel de navetă între munte și cîmpie, mai ales după porumb, ei ducînd ce aveau de cînd se aflau pe pămînturile de la poalele Lotei, adică animale și țuică.

În 1975, comuna avea 120 de hectare cultivate cu porumb, astăzi au ajuns la 400 de hectare. Nu este mult, deși zona nu este cooperativizată. Cartoful care nu se cultiva, crește acum printre pomi. La fel și sfecla furajeră. Printre „îndrăzneți” s-a

întreg personalul științific, administrativ, de serviciu, inclusiv cei peste 100 de medici de la Clinicile pline de bolnavi. [...] Lăsarea a peste 2000 de bolnavi fără nici un fel de îngrijire, ar însemna o barbarie, care ar compromite România înaintea lumii întregi. Dar socotelile acestea au fost dejucate complet prin felul în care a fost preluată Universitatea și care — după ce profesorii care refuzaseră să recunoască suveranitatea statului român, neașteptînd să depună jurămintul de fidelitate față de el, au fost declarați depuși din funcțiunea ce îndeplineau — a asigurat continuarea absolut normală a întregului aparat administrativ și științific sub noua conducere instituită de mine, — bineînțeles și clinicile.

Cînd, după câteva zile, s-au dezmeticit din buimăceala pe care le-a pricinuit-o actul preluării, un redactor de la un ziar maghiar din Cluj s-a prezentat la mine spre a-mi solicita un interviu. Printre altele, ziaristul voia să afle de la mine dacă noi vom putea deschide în toamna anului 1919/1920 Universitatea, cu forțe noi, românești: I-am asigurat pe amabilul meu interlocutor că, da, avem toate posibilitățile pentru aceasta, și noul an școlar se va putea deschide la termenul reglementar, în condiții care nu vor fi cu nimic mai prejos de cele din epoca încheiată, ci tocmai dincontră. Interviul apărut în ziarule ungurești fu încercînd de incorigibili noștri stăpîni de odinioară cu o mare mîhnire.

Devotamentul lui Branisce față de cauza sfîntă, în slujba căreia se înălțase abia la câteva luni după ieșirea sa din temnița ungurească, în care-și pierduse aproape cu totul vederea, am avut adeseori prilejul să-l constat. Voi povesti aici un singur caz caracteristic în această privință.

Se instituisse din partea Consiliului Dirigent Comisia universitară, constatînd din profesorii cei mai de seamă ai Universităților din București, Iași și Cernăuți, căreia îi revenea sarcina organizării noii universități românești. În prima sesiune a sa, ținută la București, în luna Iulie 1919, Comisiunea, înainte de ce ar fi procedat la studierea întregului complex de probleme care i se pusesse înainte, avea să recomande „cu precădere”, din rîndurile candidaților la catedre, pe opt însi, care, după ce vor fi numiți de Consiliul Dirigent profesori, să completeze comisia la cifra 20, și Comisia să aibă totodată caracterul Senatului universitar constituant al noii universități. În acest sens, Resortul trimise la București comisarului general Sextil Pușcariu o adresă, cu recomandarea nominală a candidaților propuși pentru acele opt locuri de Consiliul Dirigent, și care aveau să fie cercetați și verificați de comisie. Primul candidat pe această listă era Vasile Goldis, în epoca aceea ministru al Ardealului în guvernul central. [...] Goldis fusese, doar, o serie lungă de ani, profesor la Seminarul din Caransebeș și la liceul din Brașov; era autor de manuale de limba latină și de istorie universală, care s-au întrebuintat și în școlile din Vechiul Regat. Și, apoi, era unul din puținii ardeleni de lege veche, care citea frantuzeste și urmărea intructivă mișcarea socială apăsătoare în domeniul sociologiei.

(Va urma)

aflat și primarul, tehnician horticol „la bază”, care la Poiana Pleșilor, dintr-o plantație cu 82 de meri a obținut 600 kg porumb boabe, 1260 kg sfeclă furajeră, 400 kg cartofi și, desigur, și mere, în jur de 400 de kg. Fapta a dat roade, peste o sută de gospodării avînd asemenea plantații și culturi „mixte”, mulți dintre locuitorii înjghebindu-și tot printre pomii roditori și solarii. O problemă importantă a gospodarilor din Bărbulețu, care cu siguranță nu este numai a lor, o problemă care se cuvine să fie limpede ca orice lucru de căpătîi, dar n-apuce să fie așa, este aceea a odăii.

Învățătorul Aurel Bănescu: „Din timpuri străvechi fiecare cum a venit a avut coliba lui, coșarul, grădina și pășunea.”

Elena Popescu: „Bărbatu-meu e sus la odaie. Acasă îl am numai fotografiat cu un berbec și cu o oaie. Dacă nu stă cu ele acum, pe vremea asta, fug, se împrăstie. În timpul fătărilor, bărbatul meu în casă nu doarme, numai afară, avem un coviltir, și iarna tot acolo stă. La odaie e totul, se face bălegar pe loc, avem o grădină o splendoare, acolo e pășunea și nu ne mai costă transportul. În odaie am făcut două paturi, ca în armată, unul peste altul. În fătări, 12 miei îi culcam în patul de jos și tot atîția în cel de sus, iar noi stăm între ei. Era ger de crăpau pietrele cînd făta oaia, dacă lăsam mielul să cadă jos pe pămînt se și lipca de el din cauza gerului. Bărbatul meu are 82 de ani și cînd îl întreb de ce atîta canon, îmi zice că îl e drag să audă clopotele și ciinii.”

Primarul Ion Robescu: „Aceste odăii sint lipite de adăposul animalelor care se află pe locul de pășunat. Omul nu se mișcă patru luni de lingă ele. Crescătorii economisesc banii pe care îi dădeau pe transportul furajelor, fertilizarea se face natural prin consumul furajelor la storsite iar în saiele animalele sint mult mai sănătoase ca în gospodărie. Ei bine, potrivit legii nimeni nu poate construi ceva în afara perimetrului construit. Nu sintem absurzi, oada se ridică pe patru pari și se acoperă cu carton, dar ea trebuie și închisă cu pereți și mereu ne este teamă să nu se spună că încălcăm legea, deși oada nu este un imobil, sau un apartament și face parte din viața crescătorilor.”

RĂZVAN BĂRBULESCU

**O teză românească
la Sorbona**

Ideea unei lucrări cu caracter monografic asupra contactului culturii franceze cu românii din Transilvania constituie o veche preocupare a intelectualității ardelenene. Unul din cei mai zelosi reprezentanți ai ei a fost profesorul și istoricul literar Gh. Bogdan Duică de la Universitatea din Cluj, care, în anii următori realizării unității naționale, a militat cu multă stăruință pentru trimiterea la Paris a unor elemente tinere pentru a studia cultura franceză și ecourile ei la românii transilvăneni.

În urma acestei stăruințe au fost trimiși în capitala Franței tinerii istoriografi Ion Breazu și Olimpiu Boitos, care au publicat unele valoroase cercetări cu privire la marii filoromâni, Edgar Quinet, Jules Michelet, Lendru Rollin, Paul Bataillard ș.a. Ideea lui Bogdan Duică era cu atît mai justificată, cu cit cele mai multe din lucrările consacrate acestei chestiuni — și anuntim în primul rînd de lucrările lui N. Iorga, Pompiliu Eliad, Vasile V. Haneș — au urmărit cu deosebire influența franceză la românii din Principate, aceasta avînd un relief mai pronunțat. Un enorm pas înainte în această direcție s-a făcut în anul 1945, prin publicarea marii lucrări a lui D. Popovici, succesorul lui Bogdan Duică la catedra Universității clujene — *La littérature romaine à l'époque des Lumières* — prin care s-a urmărit în mod sistematic influența franceză în Transilvania în perioada iluministă, adică pînă la începutul secolului al XIX-lea. Cu toate acestea, vechiul deziderat al lui Bogdan Duică a rămas în picioare, fiindcă se cerea studiată întreaga influență franceză pînă la 1918. Cercetările fragmentare dedicate acestei chestiuni, ca și relevarea legăturilor cu anumite personalități sau publicații, au adus desigur valoroase contribuții în această direcție, dar n-au putut acoperi imensul domeniu ce se cerea studiat.

O asemenea grea misiune și-a asumat-o prin monografia menționată, profesorul Andrei Radu, cunosător profund al culturii franceze, care, după o îndelungată cercetare întreprinsă atît prin diferite biblioteci și arhive franceze și românești, și în primul rînd asupra principalelor publicații periodice românești de la înființarea lor (1829) și pînă în anul 1918, a izbutit să infățișeze, sub forma unei substanțiale teze de doctorat la Sorbona, susținută cu romanistul Alain Guillermon și cu istoricul D. Dupront, o vastă panoramă a mijloacelor și formelor de pătrundere în Transilvania a ideilor politice, a culturii și literaturii franceze, a scriitorilor francezi aflați în circulație europeană, și totodată a militanților români pentru această acțiune. Prin modul cum a fost alcătuită, lucrarea lui Andrei Radu — apărută recent la Editura „Dacia” din Cluj — constituie în același timp un nou testimoniu asupra unității culturale și politice românești, pe lingă producțiile și traduceri efectuate de transilvăneni fiind puse la contribuție și traduceri apărute în diferite reviste din Țara Românească și Moldova: „Curierul românesc”, „Curierul de ambe sece”, „Albina”, „Convorbiri literare”, „Literaturul” ș.a. — dintre care o bună parte au fost reproduse și în publicațiile din Transilvania. Acest aspect al problemei este dintre cele mai importante, fiindcă el relevă și pe acest plan unitatea desăvîrșită a culturii și literaturii românești.

Monografia profesorului Radu evidențiază în mod amplitu marele număr al publiciștilor și scriitorilor ardeleni care s-au format în contact cu cultura franceză, și care au făcut ca ideile politice franceze progresiste să aibă un rol dintre cele mai fecunde în orientarea politică, socială și națională a luptătorilor transilvăneni. Din aproape fiecare publicație transilvăneană, și în primul rînd ne referim la „Gazeta Transilvaniei” și la „Foaia pentru minte, inimă și literatură” de la Brașov, la „Telegraf român” de la Sibiu, la „Familia” de la Oradea, la „Luceafărul” de la Sibiu, la „Tribuna” și „Românul” de la Arad, Andrei Radu a extras tot ceea ce era demn de atenție și în același timp semnificativ pentru caracterul cercetării. Departe de a fi fost numai latinisti sau germanisti competenți, exponenții scrisurii românești din Transilvania — Petru Maior, Samuel Micu, Budai Deleanu, George Barițiu, Timotei Cipariu, Ioan Rusu, Simion Bărnuțiu, A. Tr. Laurian, Al. Papiu Ilarian, Ion Slavici, Gh. Bogdan Duică, Ieronim Barițiu, Ioan Rusu Sîrianu, Octavian Goga și atîția alții — au fost în același timp și cunosători adînci ai culturii și literaturii franceze, pe care au căutat să o pună în serviciul aspirațiilor poporului român.

Cu aceeași acuitate sint subliniate și meritele scriitorilor, ale publiciștilor și ale unor oameni politici francezi — J. A. Vaillant, Edgar Quinet, Jules Michelet, Emile Flourens, Ernest Lavisse, Emile Zola, George Clemenceau — care au susținut cauzele românești legate de luptele pentru Unirea Principatelor, pentru Memorandul ardelenilor din 1892 și pentru înființarea unității naționale.

Monografia lui Andrei Radu infățișează totodată cea mai vastă bibliografie alcătuită pînă acum asupra acestei probleme, și ea este menită să deschidă noi perspective de cercetare și valorificare.

VICTOR LUCREȚIU

**O zicală dură și tandră
din Bărbulețu:
Mielul doarme în pat
și omul afară**

Comuna Bărbulețu, aflată în județul Dimbovița, cuprinde zece sate, unele risipite pînă la 300 de metri înălțime și nenăra în jur de trei mii de familii, altfel spus, pînă peste opt mii de locuitori, oameni care, de cînd se știu, se ocupă cu creșterea animalelor. Primarul, Ion Robescu, îns plîpînd, mai puțin „muntean” la trup, dar energic și întreprinzător, se bucură să poată spune oricui e gata să-l asculte că oamenii din Bărbulețu au revenit cu sing la ceea ce știu să facă bine și astăzi gospodăriile lor adună peste 7000 de oi, aproape 4500 de taurine și cam 600 de capre. La toate acestea se adaugă și cele 1500 de oi ale I.A.S.-ului. „În cadrul programului de aprovizionare al consiliului popular, nu al comunei, spune primarul, am cumpărat 62 de mieluțe și le-am dat în grija unui om de la asociația crescătorilor de animale. Le ținem pentru producție. Furajele le luăm de pe terenurile preluate cu Decretul 115, și cînd trebuie strînse, pun mina și profesorii și cadrele sanitare și funcționarii primăriei.”

Oamenii și-au aranjat viața și munca cum se arătau vremea și recolta, existînd în permanentă un echilibru pe care îl păstrau din înțelepciune și bun simț. În 1919, cînd animalele erau mai multe și țuica mai puțină, pășunile au făcut loc livezilor de pruni. Nu cu mulți ani în urmă, ei colaborau cu „surplusul” de fin la cîmpie și scoteau bani buni, iar de cînd cei de la cîmpie s-au mai pus la punct cu furajele, crescătorii din Bărbulețu au înțeles că nu mai e rentabil un astfel de drum și prisoșul de fin i-a obligat să crească mai multe animale. „Planul de autoaprovizionare al comunei ne-a făcut să ne punem mîntea la contribuție mai mult, zice Victor Badea, un alt gospodar al comunei, vicepreședinte

Marșul de probă sau invitație la o călătorie pe mare (II)

Noe, dacă e să dăm ascultare mitului, a scăpat lumea alor săl din potop cu o corabie. Mărul l-a aruncat pe om în păcat. Din această antiteză, corabia poartă simbolul salvării. Corabia noastră e o planetă cu autonomie pentru 10 000 mile marine. Pe această distanță și în acest timp, viața la bord se desfășoară ca și pe pământ. Poate chiar în mai mare siguranță. Oamenii trăiesc, muncesc, mănâncă, dorm, se dătrează, comunică între ei, cu cei de acasă, se pot trata în caz de boală, meditează. Locul în care se desfășoară cel mai des este însă popota. Bucătarul e, după păreri unanime, al doilea om alături de secund, după comandant. Lui Ion Burlacu îi crește inima cât o parașută când aude astfel de considerații. Are 36 de ani, e brăilean, iar la uscat hrănește circa 1200 de guri todeana flămînde. Toate navele pe care le-a livrat șantierei, de șapte ani încoace, pe el l-au avut bucătar. L-au solicitat și alte șantiere: Olenița, Turnu Severin. E conștiincios, nu-i place băutura, îngrijeste de echipaj. A fost șase ani la ocean și știe că un echipaj bine hrănit e un echipaj harnic, disciplinat, pe care poți conta todeana, la greu și la ușor. La mesele de protocol tot Burlacu e chemat. La 5 se scoală, intră în coate în crătiți și își face meseria cinstit. Bucătarul, ca orice marinar, trebuie să corespundă capriciilor mării. Odată, la un marș de probă cu motonava Codlea, au fost luați pe mare doi bucătari de la I.A.P.L. Pînă nu a început furtuna, totul a fost în regulă. A treia zi, însă, marea devenise un tărîm stîncos. Bucătarii erau la podea, doborâți de răul de mare. Alți pasageri „dădeau micare la pești”, așa se spune despe cei care nu-și mai pot stăpîni răul...

Răzvrătirea mării a durat trei zile. Oamenii din echipaj își frământau singuri coca și o ceceau pe plită. Cițiva au scăpat în cambuză. Alții, vinători dibaci, mînceau friptură. Cum? Vinau pescăruși. Păsările, obosite de zbor, erau atrase noaptea de lumina reflectoarelor, și se aștează pe arboradă. Marinarul le vinău cu bețe, ca în paleolitic. La fel s-a întimplat și cu bucătarul de pe navele Arianos și Săvinești: au zăcut 9 zile! Un echipaj fără bucătar e un echipaj în derivă. Fiecare își caută hrana, nu-și mai vede de treburi. Burlacu e obișnuit. E tăvălit de mare ca șnițelul prin ouă și pesmet. Odată furtuna le-a tirat vasul 80 de mile, în ancoră. Dacă mai dura o zi, îi lovea de stînci. Au navigat în patru pistoane și au reușit pînă la urmă să intre pe Sulina. Cînd marea e liniștită și volajul lung, echipajul se mai destinde, are timp să mai ridă. Fiindcă după lungi tăceri și încordări simți nevoia să arunci tristețea din tine cum aruncă balena jetul de apă din care și-a reținut hrana. Atunci se naște nevoia acută de haz. Ca acum, de pildă: Intru din întimplare în cabina tubulatorilor. Azi-noapte, pe la orele două, un casetofon transformă întinericul într-o muzică molipsitoare. Un marinar bătea într-un scaun: își făcuse din linguri și pahare un xilofon. Bacus fusese și el scos din cambuză, era de față. Tubulatorii nu aveau probleme, lucraseră foarte bine în șantier. Meritau să se distreze. Deci, sînt la Rahel în cabină. Pe masă mă așteaptă un avat sărat și uscat. Flăcăul mă îndemnă să-l rumeg. E formidabil. Și ar putea fi frate gemă cu un țap... cu bere. Alături, într-o farfurie încăpătoare, așteaptă o stivă de șnițele! Rumene, de-ți vine

să muști din ele și cu ochii. — Din astea nu vă servim, zice Rahel; ne sînteți prieten, avem noi clienți noștri. — Nu știu unde bate băiatul ăsta. Oricum, vorba lui ascunde o taină. — Dacă vrei să vă veseliți, mai rămîneți cu noi în cabină; trebuie să apară. — Cine să apară? întreb. — Doi colegi cărora le place strașnic friptura. Cum ne vîd la masă, cum se invită și ei. Acum sperăm să-i mintuim de patina cărnil. — Cu asemenea șnițele cred și eu, zic. — Nu vă grăbiți la regrete, șnițelole sînt din pinză de sac... — Ești un ocnă mizerabil, îi zic eu lui Rahel; ai o mințe demnă de un inventator de două parale. — Parol că nu mint, se strîmbă tipul. Dacă doriți să nu mai scăpați cinci zile de mirosul de cinepă din gură, poftiți: serviți! Vă pun în gardă însă că nu știu dacă bucătarul a spălat sacul de udătura de soareci! Joacă tare tinărul, îmi zic; are școală înaltă, de Brăila. Pe usă intră doi băieți în salopete: Mezinu Ruben și Vasile Mocanu. Mă vîd pleșcînd fileul de avat și cînd dau cu ochii de șnițele, le vîd nările cum adulmecă, iar oușorul lui Adam alunecă de sus în jos ca o bielă de locomotivă Pacific. — Ooo, ce ospățuri! remarcă ei aluziv. Intocmai ca în preacucerica împărăție a cerurilor. Dar ce-ar fi să fie precum în cer așa și pe pămînt? Sfințe Rahelule, poate ne repartizezi și nouă o ureche din asta de elefantuț. Ion, bucătarul, ne-a amăgit astăzi doar cu un pumn de sarmale de araci (fasole cu bobul ma-

re, n.n.). N-ar strica dacă în golful de stomacelor noastre întăritate de furtună, ar acosta o astfel de friptură. V-ar fi recunoscătoare pînă și pisica de mare, dacă ar mai rămîne din ele vreun oscior. Spectacol în toată regula, îmi zic; intrat însă în complicitate cu Rahel și Marian Bogdan, îmi înăbuș risul, imlînd o tuse ca atunci cînd îți rămîne un os în gîf. Cei doi marinari nu se grăbesc să-și invite colegii la șnițele. Îi lasă să-și mai întărească mirosul. Știu că în clipa următoare vor mușca din nadă. Lucru care se și întimplă. Cuțite nu sînt, am avut grijă să le ascundem, și băieții, ținînd mai puțin la etichetă, duc direct la gură. Trag și trag de ele și Mezinu înjură porcul că a fost... și porc și bătrîn. Mocanu, dînd de niște fire de sfoară între dinți, crede că a dat peste o bucată de jambon legat în funii. Cînd se dumiresc bine că e sac, mutrele lor capătă o înfățișare jalnică. Noi ceilalți am căzut pe burta și nu știm cum să ne potolim risul. În cursa asta au mai căzut pe rînd colegul meu, Lucian Chișu, botezat cu citeva ore mai înainte, inginerul Eugen Botezatu și alții. Asemenea farse, în lumea marinarilor, țin de tradiție. Unor asemenea păcăliți li se servesc altorii clătite cu vaselină, șnițele împănate cu scoabi și alte asemenea invenții culinare. Și oamenii cad în plasă fiindcă bucătarul le prepară cu atîta meșteșug încît puțini pot rezista tentației. Afli că ai fost păcălit abia cînd produsul e în stomac. Intre timp, nava călătorește. „Imensa navă, cum zice poetul Baconsky, pluteste înainte spre același ideal NICĂIERI. Dar eu nu sînt decît un pasager de ocazie. E tot mai aproape ziua cînd o șalupă va trebui să mă ducă la țărîm. Cum îi spunea celui țărîm?”

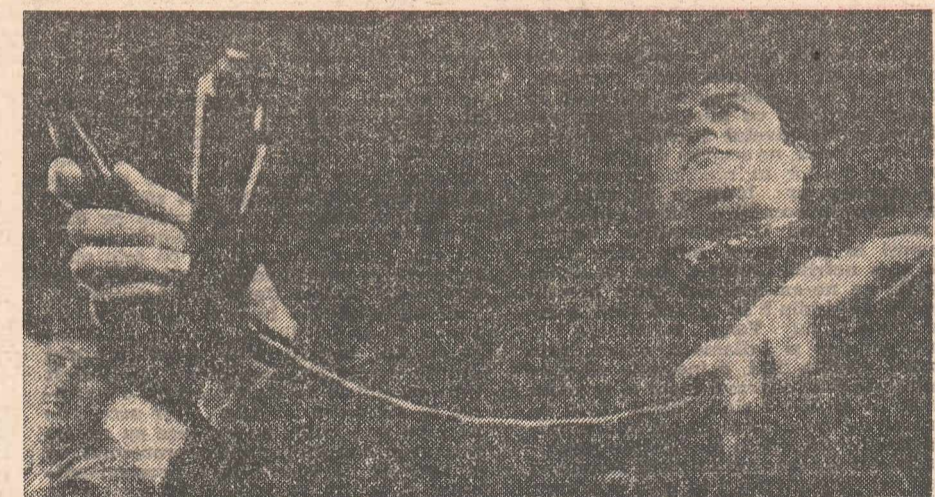
ACELUI ȚĂRM ÎI SPUNE ACASĂ!
N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Au un mers aparte și sînt bărbați în toată legea. Dacă țipi la unul abia mișcă o geană. De obicei poartă o scurtă de piele sau jachetă cu tot felul de inscripții trăsnete, jeans și, chiar dacă au cincizeci de ani, cînd n-au ce face, își țin mîinile în buzunari. Șoferii de cursă lungă sînt puternici. O caricatură de om nu stăpînește mașina. Șoferii de cursă lungă sînt răi. Nici unul nu te țartă dacă l-ai înșelat sau dacă l-ai mințit pentru că nici lui mașina nu-i țartă nici o gresală. Șoferii de cursă lungă sînt șmecheri și isteți pentru că fiecare drum este și-un examen de inteligență. Cei motofleți se întorc dintr-o cursă cu niște hăbăuci încălecați pe mîrtoage. Șoferii de cursă lungă sînt oameni de treabă. Nu-i suportă pe cei plîngăcioși dar nu sînt în stare să lase nici un om la incurcatură. Îi întind o mînă, spun în limbajul tuturor șoselelor un fel de O.K. și accelerează. Șoferii de cursă lungă sînt oameni, sînt și personaje, sînt și luptători, sînt și mecanici pricepuți, și piloți și poate că mai sînt și niște admirabili părinți. „Mă respect pe mine ca om și-l respect și pe ceilalți. Chiar dacă trăiesc într-o magazie pe roți, încero să-mi apar demnitătea cu un volan” (Ion Buitan).

acopere. Dar a venit un autocamion care avea muncitori pe platformă și-au oprit și-am tras toți la lopoți pînă am iesit. La urmă cînd le-am spus că ditamai harabaua e încărcată toată cu cărți de poezie și cu romane ne-am prăpădit de ris și i-am dat bice mai departe... Viața de șofer e un fel de a cîine pentru cine și de unde pînă unde. E un mod de a trăi, o meserie în care afli repede dacă ești sau nu stăpîn pe tine și pe covrigul care-l ții în mînă. Mai frumos, dar și mai greu, cu volanul se cîștigă o piine și se străbate lumea. Șoferia e și-un mod de-a descoperi ce mult înseamnă să te întorci acasă. Și iar de la Ștefan Florea cetire: „Cite feluri de oameni și de nații pe lumea asta. În țările de vest sînt oameni închisi, toți

de mașini. În fiecare zi 200 sînt plecate pe meridianele globului ca să transporte spre diferite destinații mărfuri românești și străine. În autobază stau puțîn. Revizia mașinii, gresarea ei, micile sau mai marile reparații (zile în care șoferii sînt ponțați 2-3, cel mult 4 ore?), trecerea prin stația de revizie tehnică și la vedere. Uneori mai grele decît drumul sînt așteptările la încărcare. Și încărcările încă se mai fac cum se mai fac, dar documentele se eliberează și mai greu. Uneori, o cursă în vestul Europei durează 12 zile cu dus și întors iar Romănoexport a ținut un camion pentru a-l întocmi actele nu mai puțîn de 14 zile. Viața șoferului de cursă lungă înseamnă kilometri și bani. Stă roata, stă și cîștigul. Transportul

Boeing la Frankfurt și motoare de Rolls Royce la Glasgow, Ion Neguț, la granița Kuwait-ului a fost surprins de un uragan care aducea o ploaie cu noroi, ca, apoi, iarna, în munții Iranului, la minus 30 de grade, să meargă fără oprire, zi și noapte, să nu se congeleze motorina. Unul în pat sub plapumă, altul la volan, să scape de geruri și zăpezi. Marin Grigore și Tudor Leșu, din Vinătorii Mici, județul Giurgiu, au prins topirea zăpezilor din munți și inundații. La un singur pod, între citeva mii de mașini, au stat zile întregi. „Să duci marfă românească și să vezi lumea cum se petrece, după ce te înfrunți cu de toate, să vezi femei cu zale în nas și măgar mort de trei luni la o frontieră și lăsat acolo pînă s-a făcut stafidă, să mîninci lipii tari de parcă ar fi fost întînce cu buldozerul, dar să-l respicți pe toți e ceva, cu 500 de kilometri într-o zi și cu sute de mii de kilometri într-o viață”.

Ion Buitan: „Azi aici, mîine-n Bagdad”

Șoferii de cursă lungă — viața pe mai multe roți și continente

Poate că și viața noastră e tot o cursă lungă pe care de multe ori nu știm cum s-o încheiem, dar pînă la urmă tot ne ajută cineva. Viața lor e un șir de curse între încărcare și descărcare, un marș de bolid care se tirăste mormăind pe șoselele continentelor, înghițind kilometri și zile pentru ca la sosire, în loc să trăiască o clipă de bucurie, sfîrșiți, storși de frig sau de arșiță, să poposească în imense depozite de mărfuri unde îi chinuie așteptarea. Să fii șofer de cursă lungă trebuie să știi să-ți omori limpuț, să nu-ți spinzuri zilele de plictiseală cînd înaintea ta la vamă mai sînt citeva mii de mașini și soarele încinge nisipul și europenii sînt la un pas de sufocare. Să fii șofer de cursă lungă înseamnă să fii camarad, nu sperietoare, să știi să-ți alegi colegul de echipaj, pe cel cu care ai putea pleca și la Polul Nord și acolo, dacă îți rupi piciorul, în loc să-ți la mîncarea și schiurile și să te abandoneze, rămîne să înghețe cu tine, strîngînd din pumni și incurajîndu-te că mai există o sansă, deși poate că nu mai există nici una.

trăiesc ca sub prelată, nu ies de după aceeași figură rece. Eu n-am voie și nu merg, da nu vine unu să-ți zică, „măi frati-miu hai să bem o bere amîndoi și să ne povestim cine sîntem. Englezii descărcău o oră și strigau, breake, și mergeau să bea ceai cu lapte. În Asia, de plictiseală, jucam șeptic la vamă și de ne prindeau ne dădeau 40 de vergele la fund și nu ne dădeau pepsi dacă eram în pantaloni scurți. Nemții nu te lasă să treci pe la ei cu cauciucurile uzate și cu mașina nevopsită bine. Alții, cum oprești, vin și zic, ceabuc, ceabuc și alții te lasă să mori. Marc peisaj și mare panaramă-i lumea asta”. Bucuria și neazul șoferului de cursă lungă încep cu bună dimineța și se termină tot cu bună dimineța. A rămas de pomină pătania unui echipaj. Aproape de destinație unul a plecat cu actele pentru o formalitate și celălalt a intrat sub mașină să verifice ceva. A auzit cum pornește motorul, a văzut mașina cum se duce și a rămas singur pe spate, cu soarele sus, care-l plesnea peste ochi. După două zile poliția le-a găsit mașina, dar era abandonată și goală. Și asta era în Italia.

Norocul îți merge numai atunci cînd se învîrte roata
Autobaza 4 Militari (I.T.A. București) are sute de șoferi de cursă lungă și sute

auto este practicat pentru rapiditate, nu pentru foșnetul hîrtilor. Să zicem că pînă la urmă pornesc. Pînă la frontiera țării noastre șoferii de cursă lungă nu au voie să depășească viteza de 50 km/h, conform legii. Chiar dacă nu-i surprinde nici un radar, la întoarcere ei sînt penalizați pe baza diagramei tahograf care arată între ce ore a stat, între ce ore și cu ce viteză a mers mașina. Dar ei trebuie să aleagă între penalizare (pentru depășirea celor 50 km/h) și uzura prematură a motorului. Mașinile de cursă lungă au șase trepte de viteză și la regim economic, de mers normal, camionul atînga 60-65-70 km/h. Din discuțiile purtate cu șoferii și cu conducerea Autobazei Militari a reieșit că viteza de 50 km/h împusă camioanelor de mare putere este și dăunătoare pentru ele, și nerentabilă din punctul de vedere al combustibilului și mai ales al timpului de efectuare a transportului. Viteza maximă admisă e de 50 de kilometri dar viteza medie este cu mult mai mică, abia de 30 de kilometri pe oră. Și atunci se ridică o problemă simplă de eficiență: nici timp, nici bani, nici carburant, nici păstrarea mașinilor. Dar ce?

Trecuți peste aceste neazuri mai mici sau mai mari șoferii de cursă lungă intră pe magistralele continentelor, în Europa, Africa și Asia. Gh. Duca duce motoare de

„Da? de ce măi Voineo?” Ce vorbesc între ei doi oameni care stau de citeva ani în aceeași cabină unde muncesc, dorm (în paturi sănătoase), unde mînăncă și unde ascultă știrile lumii? Copilăria, anii de școală, poveștile de dragoste, nevasta, colegii și iar copilăria, anii de școală, nevasta și colegii. Își tot povestesc încît au ajuns să-și învețe atît de bine viața încît una ar putea fi a celuilalt și viceversa. Un șofer de cursă lungă poate face oricînd o autobiografie pentru colegul său fără risul de a greși. Șoferii de cursă lungă cu numere de România sînt cunoscuți pe șoselele lumii ca niște oameni de onoare, buni meseriași, solidari, pricepuți și plini de umor, dar, mai ales, sînt cunoscuți ca șoferi cu puține accidente de circulație. I se mai întimplă cite unuia. „Eram la Nürenberg și căram jumătăți de vacă și era noapte și veneam spre Austria și un frate de șosea, neamă, a adormit la volan și-a intrat în mine. Se duseseră vacile peste el în cabină. 6 zile am stat și eu în spital la Nürenberg și nu vedeam decît jumătăți de vacă” (Grigore Marin).

Șoferii de cursă lungă sînt cel mai adesea invidiați pentru peisajele care le trec prin priviri, pentru diminețile în desert sau pe malul Mediteranei, pentru călătoriile de noapte pe autoband, dar nimeni nu-i pizmănește pentru riscurile și greutățile meseriei, pentru căldurile de 70° C, pentru gerurile cumplite, pentru defecțiuni și răspundere, pentru așteptare și incidente. Să fii șofer de cursă lungă trebuie să fii un Impecabil luptător pe roți. Unul dintre ei, Ștefan Florea, mi-a povestit citeva ore despre călătoriile sale alături de fratele lui mai mare, Marin Ilie. Era ca într-o insiruire de povești vi-nătorești cu momente aproape incredibile. — Ți-e frate-frate? am întrebat eu. — Sigur că da, a răspuns Ștefan Florea. Pînă la urmă tot n-am înțeles un lucru, cei doi bărbați își spuneau frați pentru că aveau aceeași mamă sau numai pentru faptul că se înhămau merou la același drum?

CORNEL NISTORESCU
Fotografie de PAUL AGARICI

Cu volanul se cîștigă o piine și se străbate lumea

„Anul trecut, pe-o iarnă cumplită, la ultimul sat din Austria am avut o pană de motor. Nu voia să plece nici dacă-i dădeam de mîncare. Douăsprezece ore l-am tot pansat cu frate-miu, dar tot nu pornea. Pînă la urmă a biziit și, ușor, ușor, ne-am țirit pînă-n Ungaria. Acolo, în plină pustă, și-a dat duhul. Nu mai era nimic de făcut. I-am zis lui frate-miu, măi frate, tu ești mai mare și mai înțelept, eu mai mic și mai lute, așa că tu stai cu mașina și eu plec după piese. M-a luat un turc, un frate de șosea, și m-a adus pînă la Oradea. De acolo cu altă mașină pînă la Sibiu. Am așteptat să vină de la București un tractor și m-am întors de l-am luat. Pe drum spre el aveam sufletul cit un purice, mă gîndeam ce face frate-miu în pustă, fără căldură și cu lupii care urlau pe lângă botul mașinii. Dar la plecare mi-a zis „du-te și las pe mine”. Ștefan Florea și-a trăit cea mai mare parte din ultimii 25 de ani în cabine și pe roți. A cărat nisip pentru canalele cu cabluri electrice la blocuri, a cărat fructe, mirese, stilpi de înaltă tensiune, animale, conserve, actori, producția de carte a unei edituri, covoare și piatră, a dus persoane importante și-a luat cu el oameni părăsiți pe marginea drumului (asta pînă la apariția decretului). „În drum spre Moscova m-a birit zăpada și mă speria gîndul c-o să mă

Medicamentele viitorului — PROSTAGLANDINELE

Un tânăr medic secundar în boli interne de la Spitalul militar central, dr. Mihai Cezar Popescu, cercetător de pe băncile facultății într-unul din domeniile ce produc, de circa 20 de ani, o veritabilă furtună în medicină și ispitesc tot mai mulți specialiști, și-a asumat, iată, cu tenacitate și entuziasm — și cu sprijinul, desigur, al remarcabilei instituții în care își desăvârșește pregătirea — misiunea de a aduna într-o reuniune științifică pe toți cei care se preocupă în țara noastră de această fascinantă și chiar epocală descoperire. Cu alte cuvinte, zilele trecute, a avut loc la București primul Simpozion național de prostaglandine, cu prilejul căruia revista a organizat o masă rotundă. Cu participarea medicului primar dr. EXACUSTODIAN PAUȘESCU, șeful laboratorului de medicină experimentală de la Spitalul „Fundeni”, personalitate științifică de renume internațional, primul care a abordat în țară studiul la nivelul prostaglandinelor și autorul a două volume (și singurele, deocamdată, din literatura noastră de specialitate — Prostaglandinele în biologie, apărut în 1980, și Prostaglandinele în patologie și terapie, apărut în 1982 —; Conf. dr. EUGEN TRUȚIA de la catedra de biochimie a Institutului de medicină și farmacie din Capitală; dr. ION URSEANU, medic primar în Clinica de boli interne a Spitalului militar central, printre primii care și-au asumat responsabilitatea aplicațiilor clinice ale prostaglandinelor în terapia umană, și, firește, dr. MIHAI CEZAR POPESCU.

RED.: Prin urmare, să începem cu începutul și să lămurim cititorilor ce sunt prostaglandinele? De ce sunt socotite o veritabilă descoperire epocală, așa cum au fost la vremea lor, pancreatina (și în consecință insulina), bacilul Koch (și ca urmare antibioticele), proteinele, și așa mai departe...?

E. PAUȘESCU: Mă ocup de prostaglandine de foarte multă vreme, cam de pe vremea de când se ocupa și Vane, — unul dintre cei trei laureați ai premiului Nobel pentru medicină din 1982. Asta înseamnă, la mine, 12 ani, la el — 15. Ce sunt prostaglandinele și de ce acest interes internațional pentru domeniu, încât s-a ajuns la decernarea unuia dintre cele mai importante premii mondiale pentru știință? Sint, de fapt, o descoperire veche, făcută cu o jumătate de secol în urmă, dar în momentul acela nimeni n-a putut să sesizeze ce importanță au. De-abia de vreo două decenii încoace, din momentul în care Bergström a reușit să stabilească structura chimică a prostaglandinelor, ele au intrat în atenția cercetătorilor. Reprezintă o clasă foarte mare și foarte diversificată de compuși biologici activi, foarte activi; se pare că dintre toți compușii biologici activi, prostaglandinele reprezintă clasa cea mai mare, cu cea mai puternică activitate. Importanța lor constă, bineînțeles, în această extraordinară activitate, dar, mai ales, în faptul că sint foarte diversificate din punct de vedere structural și funcțional și în faptul că, exceptând membrana eritrocitelor, adică a celulei roșii din sânge, toate celelalte, absolut toate celulele sint capabile să producă în membrana lor prostaglandine. Tocmai, dat fiind distribuția acestora în organism, au suscitat interesul patologiștilor și, din cercetările care s-au efectuat mai ales în ultimii 10 ani, s-a constatat că prostaglandinele intervin, bineînțeles, nu în totalitatea lor, ci unele dintre acestea, în foarte numeroase mecanisme de producere a bolilor, începând cu banala inflamație și terminând cu terifiantul cancer. Joacă un rol în mecanismul de producere al bolii, fie cînd e vorba de un deficit într-o anumită prostaglandină, fie cînd e vorba de un exces într-o alta... Dealtfel, trebuie reținut că în această clasă intră vreo câteva serii, începând cu seria A și terminând cu seria I, deci, numărând! — ABCDEFGHI —, fiecare serie avînd mai mulți membri, prin urmare sint foarte multe. Ca să vă dau un exemplu, cercetări mai noi au arătat că în numeroase cancere, mai ales tumori solide, se pare că joacă un rol foarte important în producerea lor prostaglandina E₁ și tromboxanul A₂ care este tot un compus similar prostaglandinelor, de fapt, un derivat ce ia naștere din aceeași sursă din care iau naștere și alte prostaglandine clasice. Astea sint, pe scurt, prostaglandinele și cam acesta este stadiul a ceea ce se știe despre ele deocamdată. Sint, pentru a concluziona, compuși chimici pe care celula îi secretă în scopul menținerii unui anumit status funcțional și că sint numai o parte din universul ei de compuși, despre care cred, așa cum m-au condus și cercetările proprii spre această opinie, că nu reprezintă o constatație minoră ci, dimpotrivă, una majoră. Dacă în cadrul ei se produc perturbații, fenomene patologice, apar, cum am spus, fenomene de îmbolnăviri. Ba, mai mult, s-a aflat, se știe la ora actuală, că în producerea acestor compuși există o mulțime de etape, iar perturbația se poate produce în oricare dintre ele. Și dacă reușim s-o aflăm, s-o stăpînim la nivelul unela incipiente, lucrurile se pot corecta mai ușor, sau mai greu atunci cînd perturbația a intervenit la sfîrșitul unei etape.

RED.: De la această punere în temă,

vă rugăm să treceți acum la cercetările proprii, stimate doctore Păușescu. Sintetiți unanım recunoscut, acasă și peste hotare, drept specialistul nr. 1 în materie, din România, cel care a dat literaturii noastre medicale primele volume, valoroase și complete tratate, despre prostaglandine.

E. PAUȘESCU: De fapt, cele două cărți nu sint lucrurile cele mai importante pe care le-am făcut în materie. Evident, ele reprezintă un efort de documentare, un efort de analiză și de sinteză a foarte numeroaselor date pe care le-am adunat din literatura de specialitate din toată lumea în acești 12 ani în care m-am ocupat de prostaglandine. Ele umplu, poate, doar un gol, dar este greu să acoperi domeniul, intrucît sint astăzi așa de mult studiate, de echipe așa de puternice de cercetători foarte, foarte talentați și cu disponibilități tehnice foarte mari; este unul dintre cele mai active, cele mai dinamice din cercetarea medicobiologică ce are loc pe plan mondial. Iată, deși n-a trecut decît un ar de la apariția ultimului meu volum, și un nou grup de compuși legați de prostaglandine au fost puși în evidență, și care sint intens cercetați — leucotrienele. Oprindu-mă la ceea ce am făcut noi, la „Fundeni”, împreună cu colectivul pe care îl conduc, — intrucît nu am lucrat numai în prostaglandine, obligațiile noastre de serviciu au făcut să ne extindem și în alte domenii, dar nu care să ne îndepărteze de membrana celulară — s-a referit pe de o parte la relația dintre structură și funcție (și în această privință vă pot spune că am publicat cîteva lucrări dintre care unele în repute reviste de specialitate din străinătate), adică ne-am ocupat de relația dintre activitatea lor și conformația moleculară, de acțiunea prostaglandinelor asupra biochimismului ce-

noaștem. Revenind la cercetările noastre — am reușit să demonstrăm că prostaglandina E₁ și F₂ alfa au capacitatea de a preveni producerea unor leziuni alergice în miocard, în mușchiul inimii, și în țesutul renal, chiar atunci cînd e vorba de agresiuni foarte puternice. Asta ar fi o indicație deosebit de prețioasă pentru aplicarea clinică. Urmează ca niște clinicieni inimoși, în colaborare cu noi, să ducă mai departe cercetarea, să transferăm rezultatele obținute pe animale de laborator într-o investigație clinică. Pasul n-ar fi decît dintr-o clădire în alta.

RED.: Cu o condiție: să se facă, și asta cît mai repede, și cu o altă condiție: să avem izolate și sintetizate ca medicamente de serie respective prostaglandine. Care sint preocupările sub acest aspect?

E. PAUȘESCU: Pe plan mondial sinteza lor a fost pusă la punct; trebuie să vă spun că s-a ajuns pînă a se sintetiza chiar și derivații ai unora dintre compușii intermediari din metabolismul prostaglandinelor ce au o viață foarte scurtă, de domeniul, știu eu, al secundelor. Și dacă există în lume, există și la noi, nu-mi imaginez că dacă se poate aduce, importa, să zicem, Persantin, nu se poate aduce o prostaglandină.

RED.: Sintem însă, într-un moment cînd se cere științei românești să depună mai multe eforturi pentru înlocuirea importurilor, pentru a face o serie de lucruri, inclusiv medicamentele, acasă. Bază materială și umană avem, există!

M.C. POPESCU: Dați-mi voie, după știința mea există asemenea preocupări pentru sintetizarea unor prostaglandine în țară. De colective de chimiști și farmaciști; eu nu văd departe momentul în care s-ar putea utiliza în clinică asemenea preparate. Dealtfel nu se folosesc. Am realizat o serie de studii, la care am

- Contribuții românești marcante publicate și cunoscute internațional
- S-au izolat și sintetizat și în țara noastră, cu aportul original al dr. Șerban Tașcă de la Institutul de biologie și patologie celulară
- Au început aplicațiile clinice în anumite boli imune, în reumatism, în ulcerul duodenal
- Avansează experimentările (și șansele) pentru utilizarea în terapia cancerului

ular, în special, al celui membranar. Am considerat că, dacă ele sint secretate, produse în membrană este obligator să se afle în relație cu alte fenomene biochimice de la nivelul acestora. De aici, în ultima vreme, ne ocupăm de implicațiile prostaglandinelor în reacțiile imune ale organismului iar lucrarea pe care am prezentat-o la această reuniune științifică se referă tocmai la implicațiile acestor compuși în producerea miocarditei alergice și a nefritei alergice, deci imunologic. De ce ne-am orientat către această direcție de studiu? În primul rînd, existau lucrările lui Vane referitoare la prostaglandine și inflamații, exista, prin urmare, dintr-o dată, o indicație că operează undeva în sistemul imun al organismului. În al doilea rînd, faptul că în literatura de specialitate există foarte puține date referitoare la implicațiile prostaglandinelor în ceea ce privește răspunsul imun al organismului în situațiile unor perturbații. Cele cîteva date cunoscute se referă mai ales la imunologia cancerului și la cîteva boli alergice, de exemplu, astmul bronșic. În al treilea rînd, faptul de a conduce un colectiv specializat pe imunologie. Aveam, așadar, și posibilitatea de a efectua niște cercetări care să mobilizeze resursele profesionale ale colaboratorilor și care să se poată efectua fără o dotare extraordinară de prețioasă.

RED.: Ceea ce s-a soldat cu cercetări originale, așa cum aminteați, publicate și în reviste științifice de renume internațională. Ne interesează dacă rezultatele au ajuns și în clinică. Lucrați într-una din cele mai mari unități spitalicești din țară, adică la doi pași de clinicieni, de patul bolnavului, de oamenii care se zbat să vindece oameni de cele mai diverse boli. Repetăm o întrebare cheie, de stringentă actualitate pentru oricare domeniu al științei și cercetării noastre: cum poate fi scurtat drumul aplicării în practică a rezultatelor cercetării? Este o întrebare pentru dumneavoastră toți cei prezenți aici?

E. PAUȘESCU: În ceea ce mă privește, trebuie să recunosc că în tot ceea ce am făcut — deși poate a existat o apartenență îndepărtată de la acest obiectiv —, scopul a fost de a vedea cît mai repede aceste rezultate aplicate. Părerea mea este că nu cei care fac cercetare științifică sint cei care își întortochează această cale. Există, cel puțin în medicină, un lucru care trebuie luat în considerație și anume că trecerea de la experimentul pe animal la introducerea unei metode de investigație sau de tratament în clinică trebuie făcută cu multă circumspecție, deoarece nu o dată ceea ce se obține pe animal nu prea se potrivește cu ceea ce se întâmplă la om, deci fiecare etapă trebuie minuțios cercetată și testată. Dar asta nu justifică lungirea acestui timp în mod artificial care se produce, s-o recu-

să mă refer mai pe larg, cînd îmi va veni rîndul, cu prostaglandine de proveniență românească, produse obținute prin biosinteză de către dr. Șerban Tașcă de la Institutul de biologie și patologie celulară din București, după o metodă consacrată căreia însă i-a adus o serie de ameliorări originale. Aș dori să subliniez în mod deosebit că rezultatele pe care le-am obținut cu prostaglandinele noastre au fost perfect compatibile cu cele obținute cu prostaglandine ale unei mari firme din Statele Unite ale Americii.

E. PAUȘESCU: În materie de intervenție în metabolismul prostaglandinelor în condiții normale sau patologice mai există și altă alternativă, nu numai decît prostaglandina ca atare; există o mulțime de substanțe „clasice”, ușor accesibile cu care s-ar putea opera, care au rol de activatori sau inhibitori ai procesului de sinteză ori de degradare a prostaglandinelor și am să vă pomenesc, oricît v-ar surprinde, de aspirină și indometacin, medicamente care sint la îndemîna oricui. Se poate atinge o țintă nu numai cu tunul cel mai mare, ci și cu o serie de tunuri mai mici. Cred că nu se manipulează suficient de bine, înțelegeți ce vreau să spun. Nu ajung la patul bolnavului, socotite banale și ineficiente, din ne cunoștință de cauză.

RED.: Socotim că nu s-a răspuns, totuși, la întrebarea: dacă avem sintetizate în țară anumite prostaglandine, dacă avem și o serie de alte medicamente, ajunse clasice, capabile să intervină în metabolismul acestora pentru a vindeca niște boli, de ce aplicarea pe scară mai largă în clinici se derulează cu incertitudinile?

E. TRUȚIA: Trebuie să vă mărturisesc din capul locului că nu dețin o experiență personală deosebită în materie de prostaglandine, pentru că, practic, nu am lucrat, cu excepția doar a conducerii unor lucrări de diplomă ale unor absolvenți ai noștri, care, în orice caz, nu se ridică la pretenția unor cercetări de talie nici măcar națională, domeniul însă m-a preocupat prin nouțatea lui și prin ceea ce am întrezărit că poate să rezolve în viitor. Pe de altă parte, deoarece personal întrevăd o legătură între aceste prostaglandine și un alt domeniu de care mă ocup, și care constituie tema noastră de cercetare în catedră și în cadrul Academiei de Științe Medicale. Este vorba de așa numiții radicali ai oxigenului. Așa cum spunea aici dr. Păușescu, sinteza prostaglandinelor este un proces foarte complex cu foarte multe etape și cu foarte multe relații, dar în cadrul sintezei, cred eu cel puțin, că etapa hotărîtoare este chiar prima, respectiv cea în care intervine oxigenul și care este catalizată de o enzimă — ciclooxigenaza. Aici, socot că este un viitor domeniu de colaborare între noi, biochimii și alți specialiști care au îmbrățișat studiul

prostaglandinelor. Deși doctorul Păușescu, prin cele două cărți ale sale, a adus o contribuție într-adevăr importantă la introducerea teoretică a domeniului în țara noastră, socot că sintem într-o fază în care trebuie să acumulăm încă mult din punct de vedere teoretic și să întreprindem la un nivel mult mai larg decît se face, cercetare fundamentală. Și, mai ales, într-un cadru mult mai organizat decît are loc în momentul de față.

Simpozionul a demonstrat că preocuparea este mai mult pe cont propriu, solitară, pe cine îl interesează, îl pasionează și a aflat despre importanța covârșitoare și perspectivele de viitor ale acestei descoperiri cu adevărat epocale pentru biochimie și medicină. Este o chestiune de pionierat încă.

Sigur că da, întrebarea care și-o vor pune unii cititori este cum se face că o descoperire făcută acum o jumătate de veac, și intens studiată în ultimele două decenii, rămîne încă un domeniu atît de necunoscut și de nou. Situația nu este deloc unică în știință în general și în științele biologice în special. Mă gîndesc, de exemplu, la acizii nucleici. Au fost descoperiți în 1869, dacă-mi aduc bine aminte data, și spre deosebire de prostaglandine sint masiv reprezentati, în concentrații foarte mari în toate celulele, ceea ce oferă evident, avantajul extragerii lor, a studierii minuțioase. Totuși, din 1869 pînă în 1944 nu li s-a acordat efectiv nici o importanță. Asta ține de evoluția științei, de felul în care gîndesc oamenii la o anumită etapă. Ce ideci au. În toată perioada aceasta de la începutul secolului nostru a dominat ideea proteinelor. S-au văzut în ele compuși care asigură structuri, care asigură altele funcțiuni — hormonale, în sfîrșit, de transport, toate chestiunile acestea imunologice... A trebuit să vină un moment, care e și cunoscut în literatură, sub denumirea de bombă, „bomba lui Avery”, care a readus în atenția oamenilor de știință acizii nucleici. Respectiv, Avery, prin niste experiențe relativ simple a demonstrat dintr-o dată că acizii nucleici sint deținătorii informației ereditare, ceea ce era atribuit pînă atunci, teoretic, tot proteinelor. Ei bine, din 1944, de la această „bombă a lui Avery” și pînă astăzi s-au făcut în materie de acizi nucleici niște lucruri, le știm cu toții, senzaționale, imaginabile. Prostaglandinele sint azi, absolut într-o situație asemănătoare. Au fost descoperite prin 1933, dacă nu mă înșel. Doar semnalat însă, etapa respectivă a dezvoltării științei făcea imposibilă izolarea lor. Acum însă, reprezintă o altă bombă în medicină și de aceea spun că acest prim simpozion de la noi, față de care mi-am exprimat toată atenția, reprezintă ceva, dar nu suficient. Eu cred că chestiunea trebuie oficializată, prinsă într-un program, într-un plan de cercetare anvergură, însemnînd includerea lui în planul de cercetare științifică al Academiei de Științe Medicale, care să unească eforturile, preocupările izolate (existente la ora de față), determinînd abordarea atît a unor aspecte fundamentale, cît și cercetări experimentale și aplicații în clinică. Fiind un domeniu atît de nou, este o șansă ce se poate cîștiga pentru și de către medicina românească. Deci este vorba de niște insistențe și de a sensibiliza cît mai mulți oameni pentru problemă, să-i difuzăm importanța. Aș trece, în context, și la latura didactică. Vedeti, în actualul plan de învățămînt și programa analitică, acordăm prostaglandinelor aproximativ un sfert de oră, douăzeci de minute, nu pentru că nu le-ar trezi interesul studenților, dar în spațiul de care dispune disciplina nu pot efectiv să le ofer mai mult. Problema Biochimiei la ora actuală la noi trebuie categoric reconsiderată în învățămînt, dacă vrem să-i dăm studentului cu adevărat o pregătire modernă și temeinică pentru profesia de medic. Este foarte restrînsă, se face numai în anul întii și, în plus, prezintă dificultatea că trebuie să pornești de la zero, cum se spune, cînd studentul nu are nici un fel de cunoștințe măcar de fiziologie, de fiziopatologie, de medicină internă etc., pentru a fi capabil să înțeleagă problemele mari, noi, complexe și de profunzime ale biochimiei. Există promisiunea Rectoratului, de a se reintroduce, deocamdată drept curs facultativ, la nivelul anilor IV și V. Opinia mea este — am făcut-o și în scris — de a se întreprinde toate diligențele pe lângă Ministerul Educației și Învățămîntului încît Biochimia să se predea în anii mai mari, III, IV sau V, cînd le-ar fi mult mai util, și pe un spațiu ceva mai întins decît se face pînă acum (doar în 3 semestre). Se află o propunere înaintată la minister de vreo doi ani de zile și așteptăm să se ia o decizie. Biochimia, așa cum a pătruns ea la ora actuală în medicină, în aplicația practică, nu poate să mai rămînă o disciplină printre altele, ca să nu spun prea uzitatul cuvînt cenușărenă. În orice caz, trebuie foarte mult gîndit pe linie de învățămînt, ce anume să facem, ce să păstrăm și ce să dăm la o parte în așa fel încît să facem loc noului. Asta e opinia mea pe care am afirmat-o mereu. Noi pregătăm studentul acum, în 1993, dar formăm medicul pentru 1990 sau pentru anul 2000.

RED.: În calitate de clinician, dumneavoastră cum ați ajuns să vă preocupați de prostaglandine, stimate doctore Ion Urseanu. Ați reușit să scurtați drumul de

la cercetare, la experimentare și aplicare clinică în beneficiul bolnavilor?

L. URSEANU: Eu vreau să vă spun că sînt numai clinician și că îmi place să citesc. Bazele clinicii se numesc acestea. Și că reprezintă într-un fel acea verigă de legătură între experimentator, descoperitor și bolnav. Dacă pe lanțul dintre experimentator și bolnav se mai interpun și ziaristi, rezultatele pot fi diametral opuse!

RED.: Dar ziaristi o fac cu bune intenții, asta e și rolul lor, de a impulsiona, de a ajuta la promovarea noului în practica socială. Clușat, de ce rezultatele sînt diametral opuse?

L. URSEANU: Ei bine, clinicianul aderent la nou cercetează, aplică, studiază, fără să-l împingă nimănui de la spate; trebuie să se aplece în morală lui asta, să citească despre fundamentele medicinei. La ora actuală, programul în medicină nu mai poate fi așteptat numai de la clinicieni, progresul în medicină vine strict de la cei care fac cercetare fundamentală.

E. PAUȘESCU: Este extraordinar că un clinician spune acest lucru!

L. URSEANU: Neaplicare rapidă în clinică a noului, a acestor cercetări, nu se datorează atât inerției, ci se datorează unei griji excesive pentru a respecta acel principiu antic al medicinei, să nu dăuneze omului, a nu-i pune viața în pericol. Dar este foarte adevărat că din acest punct de vedere, morală noastră mai balcanică puțin aicea ne face să fim foarte rezervați. Subscriu ideii că asemenea masă rotundă, asemenea mese rotunde pe tema prostaglandinelor sau a altor teme noi, ar fi bine să fie organizate de către Academia de Științe Medicale, de Uniunea Societăților de Științe Medicale, sau chiar de către „Muncitorul Sanitar” dar, pe care, iată, le organizează revista „Flacăra”. Cu mulți specialiști, atît experimentatori cit și producători de produse medicamentoase, clinicieni ș.a.m.d. Eu am ajuns la prostaglandine pentru că m-au preocupat întotdeauna explicațiile privind fenomenul inflamației în general. Dacă pînă nu demult inflamația era privită ca un mecanism a cărui intensitate trece de la normal la patologic numai pe criteriul pur al intensității, al trecerii de la reacția de apărare la reacția de agresiune, era privită deci numai cantitativ, datorită descoperirii și înțelegerii rolului prostaglandinelor s-a trecut și la înțelegerea calitativă a trecerii de la inflamația ca mecanism de apărare la inflamația ca mecanism de agresiune, mecanism patogen, creator de boală. Lucrurile stau destul de complicat în continuare, deoarece prostaglandinele nu reprezintă decît o etapă sau o verigă a înțelegerii acestui mecanism, iar preocupările în ultima vreme, ale biochimicilor se îndreaptă mai curînd spre acel, — printr-o traducere aproximativă, un barbarism, și noi acceptăm mai greu barbarismele — spre acei „gunoieri”, epuratori de radicali acizi, de radicali de oxizi-acizi care pot, în momentul de față, să explice ceea ce acum 20 de ani parea o utopie și anume — niște implicații comune a trei mecanisme patologice cu totul diferite cum sînt inflamația, oncogeneza și arteroscleroza. Ca să nu mai vorbesc de alte mecanisme. Mergînd la rădăcina fenomenului patologic ce generează aceste 3 boli cu mare răspîndire, interesul lor la ora de față se îndreaptă în mod egal atît pentru prostaglandine și derivații acestora, între care un rol foarte important îl are prostaciclina, cit și pentru acei „gunoieri” de radicali acizi. Eu m-am preocupat în mod special de folosirea dozelor mari de alfatocferoli (vitamina E) în clinică, acest mare accelerator de radicali acizi. De asemenea, în ultima vreme, am unele preocupări în legătură cu utilizarea în clinică a unei superoxidismutaze ce s-a izolat deja în țara noastră. Superoxidismutaza este o enzimă specifică, se pare cea mai puternică din cele cunoscute pînă acum și care s-a folosit deja în clinică într-o serie de afecțiuni printre care boala de iradiată, reumatismul inflamator, cancerul, aplaziile medulare induse de citostatice.

E. PAUȘESCU: De care se ocupă doctorul Olinescu, nu?

M.C. POPESCU: Da, doctorul Olinescu s-a ocupat...

RED.: Și cu ce rezultate clinice, stimate doctore Urseanu? Fără modestie, sîntem în fața unor premiere pe care merită să ni le relevați!

L. URSEANU: Cu rezultate clinice foarte interesante și cu niște perspective clinice și mai interesante. În cadrul echilibrului între prostaglandine, am testat deja, în colaborare cu colegul meu dr. Cezar Popescu, prostaglandina E₂, alfa în tratamentul reumatismelor inflamatorii, și anume un reumatism deosebit de dificil de îngrijit cum este reumatismul psoriazic. Primele rezultate clinice obținute sînt deosebit de încurajatoare și ne

determină să considerăm că experimentarea pe un lot larg de bolnavi va aduce concluzii interesante pe care le vom comunica la vremea respectivă. Încercăm să izolăm acum o superoxidismutază cupru-zinc dependentă care pare să fie cea mai interesantă ocupată în reumatismele inflamatorii, domeniu de care mă ocup în mod particular, și, sper, s-o obținem.

RED.: Dacă pot lămuri atît genaza atîtor maladii cit, mai ales, pot deveni remedii acestora, medicamente cu efecte sigure și că au devenit deja — cum spune aici tovarășul conferențiar Truția — o șansă a medicinei moderne, e, într-adevăr, curios că nu există, că nu avem coordonat de către forurile științifice medicale naționale un program de cercetări privind prostaglandinele. Ca student și ca tînar medic, pe dumneavoastră, doctore Mihai Cezar Popescu cine v-a inițiat și v-a deschis cale în acest teritoriu atît de nou?

M.C. POPESCU: Nu-mi este dat mie — tocmai datorită vârstei și experienței profesionale mai restrînse — să emit opinii în legătură cu căile ce merită să fie abordate atît în ceea ce privește aplicarea și organizarea la nivel național a cercetărilor în acest sector al prostaglandinelor și nici în ceea ce privește modalitățile ce trebuie abordate de învățămîntul superior pentru o mai bună pregătire a studenților și sensibilizare pentru receptarea noului. Pot să vă spun doar ce fac eu, ce rezultate obțin, cum sînt sprijinit și ajutat pe acest făgaș ispititor, dar nu mai puțin greu, al cercetării. În anul 1976, student fiind, în anul al III-lea al Facultății de medicină generală militară din București, mi-a atras atenția acest grup de substanțe din literatura pe care am consultat-o și m-a determinat — datorită în acest sens un cuvînt de mulțumire profesorilor pe care i-am avut și care au reușit să mă sensibilizeze față de tot ceea ce este nou — să aprofundez problema. Împreună cu dr. Urseanu, care a reprezentat mentorul meu atît din punct de vedere profesional cit și uman, am redactat primul meu articol pe această temă și care a fost publicat în Revista sanitară militară. Preocupările nu s-au oprit, firește, aici, dimpotrivă, m-au incitat să dezvolt pe cont propriu o cercetare în sensul elucidării poziției pe care prostaglandinele o ocupă în fiziopatologia afecțiunilor umane și, eventual, în terapeutică. Am să mă opresc asupra a două aspecte de patologie cărora le-am dedicat interesul și munca mea, iar, în cheiere, am să mă refer la cele care au reprezentat domeniul colaterale de cercetare. Și anume — în primul rînd, asupra problemei ulcerului. În acest caz, al bolii ulcerose gastro-duodenale, lucrurile s-au petrecut intruciva invers — adică așa cum s-a întîmplat dealtfel și în cazul altor grupe de substanțe biologice active. Adică, după o perioadă de studii efectuate în laborator sau studii experimentale efectuate pe animale — desigur, incomplete ca orice studii de început — care s-au întins, ca să cităm pe cele mai semnificative, de prin 1968 pînă în 1972, deci, după o perioadă relativ scurtă, poate prea scurtă, de cercetare fundamentală, un colectiv de medici din Singapore, condus de prof. Sultan Karim au trecut la aplicarea în clinică a prostaglandinei E₂ și a unor derivați metilesterici ai acestuia pe pacienții suferinzi de ulcer duodenal. S-au obținut — așa cum au dat publicității — rezultate spectaculoase de bune, comparativ cu terapia clasică, fapt ce a atras atenția lumii medicale mondiale asupra acestui grup de substanțe. După această etapă, lumea cercetătorilor s-a reîntors către cercetările fundamentale, s-a întors în laboratoare, în încercarea, în efortul de a elucidă mecanismele prin care prostaglandina E₂ și derivații săi au realizat acel efect favorabil extraordinar. Așa s-a ajuns nu numai la obținerea unui suport științific, dar s-a ajuns chiar la revizuirea conceptului clasic privind la etiopatogenia și la terapia ulcerului. Rezultatele dr. Karim au stîrnit, practic o furtună în domeniul bolii ulcerose, furtună care ne-a acaparat și pe noi. În cercetările pe care le-am efectuat, începînd din 1981 și pînă în momentul de față și pe care le continuăm, am putut dovedi că prostaglandina E₂ și principalii ei derivați metilesterici nu numai că influențează, determină scăderea secreției clorhidro-peptice gastrice dar, mai mult decît atît această prostaglandină E₂ poate oferi o protecție deosebit de eficientă a mucoasei întregului tract digestiv față de agresiuni externe exogene, de o violență deosebită. Pornind de la aceste constatări am putut avansa ipoteza, pe care o putem susține pe baza unor studii întreprinse în colaborare cu Clinica de la Șimleul Silvaniei, condusă de dr. doc. Ioan Pușcaș, studii pe pacienți de data aceasta, ipoteza că prostaglandinele sînt intens implicate în reglarea, în condiții fiziologice, a homeostaziei (echilibrului) acidității gastrice. Și anume că,

printre multiplele mecanisme care participă la păstrarea acestui echilibru s-ar număra, și nu cu un rol secundar, unul bazat pe corelația cibernetică de tip invers, cunoscută în literatura medicală ca feedback negativ între nivelul prostaglandinelor și concentrația ionilor de hidrogen în celula parietală gastrică, mecanism care odată depășit — fie în intensitatea unei agresiuni, fie de însumarea mai multor factori de agresiune, fie de prezența unui teren predispozant constituțional genetic poate determina apariția bolii ulcerose. Mă refer, în special, la ulcerul duodenal. Și, re-subliniez aspectul arătat mai sus, că am obținut toate aceste rezultate pozitive cu prostaglandine de proveniență românească.

RED.: În calitate de medicamente, în ce alte maladii au mai fost testate, oferind speranțe, extraordinarele prostaglandine?

M.C. POPESCU: Bazîndu-mă atît pe rezultatele studiilor noastre, cit și pe datele din literatura de profil de pe plan mondial, nutresc speranța că următoarea aplicație clinică largă — după cea în obstetrică deja consacrată în lume și care se realizează și la noi în țară, în Clinica „Filantropia” condusă de prof. dr. Lemnec — va fi în boala ulcerosă. Desigur, în momentul de față ar exista din multe puncte de vedere posibilitatea ca această premieră să aparțină medicinei românești, și vom face în acest sens toate eforturile ca, în perioada ce urmează, să le utilizăm curent în tratamentul ulcerului duodenal, scutind mulți bolnavi de intervenții chirurgicale și de mari suferințe. Am fi realizat-o pînă acum, dar ceea ce ne-a lipsit a fost tocmai o cantitate suficientă de prostaglandine. Cel de al doilea domeniu în care cercetările noastre, și ale mele, s-au orientat este cancerul. Și e firesc să fie așa, e firesc ca prostaglandinele, aceste medicamente minune, cum au fost citate în repetate rînduri de literatura medicală, să fie confruntate cu cea mai spinoasă problemă a medicinei moderne — cancerul. Cu implicație în cele două aspecte esențiale ale sale — etiopatogenia (cum se produce) și terapia. Studii recente pe plan mondial au adus destule argumente că prostaglandinele sînt intens implicate în evoluția tumorilor maligne. Ceea ce am încercat să aducem noi în acest domeniu, am încercat să aducem anumite precizări originale care să contribuie la dezvoltarea cunoașterii în domeniul cancerului. Studiile noastre sînt concentrate pe o serie de tumori frecvent întîlnite în clinica umană, și cunoscute ca fiind de o agresivitate deosebită, punind probleme clinicianului mult mai mari decît alte localizări și anume melanomul malign. Cercetări pe care le desfășurăm, începînd din anul 1979, și ale căror rezultate le-am concretizat într-o serie de lucrări ori comunicări publicate ori susținute atît în țară cit și peste hotare. Cit și în privința limfosarcomului. Rezultatele experimentale ne-au îndreptat să avansăm ipoteza că la baza producerii tumorii de tip melanom malign, este posibil să stea un deficit cel puțin local, de prostaglandină E₂. Am corelat această ipoteză și cu una dintre ipotezele moderne de circulație privind etiopatogenia melanomului malign, respectiv infecțios-virală. În ceea ce privește limfosarcomul, am utilizat ca agent reversor — descoperind odată cu aceasta încă o acțiune benefică a celui așa-zis banal medicament — aspirina, care de foarte mulți ani, de decenii de la descoperirea sa, continuă să ofere surprize lumii medicale. Utilizînd aspirină în tratamentul limfosarcomului (încă odată precizez, pe animale, deocamdată), am obținut reversia modificărilor maligne către normal. Asta deschide încă o cale în terapia unor forme de cancer, folosind medicamente ce ne sînt la îndemînă. Bineînțeles, clinica va determina exact coordonatele terapiei.

RED.: Este ulcitur ce ne spuneți. Rana aspirină ca citostatice?

M.C. POPESCU: Nu, nu un citostatic, deoarece citostaticele actuale au anumite particularități — așa cum subliniază și dr. Păușescu în lucrarea aici amintită —, sînt grevate de dezavantaje majore, inclusiv faptul că sînt carcinogene prin ele însele. Dar, se deschide calea către utilizarea unor medicamente țintite direct pe boala cancerosă, grevate de puține efecte secundare și ieftine.

E. PAUȘESCU: Și cu alte puncte de impact!

M.C. POPESCU: Adică, se deschide calea către o viziune nouă în terapia cancerului. Cercetările anilor viitori urmînd să stabilească, să codifice exact modalitatea și formele în care vom utiliza prostaglandinele sau inhibitorii lor în terapia cancerului. În orice caz, ceea ce putem afirma sigur este că prostaglandinele sînt medicamentele viitorului, că pot fi folosite atît ca o terapie patogenică, decît foarte apropiată de mecanismele cele mai întîme care au generat bolile respective, cit și o terapie foarte apropiată de natură, utilizînd principii activi care sînt produși de însuși celula respectivă, de toate celulele organismelor animale (ca și de cele vegetale, cum s-a demonstrat mai recent). Lipsite deci, de antigenitate, de efecte grave caracteristice majorității celorlalte produse de sinteză chimică. O medicație firească și foarte ușor de minuit.

RED.: Să sperăm că vom putea serie din nou, în curînd, despre izbinzile specialiștilor noștri în această privință și mai curînd, despre extinderea în clinică a prostaglandinelor ca medicație antiulcerosă. Vă mulțumim pentru participare.

Viața la țară

Retras în lumea obîrșiei mele oltenene, la Slătioara de sub munții Căpățîinii, cu gîndul să nu văd și să nu aud nimic decît lumea cărții mele despre Dragoste și Revoluție am reîntrat, cu o lăcomă bucurie, în universul țărănilor care și ei își așteaptă rîndul la o nouă poveste pe care m-am hotărît să o numesc *Iarba vîntului*, însă îmi dau seama că retragerea e un fel de a spune că viața satului a încetat de mult să mai fie o oază a însingurării și a liniștii neostenite.

Din toate părțile viața mă asaltează agitată și mă supune unui bombardament violent în voia căruia mă las, pînă la urmă, fascinat, și iar îmi dau seama cît sîntem noi toți — și, firește, și scriitorii, datorită față de tot ce se întîmplă acum în această Românie a noastră.

Toate poveștile țărănești care umpleau singure lumea Slătioarei, cu mistreții care au ajuns pînă sub nucii casei mele, cu vulpii care a luat cocoul pitic al lui Niculae al Getii în timp ce cîinele lui bun dormea dus, exact așa cum s-a întîmplat înainte de a fi plecat pe front tatăl lui Niculae al Getii, George, căruia tot așa i-a luat vulpoiul un cocou pitic și cîinele a dormit buștean, cu arsul o-pincilor din roată de camion ca să gonească urșii furnicari din prunii de sub Aluniș, toate poveștile astea au rămas mici, cît casa frîngierului Cîntea Nae, cocoloțat sub căciula Gurghiuului. În locul lor au invadat satul, întîmplările mari ale Revoluției care nu încetează să dinamiteze vechea istorie și să pună în locul ei, ca la Berbești, de care mă despart numai cînsprezece kilometri, temelile uriașului escavator cu care se vor decoperta toate dealurile Oiteșului și Tărlitei în căutarea cărbunelui. Petre al lui Tomă lucrează și el acum la Berbești, la blocuri, și „urmează — zice el — să ne mutăm la Horez, să zidim alte sute de apartamente pentru fabrica de stofă de mobilă”.

Copiii lui sînt șoferi la mină, lucrează în schimburi, nu prea mai au timp nici ei de poveștile vechi; îi întreb ce mai e nou și Costică, vecinul meu, îmi spune că din sat nu prea mai are noutăți, „cît stau eu acasă, dacă mai aud că a murit vreo mătușă”; primăria învață la Academia Ștefan Gheorghiu și chiar anul ăsta mi se pare că dă examen la Știința conducerii; un fost coleg de școală, șef sonder spre Tîrgu Jiu îmi povestește într-un limbaj care mă depășește, cum a luat foc, în primăvara, sonda lui, „dar nu din vina mea, însă numai pe mine m-a retrogradat și am vorbit cu adjunctul ministrului, care și-a făcut stagiul sub mine cînd a ieșit el inginer întîi, să vedem”; la Căminul cultural cu o sală concurent Teatrul Mic, actorii profesioniști nu mai sînt un eveniment; de sub Cerna de munte vine un electrician să mă întrebe cum poate obține un ARO pe motorină, Vică Mușat vrea volan de 1310, pentru mașina lui; ies în poala Măguri să vadă satul care nu mai e decît atît de puțin al copilăriei mele, liniștea scurtă și trîznită de o motocicletă, se aude apoi o coasă giînd în finul des, undeva prin Bozât, „cineva, mai de demult, care a rămas acasă, n-a uitat că e țaran”, însă e numai o iluzie fiindcă tînarul cositor e în Hberul de la minele de grafit și pe urmă un pasionat de fotbal, dă tare un radio și află rezultatul dintre Steaua și Universitatea Craiova. „De la școala veche, la Complexul de croitorie, pe partea stîngă, doi kilometri de sat, nu mai e nimeni care să lucreze numai acasă” — îmi spune domnul învătător Kidiche, unul dintre puștii care n-au renunțat la vaca cu lapte. „Satule, Satule, vatră frumoasă, / Departe mai sînt de casă / se aude dintr-o fereastră glasul Ilenei Sărăroiu. „Satule pîrînte drag, / Și-oi veni la ține-n prag, / Să-ți sîrut cărările...”

Autobuzul lucrătorilor de la Berbești oprește chiar în dreptul fereștii și nu se mai aude decît motorul ambalat în sec de șofer. Soarele stă să scape dincolo de virful Mîndra într-o mare de sînge. Pe vremea asta trecea Gogu Vieru cu vacile din Oarba spre casă. Dădea bună sara la toată lumea și la copii! — „Să trăiți, zice cineva pe care nu-l mai cunosc, ați mai venit pe la noi?” E tînar, e vesel, s-a dat jos din Cursa de Berbești. — „Hai, zice el către tovarășul său, hai la agricultură”. Însă, cum ziceam, soarele dă să scape. Și totuși nu știu dacă se putea altfel. Marșul revoluției a dinamitat tot. E limpede că o lume nouă are nevoie de o matcă nouă. „Măicuță nu-ți pară rău, / Că mă duc din satul meu”, se aude iar glasul de patefon al veteitei cîntărețe.

— Hai, zice omul acela tînar, care trebuie să fie zidar după casca de constructor plină de var — hai la agricultură!

Mă întorc și eu la mașina de scris; am primit de curînd o scrisoare în care sînt întrebate cînd termin Dragostea și Revoluția. La începutul toamnei, sper... Pînă atunci, retras în lumea obîrșiei mele oltenene, la Slătioara de sub munții Căpățîinii...

DINU SĂRARU

În august '79, la sfârșit de vară, într-o după amiază cu cer senin și soare blind, un om bun și drept, sensibil și mereu surzător, trecea în neînțelegere calm, de parcă ar fi fost firesc să fie așa. Îl vizitasem la spital doar cu o zi înainte și mi se făcea că se simte mai bine. Era optimist, dar ochii săi albaștri trădau deznădejdea. Îi citeam gândurile și îi înțelegeam tăcerile. Și îl încurajam.

De fapt, era pentru prima oară când ne mințeam. Pentru prima dată, după o prietenie sinceră, care durase ani mulți, acceptam împreună un scenariu fals, improvizat. Mărturisesc că aș fi dorit atunci din toată inima să mai jucăm împreună aceea piesă absurdă, ai cărei eroi eram, măcar încă vreo câțiva ani. Dar nu s-a putut. Bunul meu prieten, omul de spirit, generosul și veselul Victor Bunea ostense, totuși, de atita boală și renunțase să mai lupte cu ea în favoarea vieții... Și gata, totul a fost rezumat într-un înscris lapidar pe o fișă medicală: cancer.

Cumplită boală triumfă din nou. Și ce păcat, izbînda ei a frînt atunci firul vieții unui om care iubise atât de mult oamenii. Mai păstrează, însă, o mărturie a existenței acestui om bun: un disc pe care mi l-a dăruit cîndva. Un disc al său, pe a cărui copertă îmi oferise un autograf, dîndu-mi mie sănătate și fericire... Și, din cînd în cînd, în cite o după amiază cu cer senin și soare blind, îl ascult cîntînd „Doi ochi albaștri” sau „Să nu te superi dacă plîng...”. Cîntecul acesta — și ele triste — acum sînt demodate. În chip firesc, au venit altele și le-au înlocuit, au venit alții care le cîntă. Și în aparență, totul e în ordine. Dar cum rămîne cu oamenii care se sting „de boala bolilor fără scăpare”? Cu alții și alții oameni care se trezesc în fiecare dimineață cu speranța că în sfîrșit leacul salvator va fi aflat și numărătorea inversă va înceta pentru ei? — Și astea toate, în timp ce noi ceilalți, „sănătoșii invulnerabili”, uneori le refuzăm involuntar, alături de dragul unor principii de ordin medical, chiar și cea răzătoare speranță pe care o nutrește întru însănătoșirea lor. De pildă, ce am putea crede, spu- de ar gândi oricare dintre dumneavoastră despre acel medic, care, pe cîi ocolite, găsește soluția de a-și trimite în secret o rudă apropiată la Arad, la alit de controversatul Iulică Voinea pentru a-i

aplica „miraculosul” lui tratament, iar a doua zi, în cabinetul său, unui bolnav care doar pomenește de Iulică Voinea îi spune „lasă dom'le, nu mai umblați cu prostii de-astea, ce, adică vreți să dăm viețile oamenilor pe mina unui doctor de animale?”

Nu intenționez neapărat să pledez aici nici pentru Iulică Voinea și nici pentru alții care, la fel ca el, încearcă — și de multe ori reușesc — cu perseverență și trudă să domine sau chiar să anihileze maladii cărora științele medicale actuale

Gînduri despre oameni

nu le-au aflat încă leacul, dar nici nu cred că egoismul sau lipsa de interes pot merge pînă într-atît de departe, incît dovezii concludente, rezultate palpabile, să fie contestate sau chiar eludate. Și nu de alta, dar asta ar însemna în esență o dereglare a unuia dintre instinctele noastre primare — cel al conservării — pentru că eu, cel sănătos și nepăsător astăzi, chiar medic fiind, pot îngroșa la anul, sau în anii următori, rîndurile și așa atît de pline ale bolnavilor incurabili precu- pați de descoperirea unui tratament efecace.

Pledoaria pe care mi-o propun — și o mărturisesc deschis — este aceea îndreptată spre „afărea leacurilor bune”. Și asta eî mai grabnic cu putință, chiar dacă ele pot veni, surprinzător, dintr-o direcție neașteptată. Nu constituie un secret pentru nimeni faptul că istoria științelor a consemnat neumarate descoperiri senzaționale, care au revoluționat ideile și preceptele sedimentate și general acceptate, descoperiri ale unor oameni hotărîți să afle cu totul altceva decît au aflat, mai mult sau mai puțin din intimplare. După cum nu constituie un secret nici vestea sumbră a sporiții pe întreaga planetă a numărului bolnavilor incurabili. Ori cum, nu avem dreptul să ignorăm aprigul război din trupurile noastre, luptînd încă poate prea puțin pentru viață, bătaie pe care, din păcate pentru noi, o socotim uneori de la sine cîștigată.

Am pomenit aici un nume și parcă nu pot trece, totuși, nepăsător peste el: Iulică Voinea. Pe omul care îl poartă,

l-am cunoscut în urmă cu aproape zece luni. Citisem, la rîndu-mi, articole în „Flacăra” și am fost, sincer, printre cei care îl suspectau. Prea erau formidabile cazurile rezolvate de el. Și prea era totul aproape perfect. Cu aceste gînduri i-am trecut pragul casei, într-o seară pe la opt. Am stat de vorbă împreună, mai mult de două ore. Mă așteptam să intilnesc un om pedant, un bărbat cu halat, bărbuță și ochelari, plin de emfază, care să-mi ofere conioac și să mă „ingroape” în ideile și principiile medicale, care mai de care mai sofisticate, menite să demonstreze „științific” rezolvarea cazurilor sale. Nici vorbă! Mi-a oferit o cafea-amestec și mi-a spus, clar, că nu vrea decît să-i ajute pe oameni cu posibilitățile sale. Și mi-a mai spus că nu cere să fie crezut pe cuvînt: dacă cineva dorește și are timp, el îi poate pune la dispoziție aceluși om corespondența sa (am remarcat, extrem de bogată), din care rezultă că unii oameni care l-au solicitat „au scăpat de necaz”. Curios și — de ce să nu recunosc — neîncercător, am citit la intimplare cîteva scrisori. Cei care „au scăpat de necaz”, de fapt, scăpaseră de moarte. A sunat de cîteva ori telefonul. Nu s-a grăbit să răspundă. La un moment dat — ieșise să aducă niște cornulețe de casă — telefonul a sunat din nou și am răspuns eu. M-am pomenit că vorbesc cu cineva de pe continentul american; centralista îmi explica, despre omul aflat la celălalt capăt al firului, că dorește sprijinul doctorului Iulică Voinea.

...Peste cîteva minute am plecat. Afară, în stradă, zeci de oameni așteptau să se deschidă ușa și pentru ei. Am stat de vorbă cu cîteva. Majoritatea erau oameni scoși din starea critică a bolii lor cumplite și veniseră pe picioare în speranța că vor reuși să obțină leacurile necesare continuării tratamentului...

Fără voie, m-a cuprins un gînd absurd: acela că ar fi trebuit să-i condamnăm pe toți bătrînii satelor noastre, care de sute de ani recomandau fel de fel de leacuri miraculoase și procedee empirice de anihilare a bolii — chiar dacă în acest mod au salvat vieți — pentru simplul motiv că ele nu s-au încadrat strict în preceptele scrise ale medicinei aprobate și parafate...

CONSTANTIN BALACCIU

L-am asistat într-o dimineață pe directorul unei întreprinderi. Așteptau să stea de vorbă cu el zeci de delegați ai unităților colaboratoare. Secretara i-a adus napa; un teanc voluminos cu corespondențe. „Cite sînt?” — am întrebat. „În medie, pe zi, vreo 400” ne-a răspuns. Pentru fiecare o rezoluție „da” sau „nu”, uneori cu indicații și precizări, înseamnă, deci, 400 de semnături. Dacă fiecare dintre acestea îi cere doar un minut de lectură, toate la un loc îi consumă directorului 400 de minute, deci aproape șapte ore de muncă. Ziua de muncă — cum se vede — ar fi acoperită doar prin semnarea corespondenței! — am calculat noi.

Dar directorul are el însuși de formulat anumite adrese pentru care o cheamă pe secretară și îi dictează. Ea vrea să scrie repede, dar din cînd în cînd se împotmolește, pierde firul cuvintelor și roagă — pentru exactitate — să i se repete formula. Îi privesc pe director: fața i s-a întunecat, și-a pierdut firul gîndurilor și oftează cu o anumită resemnare: „N-am timp”, nu mai am timp să-mi rezolv toate îndatoririle! Sînt director sau contopist, biocrat!?”

Poate e și una și alta. De el depinde însă să aibă o secretară temeinic pregătită profesional (nu doar pentru a avea mîncare și pricepere pentru pregătirea unor cafele aromatate), o ireproșabilă stenografă. Nu sînt rare cazurile cînd unele cadre primind alte însărcinări, în alte locuri de muncă, preferă — nu dintr-un moft, ci dintr-o reală necesitate — ca un colaborator apropiat și util pe stenodactilograful cu care a muncit anterior. Pe lîngă colaboratorii apropiați, acesta face parte din mina lui dreaptă. Prin urmare, dacă-l ai — păstrează-l. Dacă nu-l ai, caută-l. Și, dacă nu-l găsești — pregătește-l-i.

Este însă greșit să se creadă că stenografii și dactilografi buni sînt necesari doar pentru cabinetele mari. Timpul cîștigat prin intermediul lor este binevenit și necesar pretutindeni. Trebuie să-i avem deci, iar, dacă vrem să ne chivernisim timpul, să devenim noi înșine stenografii noștri.

Dealțul, reflecțiile acestea ne-au fost sugerate de profesorul universitar, tovarășul Ion Dodu-Bălan, care ne spunea:

„O fericită cunoștință cu prof. Gheorghe Bosianu, autorul unor originale metode de predare a dactilografiilor și stenografiei, m-a pus în situația de a-mi reconsidera propriile metode de muncă. Este extrem de important pentru activitatea la catedră, ca dealțul pentru întreaga-mi muncă — redactarea de cursuri, prelegeri etc. — folosirea timpului în modul cel mai scrupulos, mai economic posibil. Voi deveni elevul profesorului Bosianu pentru a-mi însuși în timpul cel mai scurt cunoștințele elaborate în cele două cursuri ale sale — metode moderne de stenografie și dactilografie. Le am în față și mă întreb dacă prin originalitatea și noutatea lor, pentru că sînt inedite prin metodă, concizie și simplitate, n-ar trebui cît mai urgent reeditate în țară și difuzate în străinătate. Ne aflăm în fața unei inteligențe românești, în premieră mondială, care ne este folositoare și de care trebuie să beneficiem din plin și acasă, și în lume. Dealțul, de ce n-am exporta, pe lîngă mașini, utilaje, și alte produse, și inteligența românească scrisă! Sînt în-

credințat că, prin interesul și utilitatea lor, cele două cursuri „Curs de stenografie” apărut la Academia „Stefan Gheorghiu” în 1978 și „Metoda de dactilografie” de Gh. Bosianu și Viorel Brezeanu, apărută în Editura științifică și enciclopedică în 1975 — s-ar epuiza din orice librărie ca pîinea caldă”.

Și iați-ne astfel în căutarea unei adrese unde urma să-l găsim pe cel care ne-a fost recomandat ca un autor original al unuia din neumaratele soluții de a cîștiga timp, soluție și metodă, expresie a inteligenței românești, „de care trebuie să beneficiem din plin și acasă, și în lume”. — Cine sîntei dumneavoastră, tovarășe profesor Bosianu?

Să folosim stenodactilografia modernă

— Sînt Bosianu, cum dealțul știți că mă numesc încă înainte de a-mi călca pragul... ni se răspunde nu urșuc, ci mai degrabă printr-o invitație ospitalieră, care voia să soună: dacă vreți să mă cunoașteți și să mă întrebați ceva, ceva care vă interesează, treceți direct la subiect.

— Am aflat că sîntei autorul unor soluții originale, în premieră mondială. În ce constă originalitatea metodelor care vă poartă numele?

— Trebuie să pornim de la o realitate: de la faptul că scrisul și cititul obișnuit ne fură mult timp. Rapiditatea scrisului și cititului este o cerință vitală pentru omul modern de azi și de mine. Modest fiind, trebuie totuși să spun că „premiera mondială” se referă la faptul că sînt primul care a simplificat alfabetul latin; am redus semnele corepunzătoare ale alfabetului latin la ultima lor expresie grafică. Elementul nou constă în faptul că am pornit de la necesitatea modernizării scrierii tradiționale, pentru care avem reflexele formate, condiționate la scrierea noastră obișnuită perfecționînd-o prin simplificare.

— Dar în dactilografie, care este eficacitatea metodei dumneavoastră?

— Dactilografia este considerată în genere muncă grea. Aceasta, din cauză că se învață și se practică în mod ernațional, cu solicitarea excesivă a corpului și a minții. Toate metodele folosite pînă în prezent se limitează, într-adevăr, la cîteva indicații empirice privitoare la învățarea semnelor claviaturii, la mecanica mașinii de scris, modul de întretinere a mașinii, la repartizarea degetelor pe clape, nedînd nici o regulă rațională privitoare la precizia, corectitudinea și rapiditatea mișcării degetelor, la formarea reflexelor condiționate și la dobîndirea vitezei scrisului. Este necesar și bine să cunoști și ortografia, și filozofia, dar se neglijează lucruri esențiale. În metoda mea se dau pentru prima dată astfel de reguli. Ele conțin total metodele și practicile de pînă acum. Aceste reguli nu sînt altceva decît apli-

carea principiilor generale ale științei organizării muncii omului, știința care, sub numele de ergonomie, folosește rezultatele tuturor celorlalte științe care au legătura directă sau indirectă cu munca omului: fiziologia, psihologia, antropologia, tehnologia...

— Să revenim la stenografie. Ce părere aveți despre celelalte sisteme?

— Nu le-am inventariat. Pot fi zeci, pot fi sute de asemenea metode. Oricare din aceste sisteme, neavînd nimic comun cu scrierea obișnuită, se învață foarte greu. Iată, în lucrarea „Stenografia Sthal” de Henri Sthal, apărută în 1926, la pagina 13 se precizează: „Această carte nu se adresează maselor, ci numai elitei intelectuale”.

— Cum ați ajuns la metoda dv., la impunerea ei?

— Greu și anevoios.
— Adică?...
— Am intilnit în cale multe obstacole. Ca să reușesc, am apelat la lege — scrieti Lege cu literă mare. Și legea m-a scos, în cele din urmă, la liman: mi-a dat dreptate.

— Care sînt satisfacțiile dumneavoastră de acum?

— Un fost elev de-al meu, din promoția anilor '64-'66, Viorel Brezeanu, mi-a devenit colaborator și, conlucînd în luarea stafetei, am elaborat împreună un curs. Să nu mă întrebați ce sentiment încere știind că Brezeanu predă acum la Academia „Stefan Gheorghiu”, în limba română, engleză și franceză metodele mele!

— Cu alte cuvinte — ca să rezumăm — dumneavoastră ați modernizat scrisul obișnuit, spre deosebire de alte sisteme stenografice, care l-au înlocuit.
— Da, aceasta e formula exactă. Scrisul modernizat, cerința a lumii contemporane, păstrînd integral reflexele scrisului obișnuit, va deveni accesibil tuturor și astfel se va putea realiza o economie de material (o pagină în loc de zece) și de timp (o scriere de cinci ori mai rapidă și o citire de zece ori mai rapidă) considerabilă.

— În încheiere, vom repeta întrebarea cu care am început: cine sîntei?...
— Un om care cheltuieste multă pasiune pentru defrișarea unor drumuri noi în diverse domenii. Iată, am publicat lucrarea „Fundamentarea științifică a contabilității” în care am formulat un nou principiu al acesteia, precum și un curs de contabilitate cu 10 lecții. Dar dacă doriți să-mi cunoașteți sorgintea, pot să vă spun că sînt nepotul lui Elie Bosianu, cel care a publicat, în 1861, primul tratat de stenografie din țara noastră și cel care a introdus pentru prima dată stenografia în parlamentul Țării Românești pe vremea lui Al. I. Cuza.

— Ce v-ați dori acum?

— În folosul interesului general, să recuperăm timpul pierdut și să dăm stenodactilografiilor moderne dreptul de a fi un colaborator efecace în ceea ce ne dorim cu toții: să fim fiecare, prin posibilitățile și pregătirea noastră, cît mai utili progresului societății noastre socialiste.

Cu toate bătațiile cîștigate, profesorul Bosianu se află abia la jumătatea drumului pe care și l-a propus să-l parcurgă. Să-i venim în întimplinare!

C. MORARU

Primum

Tovarășului dr. Florea Dinu

Sînt unul din mulții dumneavoastră pacienți, pe care în cele unsprezece luni (iunie 1982 — iunie 1983) ne-ați tratat și vindecat de parodontoză. Sînt foarte mulțumit de perfectele lucrări pe care mi le-ați făcut. Pentru toate acestea poate ar fi trebuit să vă pun în acest plic un număr de mii de lei în locul acestei epistole de mulțumire, cu cuvinte pe care vi le adresez din tot adîncul ființei mele.

Poate vă întrebați de ce n-am făcut-o? Mă simt obligat moral să mă explic. În cele unsprezece luni în care am frecventat scaunul ce cu onoare și înaltă profesionalitate îl patronați, cu un calm incomensurabil, am întrebat și eu cel puțin patruzeci, cincizeci de pacienți, de asemenea suferinzi, ce așteptau în sală, cum trebuie să ne arătăm recunoștința față de tot ce ați făcut pentru noi? Răspunsul a fost foarte categoric, nu de la unul, ci de la toți: „Să nu-i dai bani că te dă afară din cabinet”. Și drept să spun, nu mi-ar fi convenit o asemenea situație.

De atunci mă tot gîndesc cum să procedez? Și mi-a venit ideea scrierii acestei scrisori de mulțumire.

Acum vreo douăzeci de ani citeam cu mare înfrigurare „Citadela” de Cronin, iar mai recent, acum vreo cinci ani, „Spitalul municipal”, de Barbara Harrison. Cîta stimă, cîta admirație aveam atunci pentru personajele principale ale acestor două romane, pentru acești doi medici, care și-au dedicat întreaga lor viață numai pacienților lor. Ce poate fi mai frumos, decît să fii foarte util celor care se numesc și ei oameni!

Acum am înțeles că dumneavoastră ați citit de mai multe ori aceste cărți, că ați mai citit și multe altele cu subiect asemănător, că poate aveți și ceva înnăscut, că aveți aceeași concepție despre profesia pe care v-ați ales-o, cu iluștrii medici — personaje la care făceam referiri.

Ce păcat că nici unul din cei care v-am fost pacienți nu avem puțin talent scriitoricesc! Să fi putut arăta și noi că printre miile de purtători ai halatelor albe, „acești agenți ai salubrității morale” de la noi din țară, se află un personaj real — medicul, dr. Florea Dinu, care este cel puțin la fel de valoros, dacă nu superior celor doi din romane. M-am exprimat așa aici, pentru că poate nu am suficiente elemente de relație și poate de teama de a nu fi subiectiv.

Oricum, aș vrea să mai spun că pe mulți dintre noi, pacienți, ne-ați readus în rîndul oamenilor. Ce lucru penibil e să fii invitat sau să primești musafiri; masa să fie încărcată cu tot felul de bunătăți, tu să nu le poți atinge, pentru că dinții tăi se mișcă precum mărgelile în șir? Acum pot să mîncine orice. Mă simt bine printre semenii mei, cu lucrările realizate de dumneavoastră și de valorosul tehnician dentar, Malla Eugen, căruia vă rog să-i transmiteți stima și considerațiunea mea.

E greu să exprimi în cuvinte tot ceea ce simți, de ceea ce consider că într-o asemenea situație „Un mulțumesc, domnule doctor!” spus din adîncul ființei tale, are aceeași valoare cu a omului căruia le adresezi și uneori a aceluia care le adresează.

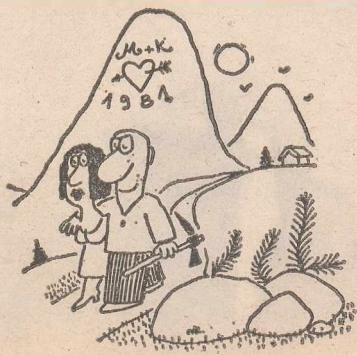
Profesor CONSTANTIN ȘERBĂNESCU, str. M. Eminescu, bloc 18 P. sc. A et. II, ap. 5 — Tirgoviște, telefon 31 771.

P. S. Mi-am permis să vă scriu din mai multe motive:

a) Întrînd în cabinet nu mi-am putut permite să schimb cu dumneavoastră cuvinte, vîzîndu-vă cît de ocupat sîntei și vorba aceea, „cascam gura ca la dentist”;

b) Adresa n-am repetat-o în scrisoare, cu toate că o aveți pe fișa mea de tratament, pentru ca ea să constituie o invitație la Tirgoviște, unde aș putea fi un bun ghid al dumneavoastră pentru monumentele acestui oraș;

c) Fără să mi-o considerați o obrăznicie, vă propunem să încercați o planificare a pacienților într-un mod mai riguros științific și uman. Nu dumneavoastră, ci un subaltern pe care să-l formați în acest fel. Vă fac această propunere pentru că am mai ascultat opinii prin sala de așteptare. Aș dori din toată inima să se vorbească despre dumneavoastră ca despre un om ideal, un om conștiință.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

O carte **EVENIMENT**„De la statul geto-dac
la statul român unitar“

La 1918 statul național unitar devine realitate prin voința tuturor românilor, exprimată liber în virtutea dreptului la autodeterminare. Această împlinire esențială și-a aflat temeiurile în individualitatea și evoluțiile societății românești în secolele XIV—XVIII, cit și în dezvoltările anterioare care au dus, fără întrerupere, de la comunitățile geto-dace, la cele daco-romane, la poporul român — atestat ca atare, în scris, — cu ducatele sale din Transilvania și Banat — în secolul al IX-lea, apoi la cnezatele și voievodatele sale, până la constituirea Țării Românești și Moldovei independente.

Recenta sinteză **De la statul geto-dac la statul român unitar**, datorată cercetărilor Mircea Mușat și Ion Ardeleanu și apărută prin grija Editurii științifice și enciclopedice (1983, p. 726), urmărește și analizează liniile definitorii ale evoluției — îndeosebi evenimentele politice și sociale marcante — pe întregul interval amintit. Atenția autorilor poartă asupra perioadei 1821—1918, care cuprinde aproape 70% din textul propriu-zis. Prima parte se referă la antichitate și migrații, iar partea a doua (p. 12—225) — la secolele XIV—XVIII.

A fost utilizată o largă informație. În primul rând, sate și sute de documente,

fie inedite, fie atât de puțin folosite în literatura de specialitate a ultimelor decenii incit, practic, ele reintră acum, prin volumul de față, în circuitul științific. Este meritul autorilor de a le fi redat în semnificațiile lor majore, imbinându-le cu concluziile principale și autorizate ale cercetării românești și din alte țări, într-o expunere ce îndeamnă la citit.

Ideea diriguitoare a sintezei exprimă o realitate primordială — dănuirea fără întrerupere a statelor Țării Românești și Moldovei în secolele XIV—XVIII, în relațiile permanente cu evoluțiile întregului popor român, peste hotarele existente în diferite epoci. După 1821, se produce restaurarea treptată a suveranității externe depline, restaurare organică interdependentă cu dezvoltarea întregii societăți și cu unirea, la finele primului război mondial, a tuturor teritoriilor locuite de români.

Istoria geto-dacilor este privită mai întâi prin prisma mărturiilor antichității, continuată cu autorii care arată prezența și participarea înaintașilor noștri la evenimentele marcante din sud-estul continentului. Utilizând și unele informații foarte recente sint schițate: perioada clasică a civilizației geto-dace; confruntarea cu Imperiul roman; sinteza daco-romană;

succesiunea migrațiilor și raporturile acestora cu comunitățile daco-romane și românești.

Această primă parte este continuată de o a doua în care se arată: constituirea Țării Românești și a Moldovei ca state independente: un secol de confruntări ale românilor cu Imperiul otoman; unirea țărilor române sub Mihai Voievod; secolele XVII și XVIII, având ca fir diriguitor individualitatea politică a statelor de la sud și est de Carpați, în care răzări deosebit de complicate determinate de confruntarea în zonă, a două, ulterior a trei mari imperii — otoman, habsburgic și țarist. Este analizat cu atenție și documentat felul cum dominațiile străine s-au instaurat și exercitat asupra unor întinse teritorii românești. Români — fie transilvăneni, fie munteni, fie moldoveni, își formulează programe politice cu principii și țeluri care își vor dovedi întreaga lor însemnătate în secolul al XIX-lea.

Partea a treia, sub genericul „Statul românesc în epoca modernă“ (p. 227—701) cuprinde perioada 1821—1918 în care ritmul și calitatea dezvoltării depășesc întreaga evoluție de până atunci.

DINU C. GIURESCU

Cartea timpului

Arareori o carte de istorie a fost în timpină cu atât interes și satisfacție, ca recenta lucrare a istoricilor Mircea Mușat și Ion Ardeleanu, intitulată **De la statul geto-dac la statul român unitar**.

Ambii istorici sint, de altfel, de mult cunoscuți publicului nostru prin substanțialele lor articole și studii de istorie, publicate în diferite reviste și ziare, precum și prin comunicările de la Radio și Televiziune.

Lucrarea cuprinde, privită din punctul de vedere al desfășurării istoriei naționale, o vastă expunere asupra originii și dezvoltării poporului român, locuitor în spațiul carpato-danubiano-pontic, din zorii istoriei sale, într-o exigență riguroasă științifică, și până la înfăptuirea unirii sale politice din anul 1918.

Lucrarea a fost determinată — cum mărturisesc autorii în densa lor prefață — de faptul „că în ultima vreme, într-o serie de cărți, studii și articole apărute în străinătate... se strecoară imagini deformate asupra istoriei noastre naționale, introducându-se în circuitul publicistic (internațional), teze și idei neargumentate, vulgarizatoare, contrare adevărului istoric“. Aceste false aserțiuni, unele din ele cu caracter denigrator, calomnios, se referă la aproape întreaga noastră istorie, începând de la teritoriul și originea poporului nostru, la locul său de formare, la marile momente ale istoriei sale — domniile lui Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Unirea de la 1600, unirea Principatelor, războiul pentru Independență, proclamarea Unirii din 1918 — ca și la contribuția noastră la dezvoltarea civilizației și culturii europene.

Astfel de calomnii și-au găsit locul nu numai în unele din marile periodice americane, canadiene, argentine, engleze, franceze, elvețiene, ci chiar și în unele cărți apărute în celeași locuri, defectorii noștri rivniind la teritoriul românesc, mobilizându-i toate forțele pentru a falsifica adevărurile istorice și dreptatea unui popor prezent în cartea Europei de peste 4000 de ani. „În lucrare — precizează cei doi valoroși istorici — am căutat să punem în evidență admirabila capacitate a poporului nostru de a se opune ferm și eficace năvălitorilor și cotropitorilor din orice parte ar fi venit, de a depăși momentele de vitregie și de cumpănă pe care istoria le-a iscat în această parte a Europei. Vicisitudinile, suferințele nu au îngenucheat poporul român, dimpotrivă, l-au ținut, l-au călătuit viața, l-au sporit dragostea de țară, l-au întărit ho-

(Continuare în pag. 18)

VASILE NETEA

Pagini de eroică luptă

În mod firesc, secolului luptei pentru emancipare politică și unitate național-statală, identificat în istoria României prin epoca modernă, autorii i-au afectat două treimi din lucrarea lor, veritabilă frescă a regenerării și redeschetării poporului român de la Dunăre.

Apariția și dezvoltarea conștiinței naționale în secolul al XVIII-lea, pătrunderea și asimilarea filozofiei luminilor au conferit un rol militant operelor înfăptuite în țările române, în primul rând de dascălii Școlii ardelenice. În contextul multiplelor evenimente care au marcat începutul epocii moderne, un loc aparte îl ocupă revoluția de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu. Fără a-și propune o analiză amănunțită, întrucât aceasta s-a făcut deja în câteva lucrări de referință, unele foarte recente, Mircea Mușat și Ion Ardeleanu se opresc și insistă asupra coordonatelor majore ale revoluției, desprinzându-i semnificațiile prin formularea unor temeinice judecăți de valoare, rezultate dintr-o argumentare riguroasă, bazată pe atit de diverse și bogate surse documentare interne și externe.

Generată de necesitățile stringente ale progresului economic, social, politic și cultural, revoluția de la 1821 a fost dezvoltată de țarul Rusiei și înăbușată prin forța armelor de către sultanul Turciei, întrucât devenise purtătoarea dorinței de libertate și emancipare națională a întregului popor român: „Politica nefastă și intervenția brutală a marilor puteri — se subliniază în lucrare —, determinată de teama pentru pierderea dominației lor, nu au putut lichida cuceririle revoluționare ale românilor. Lupta lor s-a înscris ca un moment important în mișcarea de eliberare a popoarelor din sud-estul Europei“ (p. 234).

Obiectivele fundamentale ale revoluției din 1821 au fost numai amânate, prin înăbușirea ei, dar cele imediate, înlăturarea domniilor fanariote și restabilirea celor pămîntene, au fost atinse: „Luptele revoluționare, care au îmbrăcat numeroase forme, au continuat în țările române aproape fără întrerupere după 1821. Ele reflectau dorința poporului român de a înlătura aspirarea socială, feudală, ca și dominația străină, de a recuceri drepturile naționale, de a făuri un stat național modern, independent și unitar“ (p. 235).

Sub ocupația otomană, în Principatele române — precum cu deplina temei precizează autorii — are loc un reviriment al forțelor politice novatoare, dorințe de progres, reprezentate de boierimea mică

(Continuare în pag. 18)

Dr. ANASTASIE IORDACHE

Romanul unei aspirații

Impunătorul studiu rezultat din colaborarea dintre Mircea Mușat și Ion Ardeleanu, **De la statul geto-dac la statul român unitar** (Editura științifică și enciclopedică, 1983), reconstituie romanul unei aspirații statale. Parcursul unei istorii de mai multe milenii este narat cu apetit evident pentru suspans și culoare, dar în egală măsură cu o pasiune lucidă, cu un entuziasm cenzurat, autorii neuitând nici o clipă să imprimă efortului lor o temeinică finută științifică. Elanul românilor spre unitate și neatinare, afirmat încă din zorii ființei lor și până în dramaticul și feroce an 1918, oferă întregului nu numai o necesară coerență, ci, mai mult, confirmă o vocație de căpătii, prin a cărei neîncetată lucrare poporul de la Dunăre și Carpați și-a păstrat intactă identitatea, consolidându-și un profil distinct în civilizația Europei și a lumii.

Succesiunea capitolelor respectă cronologia cunoscută și consacrată a marilor perioade istorice, cu un accent oportun pe toate actele relevante din planul conservării instinctului național și al emancipării lui depline în momente prielnice, prin intruparea în evenimente memorabile, la scara intereselor unanime. Respectând programatic „adevărul legic, obiectiv, conform căruia contemporaneitatea unei națiuni reprezintă sinteza majoră a trecutului său, iar viitorul ei își are rădăcinile puternice sau firave în realizările prezente“, autorii întreprind o analiză amănunțită a etapelor fundamentale prin care poporul român și-a sincronizat existența cu ritmurile și evoluția civilizației omenescii în ansamblu, reliefând totodată, cu o justificată mândrie, toate ideile și acțiunile vizionare, capabile să anunte cu un ceas mai devreme statura și țelurile majore ale zilei de mâine. Implicit, amplul studiu ne dezvoltă cum funcționează motorul progresului în istorie și cu cit combustibil au cotizat românii la funcționarea acestui motor. Grător fiind faptul că inițiativa românească s-a afirmat cu înțietate, atit între vecini, cit și în întregul spațiu european, mai cu seamă atunci cind istoria se cerea urnită din punctele moarte, spre orienturi profitabile nu numai pentru noi.

Aniversări mai importante din ultimii ani au prilejuit apariția a numeroase contribuții științifice la limpezirea trecutului îndepărtat al românilor, în speță fiind momentul, însemnătatea și consecințele apariției statului dac centralizat și independent în antichitatea continentului. De asemenea, lămurite în parte de istoriografia mai veche, problemele mari ale existenței

(Continuare în pag. 18)

MIHAI PELIN

Desene pe asfalt

Glossă la

„Floare albastră“

Nu ne-am găsit timp să sărbătorim centenarul eminescienei Florii albastre ale cărei petale de sunet ne lunecă în auz reverberind în noi emoții adolescentine ca în clipa îndepărtată în care ni s-a părut că am cunoscut-o. Floare albastră a apărut în „Convorbiri literare“, numărul din 1 aprilie 1873, la o jumătate de an de la citirea sa de către însuși autorul ei în ședința „Junimii“. Perpessicius socotește Floare albastră ca fiind „dintre cele mai puțin înțelese din poeziile lui Eminescu, în orice caz din poeziile cele mai supuse neînțelegerii, și încă din cauza desăvârșitei lor grații“. Slavici o credea „ceva mai bună“, „bunișoară“ părindu-i Inger și demon.

Nu ne-a rămas manuscrisul complet al Florii centenare și gândul ei (rădăcină? tulpină?) generează lecțiuni contrarii ale versului final. Plătind tribut ușurinței cu care, în epocă, se căuta a se explica fiecare detaliu al poeziei potrivit unui model livresc ce-l va fi sugerat s-a crezut că Floare albastră n-ar fi decit transplantul în grai românesc al unei formule-simbol aparținând spațiului germanic. Floarea albastră ar semnifica fericirea ideală și nu (cum avea să explice mai târziu Bogdan-Duică într-o modă tă tentativă de a „traduce“ greaua „pafă a metaforei eminesciene“ „o fată frumoasă, neună, iubitoare“. Criticul a împins ambițiile investigației până în a plasa în Ipotezile copilăriei poetului drama reală a iubirii dintre poet și fata frumoasă-neună-iubitoare.

O localizare a florei? De ce nu, numai că o asemenea încercare e pe cit de anevoioasă, pe atit de inutilă: floarea albastră concentrează în date generice de implacabilă forță sugestivă însăși iocana iubitei eminesciene. Iubita blondă, eterică și paradoxal stenică, împodobită cu păr lung, în care miera luminii amestecă flori de tei, iubita cu mers de copilă și cu porniri pătimașe, complicind ceremonialul erotic plin de naivitate și umor cu presimțirea unui apropiat moment de amărăciune. Floarea albastră ne duce cu gândul la imaginile unei desăvârșite simplități dar acumulind în tiparele fluide o tăcere plină de enigme. Autorul Enigmai Otiliei, George Călinescu, a explicat cel mai bine grația mecanismelor ce pun în mișcare versuri de o cursere în aparență calmă dar implicind desfășurarea unor planuri de gândire de magică profunzime. Mașinăriile lirice erotice eminesciene, atit de muzical articulate, seamănă doar cu truda unui Leonardo proiectind pentru serbările casei Sforza, mecanisme în care jocul e cortina ce ascunde un laborator ambiționind concursarea naturii. Detașindu-se de romantismul european, de cel german mai ales, Eminescu se dovedește a fi în cîntecetele sale de dragoste un vizionar fără egal, un filozof dublat de un organizat punind în mișcare nemaiauzite sunete în tuburile unei fundamentale orgi.

Nimic nu poate fi dislocat din stihurile împletite subtil în tiparele limbii române. Nici măcar un ciob colorat, nici măcar o fărîmă de mortar. Un singur cuvînt al versului ce încheie Floarea albastră a fost de ajuns să ne stîrnească neputincioasa nedumerire, ne-am trudit să-l explicăm și altfel decit l-a conceput Eminescu și ni s-a părut că ne confundăm într-un deșert al cenușilor de floare.

„Convorbirile“ cu, altfel rai corectori ne-au propus versul „Totuși este trist în lume“ citit mai apoi „Totul este trist în lume“ și s-ar putea umple o carte cu demonstrațiile pro și contra. Ibrăileanu credea surprinzător în grațit-concluziva „totul“ ca și, în zilele noastre, Iorgu Iordan. Perpessicius credea în magia formulei efectiv mai totalitare decit... „totul“ care e acel „totuși“ condensent și amar, scrum al unei flăcări consumate. Călinescu opta fără convingere pentru același „totuși“ și e greu de crezut că pină la ipotetica descoperire a manuscrisului procesul totul-totuși nu va mai atrage alți pasionați.

Eu cred că, măcar în acest caz, se cuvine să onorăm priceperea fratelui corector al sfintului plumb al „Convorbirilor literare“ acceptind versul 22 al Florii albastre așa cum mîna zetarului l-a scos mai apoi din casele tipografiei cu gestul mozaicarului din Ravenna ce o imaginea pe împărăteasa Bizanțului.

Totuși!

GHEORGHE TOMOZEI

O prestigioasă aniversare

Societatea Scriitorilor Români
— 75 de ani

■ Miercuri, la Ateneul Român a avut loc o adunare omagială consacrată împlinirii a 75 de ani de la crearea Societății Scriitorilor Români.

La adunare au participat scriitorii, reprezentanții ai unor instituții centrale, organizații de masă și obștești, ai uniunilor și asociațiilor de creație, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai oamenilor muncii, ai tinerei generații.

Tovarășul Petru Enache, membru suplent al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, a dat citire Mesajului adresat Uniunii Scriitorilor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Mesajul a fost primit cu vii și îndelungate aplauze de către participanți, cu sentimente de profundă satisfacție și grațitudine pentru atenția pe care partidul, secretarul său general o acordă dezvoltării neîntrerupte a literaturii și artei, a culturii românești, pentru climatul prielnic și posibilitățile pe care societatea noastră socialistă le oferă scriitorilor, tuturor creatorilor, de a realiza opere pe măsura epocii mărețe pe care o trăim, de a-și spori contribuția la creșterea gradului de civilizație al întregului nostru popor.

În continuare, a luat cuvântul președintele Uniunii Scriitorilor, Dumitru Radu Popescu, care s-a referit la istoricul Societății Scriitorilor Români, la activitatea și sarcinile actuale ale scriitorilor din țara noastră.

Semnificația evenimentului aniversat, aportul Societății Scriitorilor Români la dezvoltarea culturii românești au fost evocate în cuvântările de salut rostite de Suzana Gâdea, membru suplent al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ion Ungu, membru suplent al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., primvicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Ion Teoreanu, ministrul educației și învățământului, Cornel Nedelcu, muncitor la întreprinderea „Timpuri Noi”, Szilagy Dezideriu, redactor șef al ziarului „Előre”, Pantelimon Găvănescu, prim-secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, Eduard Eisenburger, redactor șef al ziarului „Karpátenruntschau”, general colonel Vasile Milea, prim-adjunct al ministrului apărării naționale, Ilie Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului Ziariștilor, director general al Radioteleviziunii Române.

În încheierea adunării omagiale, participanții la adunare au adoptat textul scrisorii adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

PROZA

Triumful unui stil

Aprinde toate personajele din cele 14 povești ale **Banchetului**, utra care semnata de Mircea Horia Simionescu, sint cuprinsă de febra creației sau meditației asupra resorturilor ei cele mai intime. Ele caută cu obstință să descopere mecanismul după care se alcătuiește o lucrare, de la un simplu raport polițienesc până la un roman de anvergură. În **Luceafărul de noapte** un autor este urmărit în timpul elaborării unei narațiuni până când cade sece-

rat deasupra paginilor scrise. Alt scriitor, cel din **Preparative pentru o ninsoare**, se aventurează în construcția unei case; inspirația lui a secat și de aceea caută contactul cu concretul. „Scrii o carte cu scoabe și cuie prevăzută cu streșină”, îl avertizează un prieten. Eroi precum cei din **Scopul sau cauza**, poartă o discuție palpitanță despre ce fel de întâmplări trebuie să fie istorisite într-o năvelă. Uneori, ca în **Acceleratul complimentelor**, **Corespondența mea cu domnul Arouet, zis Voltaire**, **Banchetul** apar ca personaje autori reali: Voltaire, Lucian, Diodor, Caragiale. Mircea Horia Simionescu conturează din cuvinte un spațiu privilegiat unde totul se desfășoară sub auspiciile literaturii, muzicii, Personajele sale, contrariate

de viață, redevin pe acest tărîm puternice. Marea lor spaime este aceea că nu mai pot crea, aceasta însemnând pentru ei a coborî în mediocritate și letargie, a ajunge la chereumul tuturor întâmplărilor. La mulți ani de la terminarea războiului, maiorul din **Coloană în marș forțat** încă își mai istorisește isprăvile de pe front tocmai pentru a-și demonstra forța de a crea lumi imaginare pe care să le guverneze ca un suzeran atotputernic. La fel, eroii din **Banchetul** încearcă să reziste unor întâmplări potrivnice purtînd discuții interminabile și pline de învățăminte despre destinul omului și al artei. Creația este pentru eroii lui Mircea Horia Simionescu o emblemă a libertății, o pavăză contra oricărei amenințări, semn sigur că pot domina evenimentele cu care se confruntă uneori fără voie, garanția că pînă la sfîrșit își vor păstra identitatea și că nu vor comite din frică acțiuni neconforme cu aspirațiile lor. Împotriva hazardului și a dezordinii, a uritului și a fărâdelegii ele recurg la forța cuvîntului. Iar acest superb elogiu adus puterii creatoare capabile să ivească alte universuri, unele de dimensiuni modeste, altele fascinante prin grandoarea lor, este rostit în fraze de o simplitate elegantă, de un rafinement la care puțini dintre scriitorii noștri de azi au ajuns.

Mircea Horia Simionescu își supraveghează cuvintele ca un comandant ostile, știe cînd să le poruncească să înceapă atacul și cînd să se retragă, cînd să lasă victorioase și cînd să se lase învinse. El ne invită la un adevărat banchet lingvistic în care vorbele cele mai banale sînt înveșmîntate în haine strălucitoare, ce atrag imediat atenția. Neologisme și neoașisme, expresii mai puțin cunoscute de rostite la o sindrofie și altele savante sînt montate cu dexteritate în proze superbe, compuse parcă pentru a experimenta felul în care se comportă cuvintele în diferite contexte. Un amfitrion amabil ni le prezintă fără grabă, rînd pe rînd, ca și cum ar dori ca nici una din vorbe să nu treacă neobservată. De o transparentă de cleștar, această carte are un farmec deosebit și captivează fără a relata întâmplări care să te fină cu sufletul la gură prin acumularea unor elemente miraculoase. Și totuși, momentele de impas, de derută prin care trece orice creator înainte de a se așeza din nou la masa de lucru și a deveni din nou redutabil sînt înregistrate cu o fervoare care se comunică și cititorului, constrins la un moment dat să parcurgă paginile ca și cum ar urmări rîndurile unui reportaj senzational.

Banchetul este o sărbătoare a cuvîntului și un triumf al unui stil de neconfundat.

GEORGE ARION ■

TEATRU

Spectacol „de echipă”

Zbor deasupra unui cuib de cuci, un text cu o carieră spectaculoasă (mai puțin a romanului lui Ken Kesey și mai mult a dramatizării lui de către Dale Wasserman, prezentată în premieră mondială în 1963, la Court Theater și reînviată apoi în zeci și zeci de montări pe multe din scenele lumii), este pentru noi nu numai titlul celebrului film al lui Milos Forman, ci și al uneia dintre cele mai bune premiere ale acestei stagiuni, datorate Naționalului bucureștean. În jurul metaforei — deja clasice — a **spitalului**, a **măladii**, semnificînd în tradiția simbolică a prozel și teatrului contemporan maladia sistemului, degradarea sistemului și a poziției individului în cadrul lui, regizorul **Horea Popescu** gîndește un spectacol rotund în sugestia și sensuri, bine vertebrate, omogen și, cu forța de captare, „Cuibul de cuci”, populat de ființe marcate profund, amputate psihic, izolate printr-o operație socială de „rebutare” artificială, devine, scenic, un spațiu hipertensionat, dezvoltînd toate implicațiile motivului dramatic al **spațiului închis**.

Dinamitînd pur și simplu atmosfera aseptică, înghețată, sterilă a clinicii de psihiatrie, Randle P. McMurphy, tip de picaro modern, cum a și fost numit, reduce pentru scurt timp în conștiința locatarilor „cuibului de cuci” dimensiunea logicii, a gîndirii, a simțirii dezinhăbate. **Costel Constantin**, actor cu o arie largă de disponibilități interpretative, de la comedia spumoasă la rolul de mare încercătură dramatică, realizează, fără îndoială, aici una dintre marile creații ale carierei sale. Exploziv, vital, sentimental, cu un umor cînd gros, hohotitor, cînd sfîchititor, ironic, el „umple” scena, antrenînd întreaga distribuție în ritmul său alert. În rolul indianului Bromden, **Florin Piersic** domină scene întregi din spectacol prin forța interiorizată a prezenței sale, prin alunecările bine controlate dintr-un registru în altul. Personajul lui este un permanent contrapunct la ceea ce se întîmplă pe scenă, o permanentă conectare la etalonul umanității pure, strivite, dar încă nemişcate de mizeria morală. În aceeași linie cu mai vechiul său succes din **Oameni și soareci**, Bromden este, pentru acest actor admirabil (cheltuit însă, din păcate, prea mult în ipostaze scenice rutiniere) o reușită îndubitabilă. Miss Rachel figurează, prin jocul **Olgăi Delia Mateescu**, forța coercitivă a sistemului, obstinția de masă infernală a unui caracter deliberat schematic, exponențial schematic, am zice, **Olga Delia Mateescu** este aici severă, avînd strălucirea funestă a lamei de cuiț; privirea ei are putere hipnotică, iar gestul e alb, strîns controlat, eficient. Un singur reproș și-ar afla poate loc, referindu-ne la acest rol: faptul că, refuzîndu-l-se cel puțin o nuanță, anume atracția față de vitalitatea și farmecul lui McMurphy, personajul rămîne, în anumite privințe, obo-

sitor de rectilinii. O evoluție bine condusă are și **George Motoi** (Dale Harding), pendulînd cu abilitate între postura de psihopat isteric și cea, grotescă, de lider al pacienților clinicii. **Claudiu Bleonț** face în Billy Bibbit unul din rolurile cele mai izbutite din spectacol, apreciat ca atare de public. Amestecul de ingenuitate, lășitate și friabilitate psihică este excelent tradus de calitățile acestui foarte tânăr actor (încă student la I.A.T.C.). Două roluri feminine bine realizate datorăm **Vivianei Alivizache** (Candy) și **Cezarei Dafinescu** (Sandra), care aduc culoare, aplomb, dezinvoltură și o oarecare doză, necesară, de vulgaritate în scenele în care apar. În roluri de mai mică întindere, dar păstrînd tot timpul tonusul bun, susținut al întregii echipe — **Marian Hudac** (Cheswick), **Valentin Plătăreanu** (Martini), **Alfred Demetriu** (Scanlon), **Alexandru Drăgan** (dr. Spevey) ș.a. Datorată, fără îndoială, și distribuției inteligent alese de către regizorul **Horea Popescu**, calitatea primordiale a acestui spectacol este omogenitatea. Deși **Costel Constantin** și **Florin Piersic** își păstrează neconținut unghiul de prim plan, ei nu se izolează nici un moment în atenția publicului. De aceea, trebuie spus că **Zbor deasupra unui cuib de cuci** este, înainte de orice, **succesul unei trupe**, ceea ce se poate spune despre tot mai puține spectacole.

TANIA RADU ■

MUZICA

O noapte la Veneția

O întîlnire cu opera este întotdeauna reconfortantă, cu condiția ca muzica și libretul, precum și realizarea artistică, să se ridice la cerințele gustului artistic al publicului zilelor noastre; așa cum a fost cazul, de pildă, cu recenta premieră a Teatrului de Operă, „O noapte la Veneția”, de Johann Strauss — fiul, în versiunea românească, semnată de V. Timuș, după libretul lui F. Zell și Richard Gené.

Pornind de la ideea că spectatorul de astăzi întuiește și acceptă convenția teatrală, dar că acest pact creat între scenă și public are totuși o limită, că epoca ducilor, boagi și cuceritori, ca și a senatorilor senili a apus de mult timp, regizorul **George Zaharescu** a căutat să diminueze „ingroșările” acestor tipuri de personaje, să câștige „timpul morții” introducînd chiar în uvertură baletul, prin această acțiune câștigînd o narație curgătoare, iar publicul fiind introdus, chiar de la început, în atmosferă. Pe de altă parte, conducătorul spectacolului și-a dat seama — probabil — de sărăcia ideatică a textului inițial și, drept urmare, a căutat să pună în mișcare toate compartimentele scenice, pentru ca, în acest mod, soliștii, corul și baletul să creeze acea permanentă zarvă, specifică piețelor italienești, chiar dacă acțiunea se petrece în Veneția, în piața San Marco, unde înainte vreme stăpîneau dogii, cu solemnitatea lor, iar astăzi turiștii, cu o altfel de larmă... În această concepție, regizorul **George Zaha-**

CAP LIMPEDE

■ Tulburătoare a fost revederea cu **Nicolae Herlea** în **Bărbierul din Sevilla** pe scena **Sălii Palatului**, vineri, 24 iunie 1983. În acea seară artistul poporului împlinea 35 de ani în slujba cîntului. Vocea sa strălucitoare și expresivă, gravată pe nenumărate discuri și devenită simbol între glasurile celebre de bariton ai lumii, jocul său actoricesc de o mare plasticitate și de un firesc spectaculos, convingător, fără stereotipii și calofonii, s-au etalat încă o dată în fața unui public care a umplut Sala Palatului pînă aproape de rîndurile de sus. Cîta vreme avem un astfel de public opera nu este în pericol. Din păcate marile noastre voci încep să se retragă, după pensie marii noștri soliști nu pot cînta decît benevol, adică fără posibilitatea de a fi stipendiați pentru uriașul lor efort, iar reprezentanții generației tinere de

cîntăreți cutreieră alte scene ale lumii și se întorc din ce în ce mai puțin pe acasă! **Nicolae Herlea** iese la pensie. Eveniment de necrezut. Opera se pregătește să ne ofere la începutul stagiunii viitoare un spectacol întreg dedicat lui **Nicolae Herlea** la care celebrul artist va avea posibilitatea să invite cîțiva din partenerii alături de care a cîntat de-a lungul carierei sale excepționale. Ce păcat că această aniversare s-a petrecut în anonimatul banalelor știri de presă!

■ Ceea ce se poate reproșa spectacolului **Hamlet** de Shakespeare în regia lui **Nicolae Scarlat** pe scena Teatrului Național din Tîrgu Mureș este inaderența unor actori din jurul interpretului principal la concepția spectacolului. Dar în nici un caz nu i se pot reproșa spectacolului costumele absolut extraordinare prin

atmosfera pe care o creează, prin aspectul și coloritul lor care caracterizează fiecare personaj în parte și care, împreună, realizează impresia unei policromii spectrale, a unei lumi care putrezește și degenerază în crimă și coșmar. Anca Pîslaru, autoarea costumelor, este la această oră unul dintre artiștii scenografi reprezentativi pentru scena românească. Să nu uităm costumele expresive semnate de Anca Pîslaru la spectacolul eveniment **Barbul Văcărescu și De occisio Gregorii** pe scena Teatrului Bulandra!

■ Continuă seria succeselor lui **Radu Gheorghe** în Suedia. Actorul care știe să cînte și să facă tumb, care știe să exprime printr-o extraordinară plastică a corpului idei și sentimente, om de im-

provizație și de spirit pentru care scena este un continuu prilej de reinventare a mijloacelor de comunicare cu spectatorii, geniu comic în stare să facă să ridi și o oglindă, **Radu Gheorghe** a fost una dintre descoperirile Cenaclului Flacăra care i-a oferit prilejul de a-și exprima talentul multilateral prea cenzurat de piesa de teatru propriu-zisă. Lui **Radu Gheorghe** trebuie să-i dai o scenă în care să improvizeze, fără teama că va greși sau va pune un accent greșit, să cînte și să facă pantomimă pentru că e în stare să reprezinte pe scenă orice metaforă, orice idee, orice lucru. Păcat că Teatrul Național din București, al cărui actor este, nu i-a oferit pînă acum acest prilej. Deocamdată, **Radu Gheorghe** va mai rămîne un timp în Suedia, la cererea publicului din această țară.

■ **Marian Nacu**, podoabe (a se citi, totuși, sculptură), **galeria Cenaclu, pasajul Hanul cu Tei**. Prima vedere, expoziția sculptorului **Marian Nacu** este (sintem tentați să spunem pare să fie) cel mult o expoziție oarecum mai ciudată, în sensul că pannoarele și vitrinele găzduiesc o sumedenie de podoabe-bijuterii, plus cîteva desene intens colorate, un fel de proiecte ale unor foste sau viitoare podoabe-bijuterii. Ar, fi vorba, cu alte cuvinte, de o expoziție în care intri, privești oțelul inox sau, dacă am sesizat noi bine, argintul patinat al brățărilor, cerceilor, colierelor, inelelor, și încerci să-ți închipui tot felul de sisteme de prindere, adică de cheutori, dar, firește, încerci să-ți închipui, mai ales, cum cum ar înfrumuseța ele mina, gîtul, urechile și, în general, grația unei

femei. Din acest punct de vedere, strict utilitar, rîndurile de față ar fi fost altfel scrise, dacă am fi interpelat o eventuală beneficiară a acelor podoabe-bijuterii. Dar singurele remarci în posesia cărora am intrat — și ele ne-au fost oferite de un coleg de-al sculptorului **Marian Nacu** — au fost următoarele: **moderne, interesante și foarte-foarte curajoase**. În ceea ce privește execuția, a continuat interlocutorul nostru, el însuși creator de podoabe, vă pot spune că este nu numai impecabilă, dar și foarte greu de realizat. Aceste cinci calități oferă unei podoabe-bijuterii dreptul de-a fi considerată, în felul ei, o adevărată sculptură. Și-ntr-adevăr, privește mai cu atenție, podoabele lui **Marian Nacu** etalau, în ceea ce privește modernitatea, o linie care oscila între designul mai nou, de tip industrial, și

rescu s-a bucurat de colaborarea a doi artiști de o înaltă profesionalitate, maestra de balet **Mihaela Atanasiu** și coregraful **Victor Vlase**, care au creionat, printr-o mișcare continuă a tuturor interpretelor, vivacitatea și umorul italian, ca și grația și frumusețea expusă printr-un superb balet. Toată această colaborare a echipei Zcharescu — Atanasiu — Vlase, la care s-a adăugat și scenografia funcțională, semnată de **Mihai Mădărescu**, lipsită însă de culorile vesele și de florile tipice caseilor și balcoanelor florentine sau venețiene, această mise-en-scene, deși a avut câteva slăbiciuni de mai mică importanță, inerente, s-a bucurat de o muncă stăruitoare a întregului colectiv artistic din Splai, toți artiștii întrecându-se pe ei pentru a concura la realizarea unui cit mai bun spectacol.

Compartimentele mari au fost integral solicitate, achitându-se cu brio de sarcinile primite. Astfel, corul, sub conducerea unui nou și tânăr maestru, **Valentin Gruescu**, a cântat cu o îngrijire și o nuanțare cu care nu prea ne-a răsfățat până acum; orchestra dirijată de **Liviu Cavassi** a sunat mult mai omogen, mai acordat și cu mai puține decalaje; iar baletul a dovedit pe lângă suplețea profesiei și acel mult dorit fior artistic, care înalță pe culmile frumoase ale artei afit pe interpret cit și pe spectator, actul creativ dînd naștere la acea unică și căutată comuniune între rampă și sală. Să mai notăm și câteva adăugiri în premieră, ca adaosul coregrafiei în uvertură și în alte momente, care, altminteri, ar fi putut fi statice; **Mihaela Atanasiu** se dovedește și de această dată ca una dintre cele mai înzestrate maestre de balet, atit în concepție, cit și în realizare, ba chiar și în ceea ce privește creșterea unor cadre tinere, căci **Marian Sișu**, **Marina Hudac** și ceilalți soliști balerini ne-au încântat în totalitate.

Principalele roluri solistice cuprind, fiecare, mai mulți interpreți. Referindu-ne la o singură distribuție vizionată (redacția revistei noastre nefiind invitată la premierele celor trei distribuții, ca și în alte împrejurări), considerăm că realizările cuplului **Liliana Păgu — Eugen Savopol** (Anna — Caramello) este meritorie, ca mijloace muzicale și scenice; dicția, muzicalitatea, dezvoltarea, posibilitățile vocale au fost evaluate pe rînd și au împletit două personaje care se mișcă dezvoltat și care domină — net — spectacolul. Alături de ei, **Rodica Truică** și — mai ales — **Emil Spătaru** (Cibolotta și Pappacoda) obțin aplauze binemeritate; să subliniem și tinerețea lor efectivă, fizică și teatrală, ei fiind considerați, alături de alți tineri aflați de curînd la rampa operetei, drept cadre de nădejde ale instituției. De asemeni, apreciații și experimentații soliști, ca **Valli Niculescu** (Agricola), **Eugen Fanățeanu** (Ducele), **Margareta Niculescu** (Barbara) și alături de ei **Iancu Groza**, **Cristian Popescu**, **Dimitrie Dunca** — în rolurile celor trei scenarii — (uneori însă cu o tentă umoristică prea îngroșată) completează armonios distribuția solistică a spectacolului.

Este neîndoiebnic faptul că recenta premieră a Teatrului de Operetă din București constituie un pas important pe drumul perfecțiunii, către care trebuie să tindă orice artist. El vădește din plin că pe lângă

personalitățile creatoare cunoscute, în ani, ai scenei din Splai, au apărut totodată valențele unor tinere talente, care au fost crescute, încurajate și scoase la rampă de conducerea teatrului. Iar spectatorii, care umplu pînă la refuz această veche sală, relevă setea de muzică a publicului nostru, prilej de reflecții și de întrebări pentru alte manifestări muzicale, în care cei de pe scenă sînt mai numeroși decit cei care-i ascultă, dar, despre această chestiune vitală pentru arta românească, vom discuta cu alt prilej...

CLAUDIU NEGULESCU

„300 de ani de folclor muzical românesc“

Emisiunea de folclor „Miorița“ din 8 iulie 1972 făcea cunoscut ascultătorilor radio, în cursul unei mese rotunde patronate de binecunoscutul prof. univ. etnomuzicolog **Harry Brauner**, pe un tânăr interpret de cîntece vechi de dragoste și balade, talentat, original, pe nume **Alexandru Mica**.

Cine este Alexandru Mica? Specialist în limbile coreeană și japoneză, studiate la Pjong-Yang, în Republica Populară Democrată Coreeană, absolvent al Facultății de limbi slave din cadrul Institutului de limbi și literaturi străine, autor al mai multor discuri la „Electrecord“, printre care „Cîntece de vitejie — 1877“, „Cîntece de revoltă — 1907“, „Rămii mindro sănătoasă“, cu piese folclorice despre anul 1918, Alexandru Mica este nu numai un iubitor al folclorului muzical românesc ci și un adevărat „arheolog“ în materie. Făcînd o documentare pentru o teză de doctorat, audiază la arhiva Institutului de folclor mii de fonograme cu cîntece folclorice din sudul Munteniei, Vlașca, Teleorman, culese pe la începutul secolului de reputați specialiști ca **George Breazu**, **D. G. Kiriac**, **Constantin Brăiloiu** și alții, și se dedică redării cîntecelor vechi pentru marea public!

Cunoscut publicului larg prin discuri, înregistrări la radio și mai ales, apariții la Cenaclul „Flacăra“, acest mare iubitor al cîntecului popular românesc, fără a deveni cîntăreț profesionist, Alexandru Mica, îi aduce acum un nou omagiu, inițiînd, împreună cu o tânără orchestră a Liceului de artă „George Enescu“, la Ateneul Român, un ciclu de zece concerte extraordinare sub titlul „300 de ani de folclor muzical românesc“ și redescoperînd cu ajutorul unei interpretări personale vechi cîntece, printre primele consemnate de colegătorii de folclor din țara noastră.

În cursul acestor concerte, Alexandru Mica reproduce, cu voce răscolitoare de odinioară, trei sute de cîntece, pe care le-a înregistrat și la radio, repertoriul său acoperînd o perioadă uriașă de trei sute de ani de la culegerile lui **Daniel Speer**, apărute la Viena în jurul anului 1650, pînă în zilele noastre. Re-

marcabilă este contribuția creatoare a solistului la definitivarea unor variante din punctul de vedere al însoțirii muzicii cu textul poetic, fiind nevoit să suplînească absența unor documente muzicale privind circulația variantelor, căutînd în arhive echivalentul soner cel mai potrivit versificației sau, în cazul unor manuscrise ce conțineau numai melodia, fără text, să caute și să găsească textul cel mai potrivit.

Ceea ce ne propune Alexandru Mica în cadrul acestor concerte este și imbinarea istoriei cu exigențele artistice contemporane, prin prezentarea în formulă vocal-instrumentală de tip folcloric tradițional a unor documente muzicale din secolele XVII și XVIII, aflate în manuscrise în țară și în străinătate, marcînd un moment cultural de o deosebită importanță. Alexandru Mica evocă, el nu reproduce numai, devenînd un tip de rapsod, neputîndu-și stăpîni imaginația, ajutat de o voce clară, plină de expresivitate, cu inflexiuni ce par într-adevăr a veni dintr-un alt secol, stăpînînd cu dezinvoltură mijloacele de expresie specifice cîntecului popular românesc.

Această serie de concerte reprezintă un moment cultural important în cunoașterea cîntecelor populare și a istoriei lor, despre care interpretul-creator Alexandru Mica spune: „Adăpat la izvorul de lut și simțire al neamului românesc, cîntecul popular renaște mereu cu o putere nesecată, somn viu al permanenței noastre spirituale creatoare acostenite“.

TUDOR STANCU

Viața în alb și negru

Nu știm care dintre factorii următori au determinat revenirea la filmul alb-negru; factorul economic, faptul că s-a constatat peisabilitatea calitativă în timp a actualelor pelicule color, sau avalanșa noilor mijloace video — cert este că la noi, ca și aiurea, revenirea la alb-negru s-a produs cu brio. După „LA CAPATUL LINIEI“, de **Dinu Tănase**, iată că și acest ultim film al lui **Mircea Veroiu**, „SFIRȘITUL NOPTII“, se înscrie în seria unor realizări avînd certe calități artistice.

Fendulînd între „social“ și „policier“, filmul lui Veroiu se împune în primul rînd prin realismul imaginii (excelent acest operator **Doru Miran**), prin câteva interpretări remarcabile: **Mircea Diaconu** (în rolul procurorului); atenție însă: marele nostru tinăr actor coboară parca aici, deși abia perceptibil, propria sa „stăchetă“ interpretativă, se simte adică reluarea unor anumite, de acum, „scheme“; **Gheorghe Visu** (absolut identic, deși aparent ceva mai nuanțat, cu personajul din „FALEZE DE NISIP“ al lui **Dan Pita** — în rolul presupusului ucigaș); **Cornel Patrîchi** (remarcabilă interpretarea cunoscutului nostru balerin într-un rol, aici, de escroc-feroce — din păcate, personajul său pierzîndu-se pe

parcursul acțiunii, fără nici o explicație); în sfîrșit, făcînd parte din „aria sentimentală“ a peliculei, surprinzătoare **Magda Catone**, precum și frumoasa și sensibilă **Mariana Burulană** — căreia simțim nevoia să-i atragem atenția că dicția sa formată la o școală de teatru jenează puțin, vocea ei sunînd prea bine, cam prea curat în film.

Regizor de mare pertință intelectuală — cinematografică, **Mircea Veroiu** nu poate totuși salva rezolvarea facilă a „schemei“ poliștice, grefată încă din scenariu (și care se bazează, în fond, pe o grosolană coincidență de nume: strada pe care locuiește marcele filatelist care urmează a fi jefuit se numește „Aversa“, la fel ca și întreprinderea la care intenționează a se încadra presupusul delinvent...! E prea de tot!); în plus, lipsește o secvență finală „by color“ de astă dată, care nu servește filmul cu nimic, dimpotrivă, derutează prin idilism, prin „făcătura“.

Acestea însă sînt scăderi, spuse poate cu brutalitate dar e vorba de un regizor ca Veroiu! — ce nu poate împiedica plăcerea, bucuria de a vedea și chiar revedea acest film.

HORIA PĂTRAȘCU

Orchestrația lirică

Amestecul de senzualitate și sfiială specific adolescenței a atras de la început atenția asupra poeziei **Carolinei Ilica**. Iată că acum tinăra poetă ne oferă un spectacol liric fastuos, realizat cu mijloace poetice costisitoare: **Tirania visului** (Editura Cartea Românească, 1982). Totul în acest volum, de la somptuoasa prezentare grafică (autor: **Traian Fiip**) și pînă la versurile propriu-zise, orchestrate savant, ca pentru un concert prezentat de o filarmonică la sărbătorirea a o sută de ani de la înființarea, exprimă dorința autoarei de a-și depăși condiția. Dintr-o școlărită cu o coroană de flori sălbatice în plete ea vrea să se transforme într-o doamnă împodobită cu brocarturi grele și bijuterii.

Într-o oarecare măsură această transformare prematură îi reușește. Bună cunoșcătoare de poezie (traduce și antologhează în mod curent, iar unegori și comentează versurile unor colegi de generație), **Carolina Ilica** a găsit un mod ingenios de a-și construi cartea. Multe poeme sînt îngemănate — ca două variațiuni pe o temă dată — astfel încît se completează reciproc sau reverberază semantic unul în altul, creînd o înimitabilă senzație de murmur liric. Iată un singur exemplu: „După nopți și nopți de insomnie, am adormit pe muzica toropitoare și hipnotică a ploii; era darul toamnei.“

Cînd m-am trezit, n-am găsit putere să mă ridic din pat; capul meu împovărat ca o stea ținea în inscripții de nedeslușit visce pe care nu mi le-am mai putut aduce aminte niciodată.“

Aceasta este varianta intitulată **Dintr-un demult (vis)**. Urmează varianta intitulată **Din-**

tr-un demult: „Zile de toamnă, ploa minuloase, / Tristeți fără pricină, fără sfîrșit. / A foi de nuc — tot aerul miroase — / Dintr-un demult, dintr-un copilărit. // Evlviaoase frunze se prosternă / Către pămîntul sfînt, ca pentru predică. / Iar capul tău, pe visătoare pernă, / E-un bolovan în care te împiedici.“

Se observă imediat că artiștiul are farmecul lui. Iar la nivelul întregii cărți își dezvăluie un avantaj de posibilități, datorită faptului că poeta nu-l folosește mecanic, ci cu o maximă larghețe, asociînd poeme care reprezintă două „puncte de vedere“, ale îndrăgostitului și îndrăgostitei, poeme care n-au comun decit un element secundar (transformat astfel într-un discret leitmotiv) sau poeme care n-au nimic comun, dar împreună compun o anumită atmosferă. Unii comentatori al volumului și-au exprimat prea repede inaderența la această structură în joc de oglinzi, considerînd-o sofisticată. Alt aspect al somptuoității ar trebui încriminat și anume tendința autoarei de a personifica abstracții, ca pe vremea lui **Petrarca**, „Mirarea și Nerăbdarea sînt fetele cu care se joacă“, „Oh, tu ești Singurătatea! I-a strigat dintr-o dată“, „Copilul-orfan al Speranței“, „El are mereu trădătorii favoriți: Gestul, Vorba și Visul“ — toate aceste noțiuni scrise cu majusculă, chiar dacă sînt introduse cu un fel de răsfaț lingvistic, imprimă versurilor o notă de vetustețe.

Aceasta este principalul motiv pentru care citînd cartea începem de la un moment dat să ignorăm punerea în scenă și încercăm să o descoperim pe **Carolina Ilica** de altădată. Și o descoperim. Fiind una dintre cele mai talentate poete de la noi, ea reușește adeseori să transforme poezia într-un fel de magie erotică. Ca șarpele sedus de fluierul vrăjît al imblînzitorului, o senzualitate irezistibilă se desface spirital în sufletul cititorului presupus de această poezie. Interesant este că actul de seducție poezică se desfășoară, păstrîndu-și permanent o siguranță, o precizie și chiar o cruzime de chirurg. **Carolina Ilica** descrie ca nimeni alta exact acele scene care, printr-un turburător echivoc între castitate și vinovăție, crează o tensiune erotică maximă: „O vară dulce, dinaintea verii: / nehotărîtă și prefîmpurie. / Flori trecătoare ca dragostea își desfată corolele / sub soarele put. // Cine respiră ca-n somn și suride / în larba-nelicită? / O felia, / visîndu-se / de fecioria ei despodobită.“

Dar senzualitatea nu are, în **Tirania visului**, doar această formă explicită, ci se însinuează pînă în cele mai fine capilare ale poemului, chiar și atunci cînd este vorba de altceva decit de dragoste, de exemplu de moarte: „Dar într-o bună zi, pe lacul negru al pămîntului negru, a fost găsit un nufăr: petalele înfioate și ușoare dormeau încetosus peste sepelele grele. // M-am dat în lături, ca această minune să aibă mai mult spațiu.“

A venit momentul ca poeta să-și facă o ediție de autor (desigur, selectivă) pentru a scoate din ceața unor tiraje reduse și a unor formule ezitante tot ceea ce a scris mai bun pînă în prezent.

ALEX. ȘTEFANESCU

CAP LIMPEDE

formele mai vechi, mai îndulcite, parcă romantice, sau, de ce nu, parcă baroce ale bijuteriilor de altădată, bijuterii cu care ochiul nostru se obișnuise parcă prea mult. Sculptorul, într-un intuit acord cu evoluția — și în acest domeniu afit de gingaș — a conceptului de frumos, a avut curajul, pentru ca, lucrînd cu materiale nu prea ieftine, neapărat este nevoie și de curaj, să propună forme și linii noi, interesante. În concluzie, o expoziție nu atit ciudată, cit reușită.

■ În Editura Militară, colonel **Gh. Bejanu** și colonel **dr. V. Mocanu** semnează o interesantă istorie, sub titlul **Chemarea din tricolor**. „Din istoria lui (a drapelului, n.n.) minunată ce trasează una din liniile primordiale ale însăși istoriei noastre, așezăm, între copertele acestui volum, așa cum le-am aflat în documente, cro-

nici, cărți de istorie, de memorialistică, beletristică și publicistică, câteva povestiri“ — precizează autorii în paginile introductive ale cărții. Redacțat într-un stil cald, patetic chiar pe alocuri, ușor declamativ, dar cu evidente și binevenite intenții de persuasiune pedagogică, volumul evocă momente cruciale ale istoriei noastre avînd în centrul lor, ca personaj și ca reper moral și afectiv, drapelul.

■ La trei ani de la dispariția lui **Marin Preda**, consemnăm cu bucurie o nouă ediție din scrierile sale, alcătuită de **Mircea Iorgulescu** și tipărită de Editura Militară. Este vorba de o antologie tematică, reunind trei dintre năvelele apărute în **Intîlnirea din pămînturi** (Albastră zăre a morții, Soldatul cel mititel, **Indrăzneala**) și două fragmente de roman, extrase din **Morometii** și, respectiv, din **Delirul**. Antologia în-

cearcă o grupare a textelor pe tema războiului, propunînd astfel „o cale de acces către opera ce constituie obiectul selecției“, după cum precizează **Mircea Iorgulescu** într-un **Cuvînt înainte** foarte consistent și la obiect. Lectura volumului, de parte de a lăsa impresia de „trunchiere“ forțată, acoperă bine o altă afirmare a autorului ediției: „Textele cu tematică militară ale marelui scriitor păstrează astfel integral spiritul întregii lui literatură“. În așteptarea unor necesare recidivări — ne gîndim mai ales la **Cel mai iubit dintre pămînteni**, carte devenită deja un „mit editorial“ — salutam gestul de prețuire față de opera marelui prozator și în același timp, de profesionalism al editurii și al autorului recentului volum **Albastră zăre a morții** (Editura Militară, 1983).

■ Partidul amprenta a celuiiași spirit de dăruire

și simț artistic, ultimul număr al revistei școlare a elevilor Liceului „Unirea“ din **Focșani** — **Revista noastră** ne-a sosit recent la redacție, etalînd un sumar și de astă dată bogat, divers, interesant. Ca întotdeauna prezenți la toate aniversările literelor românești, cu gîndul și cu condeiul, redactorii revistei acordă un spațiu important comemorării a 125 de ani de la nașterea lui **Barbu Ștefănescu Delavrancea**, despre care **Emilia St. Milicescu** și prof. **Petrache Dima** poartă un amplu și dens **Dialog literar**, în care confesiunea, amintirile, amănuntul inedit întregesc în chip profitabil portretul marelui scriitor. O frumoasă pagină de memorialistică, scrisă cu afecțiune și cu delicată condescendență semnează prof. **Nicolae Mohorea**, la aniversarea lui **Nichita Stănescu**. Rubrica **Memoria documentului** prezintă un text inedit de **Tudor**

Arghezi, descoperit în arhivele liceului, reprezentînd o dedicatie autografa la un jubileu al acestei școli. Un alt interviu, al cărui interlocutor este de această dată **Solomon Marcus**, alături de creații ale tinerilor colaboratori și realizatori ai revistei (un **Debut** parcă mai puțin substanțial în acest număr) și de articole pe teme de lingvistică (semnate de conf. dr. **Gh. Poalelungi**, conf. dr. **Ion Diaconescu**, prof. **Lucretia Șeigău**) sînt numai câteva din propunerile ultimului număr al **Revistei noastre**.

■ Apariția volumului antologic, modest intitulat **Intîlnire cu eroii din literatură și teatru**, de **Alice Voinescu**, constituie, fără îndoială, un nou eveniment editorial prilejuit de Editura Eminescu. Ediția, reunind o bună parte din cele mai reprezentative scrieri ale autoarei publicate în volum sau în periodică sau rămase în ma-

mscris, este alcătuită de **Dan Grigorescu**, care semnază și un amplu, documentat, pertinent studiu introductiv. Volumul, însumînd peste 800 de pagini, tinde să fie un portret reactualizat al acestor scriitori pe nedrept înfrate într-un con de umbră, o binevenită reactualizare în circulație a creației unui om de aleasă cultură și de vastă informație, a unei personalități care a avut o deosebită capacitate de sinteză, spiritul deschis, profund cultural al unei generații de căpîtit în cultura română, aceea dintre cele două războaie mondiale. **Intîlnire cu eroii din literatură și teatru** este o restituire oportună, rodul unei fericite inițiative editoriale.

Rubrică realizată de **ADRIAN DOHOTARU**, **VICTOR NIȚĂ** și **TANIA RADU**

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

„Lîngă Sibiu, lîngă S

La Dumbrăveni
nu ne-a oprit

nici ploaia

Localitatea: Dumbrăveni, 21 iunie 1983, orele 20, stadionul din localitate, și orele 23 și 15 minute la Casa de cultură.

Durata: 2 ore și jumătate primul spectacol, 2 ore al doilea.

Spectatori: 3 000 pe stadion, 600 în sală. Atmosfera: Bună — în prima parte; caldă, intimă — în cel de-al doilea spectacol.

Calitatea spectacolului: Un spectacol început bine, întrerupt datorită furtunii, continuat în sală, lipsa posibilităților de sonorizare determinând un spectacol-șezătoare, în care impresia generală a fost de mare intimitate.

Numărul extrem de mare de scrisori primite în ultima vreme la redacție ne-a determinat să programăm, fulger, un nou turneu, turneu din care se desprind două stagioni — în județele Sibiu și Timiș. Astfel, marți 21 iunie, în ziua cea mai lungă a anului, ne-am aflat din nou pe drum, spre Dumbrăveni, pentru prima oară. Spectacolul, început bine, a avut totuși mult de suferit, absența poetului Adrian Păunescu, reținut la București, fiind determinantă. Și de această dată, ca la Slobozia, neșansa ne-a „suris”: după 2 ore și 15 minute a început furtuna. Răfalele foarte puternice de ploaie și vânt au determinat întreruperea spectacolului. Sosește și Adrian Păunescu. Pe fața-i udă i se citește oboseala și părerea de rău. A venit pe un drum greu, cale de 350 km, pentru a ajunge la un spectacol deja încheiat, peste voința noastră. Analizează situația și, fiindcă mulți spectatori nu plecaseră, îi întrebă dacă vor să ne mutăm cu ce mai avem, cu ce putem, la Casa de cultură, pe care chiar el o deschide, ajungând înaintea tuturor acolo, aprinde luminile și, cot la cot cu noi, toți uzi până la piele, ajută la așezarea spațiului scenic.

Așa cum eram, lumea deja năvălise în sala devenită neîncăpătoare, reluăm spectacolul de unde s-a rupt. Desigur, fără

sonorizare lucrurile păreau mai complicate, dar repede în sală se instaurează o atmosferă intimă, caldă. Se cîntă, ca la gura sobei (dar ce bun era un foc în sală), cîntece de țară sau de intimitate, întocmai ca la o șezătoare la care toți se cunosc și totuși se string pentru a-și depăna gândurile.

Seara plină de întâmplări, de la Dumbrăveni, ne-a făcut să regretăm că nu am venit mai repede prin acele locuri, dar se pare că uneori și zece ani sînt puțini cînd e vorba de un act de cultură săvîrșit întru simțirea și sufletul omului.

Tulburătoarele
armonii de Sibiu,
Mediaș, Mîrșa

Localități: Mediaș, 22 iunie, orele 20, stadionul din Mediaș; Sibiu, 23 iunie, orele 20, stadionul „Șoimii”; Mîrșa, 24 iunie, orele 20, stadionul din localitate; Mediaș, 25 iunie, orele 20, stadionul din localitate; Sibiu, 26 iunie, orele 20, stadionul „Șoimii”.

Durate: 6 ore la Mediaș în prima seară și 5 ore și 50 de minute în seara de 25 iunie; 5 ore și 30 de minute la Sibiu în 23 iunie și 7 ore și 7 minute în 26 iunie; 6 ore și 15 minute la Mîrșa.

Noutăți: Primul turneu al trupei „Iris” din nou cu Cristian Minculescu solist; revenirea lui Mircea Boian; „Acropolis” din Galați, tot la primul turneu; prezența marii maestre internaționale șahiste Margareta Mureșan, prilej pentru a se disputa în timpul spectacolelor simultane de șah; revenirea lui Geo Stănică, la „Voltaji”, nesemnificativă.

Număr de spectatori: 18 000 în cele două spectacole din Mediaș, 5 000 la Mîrșa, 35 000 în cele două spectacole de la Sibiu.

Atmosfera: De excepție la Mediaș, bună în prima seară la Sibiu, în ultima zi Sibiu fiind la cea mai mare înălțime, surprinzător de caldă și apropiată seara de la Mîrșa.

Calitatea spectacolelor: Avînd toate condițiile, la Mediaș s-a reușit două spectacole excepționale, Sibiu a revenit în primele zece locuri datorită spectacolului din seara zilei de 26, iar Mîrșa se compară prin ceea ce a fost cu spectacolul nostru minunat de la Satu Mare.

Aportul organizatorilor: Posibilitatea organizării unei stagioni de 6 zile în județul Sibiu se datorează preocupării intense pe care o manifestă față de cultură conducerea județului Sibiu, tovarășul prim-secretar Vasile Bărbuleț, căruia îi mulțumim pentru șansa revederii cu publicul sibian. Membru al cenaclului pe toată această perioadă, nelipsit din punctele-cheie, tovarășul Toader Turcaș, secretar cu probleme de propagandă al județului U.T.C. Sibiu. Pentru modul în care au sprijinit desfășurarea actului artistic, mulțumim organelor de interne, tov. lt. col. Popa Vasile.

Întrăm în spectacolul de la Sibiu după o seară minunată la Mediaș care pare de nedepășit. Și Sibiu, joi seara, nu va depăși Mediașul. Zăpezile de altădată s-au topit pînă către munte și doar a doua zi le vom putea revede de la Mîrșa. Nu înseamnă că prima seară la Sibiu nu a fost o seară bună. Dar obișnuții, și actorii și spectorii cu pomul laudat... Ceea ce credem că a avut un rol important în schimbarea seriei ar putea fi simultanul de șah la 8 mese disputat de marea noastră maestră internațională Margareta Mureșan, una din primele 9 jucătoare de șah ale lumii. Premieră absolută, cine a mai văzut simultan de șah pe fond de muzică rock, de cîtece din întreaga lume? Noi! Și cu mare bucurie am descoperit un apetit abia ghicit pentru un sport al minții, șahul. Va veni ziua de duminică. Pînă atunci a fost însă Mîrșa. Aici, ca și în multe alte locuri, am venit fără prejudecăți. Și gîndirea a fost dreaptă. Presensibilizarea oamenilor la lucrurile fundamentale: viața, moartea, bucuria, tristețea, prin ceea ce este de fapt Cenaclul Flacăra, a dăruit celor prezenți un spectacol de o profunzime și de o intimitate puțin întîlnite. De fapt nu s-a întîmplat nimic special, doar muncii grele de fiecare zi a spectatorilor le-am dăruit și dedicat munca noastră cu tot ce am avut mai bun în ea, la cel mai înalt nivel. Înainte de-a anunța cîntecele de pace,

poetul Adrian Păunescu, rezumînd simultanul de șah, disputat și aici în fața scenei, a spus: „Astă seară pe cîmpul de bătaie nu am murit decît pionii de șah”. Și asta înseamnă Pacea. Mulțumind șansei acordate șahului, nu putem să nu mulțumim în primul rînd condițiilor de pace, de libertate datorate garantului libertății noastre, președintelui Nicolae Ceaușescu, condiții în care, singurele bătălii se dau pe tabla de șah. Și totuși am mințit dacă am spune că nu s-a întîmplat ceva. A fost ceva, acel ceva ce rupe ritmul, ce dă puls sau încetinește bătaia vieții. A venit o scrisoare. Nu de la un om oarecare, ci de la un tînar invalid, prezent la spectacol. Scrisoarea aceasta determină pe scenă o stare emoțională puternică. Poetul Adrian Păunescu îi dedică o poezie lui și tuturor nedreptăților vieții... O recită plîngînd, o chitară plînge „Souvenir de Pamane”, din întinerie se apropie de scenă un cărucior cu un om avînd fața scaldată în lacrimi; iar undeva în depărtare, un tren sfîșie prelung noaptea cu tipătul tuturor nedreptăților soartei. Ca în Munții Făgărașului din fața noastră, viața are culmile și prăpăstiile ei, singurul lucru care ne leagă fiind omenia, capacitatea de solidarizare cu

Programul Cenaclului

Vineri, 1 iulie — Deta, stadion
Sîmbătă, 2 iulie — Arad, stadion
Duminică, 3 iulie — Alba Iulia
Luni, 4 iulie — Brașov, stadionul municipal
Marți, 5 iulie — Ploiești, stadion
Miercuri, 6 iulie — Moreni, stadion
Joi, 7 iulie — Pucioasa, stadion
Vineri, 8 iulie — Tirgoviste, stadion
Sîmbătă, 9 iulie — Cătărăsi, terenul de handbal.
Toate spectacolele încep la ora 20,00.

cei vitregiți de soartă. Și „la Mîrșa starea de emoție care ne leagă este punctea de lacrimi”. Cînd luna „pînă a acestei vieți” agățată de virfurile Făgărașilor s-a desprins, aruncîndu-și laptele peste munți, cîntăm „Pe urmă vom pleca fiecare acasă / Și munții vor pune misterul la loc”, dar rămînem pentru totdeauna cu Mîrșa care „prin lacrimi de emoție va fi pentru noi port la Marea Neagră”. „Noi avem de voi nevoie / Ahoe!”, așa strigau în prima seară tinerii din Mediaș, iar noi ne-am conformat. Am venit sîmbătă la Mediaș, la cererea insistență a publicului. Vocația de pace, starea de spirit, profundul simț al istoriei care caracterizează în general generația noastră, toate acestea le-am găsit la Mediaș puternic reliefate de un public care în anumite momente s-a depășit pe sine însuși dîndu-și foc la cămașă și la propriu și la figurat. Că au fost momente în care a trebuit să asculte doar, fără a putea cînta, cînd publicul medieșean striga: „Forța Flacăra / Tu ești tineretea mea” sau „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Țara Românească”, au fost, și au fost excepționale, la fel cum la „Doina lui Vasile Luca” despre care tinerii ar trebui să știe mai multe, cîntată de Magdalena Finna, stadionul întreg a reluat fiecare vers. Iar cînd luna și-a făcut apariția ei rece, dar plină de făgăduinți, prin intermediul lui Ionel Văduva, „ne-a vizitat pentru două minute excelența sa muzicală Ludwig van Beethoven” cu a sa minunată „Sonata lunii”. „Voi anii tineri să nu-i dați minciunii / La Mediaș se cîntă „Sonata lunii”. Așa a fost în noaptea de 25 spre 26 iunie, eram vii, eram sănătoși, visam o zi mai bună pentru toți și cîntam împreună”.

Cenaclul Flacăra
al Tineretului
Revoluționar
TOPUL
MUZICII TINERE
Talon de
participare

nr. 1
iulie 1983

Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul realizat a fost întocmit pe baza scrisorilor primite în ultima săptămînă. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile pe adresa redacției, sub atențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonul de participare. Configurația topului este următoarea:

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. Antiprimăvara	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	514
2. La nunta ta	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	471
3. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	343
4. Totuși iubirea	Majay Gyözö	Majay Gyözö	336
5. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	335
6. Elegie I	Poesis	Poesis	311
7. Muntele	Constantin Dragomir	Constantin Dragomir	309
8. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	242
9. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	221
10. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	204

Șanse de revenire în primele zece locuri: Pro Musica, Andrei Păunescu.

Așteptăm propunerile dv. în continuare.

biu, prin lunci"

cum spunea cineva în tribună) atinge punctul culminant.

O femeie în vîrstă aflată în vecinătatea mea, întinerită dar și speriată de ceea ce vede, se întreabă cu voce tare ce este în realitate Cenaclul Flacăra. Încerc să-i răspund acum: stimată prietenă (pentru că, indiferent de vîrstă, cei care asistă împreună la o întimplare a Cenaclului Flacăra devin prieteni pentru cîteva ore), Cenaclul Flacăra nu este un spectacol propriu-zis, cu artiști și spectatori, nu este nici o manifestare în care „tineretul își face de cap” (așa cum spunea inițial dînsa), ci este o evoluată formă de difuzare a culturii și de educație, aceea de la inimă la inimă și, mai mult, Cenaclul Flacăra este o stare de spirit la care este imposibil să nu aderi, starea de spirit a tineretului.

Această stare de spirit cuprinde totul și pe toți, chiar și pe cei obișnuiți cu ea. Adrian Păunescu nu-și regretă revenirea. Mai mult, este într-o formă de zile mari, spune giume, își recită propria poezie „Repetabila povară”, creînd o stare de spirit extraordinară împreună cu cîntecul lui Hrușcă „Rugă pentru părinți”, recită apoi din Eminescu „Oda în metru antic”, din Esenin și din Blaga, făcînd din spectacolul de la Mediaș un spectacol cu puls 200. Iar tinerii din tribună sînt atît de entuziasmați și participă cu atîtă convingere la actul artistic încît conducătorul cenaclului ajunge la concluzia că doar încă un spectacol ar putea răspunde setei lor de cultură. Astfel, în uralele care probabil se aud pînă la mari depărtări ale mulțimii, Adrian Păunescu promite că cenaclul va reveni la Mediaș în 23 iunie 1983. Este, poate, cel mai frumos dar care se putea face acestor iubitori înforțați a ceea ce reprezintă Cenaclul Flacăra.

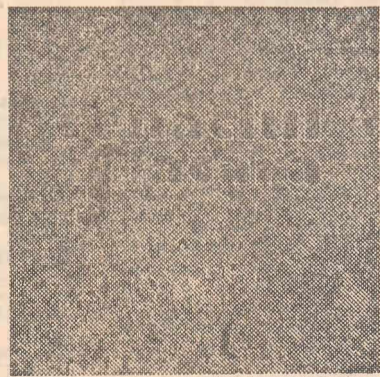
Ce va fi simbătă la Mediaș? Nimeni nu știe. Se știe însă precis că, așa cum spunea Adrian Păunescu, publicul din Mediaș asaltează primele locuri ale clasamentului neoficial al celor mai reușite spectacole.

RAȚIU DANIEL
pentru toți prietenii de la Liceul
„Automatică”

Cenaclul Flacăra

in concert

În curînd, chiar foarte curînd, poate chiar săptămîna viitoare, cei care îndrăgesc muzica și poezia tinăromânească vor avea la dispoziție primul album al Cenaclului Flacăra. Albumul va cuprinde 3 discuri cu 22 de cîntece și 3 poezii. Interpreți: Grupul „2 și 1/2”, Cătălin Condărău, Ion Hagiu, Mircea Vintilă, Grupul „Ecolu”, Constantin Drăgomer, Ion Zubașcu, Mihaela Popescu, Gil Ioniță, Adrian Păunescu, George Nicolescu, Mihaela Gîrghi, Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru, Nicu Alifantis, Mihail Stan, Ște-

fan Hrușcă, Arpad Domokos, Victor Socaciu, Alexandru Zărnescu. Acompaniază formația „Continental”.

Albumul prezintă înregistrări din concertul susținut în Sala Studioului de concerte al R.T.V. în iunie 1982. Alături de discurile albumului conține un pliant de opt pagini bogat ilustrat cu aspecte de la întîlniri ale Cenaclului Flacăra cu publicul, precum și cu fotografii ale membrilor cenaclului.

Deci, în curînd, la Casa de discuri Electrecord, va apărea primul album

**CENAACLUL FLACARA
IN CONCERT**

Starea de spirit cu puls 200

Miercuri 22 iunie 1983. Din toate părțile Mediașului se îndreaptă spre stadion grupuri de tineri. Marea de capete din preajma stadionului crește văzînd cu ochii, deși pe porțile lui de intrare se scurg continuu oameni. Cenaclul Flacăra la Mediaș! Vestea, venită cu aproape o săptămîină înainte, a conectat imediat la linia de înaltă tensiune a entuziasmului municipiul de pe malurile Tirnavei. Cu o jumătate de oră înainte de începerea manifestării, stadionul din Mediaș este arhiplin și întîrziat care găsește loc pe căile de acces se pot declara mulțumiți. De cînd există acest stadion se pot număra pe degetele unei singure mîini ocaziile cînd s-a mai asistat la o asemenea afluență de public!

Tribunele se încălzesc repede. Adrian Păunescu e în zi bună. Cîntă Flapo. Urmează Ducu Bertzi și tribunele cîntă, odată cu el, „Cînd s-o-mpărțit norozu” și „Omul pădurii”. Tensiunea așteptării acumulată în cele aproape nouă luni cît a lipsit cenaclul din mijlocul tinerilor medieșeni promite încă de la început să se descarce într-un spectacol magnific.

Dirijate de Adrian Păunescu, tribunele A și B ale stadionului cîntă alternativ; timp de cîteva minute, la Mediaș își desfășoară activitatea un mare cor al lumii. Grupul satiric „Mesaj” face ca stadionul să se cutremure de ris. Și atmosfera se încălzește continuu, ireversibil și, aparent, neîmpiedicată de nimic.

Totuși, intervine ceva, un lucru nedorit de nimeni: se creează, poate și datorită entuziasmului prea mare, între public și scenă, un alt mod de comunicare decît bilețelele, vorbirea directă, mod care produce dezordine în rîndul spectatorilor. Conducătorul cenaclului dovedește că știe să facă educație și nu ezită: declară că spectacolul se va desfășura fără el, prezintă programul și apoi se retrage. Spectacolul, care promitea atît, amenință să degereze din cauza unora certați cu regulile de comportare. Cîva timp, acest lucru se întîmplă. Dar această stare de lucruri nu poate continua; în timpul recitalului lui Valeriu Sterian și al Companiei de sunet, tinerii din Mediaș sînt nevoia acută de-a participa la întimplarea de muzică și poezie și de-a comunica. Conducătorul cenaclului revine la locul care i se cuvine, în mijlocul tinerilor.

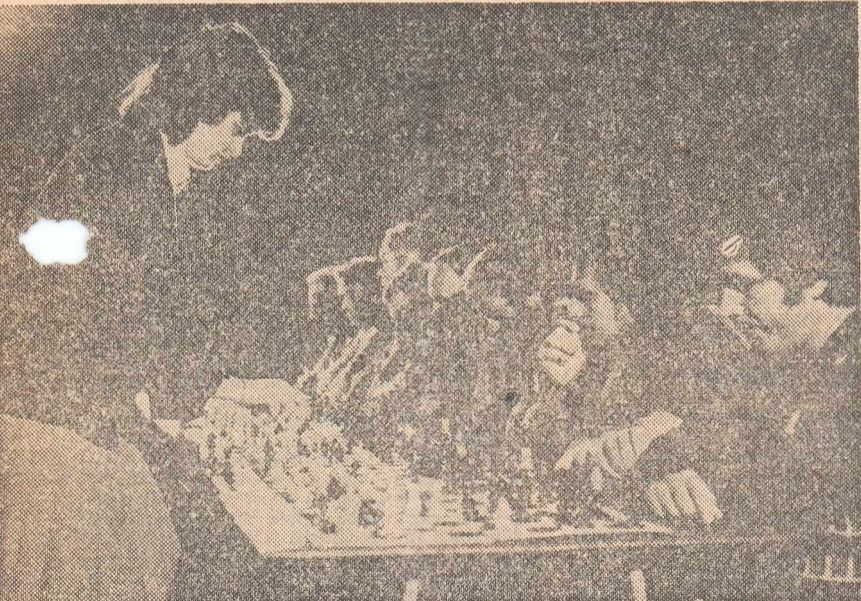
Abia la ora 22, odată cu recitarea poeziei „Pacient”, întîmplarea de la Mediaș a început cu adevărat. La ora 10 noaptea apare pe harta României, pentru cîteva ore, un vulcan activ, cel din Mediaș. Într-adevăr, stadionul devine un vulcan: odată cu cîntecele venite parcă din adîncul istoriei, „Jurămînt la Putna”, „Iancu la Tebea”, „Treceți batalioane române Carpații” și cîntecul care exprimă atît de bine tinerețea și dorința ei de pace, este vorba de „O șansă păcii”, se aprinde totul în jur, tot ceea ce poate arde: de la suflătele tinere și pînă la făclile care alungă din jur noaptea. Atmosfera este atît de incendiară încît pînă și cerul (pînă atunci acoperit cu nori și amenințînd cu ploaia) se inseninează. Apariția lumii este salutată de Ionuț Văduva cu inegalabila „Sonată” dedicată ei de către Beethoven. Voievodul limbii române este cîntat de Alexandru Zărnescu cu „Dor de Eminescu”, acompaniat de vocile și pădurea de brațe care, ca bătute de vînt, reiau ultima vocală a numelui său. Recitalurile formațiilor rock „Voltaaj”, „Pro musica” și „Iris”, ca și cele ale lui Valeriu Penișoară, Magdalena Finna, Ștefan Hrușcă și Vasile Șeicaru, ca și umorul lui Nicolae Cenă creează tot ceea ce se mai poate crea: „dulcea nebunie” care este cenaclul (așa

popoarele lumii. Nevăzut, un mesaj de pace se ridică spre univers și toată seara va fi un dulce poem de pace. Pacea cu toate ale ei, ale vieții, și Sibiul prilejuește momentul restituirii acestor locuri a cîntecului „Iancu la Tebea” compus de Adrian Păunescu la Săliștea Sibiului într-o casă de oameni buni, Ana și Ion Hășiganu, acum aproape un an. „Flacăra”, cuvînt compus din șapte litere, legat de cifra minunilor lumii, este încă și pentru noi un miracol. Cum altfel am putea înțelege sutele de tineri care după orele 3 ale nopții recitau cu Adrian Păunescu „Oda în metru antic”, în fața hotelului, prilejuind cea de-a 999-a întîmplare din existența cenaclului, săvîrșind apoi la distanță de 11 ore, ore din zi și din noapte, trecerea neobservată, dar pentru noi mai mult decît jubiliară, peste spectacolul 1000 (aminat de A.P. și dedicat gălățenilor campioni, așa cum de fapt au trecut ca număr multe întîmplări fără măcar a ne da seama că îmbătrînim), într-o despărțire pe care nu am dori-o definitivă, ca între foarte, foarte buni prieteni.

UCU BERTZI

Ați citit cronicile cu numărul 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1001.

luminică a venit rîndul Sibiului să-și arînsa față de el și față de celelalte din județ. Și a reușit. Duminică a revenit la locu-i de frunte. Un emoționant: la această întîmplare artistică a participat și un de specialiști chinezi din agricultură prezenți în țara noastră. A fost primul să vezi niște prieteni chinezi mișcînd de numărul mare de participanți la o manifestare culturală. De precă au încă din țara lor despre Cenaclul Flacăra al Tineretului european. A doua zi, ei au ținut rat să se întîlnească din nou cu membri ai cenaclului, cu care ocazional Adrian Păunescu a scris versurile cîntecelor, omagînd setea de cultură și frumos. Fie că e seară de iunie să fie o seară a tului păcii. Fie ca acest spectacol să desfășoare sub semnul dragostei noastre de țară, față de conducătorul ei sit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să pacea mondială! „Cîntăm „Așa-i ul”, cîntăm apoi cîntece de pace. ul sibiian cîntă în picioare, delegația nilor noștri chinezi primește flori membrii cenaclului, participă alături treg stadionul la momentele închidării. libertății, prieteniei între toate

strategie și grație: un simțan de șan cu Margareta Mureșan
Fotografii de ELENA GHERA

Lui Radu Moldovan

Un tînăr invalid mă roagă
Să-i spun ceva mingiilor
Și ochii mei îl văd prin noaptea
Însingurat în cărucior.

Ce pot să-ți spun spre mingiere,
În ce cuvînt să închid
Durerea mea și-a tîturatora
Că ești pe viață invalid?

Așa-i făcută existența,
Așa-i destinul pe pămînt,
Să fie mii de arbori teferi
Și între ei și-un arbor frînt.

Dar mult mai vinovată-i lumea
Care-ar putea cîntit lucră
Nu pentru moarte și războaie
Ci, iată, pentru dumneata.

Visez că te-o salva știința,
Visez că ieși din cărucior
Și-apropiindu-te de scenă

Serii un bilet, încetîșor.

Visez că aș citi acolo:
„Vă mulțumesc la toți acum
Că prin voință și tandrețe
Azi pot călca și eu pe drum”.

Dar nu-i așa, aici la Mirșea,
Un tînăr invalid mi-a scris
Să-i mingilem pe toți infirmii
Și-l văd în sinea lui închis.

Cîntați cu noi și cu chitara
Un cîntec dulce pentru-acei
Ce sînt dezmoșteniți soartei
Și mai gîndiți-vă la ei.

ADRIAN PAUNESCU

24 iunie 1983
Stadionul din Mirșea, în timpul spectacolului Cenaclului Flacăra

Cu Ion Voicu la întoarcerea dintr-un turneu peste hotare

— Stimate maestre Ion Voicu, v-ați înțors recent dintr-o călătorie „profesională” peste hotare. Vă rugăm să ne spuneți câteva lucruri despre itinerariul, scopurile și rezultatele ei.

— M-am întors nu demult din Anglia și Austria. Această călătorie are într-un fel o semnificație deosebită. Pe de o parte, pentru că am luat parte, ca membru al juriului, la invitația personală a lui Yehudi Menuhin, la primul concurs internațional de vioară „Yehudi Menuhin”, ce se va desfășura de acum înainte din doi în doi ani în capitala Marii Britanii. Iar pe de altă parte, pentru că m-am simțit întotdeauna foarte bine cîntînd în fața publicului vienez.

— De ce?

— Poate fiindcă austriecii sînt mai apropiați temperamental de noi, românii, au un fel asemănător de a simți muzica. Într-o sală de concert austriacă regăsești ceva din atmosfera Ateneului nostru.

— Să ne întoarcem la Londra. Care a fost nivelul tinerilor noștri concurenți?

— Ca întotdeauna, foarte bun. Faptul că numai Dinu Bîlculescu a obținut Diploma specială a juriului și aprecierea deosebită a lui Yehudi Menuhin se datorează doar împrejurării că eșantionul de copii chinezi (pentru că „Yehudi Menuhin” este un concurs destinat tinerilor violoniști de la 7 la 20 de ani) a constituit o adevărată revelație, adjuccîndu-si, pe

bună dreptate, mai toate premiile. Așadar, concurența a fost foarte serioasă. Cu toate acestea, pentru Dinu Bîlculescu, la cei 12 ani ai săi, rezultatul obținut este excelent. Evident, satisfacția mea este cu atît mai mare cu cît el este și elevul meu.

— În ultima vreme, școala muzicală românească se dovedește a fi în cea mai bună formă. O salbă de premii internaționale, obținute la concursuri de interpretare, încununează activitatea foarte tinerilor noștri muzicieni. Care credeți că ar fi explicația acestei „explozii” de talente?

— „Explozia” de care vorbiți este de fapt permanentă. Sintem un popor care naște numeroase talente. Așa am fost dintotdeauna și nu numai în muzică. Nou este poate faptul că aceste talente au în mai mare măsură posibilitatea să se confrunte în astfel de competiții. Avem o școală de vioară excelentă, moștenită, firește, de la George Enescu. E un fapt recunoscut de către mulți muzicieni de talie mondială. Pe tradiția franceză, reprezentată de Enescu, s-a grefat școala sovietică la care s-au format mulți violoniști de după război, printre care și Ștefan Gheorghiu și eu, de pildă. Accastă combinație de metodă a dat, cum se vede, rezultate deosebite.

— Socotii așadar că actuala formulă a învățămîntului artistic de la noi asigură o dezvoltare corespunzătoare acestor talente?

— Desigur că se face foarte mult la noi pentru acești copii talentați care muncesc enorm pentru a-și sluji talentul. E nevoie însă de încă mai multă preocupare din partea noastră, a tuturor celor din acest domeniu, pentru a le asigura o formație echilibrată din punct de vedere artistic, pentru a-i ajuta să nu-si irrosească forțele, să nu obosească prematur. Și, în acest sens, aș vrea să spun un fapt care poate că o să contrarieze: găsesc că e o greșeală scoaterea în public a micilor violoniști sau pianiști, ș.a.m.d. de talent la o vîrstă cînd ei încă nu sînt pe deplin formați, cînd singura lor preocupare trebuie să rămîna studiul. Statutul de vedetă precoce este, cred eu, profund dăunător.

— Această problemă a formării tinerilor muzicieni pare să vă preocupe în mod deosebit. Este adevărat?

— Da. Am o pasiune mai veche pentru descoperirea și îndrumarea celor tineri. Îmi place să încep eu studiul viorii cu un copil. Țin mult la un principiu: acela de a-i pune eu vioara în mînă, de a o lua de la alfabetul viorii. Și cred că nu greșesc. Dealtfel, rezultatele încep să se arate în ce-i privește pe cei foarte tineri. Mă gîndesc la Dinu Bîlculescu.

— Pe care nume mizăți îndeosebi?

— Mihaela Martin și Liliana Ciulei sînt, fără îndoială, două violoniste de talent și de perspectivă. Apoi, mizez pe acest băiețel de 12 ani despre care a tot venit vorba în discuția noastră (poate cam mult!) și pe Milena Toma.

— Cine este Milena Toma?

— O vedeți în camera de alături. Se pregătește de studiu într-adevăr, alături, o fetiță înaltuță, cu trăsături vioale și plăcute și pe care o crezusem nepoata maestrului Voicu, încearcă de mai multă vreme, în surdina, corzile viorii. Iată povestea ei: Acum un an și jumătate, cînd Milena avea 6 ani și ceva, mi-a fost pur și simplu adusă acasă tocmai din Africa de Sud de către părinții ei. Tatăl este de origine română, iar mama — iugoslavă. M-au implorat s-o ascult și s-o pregătesc pentru concursul de intrare în școala de vioară a lui Yehudi Menuhin. Am ascultat-o și am înțeles din prima clipă că mă aflu în fața unui talent deosebit și am zis: copilul ăsta rămîne la mine. Și a rămas. A reușit prima la concursul pentru Menuhin, dar și ea și părinții ei au dorit ca Milena să rămîna în România. Milena are acum 8 ani și cred că va fi o revelație.

(Am ascultat-o cîntînd. Un sunet ferm, avîntat, un aplomb cuceritor, o intonație

perfectă, o evidentă plăcere de a cînta, un echilibru învederat. În rest, oră obișnuită de studiu. „Poziție fixă gamă! Mina mai sus! Cotul! Mi, mi mai sus! Vibrează, vibrează puțin sunetul, apoi stingi...”)

— Cînd va „ieși în lume” Milena Toma?

— Nu prea curînd. În orice caz, nu înaintea vîrstei de 10—11 ani. Pînă atunci, muncim.

— Dar uite că am nedreptățit călătoria dumneavoastră la Viena.

— Da, dar nu am fost numai la Viena. Acolo am cîntat cu orchestra Tonkünstler. Pe urmă am făcut un turneu la Linz.

— După cite știm, publicul v-a apreciat în mod deosebit, ca și critica de specialitate.

— Într-adevăr. În general artiștii români sînt foarte bine primiți peste hotare. După cum spuneam, publicul vienez este de o calitate deosebită. Da, am avut succes.

Pentru că modestia maestrului Ion Voicu a curmat aici relațarea, o continuăm noi, prin intermediul cronicarilor muzicali care au fost martori la succesul său deosebit pe citeva din marile scene ale Europei:

Luxemburger Wort: „Concertul pentru vioară și orchestră de Cealkovski a fost executat solistic la un înalt nivel de către Ion Voicu. Intonație precisă, frazare dibace și plină de sensibilitate, virtuozitate gîndită, nici o tendință de sentimentalism emfatic, o puritate naturală și discretă a sunetului...”

Grenoble: „Nici un centimetru liber vineri seara pe băncile de la Saint-Jean (Grenoble) la concertul simfonic al Filarmonicii „George Enescu” din București. (...) Aceasta s-a datorat în primul rînd interpretării solistului Ion Voicu, violonist de o impresionantă virtuozitate”.

The New Herald: „Un violonist român de o excepțională înzestrare, Ion Voicu, și lucrarea tînrului compozitor suedez Daniel Bortz au constituit momentele de vîrf ale celui de-al treilea concert susținut de Albany Symphony Orchestra la Albany's Palace Theater. Interpretarea dată de Ion Voicu Concertului pentru vioară și orchestră de Mendelssohn a întrunit toate calitățile: o tehnică strălucitoare, comparabilă cu cea a lui Heifetz, intonație perfectă, superb simț muzical. Concertul din acea seară a fost, fără îndoială, pentru publicul din sală, cel mai bun dintre cele auzite în ultima vreme”.

Un mare violonist, un nume de reputație de mult internațională. Ion Voicu este însă, dincolo de toate acestea, o conștiință artistică.

TANIA RADU

(Urmare din pagina 13)

Cartea timpului

țărîna de a nu ceda în fața nici unei greutăți, de a nu pregeta în fața nici unei jertfe pentru apărarea ființei etnice și de stat”.

Cartea istoricilor Mircea Mușat și Ion Ardeleanu e scrisă pe o largă bază documentară, începînd de la primele noastre cronici și arhive și pînă la marile sinteze, scrise de A. D. Xenopol, N. Iorga, Constantin C. Giurescu, precum și pe cea mai largă informație de presă română și străină. Un loc prominent ocupă în lucrare și depozițiile istoricilor străini, francezi, englezi, italieni, germani, ruși, bulgari, polonezi, maghiari și alți istorici de bună-credință și de înalt nivel științific.

Informațiile și comentariile acestora se referă nu numai la unele teritorii românești, ci la toate provinciile noastre istorice, citate de V. Alecsandri, M. Eminescu, George Cosbuc, Octavian Goga, St. O. Iosif, Barbu Delavrancea, M. Sadoveanu, Aron Cotruș și de alții alți poeți, romancieri și dramaturgi, valorificînd astfel vechea afirmație a lui M. Kogălniceanu, că neamul nostru se întinde pînă acolo, pînă unde se întinde limba română.

Scriptorul redactat în toate capitolele ei, lucrarea menționată se învîne deosebit prin paginile — care sînt cele mai multe — dedicate Războiului pentru independență din 1877, luptelor pentru desăvîrșirea unității naționale și statale după cucerirea independenței (1878—1914), provinciilor românești aflate sub stăpînirea străină, participării României la primul război mondial, culminînd cu capitoul „România, patria tuturor românilor”, România din 1918, România de la Chișinău, de la Cornăuți, de la Alba Iulia. Odată cu evenimentele respective, sînt subliniate și marile personalități care, reprezentînd masele populare, au știut să călăuzească înspre ele și să le înfăptuiască. Ultimul capitol e consacrat recunoașterii internaționale a unității tuturor țărilor române (tratale de la Versailles, Saint Germain, Neuilly, Trianon).

În acest capitol sînt relevate în mod obiectiv contribuțiile aduse la încheierea tratatelor de pace menționate de principala lîrbărită de stat ai epocii: Georges Clemenceau, Woodrow Wilson, David Lloyd George, Al. Millerand precum și alții, prea puțin cunoscuți de către tînera generație.

Nici o altă lucrare apărută în ultimele decenii nu cuprinde un mai bogat material documentar și arhivistic asupra desăvîrșirii unității de stat a României, arătînd cum „forța dreptului a triumfat asupra dreptului forței”.

Cu toate acestea considerăm că unele episoade ar fi trebuit adîncite mai mult, iar unele personalități înconjurate de mai multă lumină.

Prin viziunea largă și lucidă a autorilor, prin caracterizarea exactă a situațiilor și aprecierea personalităților înregistrate, stilul adecvat subiectului, precizia și bogăția bibliografică, demnitatea tonului,

clemente care fac din lucrarea De la statul geto-dac la statul român unitar una din cele mai solide lucrări de istorie a timpului nostru.

Pagini de eroică luptă

și mijlocie, în timp ce boierimea mare, deținătoare a tuturor privilegiilor, prefera să rămîna peste hotare, revenînd abia după aranjamentul survenit între Rusia și Turcia, prin Convenția de la Alkerman din 1826. Din acel moment și pînă la Congresul de pace de la Paris din 1856, forțele progresului vor fi mereu copleșite de cele conservatoare, care au găsit sprijin în Curtea protectoare.

Ocupația armată a Principatelor române, instituirea regimului regulamentar se vedeau opere de o umitoare cetezanță, menite a le desființa suveranitatea internă, adică autonomia, ciuntită ateseori, dar rămasă intactă instituțional. Autorii nu preceueșc nici un efort în a demonstra avaturile protectoratului țarist, care, în loc să îndeplinească scopul exprimat prin chiar denumirea sa periculoasă drepturile de suzeranitate ale Porții, în scopul desprinderii Principatelor și pierderii autonomiei lor. Cu citate dintre cele mai concludente, luate din opere cunoscute și recunoscute prin obiectivitatea lor, autorii însoțesc pertinent întreaga lor demonstrație științifică.

Primejdiul în ființa națională și statale, poporul român se ridică cu însulețire și dragoste de neam pentru a-și apăra drepturile din vechea existență de sine stătătoare. Apare tot mai frecvent în scrieri, presă numele de Dacia, român și România, aluzii evidente la dorința arzătoare de emancipare politică și unitate național-statală. Viitorii conducători ai revoluției de la 1848 o pregătesc cu asiduitate peste hotare, apoi în țară. O impresionantă ridicare la luptă a întregii națiuni române pentru libertate națională și emancipare socială a fost revoluția de la 1848. Monopolizarea statului, prin instituirea regimului politic regulamentar, trebuia anihilată prin democratizarea lui, posibilă numai printr-o revoluție democratică și socială, ceea ce a și fost programul revoluției de la 1848: „Comunitatea revendicărilor esențiale ale programelor de la 1821 și 1848 — afirmă autorii —, precum și continuitatea perfectă dintre cele două momente dovedesc o dată mai mult că Revoluția de la 1848, nu a fost nici «ediția românească» a evenimentelor din februarie de la Paris, nici produsul unor spirite generoase, departate de realitatea românească și ghidate de lecturile asidue ale unor scrieri străine. Revoluția de la 1848 din țările române își are rădăcinile împlintite adine în societatea românească și ea este expresia unui amplu efort de soluționare pe cale revoluționară a crizei societății feudale întreprins de forțele progresiste” (p. 245).

Din toate și din tot, rezultă cu evidentă tendința generală în Principatele române de abolire a protectoratului țarist. Salvația acestuia a și determinat esențialmente înăbușirea revoluției, ale cărei urmări vor consta în cristalizarea conștiinței naționale, pregătirea și înfăptuirea Unirii, care nu va întîrzia să se impli-

nească peste un deceniu, ca rezultat al voinței unanime a întregului popor. Abolirea protectoratului țarist și stabilirea unui nou statut internațional al Principatelor române au oferit condițiile favorabile luptei pentru Unire. Autorii subliniază pregnant genul creator al poporului român în lupta sa dreaptă, plină de sacrificii pe calea înfăptuirii grandiosului ideal al unității statale.

Cu multiple și adecvate extrase din documente, dintre cele mai elocvente, Mircea Mușat și Ion Ardeleanu își urmează consecvent și logic firul demonstrației lor, care-l călăuzește pe cititor spre deslusirea semnificațiilor majore ale actului înfăptuirii Unirii Principatelor, ale marilor reforme întreprinse sub domnia lui Cuza-Vodă, ale anilor pregătirii și recuceririi independenței de stat a României.

Evidențierea trăsăturilor fundamentale ale unor evenimente de cea mai mare importanță din întreaga istorie a poporului român, precum revoluțiile de la 1821 și 1848, Unirea și Independența, care își găsesc reflectarea în veritabilele pagini ale luptei pentru demnitate națională, se constituie într-o întreprindere științifică și patriotică, de un larg interes.

Romanul unei aspirații

și evoluției statului românesc în feudalism au fost și sînt nu o dată dezbătute cu folos pentru conturarea în conștiința a unor imagini și raționamente fidele adevărului istoric. Cu un discernămint dictat de însuși caracterul sintetic al întreprinderii lor, paginile scrise de Mircea Mușat și Ion Ardeleanu și-au anexat creator o sumă de concluzii asupra cărora nu insistăm, avînd în vedere masiva lor circulație publică, rezervîndu-ne totuși datorită de a le remarcă semnificația de cîștig spiritual net, ca parte constitutivă a unui cîștig național. Contopite fiind într-o istorie care nu mai este tratată pe felii și compartimente, asupra concluziilor amintite autorii proiectează lumini noi, înțelesuri noi, avantajoase și clarificatoare. Și, dealtfel, sînt și în drept și calificați s-o facă. Dacă cercetăm cu atenție presa și literatura istorică din ultimul deceniu, constatăm că la statornicirea acestor concluzii și Mircea Mușat și Ion Ardeleanu au contribuit metode și decisiv.

În consecință, ne concentrăm atenția asupra secțiunii intitulată Statul românesc în epoca modernă, a treia și ultima parte a studiului, cuprînzînd peste două treimi din întinderea lui. Secțiunea în discuție, de fapt, reprezintă și justificarea și corolarul întregii sinteze. Pe parcursul ei, autorii introduc în trama argumentației nu numai contribuții documentare noi, ci și interpretări de o remarcabilă adecvare la substanța evenimentelor, la logica și interdependența lor. Timp spinos și controversat, nu numai în istoriografia noastră, ci și în istoriografia vecinilor noștri, veacul cuprins între revoluția lui Tudor Vladimirescu și Unirea din 1918 explică întreaga istorie a românilor. Nu întîmplător, în această secțiune și tensiunea dramatică a paginilor este alta, și cuvîntul e mai alert, iar densitatea pledoariei, firese, atinge punctele ei culminante în capitolele dedicate participării României la primul război

mondial și constituirea statului unitar român, riguros și legitim delimitat teritorial, în acord deplin cu adevărurile etnice și istorice.

Cum este lesne de înțeles, nu vom răpi cititorului savoarea lecturii, specificînd doar că ea se dovedește a fi fastuoasă și tonică. Însă ne îngăduim, în schimb, să subliniem cu tăria cuvenită o certitudine implicită a sintezei lui Mircea Mușat și Ion Ardeleanu: istoria românilor nu are culise și echivocuri. Turbiditatea și viclenia sînt noțiuni necunoscute în această istorie. Ca și pînda ocaziilor sau politica faptului împlinit. Abordînd frontal și deschis, dar cu tot tactul impus de împrejurări, toate marile împliniri ale acestui secol dramatic, înaintașii noștri au statornicit un stil și o practică distinctă în rezolvarea problemelor cheie ale unei națiuni. Tenacitatea și consecvența reprezintă marca lor și, totodată, garanția succesului lor. Încît, adevărul poporului român s-a impus totdeauna cu puterea lucrului implacabil. În 1859, în 1877, în 1918. Iar o istorie în cuprinderea căreia abuzul, ilogical și irresponsabilitatea nu își află locul este neîndoielnic o istorie menită să răzbată, mereu, spre corolarul fireș și așteptat al tuturor etapelor ei. Cum s-a și întîmplat dealtfel, în ciuda tuturor piedicilor și vicisitudinilor înfruntate în timp, cu curaj, destoinicie și mult sacrificiu.

Întru totul demne de remarcate sînt documentele, în parte inedite, prin care autorii dovedesc ecoul dreptății și adevărului istoriei noastre în conștiința lumii. De asemenea, operînd în acest plan o distincție necesară între actele pur diplomatice, zămislite în cancelarii, și gesturile de larg asentiment popular, de nemistificat și nepretabile la contrafacere, descifrîndu-le intercondiționarea sau divergența, autorii degajează eficient conștiința istorică de tributul plătit subordonării la documentul irelevant, în contradicție cu spiritul de justiție al maselor. Din acest punct de vedere, chiar mișcarea muncitorească și socialistă din România este mai organică decît oricînd integrată în fluxul idealurilor și acțiunilor întregii națiuni. Fapt care deschide amplul studiu al lui Mircea Mușat și Ion Ardeleanu spre contemporaneitatea țării și ne oferă criterii suplimentare de continuitate și tradiție. „Trăgînd învățămînt din lupta sa îndelungată și grea pentru unitate națională și independența de stat — conchid autorii —, poporul român, care în decursul istoriei sale a cunoscut consecințele nefaste ale dominației străine și prețul greu al dobîndirii unității și libertății, acționează consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militează cu fermitate pentru securitate și colaborare în Europa, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru afirmarea principiilor noi de relații între state, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră”. Cu alte cuvinte, ne aflăm înaintea unui exemplu elocvent de fortificare și susținere a unor adevăruri ale zilei de astăzi prin recurs la adevărul istoric.

atelier literar

* G. Dumitrescu

Gh. Sb. : E și mult mi-metism, un lirism „in-dus” prin efort lexical de poetizare. Dar sint, poate, și niște inclinații organice (și anume spre poezia de atmosferă, de „stare”), care plutesc deocamdată în ambiguități comode, marginale, negăsind încă nervul esențial, plener, al expresiei. Ceva, în „Intia scrisoare”, „Poveste de dragoste”, „Scurt metraj”. Să vedem, în continuare.

Alina Puiu, C. M. Cărunțu, Iola : Nu sînt lucruri noi de semnalat. Trebuie să citiți multă poezie, să vă confrunțați mereu, în ce scrieți, cu ce-au scris marii meșteri ai genului. Numai așa puteți face progrese.

V. S. : N-a fost mică o muștrare, ci o simplă apreciere critică (ale cărei argumente rămîn, din păcate, valabile și pentru paginile de-acum...). Evident, treceți printr-un răstimp nefavorabil poeziei (scrise) — scrisoarea e deplin edificatoare. Înțelegem și rămînem în așteptarea zodiei bune.

L. Bejan : Sint, parcă, unele progrese, în ultimele plicuri („Singurătate”, „Suflet”, „Intrebare”, „Iubește-mă”, „Portret”, „Vis”), dar nu lipsesc nici naivitățile și sovăielile. E necesar să acordați mai mult timp lecturii și studiului, mai ales în domeniul poeziei.

O. Damian : Multe lucruri frumoase, în prea numeroasele plicuri (...față de timpul, spațiul și populația „atelierului”!). Adevărate convingătoare, decisivă, a primelor semne („Introspecție”, „Elegile”, „Dor”, „Sub scutul”, „Ci la-să-mă”, „Neliniște”, bună parte din „Semne”). Mai există desigur (mai ales printru „Semne”) și nițel lucru de gherghef, de obicei livresc, mai există (mai ales prin elegii și celalalte de aceeași factură) verbozități torențiale, re-grandiloventă

etc., dar toate rămîn sub garanția bunelor gânduri și a lucidelor „măsurători” din scrisoare. Dincolo de toate, e vorba de evidența unei vocații.

V. R. — Bistrița : Virtuozitate ritmică, învelș lucios (ușor desuet), dar „miezul” e adesea mărunț, firav. Ceva, în 7, 11, 23, 29.

Blanca : Regretăm, dar nesiguranțele expresiei (mai ales în formularea unei glume) pot cauza neînțelegeri și dificultăți și mai mari!... (Nu vedem unde ar fi vina noastră.)

Niște olteni : Cunoaștem sinistrul caz. Din păcate, lucrurile par să se fi rezolvat, prin intervențiile interesate și lipsite de scrupule ale unui „Mărin” de-al dv.!

Prof. Gh. T. : În sfîrșit, s-a spart gheața! Felicitări, mulțumiri pentru carte (și pentru frumoasele vorbe) și... multe înainte!

C. Iliescu : Un procent crescînd de confecție, artizanală și doar cîteva pagini mai inspirate și mai insuflite („Vine vîntul”, „Constatare”, „Spre mîrturie”).

N. G. : Cîteva lucruri bune, mai vechi și mai noi („Heraldică”, „Obsesie”, „Cintec”, „Nimic n-o să cer”). Scrisoarea dv. ne-a adus lămuriri importante. Nu trebuie să abandonați lupta și să vă lăsați pradă descurajării! Stă în puterea dv. să găsiți cheia tuturor problemelor (și a studiilor vremelnice parăsite, și a ceea ce numiți „evadare”, și a stărilor de insatisfacție, și de presiune). Dacă vă putem ajuta cu ceva, o vom face din toată inima. (E bine, desigur, să vă luați un pseudonim pentru „poșta atelierului”).

S. P. Oprea : Confirmați concludente, în majoritatea paginilor (nu și în cele în care se întimplă, uneori, alunecări în livresc și nerotație). Do-

rința dv. se află deja pe agenda noastră. (În treacăt fie zis, scrisorile și manuscrisele, după un vechi și bun obicei, trebuie semnate!...)

D.-M. Blaj : Pagini relativ îngrijite, în care predomină, însă, compunerea de efort, „la rece”, adesea cam convențională și lipsită de frează. Cîteva pagini par să depășească oarecum acest nivel („Domnișoara Pogany”, „Cenușa” III, „Ulciorul”, „Imposibilitate”, „Fintini”) și să îngăduie unele speranțe.

Gh. Dtr. : O senzație de diminuare (a lirismului?, a vibrației spontane?...), proporțională cu evidența unui plus de ariditate, de efort exterior, artizanal. Multe pagini presupun un cititor „tare la matematică” și la alte specialități înrudite (lucru care, cel puțin în ce ne privește, rămîne, vai!, un biet deziderat pios și himeric!). Vom menționa totuși (nu fără o umbră de indoială): „Tehnologie modernă”, „Tehnicism”, „Aplicații”, „Stare de existență”, „Mîhnire”, „Banchetul”. Mulțumiri pentru vorbele bune! (Am primit ambele plicuri.)

Ariel : Printre pagini cam inerte și opace, citevă mai deschise comunicării: „Optimism”, „Recviem”, „Exiluri”, „Flash” (ultimele două debutînd convenabil, pentru a eșua în finaluri de ceață artificială, de nepuțință a opțiunii și a cristalizării). Mulțumiri pentru carte.

A. Mohai : Prea încărcate, incilcite, nebuloase... Comunicarea e, poate, o iluzie, dar fără ea, ce mai rămîne?...

N. Troc : Vestile dv. ne-au cam întristat. Ne puteți telefona, firește.

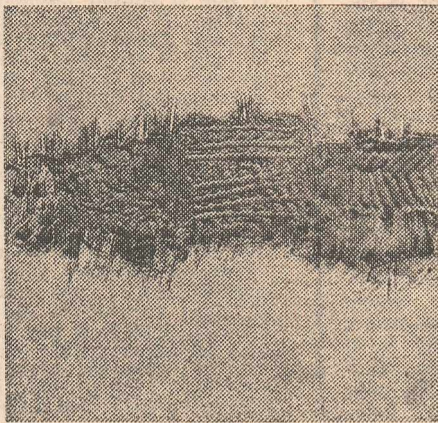
GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ATIT DE STINGHER

El dorea să zboare spre cer, atit era de tăcut, de stingher. Toți îl conjurau, că locul lui era pe socul unei statui, care să le-arate timpul frumos, nordul în viață, mersul pe jos. Îl decorau, ori de cîte ori le vorbea despre lună, privighetori. Dacă-i cădea vreo lacrimă-n gură, se jurau că simt în piept o arsură. Dacă mina-i era parfumată și tristă, la ochi își duceau cite-o batistă. Și ea să nu mai fie atit de stingher, l-au așezat cu pieptul spre cer, apoi, cu smerenie, cu duioșie, l-au montat și două aripi de hirtie.

Nicolae Alexandru Vest

PARADOX

Execută triumhiul, profesore, dacă-ți dă mina, cereul într-un cerc de foc include-l dacă-ți stă în putere decapitează cilindrul cînd îți trece prin gînd spinzură trapezul, execută orice amintește de conțur și formă dacă toate-acestea te-au costat dar nu te-atinge de punct!

Lorena Păvălon

EPISTOLE GALBENE

În primele mele rînduri află că scriu poezii nu, nu-ți mai trimit scrisori în neștiere și nu, să nu-mi păstrezi o amintire frumoasă va trebui să o merităm păstrează-mi o amintire adevărată : cale din nenorocire în nenorocire precum Iov în cursele Satanei și nici acum nu m-am lepădat de tine

Ploi de rouă fost-au epistolele noastre amintirile fiute ca o mașină de scris ar trebui oprită odată... Nu plînge, spuneai, lacrimile sînt grindina sufletului ai grijă, spuneai, răutate bumerang e greșeala, oprește-te din visare, spuneai, visul este luxul gîndirii — mai serie-mi o epistolă, îți spun, de netezit ridurile-acestea ploii de rouă fost-au epistolele noastre mă afund în epistole galbene ca-ntr-o pădure de brazi.

Elena Radu

MAI BINE, PLEACĂ

Dacă eu iubesc Bistrița mai bine pleacă și nu-mi spune că nu-i de iubit mai bine pleacă și nu-mi spune că-i tulbure, că așa-mi place mie, tulbure, ca viața ochilor mei

Dacă eu iubesc castelul de zăpadă mai bine pleacă și nu-mi spune că-i rece mai bine pleacă și nu-mi spune că-i strident de alb, că așa-mi place mie, alb și rece ca fruntea unui inger

Dacă eu îți spun „pe tine te iubesc” mai bine pleacă și nu-mi spune că nu te merit că nu mă meriți că nu ne merităm mai bine pleacă și lasă-mă să te iubesc mai bine pleacă...

Ana Comoți

INTELEPCIUNE

E-atita timp de cînd mă-ntreb ce rost au toate obiectele... un pat răvășit de nesomn... o oglindă plictisită de-ntrebările mute ale aceluiași chip... o fereastră condamnată la aceeași privelește... o masă cu cărți (gîndurile de care s-au lepădat alții mai norocoși decît mine) niște sertare în care adun toate lucrurile de care nu sînt încă hotărîtă să mă plictisesc... un lighean în care mă-spăl să am măcar dimineața iluzia că n-am nici o vină... o luminare pe care o aprînd de cite ori mai moare ceva în mine... un album cu resturile incremenite ale celorlalți ani... De-atita timp de cînd mă-ntreb... am ajuns un înțelept : le-am priceput rostul și l-am uitat pe-al meu...

Dana Mirea

Ne-am născut, probabil, pe un meridian al culorii. Dar și pe o paralelă ce ține de toată feeria sudului. La această interferență cu o paletă cit Dacia, s-a născut o școală de pictură care nu are pereche decît în Franța și Italia. Ba și în Olanda, mă trage cineva de minică. Ba și în Anglia imi trage cineva un ghiont.

Românii au adunat, de fapt, la ei, meridianele și paralelele, inventînd pe cont propriu un alfabet al culorilor în care se recunosc toți ceilalți, recunoscîndu-ne, totuși, toți, cu o anume specificitate, cu un ton unic. Fie că se cheamă Voroneț, fie că se cheamă Luchian, românii sînt colorisți. Tonitza și Ciucurencu sînt colorisți. Lucian

Grigorescu a fost și el un mare colorist. Un ultim colorist, Mihai Bandac, care ne pune sub ochi o retrospectivă pe miniatură. Îl recunoaștem în toate pe măsură :

- finețea tonurilor
- transparență
- suavitățe
- strălucire cromatică
- dor de dolnă veche și arșă
- tranșanța liniei este și cînd nu trebuie

— știința de a pune punct acolo unde nu te aștepți, dar nu brutal, surdinizînd punctul într-o gamă de sugestii care face muzică.

Acesta e Mihai Bandac, iarăși printru noi, într-un album care se cheamă „Anotimpurile”, album pe care, recunosc, l-am primit cu dedicație. Dar nu-l mulțumesc. Îl rog, cînd va avea timp să ne mai dea un ciob din paleta lui de geniu. Mulțumesc.

ILIE PURCARU

Marele nostru colorist

Noua frontieră

a sufletului uman

Cu apariția volumului de artă Anotimpurile al lui Mihai Bandac, cultura română trăiește un eveniment de primă mărime. Asemui această desăvîrșită carte de artă, care reproduce o parte însemnată din capodoperele pictorului într-un tipar de excepție pentru nivelul atins de reproducerea de artă la noi, cu apariția Poemelor lumii al lui Lucian Blaga sau al Jocului secund al lui Ion Barbu de dintre cele două războaie.

Evenimentul picturii lui Bandac, de o tulburătoare chintesență a spiritualității spațiului nostru tocmai prin aceasta are o virtute universală, pentru că pictorul nu reproduce natura ci o recrează în-sentiment.

Măreția acestor picturi, a acestor opere de artă stă, după opinia noastră, în profunzimea lor personalitate care, prin adîncime morală, se transformă în impersonalitatea artei populare. Impersonalitatea profund personală a operelor lui Mihai Bandac ne amintește de unul din criteriile de bază ale esteticului gîndit ca o culminație a eticului.

Dulceața culorii nu implică cîtuși de puțin moliciunea. Vastitatea comprimată a peisajului nu mai implică de multă vreme ochiul. E vorba de o retină a retinei, e vorba de-a dreptul de starea inefabilă a naturii obiective.

Opera lui Mihai Bandac, ca și opera altor mari creatori ai noștri și de pretutindeni, ne sugerează o posibilă definiție a stării de grație, adică a inefabilului : inefabilul — este înțelesul înțelesului cuvîntului.

În cazul picturii lui Bandac avem de-a face cu o recreere a realului, cu o artă a construcției, iar nu cu o degenerare a realului prin simbol. El opune natura sa interioră naturii obiective într-un nesfîrșit și impersonal război al Troiei. Ave!

NICHITA STĂNESCU

Un muzeu in labirint

Problema Courbet

2.

Scena se petrece pe la mijlocul secolului XIX, pe un drum arăfos, undeva aproape de Montpellier. Drumul e galben, de culoare deșertului. În jur, cimp ars de soare, chiar abrutizat de soare, cu puțină vegetație, și aceea prăfoasă, stropită cu două flori roșii, doi maci se pare. Dar cine sînt personajele? În primul rînd, el, Courbet, autorul tabloului. Cu un fel de rucsac în spulare, unde are uneltele de pictor, cu pălăria în mîină (evident din cauza căldurii, nu din alte motive) și cu capul dat pe spate. Se uită cu superioară bunăvoință la cei care i-au ieșit în întîmpinare. Ca și cum le-ar spune: „Iată, domnilor, aveți șansa să mă puteți saluta”. Ceea ce și fac. dealtfel, Alfred Bruyas, un simpatic admirator și colecționar din Montpellier, căruia îi place să fie pictat, și servitorul său.

Pe un asemenea drum ar fi putut trece și Don Quijote. Dar nu, să ne păstrăm iluziile și tristețile pentru altădată. Acest călător cu barba în vînt, cu alură impunătoare, chiar semeață, n-are absolut nimic din atitudinea cavalerului. Dimpotrivă. Și pe urmă, aici nu sîntem în Spania. Sîntem în Franța, unde iluzia a fost totdeauna privită cu prudență, și în fața unui pictor care ride de reverii. Rosinanta nu se zărește nici ea prin preajmă. Intre timp, a fost înhămată la o diligență care se vede ceva mai încolo (o observăm greu pentru că e aproximativ tot de culoarea drumului), îndepărtîndu-se; Rosinanta a fost pusă să facă ceva util. Ca să nu mai spunem că în tot acest peisaj, în ciuda luminii meridionale, nu există (și nu întîmplător) nici o moară de vînt; nici o adiere de utopie. Totul e exact, concret, realist. Într-ucît domnul Courbet e convins că un pictor nu trebuie să-și piardă vremea cu fantasmă. El trebuie să picteze doar ceea ce vede.

Dacă ținem neapărat să-l comparăm cu cineva, o putem face. E un Narcis vagabond, ușor impertinent, mîndru de libertatea lui în aceeași măsură în care e mîndru de talentul lui. Cu bățul înfipit în prof, ascultă, probabil, urările de bun venit ale lui Alfred Bruyas care l-a invitat la Montpellier. Observați, în sfîrșit, că dintre cele trei personaje, singurul care are umbră e el. Și că pînă și cîinele pare să ia parte la emoția momentului, privindu-l pe drumul admirativ, în timp ce stăpînului său îl salută pe oaspete: „Bună ziua, domnule Courbet”.

Sub acest nume e cunoscut și tabloul: „Bună ziua, domnule Courbet”. Și ne mușcă șarpele să ne imaginăm o discuție posibilă.

- Sînteți obosit, domnule Courbet?
- Unul ca mine n-are voie să obosească, domnule Bruyas. Am de străbătut un drum lung. Nemurirea e vastă. Înțelegeți?
- Da, înțeleg. Și nu vă ascund că vă admir și pentru această încredere.
- Eu am știut totdeauna ce vreau. Familia mea a vrut să fiu avocat. Eu am ales să fiu pictor. Am știut că pictura îmi va da celebritatea. Tot așa știu că arta trebuie să fie concretă, să reprezinte numai lucruri reale și existente. Ceea ce nu se vede nu e de domeniul artei.

(Domnul Bruyas a tăcut, desigur. Ar fi putut să întrebe de ce și-a mai pierdut timpul Dante descriind Paradisul, Infernul și Purgatoriul; și unde or fi văzut grecii zeii lor de marmură? sau unde o fi văzut Rembrandt, în natură, noaptea din tablourile lui? Dar domnul Bruyas e o persoană bine crescută. În calitate de gazdă, știe că nu e frumos să-și contrarieze — și încă de la sosire — oaspetele. În plus, din moment ce e un admirator al lui Courbet, există toate șansele să gîndească la fel. Riscă doar o întrebare timidă.)

- Inseamnă că excludeți imaginația?
- N-o exclud. Dar imaginația trebuie să mă ajute să găsesc expresia cea mai completă a unui lucru existent, nu să creez acel lucru. Artistul n-are voie să nască ceva. (Oare Goethe spunea că te edifice cel mai bine asupra unui om cunoscînd de ce anume își bate joc?) Dacă doriți, aș fi în stare să refac cel mai bun tablou al meu pentru a vă dovedi că nu sînt sclavul hazardului. Vă repet, nu mă interesează decît ce e real și vizibil. Eu nu pot picta decît ceea ce am văzut.

(De data aceasta, Bruyas nu mai riscă nici o întrebare. Firește, fiind un om instruit, el înțelege că din perspectiva oaspetelui său mai mult de trei sferturi din istoria artei ar trebui aruncată la coș. Și, poate, îi trec prin mînt și alte nedumeriri. De felul acesta: Dacă se oprește la ceea ce se vede, la „ceea ce este”, arta renunță la ceea ce mai important, la „ceea ce ar putea să fie”. Ea renunță nu numai la un drept, acela de a visa, ci și la o datorie, aceea de a spera. Își închide drumul. Face din realitatea imediată un zid dincolo de care refuză să privească. Și, în felul acesta, nu se condamnă ea cu orgoliu la o umilintă? Umilînța de a se transforma într-un fel de greșitor al zeilor, în loc să fie un judecător al lor și al lumii în care trăim... Dar nu, domnul Bruyas n-are obiecții. Cu atît mai puțin servitorul său care așteaptă plictisit ca discuția dintre stăpînul său și pictor să se încheie pentru a-l conduce pe oaspete la vilă.)

OCTAVIAN PALER

P.S. Într-un post-scriptum la o cronică literară consacrată *Polemicii mele cordiale*, în revista *Tribuna*, Ion Vlad îmi reproșează o afirmație dintr-un recent interviu. E dreptul său, după cum era — și este în continuare — dreptul meu să cred ceea ce am afirmat. Deși, sincer vorbind, nu înțeleg ce anume l-a surprins pe autorul „*Lecturilor constructive*”. Că am spus despre Ion Vartic, Ion Pop și Marian Papahagi că sînt străluciți intelectuali? Dar bănuiesc că Ion Vlad, a cărui obiectivitate o cunosc, e de aceeași părere. Atunci, poate, opinia mea că, numai lectorii sau asistenții la Universitatea din orașul de pe Someș, ei au valoarea unor conferențieri de la Sorbona? Dar asta e în defavoarea Parisului, nu a Clujului...

Simple note

Ioan Missir (II)

Cred că aceia care-mi parcurg însemnările au reținut din prezentarea ce i-am făcut-o lui Ioan Missir și unicei lui cărți *Fata Moartă*, ca și din redusele șiruri biografice, că era atașat politicește de Nicolae Iorga; și e cazul să precizez că înghetarea lui politică nu era o firmă ispititoare și că cine îl urma în arena vieții publice și a luptelor sociale, pe marele nostru istoric și cărturar, o făcea dintr-o pură și întemeiată admirație de spirit și nu atras de mirajul puterii cu perspectiva locmaelor și a ghelirurilor, ori să-și satisfacă velleități de parvenire și ambiții de carierism, ci pur și simplu fascinat de gigantică și covârșitoare lui personalitate. Fiindcă Nicolae Iorga era în fond — aș putea spune fără să greșesc — și partidul și steagul și programul. Și Ioan Missir va rămîne sclav amintirii, cu statornicie, și după nelegiuțul și dramaticul său sfîrșit.

Reimproșpătez unele date pentru cititorii mei care nu le au la îndemînă, sau nu le știu, ca să completez și ca să se înțeleagă mai ușor compozitia umană și fermitatea de caracter a omului, așa cum au fost în toată existența sa și cum vor rezulta din ultimele două epistole ce le mai posed, pe care le voi reproduce mai jos.

La 27 noiembrie 1940, în cadrul unui vast program de asasinare, Nicolae Iorga e ucis mîseleste, ca și Virgil Madgearu, ca și deținuții politici masacrați la Jilava, toți victime ale aceluiași verzi și sinistre doctrine de pistol și de crimă — obediență sucursală hitleristă autohtonă — care a zguduit sufletele întregul neam și ne-a pîngărit Istoria. Mai fuseseră atîtea înainte și trebuiau să se săvîrșească în continuare numeroase altele, dacă rebeliunea legionară de la 21-23 ianuarie 1941 — soldată și ea cu atîta sînge nevinovat — n-ar fi fost hărăzită eșecului, cum se cunoaște. Și este, desigur, clar pentru oricine că atîta vreme cît au fost imolcați în actul de a cîrmui Statul, orice demers care le era ostil și îi condamna implicit, direct ori indirect, n-avea nici o șansă să aibă vre-o consecință reparatoare — decît doar riscul, pentru cel ce ar cuteza să o facă, să fie și el sancționat de demența și monstruoasa lor ideologie — dar după rebi-liunea care fatal i-a alungat din formațiunea ministerială, oamenii au început să capete glas, să-și manifeste fătîș simțămîntele și să vină cu propuneri. Și între primii se situează Ioan Missir, care cinci zile mai tîrziu de la lichidarea rebeliunii, adică la 28 ianuarie 1941, îi adresează lui Ion Simionescu, ce îndeplinea atunci funcția de pre-

ședinte al Academiei Române, aceste rînduri olografe, îndeajuns de grăitoare:

„Botoșani 28 ianuarie 1941. Mult stimate domnule profesor, desigur că ați primit scrisoarea mea trimisă odată cu certificatul cerut. Vă arătăm în scrisoare că împărtășesc cu o deosebită grațitudine sugestia dv. de a înființa în biblioteca comunală o „galerie” a tuturor aceluia care au fost sau sînt botoșăneni. Chestiunea am adus-o în discuția consiliului de primărie, alcătuită astăzi din șefii tuturor instituțiilor locale și din frunții cetățenilor. Le-am citit scrisoarea și v-am închipuit lesne ce efect a avut că a căpătat aprobarea tuturor. Bineînțeles, localul „bibliotecii”, acela care l-ați vizitat, nu corespunde din nici un punct de vedere cerințelor și scopului. Am fost cu toții impresionați cînd președintele Camerei de Comerț ne-a declarat că ne pune la dispoziție sala de ședințe și alte două camere pentru bibliotecă. E tot ce poate fi mai frumos. Prin urmare, în principiu, sîntem pe drumul cel bun. Am vorbit și cu Tiberiu Crudu care ține să pună umărul. (Tiberiu Crudu, profesor și scriitor, la data respectivă directorul Școlii Normale din Botoșani, născut în 1882. Nu-i cunoscut anul decesului, n.n.) Inșă este cum vedeți un „inșă”, conțîm pe sprijinul dv. efectiv și real. În calitate de președinte al Academiei, puteți contribui sau mai exact înfăptuiți cea mai mare parte din ce va rămîne la Botoșani. Știu că ați făcut mult și pentru liceul Laurian (care după mine ar trebui să se numească Nicolae Iorga). De aceea, în numele tuturor botoșănenilor, vă rog să ne dați tot concursul pe care și locul pe care-l dețineți și relațiile dv. vă îndreptătesc a ni-l da. Ca botoșănean veți face ceea ce n-a făcut încă nimeni. E numai începutul, căci am putea lărgi sfera de activitate apelînd la pictori și sculptori originari de la noi. Îmi place să cred că răspunsul va fi cel pe care-l dorim și-l așteptăm cu toții. Din volumele Academiei vor lua drumul Botoșanilor acelea pe care le veți socoti de folos. Vă rog să primiți expresia celor mai bune sentimente, I. Missir”.

Transcriu, de asemenea, aidoma și textul celei de a doua scrisori:

„Botoșani 17 martie 1942. Mult stimate domnule Simionescu. Am primit astăzi o carte poștală cu data de 13 martie 1942 și răspund imediat așa precum am răspuns și la cealaltă din luna trecută prin care vă mulțumeam arătîndu-vă că faptul poate fi considerat imobilizat. Cu alte cuvinte, biblioteca orașului înființîndu-se în localul Camerei de Comerț urma și urmează să începem a o completa cu ceea ce oamenii de bine și de înțelegeră vor găsi că trebuie să avem pentru a lăsa ceva în tirgul nostru. Cît privește casa în care a locuit, sau casele în care a locuit

marele dispărut Iorga, vă pot da următoarele date: de multe ori noi botoșănenii — cițiva oameni sentimentali — ne-au pus în mînt să cumpărăm casa de pe strada liceului — astăzi strada N. Iorga — aceea de care vorbiți și dv.: cu acoperișul pleostit, cu stîlpii de la ceardac aproape căzuți. Aceasta cu atît mai mult cu cît Iorga, mergînd acolo cu vreo cițiva botoșăneni, ne-a declarat: „uite aici am stat în anii... și imi aduc aminte că la cotruțul ista imi plăcea să citesc și să scriu.” („cotruț” — moldovenism rar întrebuintat în uzul vorbirii, care înseamnă loc liber dintre cuptor și perete, dintre sobă și perete, parte sau colț din vatră, n.n.). Am luat contact cu proprietarii — mai mulți comostenitori — care înțelegînd fals intențiunile noastre, au încercat să ne speculeze. Am oferit cîteva sute de mii de lei, deși pentru alții casa este fără valoare. Piedicile ni le puneau un oarecare pretor, care socotea că poate realiza un profit enorm dată fiind personalitatea lui Iorga. Astăzi mi se pare că au murit din stăpînii. Locului și voi căuta să reiau firul rupt de vitregia vremurilor și pentru unii și pentru alții. Vă voi ține la curent cu realizările noastre. În orice caz, deoarece sînteți cine sînteți și aveți legături trănice în București și fiindcă vă străduiți sufleteste să se facă ceva pentru Iorga vă adresez o rugămînte: interveniți pe lângă ministrul-Petrovici, de e nevoie, ca cel puțin liceul din Botoșani să poarte numele „Liceul Nicolae Iorga”. I se cuvine această pentru considerațiunile pe care nu trebuie să vi le enunț. Ca vechi botoșănean și contemporan al lui ați binemerita de la orașul nostru dacă ați pune umărul. Am intervenit astăzi vară în acest sens înșă nu mi s-a răspuns, deși cererea am făcut-o în calitate oficială. Dacă vă face plăcere și dacă timpul vă îngăduie ne-ați face cinste să veniți în vacanța Paștelui sau mai tîrziu la Botoșani. Ați ține o conferință la teatrul „Eminescu” și am sîrjunge un fond care să alimenteze ce dorim să înfăptuim. Rămîne să cîntăriți propunerea mea și să hotărîți. Oricînd veți veni sînteți binevenit. Rugîndu-vă să stăruiiți pentru ce v-am rugat în numele tirgului și multumindu-vă pentru interesul ce ni-l purtați, vă rog să primiți cele mai devotate salutări. I. Missir”.

Nu știu ce a putut împlini din ceea ce năzuia să împlinească Ioan Missir. N-am mai văzut Botoșanii din 1933. Poate că o dată să mai ajung să-l revăd... Aici, înșă, n-am voit decît să arăt comportamentul aceluia care ne-a lăsat *Fata Moartă*, un om de altădată, de integrități morale și de sensibilitate elevată, cu alte moravuri și reacții, cîrî nu se practica atît de curent și de dezinvolt uitarea față de cele ce-au fost și față de cei ce nu mai sînt.

L. KALUSTIAN

Biblioteca in aer liber

Odăi cu cărți

Poezia se cheamă *Despletire*, o găsim în cel mai nou volum de versuri al lui Gheorghe Tomozei, *Ninive*, volum apărut acum cîteva luni, și poate fi înțeleasă cu ușurință: „Odăile goale / în care ea își despleteste părul / își umplu brusc pereții / cu cărți...” Poetul iubește o femeie, o privește cum își despleteste părul și vede cum, în jurul ei, totul se umple de cărți. Simplu. Totuși de ce tocmai cărți? Explicațiile îi stau la îndemînă: e deajuns să cunoști bine opera importantului poet și să mai știi cîte ceva și din viața lui ca să pricepi — sau măcar să încerci să pricepi... Clar: cînd își zărește iubita, se gîndește la semenele ei din cărțile de versuri ale lumii. Sau vrea să spună — cu galanteria binecunoscută a marelui poet — că ar fi în stare să umple bibliotecii cu poeme despre desfacerea parfumată și mătăsoasă a părului ei. Sau poate că poetul iubește atît de mult buturugile desfăcute în foi și scrise care sînt cărțile încît le vede adu-

nîndu-se ca niște făpturi ale minunii ori de cite ori are loc un gest fundamental al iubirii, cum e acesta, al desfacerii părului. Sau poate că poetul e singur și visează, sau poate...

Simplu, simplu. Îi privești mîinile lungi, slabe, cu unghiile mincate (cite kilograme de unghii de poet o fi mîncat în viața lui?), le vezi adunate arghezian pe o carte, răsfoind-o cum ar răsfoi o crizantemă, îți amintești și niște versuri ceva mai vechi. Tot despre cărți: „Tot ce am, albastru, iconele, / ție țis-servi. / Tutun? Uite tabachera / cu nervi. / Linistea o beai amară? / Îți plac amintirile mele? / Mai ia! / Casa nu, casa fiind imaginară / nu ție pot da... // Numai ia-ți laba / de pe coapsa / cărților mele / legate în piele / de piersică!” Sînt versuri scrise acum doisprezece ani, pe vremea cînd, la Tomozei, cărțile aveau coapse și piele de piersică; acum — prefacere fundamentală — desfacerea părului cald și sălbatic al femeii aduce el aminte de cărți. Prefacere... Sau nu?

Sau nu! Pentru că are dreptate un celebru istoric literar: poeziile pot fi rezumate, pot fi chiar înțelese perfect. Cu un singur amendament: pot fi rezumate în o mie de feluri total diferite, și tot într-o mie de feluri înțelese. Altfel, ca o femeie fără nici o taină, poezia ar muri pe loc.

Ultimul troleibuz spre Gh. Catană

.....I-am luat într-o duminică seară de 19 iunie (zi care coincide cu nașterea lui Gh. Călinescu, pe care-l venera), la cimitirul Sf. Vineri, care-l chemase la ea pentru totdeauna într-o noapte spre Vineri. Îl chemase pe domnul Paradis, căci dacă vreodată, vreun om, va fi cîmădit din paradisi, nu ar fi arătat altfel decît el, veșnic cavalier înalt cu ochii albaștri. Omul sincer, onest, făcut numai să-și ajute pe alții, iubind cu patimă lacrimîndă marile valori ale civilizației și culturii române, pe Eminescu (căruia i-a consacrat o antologie de poezii dedicate acestuia de alți poeți, la Ed. Junimea, 1972, ediția a II-a urmînd să

apară), pe toți scriitorii români, filozofii, cărturarii, lingviști, oameni politici (pe care-i aniversa în rubrica sa *Calendar din România literară*), cărora le întocmea de ori cîte ori era nevoie bibliografia operelor, era un om informat, o informație caldă de dragoste și iubire pentru poporul român. Fostul elev al lui Pompiliu Constantin, Traian Lăzărescu, fostul coleg de școală al pictorului Uță Ardeleanu, al lui Eugen Barbu, ca și acesta era un avizat împătimit în ale tipografiei, un secretar de redacție impecabil, desăvîrșit, cum numai Mircea Grigorescu a mai fost, Ziaristul, istoric literar (se află în manuscrisele sale, *Dicționarul complet al scriitorilor români de la origini pînă azi, Dicționarul pseudonime al scriitorilor români de la începuturi pînă în prezent*, parțial

publicat în paginile *Convorbirilor literare, Antologii de poezii* dedicate lui Argezi. Sadoveanu și altele), a fost prețuit în scris sau verbal de oameni de cultură și litere, de scriitori.

Dincolo de marea lui iubire pentru scriitorii neamului, de omenia, de noblețea sa, Gheorghe Catană purta în el un mare suflet visător-poetic în trunchiul-i de scimer, care-l făceau să fie tînr mereu, brad ce nu se schimbă, înșă omul din el era și mai de ne-ntrecut și de aceea îi spun, la ultimul său ceas pămîntesc:

Fie ca visul să-ți fie frumos pînă la revenirea din soapte, la deplina întoarcere, să te cheme codrul muntos și ploaia din ape...

SANDU STELIAN

Asociația locatarilor din Ia Giurgiului nr. 67-77, E, sectorul 4 sesizează că, fiind vechi, a solicitat înlocuirea instalației de încălzire și schimbarea a ceea ce trebuie înlocuit. După repetate dezbateri, I.C.R.A.L. Berceni i-a răspuns că pentru trimestrul 3 1981, dar lucrarea nu s-a făcut. Nici planificarea din 1982 nu a fost respectată. S-a făcut o nouă planificare: trimestrul 3 din 1983. Dar, în timp ce unele apartamente au fost schimbate caloriferele fără să plătească, altele locatarii li se cer să plătească și să plătească la calorifere, și că ele vor plăti schimbarea numai dacă se plătește. Oare nu este nimeni în Iași să facă lumină în aceste condiții dominate de bunul plac al micile afaceri ale unor oameni incorecți?

Serviciul exploatarea telecomunicațiilor din Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor — răspund la scrisoarea lui A. M. din Cluj-Napoca, privind nepredarea unei grame destinată Lili Min din Brașov, strada Jupiter 4, ap. 2, fără indicarea scării (cu 2 trepte scări), — ne face cunoscut că factorul care nu a dovedit de suficient interes a sancționat conform statutului disciplinar. Cu profesionalism, bună-cuviință și simț al realității, oamenii direcției generale din M.T.C. au scris în răspunsul oficial trimis celui afectat: „Vă cerem scuze pentru plăcerile pricinuite, asigurându-vă, pe viitor, de o bună vire”.

Procuratura Generală a declarat recurs extraordinar, la cererea lui Ion și Florica Dumitrescu din comuna Tunari, sectorul agricol Ilfov, împotriva deciziei civile nr. 1902, din 23 iunie 1982, a Tribunalului municipiului București.

Direcția farmaceutică și a serviciilor medicale din Ministerul Sănătății: În legătură cu scrisoarea trimisă de Dopp Mică din Cernavodă, prin care s-a solicitat medicamentul BEROTEC (PRAY), vă comunicăm că, în măsura în care s-a satisfăcut cererea, dar să nu se comunice presa exactă pentru a-i expune produsul. O rugăm, deci, pe viitor să se comunice în mod direct direcției farmaceutice adresate completă.

Consiliul popular al sectorului 1: Vă comunicăm că petiționara Grădinaru Alexandra a fost reintegrată împreună cu familia în domiciliul din Calea Griviței nr. 162, ap. 26, la solicitarea Procuraturii Generale R.S.R.

La scrisoarea lui Alexandru Mihai din Fălticeni, **Direcția circulației din Inspectoratul General al Miliției** ne răspunde că „s-a dat dispoziție serviciului circulației din I.J. Suceava al M.I. pentru a efectua schimbarea motorului la autoturismul în cauză de petent”.

Consiliul popular al sectorului 2 răspunde că în urma scrisorii lui Dragoș Gheorghiu, Grupul de șantieri nr. 2 București, strada Făineri nr. 1, a efectuat remedierile necesare la blocul 47 din șoseaua Ștefan cel Mare.

Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, în urma scrisorii trimise de Marilena Purdea din Tîrgu Jiu, strada Griviței, bloc A 5, ap. 5, răspunde că, față de constatările de pînă acum, conducerea ministerului a dispus reincadrarea dinsei la I.M.C. Tîrgu Jiu, pe un post corespunzător pregătirii pe care o are, că se va adăci controlul gestiunii în legătură cu aspectele semnalate și se vor lua măsurile corespunzătoare.

În urma scrisorii trimise de Carmen Bianu din comuna Crucea, județul Constanța, ne răspunde **Direcția sanitară județeană** că medicul Chirceș Valeriu, pentru consum de băuturi alcoolice (chiar și în timpul serviciului) și neîndeplinirea multor sarcini profesionale a fost sancționat cu „retragerea gradului pe o perioadă de trei luni”, timp în care i s-a schimbat și locul de muncă „pentru asigurarea asistenței de specialitate la dispensarul Ghindărești”. De asemenea s-a hotărît să fie chemat în fața colegiului de disciplină pentru abateri de la normele deontologice.

La scrisoarea trimisă de Mihaela Crețu din Piatra Neamț ne răspunde **Consiliul popular al județului Neamț**: Aspectele cu privire la abaterile unor cadre de la regulile de comerț sînt întemeiate. Astfel, lucrătorilor Sava Gheorghe și Chirițescu Floarea de la unitatea nr. 20 Piatra Neamț li s-a trimis la procuratura locală dosarul de verificare gestionară din care rezultă un minus de mărfuri de 27.745,90 lei și la ambalaje

Scrisoare comentată

Buletinul de Tecuci

La Baroul colegiului de avocați din Tecuci s-a ținut, nu demult, un concurs, organizat conform tuturor canoanelor, pentru ocuparea unui post de secretar, adică de funcționar de birou. După susținerea exigentelor probe, pe primul loc s-a clasat tînăra Jenica Zaharia, domiciliată într-o suburbie a municipiului. Avocații au primit-o cu bunăvoință, numai că, la sfîrșitul a peste șaiszeci de zile de lucru efectiv, făcut cu toată dăruirea, a fost chemată și, spre totală ei dezamăgire, i s-a spus să-și caute un alt loc de muncă. Motivul principal invocat? Nu are buletin de Tecuci și nu i se poate emite decizia de încadrare...

Bine, bine — ne scrie intrigată femeia —, dar condițiile de concurs nici n-au prevăzut o astfel de clauză. Am buletin de Drăgănești și, ca să-mi fac buletin anume de Tecuci, miliția locală mi-a cerut o adeverință că sînt încadrată. Adeverința asta însă baroul n-a voit să mi-o elibereze și uite așa m-am invitat două luni într-un cerc vicios din care m-am ales doar cu o viză de flotant, insuficientă însă pentru perfectarea încadrării mele pe postul obținut prin concurs. Și mai ciudat e faptul că, reprimindu-mi-se în plus cum că așa fi avut, chipurile, relații sus-puse, concursul a fost anulat și s-a organizat un altul la care mie nu mi s-a mai dat voie să particip. Cu ce drept? Astfel, cînd să mă bucur și eu ca tot omul că, în sfîrșit, după atîta trudă și alergătură, îmi găsiseră rostul, mă pomenesc fără serviciu. Ca și soțul meu, mecanic la I.A.S., am absolvit Liceul nr. 1 Tecuci, am o diplomă, așadar vreau să muncesc onest, dar din cauza unor oameni incorecți, am ajuns acum o disperată stăpînită iremediabil de sentimentul inutilității. Ce vină am eu în toate astea?

Categoric, Jenica Zaharia n-are nici o vină. Adeverințele vinovați sînt organizatorii concursului. Ei au încercat rău lucrurile, dovedind — da, tocmai dumnealor! — o superficială cunoaștere a prevederilor legale. Dacă, într-adevăr, Legea 12/1971 și dispozițiile comitetului executiv al Consiliului popular județean Galați prevăd expre că la asemenea concursuri au voie să participe numai concurenții din localitatea respectivă, atunci de ce nu s-au avut în vedere și nu s-au respectat de la început prevederile în vigoare? De ce nu s-a comunicat aceasta din capul locului tuturor candidaților, și numai cîștigătorului, după ce a lucrat 60 de zile cu sîrg.

Este un fel de joc de-a uita popa, nu e popa, cu destinele unei absolvente care abia a pășit încrezătoare în viață.

MIHAI STĂNESCU

1.067,70 lei. În prezent, aceștia sînt suspendați din funcție.

La scrisoarea lui Constantin Codreanu, **Consiliul popular al municipiului București** ne răspunde că acesta a primit diferența de combustibil, contravaloarea fiind suportată de Metrea Doru care a instrăinat 400 kilograme de lemne. Cazul a fost predat organelor de cercetare penală.

Consiliul popular al sectorului 1, în răspuns la scrisoarea lui Ion Trîncă, precizează: Conducerea I.U.C. Grivița Roșie, reanalizînd cererea sus-numitului, a hotărît să-i acorde transferul, avînd în vedere că întreprinderea nu are vacante posturi de maistru.

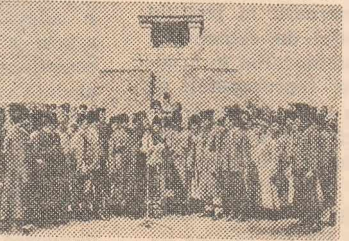
Procuratura Generală: S-a declarat recursul extraordinar cerut de Maria Pantelimon din satul Cozia, comuna Pristol, județul Mehedinți.

Spitalul clinic „Dr. Gh. Marinescu”: Ca răspuns la scrisoarea tov. Rădulescu Constantina, pentru îngrijirea fiului său, vă facem cunoscut că i s-a răspuns direct de către tov. dr. Gheorghe Panoza, care a chemat bolnavul în clinica de neurochirurgie pentru a fi internat și a i se stabilească posibilitățile terapeutice.

La scrisoarea unui grup de locatari ai blocului nr. 54, strada Gării, Bacău, ne răspunde **Consiliul popular județean** că „în prezent liftul funcționează normal, de la data de 1 mai a.c., iar conducerea de la Exploatarea de administrare a fondului locativ de stat și de la Șantierul de construcții și reparații au fost atenționate asupra modului cum se execută reparațiile și întreținerea lifturilor în blocurile din municipiu, precum și asupra modului cum se face încadrarea în graficul de execuție a lucrărilor de întreținere și reparații”.

Doresc din inimă, cu toată sinceritatea, să vă aduc la cunoștință că, datorită intervenției revistei dv., am fost internat operativ în Institutul de expertiză medicală și recuperarea forței de muncă din București, unde am fost supus unor analize și testări. Pentru aceasta vă rog să primiți din partea mea cele mai profunde sentimente de recunoștință. (Ana Bogoescu, București, șos. Pantelimon nr. 254)

Peste zece mii de locuitori ai Gorjului și din județele învecinate s-au adunat, în ziua de 5 iunie 1983, pe Cîmpia Soarelui

de la Padeș și au adus omagiul lor Eroului de la 1821. Iată, surprins pe peliculă, un moment din timpul acestei impresionante adunări. (Vasile Barbu, om al muncii la Muzeul județean din Tg. Jiu).

În numele lucrătorilor din cadrul Sectorului de plantații și amenajarea zonei CFR Ciulnița, tov. Ioan C. Năstase, șeful acestui sector din Regionala CFR Constanța, ne roagă să-l sprijinim în procurarea documentației necesare construirii unei instalații pentru producerea biogazului trebuitor încălzirii unei sere floricole realizată din posibilități locale. Cum noi nu dispunem de astfel de documentații, facem la rîndu-ne un călduros apel către cei ce le dețin să trimită urgent la Ciulnița proiectul unei asemenea instalații. Treabă pentru care le mulțumim anticipat.

Mai multe familii de gospodari din satul Bidu, comuna Matei, jud. Bistrița-Năsăud, în numele cărora semnează Grigore Cadar, Andreu Samson, Gheorghe Păvălin, Iulian Petras și Beni Ion, ni se plîng printr-o scrisoare că un consătean de-al lor, pe nume Grigore Abadi, a captat doar pentru el izvorul fîntîni care ani de-a rîndul le-a asigurat apa atît de necesară. Deși nu avea dreptul, tribunalul a fost indus în eroare și i-a dat acestuia cîștig de cauză, iar gospodarii le mor vitele de sete, deoarece foarte greu pot aduce pe deal apa de la mare distanță. Fîntînile săpate de ei rîmîn seci, intrucît apa, datorită înclinației terenului, se duce toată pe un tub, direct în fîntina consăteanului lor Abadi. Trebuie făcut ceva pentru ca apa să ajungă la toți.

Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale, pornind de la solicitarea Sofiei Teodoru din Galați, ne aduce la cunoștință că, în dorința de a satisface cerințele handicapaților, se preocupă de asimilarea în producția întreprinderii de produse ortopedice și protezare București a căruciorului acționat electric, după modelul realizat de un colectiv al catedrei de mecanică fină din cadrul Institutului politehnic București. După omologare, se va trece la producția de serie.

Ilieșo Teodor din Crișioru de Sus, județul Bihor, sesizează din nou absența din magazinele de specialitate a caielelor pentru potcovitul cailor și boilor de muncă, precum și a rafurilor pentru confecționatul roților de căruță. În plus, deși nu lipsesc din comerț, unele unelte de uz gospodăresc, precum lopețile, furcile și grebele, nu au durabilitate și, datorită proastei execuții, se deformează foarte repede și se rup.

Consiliul popular al municipiului Tîrgoviște, comitetul executiv, referitor la scrisoarea lui Valeriu Bucur din Tîrgoviște, micro VI, bl. 39 B, ap. 59,

prin care reclamă că apartamentul în care locuiește se infiltră apă datorită defecțiunilor existente la instalațiile de la nivelele superioare, a dispus ca, pînă la sfîrșitul acestei luni, IJCL să execute remediile necesare.

Dorim să fim înștiințați dacă deficiențele au fost sau nu remediate în termen.

Sint Cassel Ionică din Craiova, bd. 1 Mai, bl. I — 83, ap. II, și apelez la bunăvoința dv. de a mă ajuta să aflu de soarta unor oameni care au suferit un groaznic accident de automobil chiar în fața ochilor mei, în ziua de 1 Mai a.c., pe șoseaua Rîmnicu Vilcea — Sibiu, în localitatea Grădinar. Doi din ocupanții mașinii — o Dacie 1300, cu număr de București — după cite am înțeles, tată și fiică, grav accidentați, cărora am încercat și eu, cum am putut, să le dau primul ajutor, au fost transportați de urgență la spital. M-a impresionat mult întreaga scenă și de aceea sînt foarte îngrijorat de soarta acestor oameni. Pe cei ce îi cunosc îi rog să-mi trimită vești despre sănătatea lor.

Comitetul municipal al femeilor Timișoara: La scrisoarea tovarășei Mariana Golban, adresată revistei Flacăra, prin care solicită sprijin în vederea găsirii unui loc de muncă, vă comunicăm că petenta a fost încadrată desenator tehnic la filiala din Timișoara a Institutului de proiectări Titan București. S-a declarat mulțumită de modul de soluționare a scrisorii.

Subsemnatul Pirșoagă Murgu din Alexandria, jud. Teleorman, str. Agricultori nr. 18, doresc să mă ajutați în găsirea

copilului meu Rață Pirșoagă, care a dispărut de la domiciliul sus-menționat în ziua de 27.07.1982 și n-a fost găsit nici pînă astăzi. Adăugîndu-i fotografia, aș vrea să mai menționez că este surdo-mut, în vîrstă de 23 de ani, paralizat pe partea stîngă; nu-și poate spune numele, iar cînd merge, merge greoi, aplecat spre stînga. Este de statură potrivită, brunet, cu părul și ochii negri. Cei care îl recunosc sau știu ceva despre el îl rog din suflet să-mi dea de știre la adresa de mai sus ori să anunțe miliția.

Centrala industriei tricotelor, în legătură cu scrisoarea adresată revistei noastre de Rada Ionită din Buzău, ne face cunoscut că, în urma analizei efectuate de inspectorul șef al IJCCP Buzău, împreună cu directorul întreprinderii de tricotație din localitate, sus-numitei I s-a anulat sancțiunea pecuniară.

Gheorghe Manafu din Orșova, str. Ștefan cel Mare, nr. 4 ne roagă să transmitem mulțumirile sale cele mai călduroase prof. univ. dr. Paul Cernea, șef clinicii de oftalmologie din Craiova, și întregului personal medico-sanitar al clinicii care, dovedind o înaltă probitate profesională, i-au redat vederea, printr-o reușită operație, tocmai atunci cînd își pierduse orice speranță.

Procuratura Generală, răspunzînd memoriului adresat revistei de Brașoveanu Nastasia din Focșani, ne anunță că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului județean Vrancea pentru judecare. Tot recurs extraordinar a fost declarat și în cauza petiționarei Tona Rizu din com. Cerna, jud. Tulcea. În acest caz însă, recursul a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

Un grup de tineri din satul Saligny, com. Mircea Vodă, jud. Constanța, pentru care își asumă răspunderea semnăturii **Popa Gh. Dumitru (Tucu)**, ni se plînge că în satul lor activitatea cultural-artistică și în genere întreaga viață spirituală se află în mare suferință. În pofida faptului că aici se află un cîmin cultural destul de spațios, acesta este folosit ca depozit DCA, pentru stringerea linii de oale contractate.

Ministerul de Interne, I.G.M. — Direcția circulației ne comunică faptul că petiționarul Olariu Dumitru din București, prezentînd sentința civilă emisă de Judecătoria Petroșani, și-a dovedit nevinovăția și, ca urmare, i-a fost restituit permisul de conducere. Hotărîrea a fost comunicată și Miliției municipiului București spre luare la cunoștință.

Bădița Petru Toda, scriînd în numele a peste 60 de consăteni de-ai săi din Criscioru Hunedoarei, face apel la bunăvoința noastră și ne solicită să intervenim direct pentru întreprinderea unui drum comunal devenit impracticabil, cu toate că — zice omul — materialele de carieră și chiar navele sînt la doi pași de băntare.

Pentru realizarea de MIHAI MERIȘANU

Poșta redacției

Asoc. locatarilor bl. 57, str. Sf. Ioan Moș — București: Valoarea lucrărilor de întreținere, reparații și înlocuirea la parțile și instalațiile comune revin ca obligații legale proprietarilor. Calculul se face proporțional cu cota-parte de proprietate individuală a fiecăruia asupra respectivelor părți și instalații comune.

Gheorghe Voicescu — Brașov: Poate beneficia de bursă de bază de contract cu o întreprindere.

Ion Mazilu — București: Cei care lipsesc din imobil, una sau mai multe luni, anunțînd, în scris, despre aceasta comitetul asociației de locatari nu participă pe perioada respectivă la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxe de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării cromatoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjariei.

Gheorghe Avram — Frîncești (Vilcea): Dacă nu vă puteți înțelege, ca între frați, apelați la autoritățile locale.

Nicolae Vlaicu — Deva: Chiria se recalculează ori de cite ori interven modificări la veniturile pe fiecare membru din familie, schimbarea de domiciliu, mărirea sau micșorarea membrilor din familie.

Maria Bogdan — Brăila: Nu la noi, ci la revista „Femeia” pentru rubrica „Copiii noștri”.

Teodor Man — Timișoara: Vă puteți înscrie în invetămintul seral în condițiile precizate în revistele „Forum” nr. 2 și 3/1983.

Lucia Pătrașcu — Cluj-Napoca: Femeile au dreptul la concediu de maternitate plătit, care se acordă înainte de naștere — 52 de zile și postnatal — 60 de zile. Cele două perioade pot fi compensate între ele.

Asociația de locatari (?) — București: Răspunsuri detaliate la cele 15 întrebări, găsiți în statutul asociațiilor de locatari.

Gh. Apostol — București: Competența de acordare a transferului în interesul serviciului revine conducătorii unităților interesate.

Dionisia Trușcă — Craiova: Este necesar ca pentru încadrarea dv. pe un post didactic din județele Dolj, Galați sau Tulcea să faceți personal demersurile respective la inspectoratele școlare ale județelor menționate.

Ion Văduva — București: Este ilegală cumpărarea în scop de revînzare a produselelor agroalimentare.

Ion Păliu — București: În situația în care doi abonați la serviciul telefonic fac schimb de locuință și nu sînt rude pînă la gradul III, pot prelua fiecare instalația telefonică în cauză, dar această operație se încadrează la „mutări” plătinde-se taxa respectivă.

Vladimir Chiseev — Reșița: La consiliul popular municipal.

MARGA NEDELEA

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Patru oameni de teatru afirmă:

Trăim cel mai înalt

Este limpede, pentru oricine se informează, că teatrul românesc a cunoscut în ultimii zece ani un reviriment la nivelul dramaturgiei. Dacă până în acel moment teatrul românesc era cunoscut prin valoarea spectacolelor, a experimentelor teatrale, în ultima vreme se afirmă tot mai mult prin piesa românească de actualitate politică, filozofică, morală și socială cu mare aderență la public și cu forță de percție în planul ideilor. Personalitățile care domină în acest moment teatrul românesc sînt mai ales dramaturgii. Piese apreciate mai mult de critici sînt cele care, prin diverse modalități de expresie, sondează problematica omului contemporan. Cu toate acestea, piesa istorică, piesa document, piesa parabolă, piesa poetică are spectatori săi și se întîmplă rar ca spectacolele să se joace cu săli incomplete. Sînt teatre care își fac rețeta de casă cu dramaturgia contemporană românească. Care sînt cauzele acestui reviriment al teatrului, în speță al dramaturgiei? Ce a cîștigat teatrul românesc prin această dramaturgie ancorată în

actualitate, prin această dramaturgie implicată profund în plan politic și în plan etic? În ce măsură „conflictul dintre nou și vechi” își găsește expresia cea mai adecvată prin piesele scrise în ultima vreme? Ce se întîmplă cu „spectacolele-problemă”? Cine aprobă intrarea unei piese în repertoriu? Care este aportul criticii la promovarea unui teatru nou, revoluționar? În ce măsură spectacolul de teatru cu piesa românească este sub nivelul dramaturgiei și din ce motive au trecut regizorul, actorul și scenograful pe planul doi? Răspunsurile, după cum veți vedea, sînt, în general, în acord deplin cu fenomenul. Am păstrat și opinii aflate la antipod care consideră, de pildă, că spectacolul a rămas deasupra dramaturgiei și că dramaturgia nu atinge încă nivelul de esență și de simbol cerut de spectatori, că piesele din ultimul timp sînt doar tentative de a atinge stratul superior al literaturii dramatice românești. Cert este că problema rămîne deschisă și dezbaterile pot continua.

Alexandru Tocilescu:

Poate exista un conflict între „bine” și „mai bine”? Da, cu condiția să nu învingă „răul”!

— Prin urmare, Alexandru Tocilescu, care sînt după părerea dumneavoastră cîștigurile dramaturgiei din ultimii ani?

— Teatrul a cîștigat interesul oamenilor prin capacitatea de asumare a responsabilității celor scrise, printr-o profundă ancorare în politic și prin creșterea răspunderii față de actul artistic, față de spectacol. Mai mult ca oricînd scriitorii au devenit ecoul cetății. Problemele reale ale oamenilor nu au trecut pe lângă ei fără să-și găsească exprimarea, dacă nu răspunsul.

— Chiar răspunsul? Credeți că dramaturgia trebuie să dea și soluții?

— Dacă piesa de teatru ridică problemele oamenilor și se adresează oamenilor, solicită implicit și un răspuns. Pentru că în acest caz dramaturgul e purtătorul de cuvînt al celor care întrebă și nu găsec un răspuns. Răspunsul la întrebările spectatorilor trebuie să fie implicit. Piesa pune probleme, dă de gîndit și obligă pe spectator să răspundă sprijinindu-se pe elementele, pe argumentele supuse dezbaterii de către dramaturg. Răspunsul său este însă direct proporțional cu capacitatea de înțelegere și de sinteză a fiecărui spectator în parte. Iar cînd individul devine colectivitate, devine masă, într-o sală de spectacol, răspunsul nu poate fi decît suma tuturor capacităților creatoare ale oamenilor din acel moment. Această sumă o reprezintă, în fapt, ceea ce denumim în mod curent opinie publică. Deci, publicul prezent într-o seară, într-o sală de spectacol se constituie în opinie publică și receptarea pozitivă sau negativă a unui text constituie reacția opiniei publice la fenomenul prezentat dezbaterii.

— În ce măsură au cîștigat dramaturgii din contactul cu publicul cetății și ce anume au cîștigat?

— Dramaturgii au învățat să lupte cu înfrîngerea, comoditatea, lenea în gîndire, escamotarea adevărului, cu lipsa de responsabilitate în fața istoriei. Au învățat să lupte chiar și cu unii factori din sfera teatrului și care s-au dovedit nereceptivi la evoluția societății, interesați, mai mult, de destinații lor, de post sau de remunerație decît de public și de exigențele acestui public. Dramaturgii au învățat să lupte împotriva tuturor relelor societății noastre, scriind și promovînd ceea ce este cu adevărat nobil. Dar în primul rînd dramaturgii au învățat să scrie mai bine, profesionist vorbind. Acest lucru a venit cu timpul și cu experiența. Oamenii sînt mai adevărați în piesele scrise în ultimii zece, cincisprezece ani, sînt mai complecși, cu biografii mai complete, cu reacții mai firești, adică mai vii, mai credibili în ceea ce întreprind pe scenă. Se simte că, în acest moment, ceea ce a fost odată un deziderat major — inspirație — vă din realitate! — a avut efect. În acest sens au evoluat și Paul Everac și Theodor Mănescu, și Ion Băieșu, și Radu F. Alexandru.

— Vorbești de conflicte puternice. Care sînt ele?

— De pildă, se vorbește din ce în ce mai des de „conflictul dintre nou și vechi”. În documentele de partid această formulare apare de multă vreme. Dar conflictul real dintre nou și vechi a cîștigat în profunzime, cel puțin în ceea ce îi privește pe dramaturgii, în ultimul timp.

— Ce reprezintă acest „conflict dintre nou și vechi”?

— Lucrurile sînt foarte simple pentru că de fapt acest conflict este conflictul dintre spiritul mic burghez și spiritul revoluționar, între a trăi bine, a dormi bine

și a trăi pentru ceilalți, a te gîndi la destinația unei societăți ca formă de existență supremă a individului. „Conflictul dintre nou și vechi” înseamnă a face deosebirea dintre familie și societate, dintre a avea tu și a da celorlalți tot ce ai mai bun în tine, dintre a fi tu însuși și a dori, sau chiar a lupta, ca toți să se afirme. Într-un cuvînt: conflictul dintre eul egoist și eul social. Pentru că dușmanii reali ai unei societăți revoluționare sînt cei care consideră că revoluția a fost făcută pentru ei. În această ordine de idei, pentru astfel de oameni, covorul din biroul șefului e cel mai mare dușman al subalternului, vila cel mai mare dușman al garsonierei iar semidocul dușmanul bibliotecii.

— Crezi că poate exista un „conflict între bine și mai bine”?

— Da. În sensul în care mai binele este dușmanul binelui! Și, evident că nu în sensul în care ne prezintă teatrul radiofonic și televizat acest așa zis conflict. Spre deosebire de ceea ce se întîmplă în teatrele propriu zise, la radio și la televiziune — care parcă nu au cîștigat nimic din experiența acestor ani — oamenii nu mai sînt oameni, eroii... prea, nu mai au familie, prea sînt căsătorii! Cu producția, prea fac copii cu... indicatorii de producție și cu planul, își petrec concediile pe șantier, se hrănesc cu inovații și dorm pe realizări. Nu crede nimeni astfel de eroi. Așa se și explică faptul că nici un din piesele sau aproape nici una, nu poate fi jucată pe scenă dar nici piesele adevărate nu pot apărea pe micul ecran ca să dea o imagine reală asupra situației bune a dramaturgiei noastre. În acest sens televiziunea nu poate face concurență teatrului și teatrele pot fi liniștite: nu-și vor pierde spectatorii niciodată! De ce nu se joacă la televiziune piese scrise de Marin Sorescu, de Tudor Popescu, de Dumitru Solomon, de D.R. Popescu, de Paul Cornel Chitic, de Iosif Naghiu și de Radu F. Alexandru? Mai mult decît atât, de ce nu se joacă pe micul ecran principalii reprezentanți ai dramaturgiei românești de-a lungul timpurilor?

— Cum se reflectă această evoluție spectaculoasă a dramaturgiei la nivelul actului artistic, al punerii în scenă?

— Adică al spectacolului... Ei bine, spectacolul nu este sub nivelul dramaturgiei. Spectacolul a fost la un moment dat peste dramaturgie. Dar la ora actuală dramaturgia are valori și o percutanță pe care nu le-a avut niciodată. Mai înainte de a aborda acest subiect e necesar să recunoaștem rolul criticii de teatru în relansarea dramaturgiei și a artei spectacolului. Critica românească de teatru este extrem de pretențioasă. Critica românească de teatru are baremurii și pretenții de nivel mondial pentru spectacolele pe care le discută. Fără a aduce în prim plan mari valori teoretice critica noastră a reușit, prin practica de zi cu zi, de seară de seară, să încurajeze și să stimuleze revirimentul dramaturgiei și al artei spectacolului în România. De pe această platformă înaltă de calitate nu mai putem da înapoi. Critica nu ne lasă să scădem nivelul percutanței unui text pus în scenă sau nivelul interpretării, pentru că operează cu criterii și cu exigențe care situează mișcarea teatrală românească la un înalt grad de temperatură a ideilor și a esteticii spectacolului. Valoarea din ce în ce mai ridicată a dramaturgiei românești a făcut ca mulți regizori tineri să-și facă un

(Continuare în pag. 24)

Tudor Popescu:

Cel mai mare cîștig al teatrului contemporan?

Publicul

— Tudor Popescu, sinteți unul din dramaturgii care s-au afirmat în ultimii ani. O afirmare furtunoasă. În cîteva stagioni piesele dumneavoastră au făcut inconjurul teatrelor din țară. Erați, la un moment dat, dramaturgul cel mai jucat.

— Eram. Între timp s-a considerat că sînt prea jucat și am fost ușor îndepărtat din unele repertorii. Lucrul acesta nu mă sperie, nu mă intimidă. Scriu mai departe. Realitatea noastră e atât de bogată în subiecte demne de a intra în literatură, demne de a fi aduse și supuse pe scenă judecății opiniei publice, încît e destul să treci prin viață, atent la tot ceea ce se întîmplă în jurul tău, ca să intri în starea de a crea.

— Afirmăția că teatrul dumneavoastră e „gazelă” vrea să însemne că are mai mult comun cu efemerul decît cu durabilul, Gazelă, adică e conjunctural, cu percuție imediată, fără valoare eternă.

— Aș fi eșuat, cred, în dramaturgie în zona efemerului, dacă nu aș fi învățat un lucru esențial: să dezvolt un conflict dramatic printr-o bogată și variată tipologie umană. Și apoi, celor care se grăbesc să afirme că teatrul meu sau al altora este efemer, țin să le amintesc că o judecată de acest nivel e dată în timp și de public. Desigur, situațiile din unele piese semnate de mine vor fi depășite de mersul înainte al societății, dar problemele oamenilor rămîn valabile, reacțiile lor față de aceste situații exprimă un anumit mod de a se manifesta în existent, mod reprezentativ pentru o anumită epocă. Și apoi, noi, cei care sîntem unorii invinși de cochetărie cu efemerul gazetăresc al vieții, chiar dacă dispărem ca dramaturgii, chiar dacă nu vom supraviețui ca dramaturgii vreau să spun, putem trăi cu conștiința împăcată că ne-am făcut datoria ca oameni de atitudine, că ne-am sacrificat condeii luptînd pentru afirmarea a tot ceea ce e frumos, luptînd împotriva imposturii, a incompetenței, a fugii de răspundere, a prostiei, a lasității etc.

— Ce înțelegeți prin „conflictul dintre nou și vechi” în teatrul românesc?

— Starea de conflict nu e o stare pe care o descoperă dramaturgia, starea de conflict nu e un accident, ci o stare normală în evoluția societății. Dialectica presupune această stare continuă de conflict. Prin urmare, starea de conflict nu e doar pentru că vrem noi, dramaturgii, ci pentru că ea există, independent de noi. Pe de altă parte, dintotdeauna în societate oamenii au coexistat, într-un raport mai mult sau mai puțin antagonic. Iată, de pildă, „conflictul dintre nou și vechi” funcționează și la nivelul factorilor de derizii din teatru. Unii oameni cu funcții de răspundere nu cred că viața, între timp, adică de cînd o cunoșteau ei mai bine, s-a schimbat. Uneori, constată acest lucru chiar la nivelul propriei lor familii și li se pare că viața a devenit aberantă pentru că nu se mai încadrează în limitele lor de cunoaștere. Astfel de oameni au fost poate, cîndva, la promovarea în aceste funcții de răspundere, reprezentanți ai noului dar, treptat, au devenit reprezentanți ai vechiului, pentru că nu mai sesizează schimbarea, evoluția. În societate „conflictul dintre nou și vechi” este extrem de dinamic și acoperă aproape toate domeniile de activitate. Un om rămîne fi-

năr și sănătos cîtă vreme este capabil să se înnoiască, să trăiască puternic „conflictul dintre nou și vechi” la nivelul interioarelor sale de conștiință. Vechi este, de fapt, tot ceea ce face ca viața să încernească, sau care vrea ca viața să încernească, să involueze pentru că altfel ar depăși nivelul (unora sau altora) de competență. Prin urmare, un conflict, o stare de conflict trăim la tot pasul. Problema este să sesizăm acest conflict și să învățăm de ce parte se află adevărul celor care vor veni după noi, adevăr care crește din adevărul nostru.

— În ce măsură credeți că dramaturgia românească a sesizat acest conflict și l-a reprezentat pe scenă?

— De mai mulți ani s-a instaurat un climat de fertilitate colaborare între forurile responsabile cu destinele teatrului românesc și creatorii. Acest climat deschis, de mare cinste și probitate, de competență și înțelegere a făcut ca, în anii pe care îi trăim, dramaturgia românească să cunoască un salt extraordinar, de la adevărurile false la adevărurile reale. Altfel spus, dramaturgia a reușit în acești ultimi ani să se suprapună pe adevărata stare de lucruri a zilelor noastre. Nu în mod epidemic cum am spus eu sondînd în profunzime existența noastră de toate zilele încercînd să fie fidelă adevărurilor vieții noastre, nu ale altora! Noi, dramaturgii, am înțeles că e nevoie de un teatru al cetății, un teatru cîștit, adevărat, care să devină un instrument eficient de educație, cu efect imediat dar și de perspectivă. Sarcină extrem de nobilă căreia ne-am devotat cu credință și cu bună-credință. Nu cred că s-a scris cîndva teatru la noi din rea-credință. Eventual, a fost interpretat ca de „rea-credință” un autor sau altul, pînă la un anumit nivel al discuțiilor. Vechiul cedează greu prerogativele sale! Așa se întîmplă că adeseori unele piese care au fost taxate ca fiind de „rea-credință” să devină virtuți de lance ale dramaturgiei noastre în lupta împotriva raielor societății, să reprezinte succese de prestigiu ale teatrului românesc și să întunecească sufragiile neconditionate ale publicului. Educarea unei noi conștiințe nu se face cu piese care trădează viața ci cu piese care o transfigurează prin adevăr nu prin minciună. De aceea nu sînt de acord cu unii „esteti” care împart dramaturgia în „negativă” și „pozitivă”. Negativă fiind aceea care se ocupă de aspectele negative iar pozitivă aceea care are un instinct imnec. Nu trebuie să ne speriem de o dramaturgie care sesizează aspectele negative ale societății, care critică, de o dramaturgie care înferează ceea ce este vechi, depășit, ceea ce frînează mersul înainte al societății. Sigur că teatrul generalizează o anumită situație, o anumită stare de conflict, dar asta nu înseamnă că teatrul, că dramaturgia, vrea să arunce un blam asupra societății! Dramaturgia vrea să vindece societatea de erori, vrea să contribuie, spectaculos, e adevărat, la acțiunea de înfrumusețare a omului, la formarea unei noi conștiințe, înalțate. Ea nu a afirmat niciodată vechiul, nu a promovat atitudinile retrograde.

— În concluzie, care ar fi principalul cîștig al teatrului românesc contemporan?

— Publicul. Teatrul românesc din ultimii zece sau cincisprezece ani a cîștigat, de partea sa, publicul!

moment al teatrului românesc

Michaela Tonitza:

După părerea mea, teatrul românesc, ca dramaturgie, nu a atins încă momentul adevărului

— Michaela Tonitza, cum se vede din perspectiva secretariatului literar al unui teatru dramaturgia propusă spre lectură și din care se alege repertoriul unei stagiuni?

— Din întâmplare, am o experiență bogată în lecturi de teatru. Am fost membră în nenumărate comisii de lectură prin teatre și la televiziune, am făcut parte din jurii care urmau să decerneze premiile de dramaturgie și cred că mi-am putut face o imagine mai realistă asupra teatrului care se scrie la noi.

— E un privilegiu completat și de faptul că ați lucrat ani de zile într-unul dintre mai dinamicele colective teatrale de la Teatrul Mic, și de faptul că ați fost, de asemenea, mulți ani, cadru didactic universitar.

— Cert este că majoritatea celor care scriu, celor care ne trimit piese la secretariatele literare sînt marcați de clișee, de poncife și, cu tristețe vă spun, cufundați în mediocritate pînă dincolo de limita tolerabilă. Unele clișee sînt impuse de maestrul luai drept model, altele sînt impuse de viața de zi cu zi, de lectura ziarelor, de emisiunile de la televizor sau de la radio. Un mod de a gândi „stas”. Dramaturgia pe care o primim tratează problemele vieții cu un conformism las, trist, cenușiu, realitatea e neinteresantă în pagina dactilografiată. Cauzele unui astfel de conformism se află în existența unei autocenzuri periculoase, care împinge pe unii la teamă de adevăr și la crispări în fața problemelor reale ale oamenilor (și chiar ale lor personale). Ca și cum cineva, dinainte de a scrie, ne-ar obliga să scriem în „norme” și „dogme”. Alte piese eșuează într-un teren marginal, într-o mahală a problemelor reale ale vieții, în conflicte nesemnificative, exotice. Mulți apelează la parabola cu sensuri filosofice generale și care se inscrie într-o zonă atemporală și imponderabilă. Un astfel de teatru este necesar dar nu în primul rînd. Noi încă avem nevoie de un teatru realist, de un teatru al adevărilor fundamentale ale vieții, de un teatru care să se poată susține pe elementele reale ale existenței, fără a le reproduce prin hirtie de calc, ci prin transfigurare poetică adevărată, nu falsă, imprumutată. Teatrul contemporan operează la nivelul mondial, mai mult ca oricînd, cu o dramaturgie realistă, la nivelul investigației în conștiința oamenilor secolului nostru. Teatrul document e teatrul zilelor noastre, al zilelor pe care le trăim, nu al unor probleme inventate. Ceea ce mă nemulțumește cînd citesc piesele de teatru pe care le primesc la secretariat este o anume pseudoare în abordarea directă, perpendiculară, dură, necruțătoare a realității. În acest sens literatura noastră dramatică are încă enorm de făcut.

— Oare dramaturgia noastră dintre cele două conflagrații se situează din acest punct de vedere deasupra celei care se scrie acum?

— S-a scris teatru mai bun între cele două războaie mondiale dar nu cred că

m-ar mai interesa, acum, acest tip de teatru.

— Mi se pare că există totuși în dramaturgia românească de astăzi piese de rezonanță care pot intra în fondul principal al literaturii noastre dramatice.

— Citeva. Puține. Nu am ajuns încă la o sinteză. Sinteza e așteptată. Piese de teatru, sau majoritatea pieselor de teatru scrise pînă acum nu au încă forța pe care o au faptele de viață pe care le trăim în fiecare zi. Viața e mult mai interesantă decît arta.

— Vă dau dreptate. Viața e un autor mai bun.

— Dacă poezia este de mulți ani sectorul cel mai înalt al vieții noastre literare, dacă proza vine cu suflu puternic din urmă și se consolidează prin roman și prin năvălă inspirate din cea mai stringentă realitate, despre dramă nu putem spune același lucru. Drama și comedia nu au ajuns încă la o cristalizare originală și puternică în plan literar. Sigur, sînt marii maestri: Horia Lovinescu, D. R. Popescu, Paul Everac, dar ei sînt singuri și de mult...

— Dar în plan spectacular, vreau să spun în planul actului creator scenic nu s-a produs nici un reviriment?

— Insuficiențele dramaturgiei au fost suplinite pînă acum inteligent și cu mare consum de imaginație de către regizori, scenografi și actori. Avem oameni de teatru de mare profesionalism care au salvat de multe ori piesele românești de la schematism, declarativism și fals curaj periferic.

— Credeți că trăim un moment de vîrf al artei spectacolului?

— Da, evident. Există, în ultimii ani, și un spirit de competiție pe care l-a impus Teatrul Mic și spectacolele „fierbinți” de la Dinu Săraru. Sînt obiectivă, credeți-mă, și vorbesc „dinăuntru”, în perfectă cunoștință de cauză. Deci, spectacolul e de valoare internațională, dramaturgia — nu.

— Și cum vedeți dumneavoastră ieșirea din acest impas?

— Prin renunțarea la falsele pudori, la autocenzura oneroasă care face să escamotez adevăratele esențiale, printr-o colaborare permanentă a autorilor dramatici cu teatrele. Poate că e bine ca, un timp, dramaturgia să fie afiliată pe lângă teatre ca împreună cu echipa de actori, regizori și scenografi să împlinesc cursurile dramaturgiei. Doresc să lucrez într-un teatru în care dramaturgul să facă parte din echipă, din colectiv, textul să fie o operă deschisă lucrată în colaborare.

— Prin urmare considerați că dramaturgia noastră contemporană este încă sub nivelul dramaturgiei care se scrie în lume?

— Avem nevoie de o dramaturgie realistă pe care alții o fac mai bine. Problematicele pieselor noastre are un caracter provincial și adeseori conjunctural, încît nu poate stîrni interes universal. Cel puțin.

(Continuare în pag. 24)

Valentin Silvestru:

Să nu uităm că răspundem în fața istoriei de destinele teatrului românesc

— Tovarășe Valentin Silvestru, opiniile în legătură cu actualul nivel al dramaturgiei românești diferă. Se întâmplă ca unii să nege valoarea pieselor de teatru scrise în ultima vreme.

— După părerea mea momentul pe care îl trăim este cel mai înalt din întreaga istorie a teatrului românesc: ca front al dramaturgilor, cuprindere tematică, pondere în viața socială și chiar ca fond de bibliotecă. Nu și ca prezență în repertoriu. Piesa românească și-a cîștigat dreptul de a fi jucată cu preeminență. Ea este servită de cele mai bune forțe din teatre (vorbim de regizori, actori, scenografi etc.). E jucată cu dragoste, nu cu silă. Este extrem de agreată de public. Piesa românească este căutată de public mai mult decît piesa străină. Pentru că piesa românească răspunde, în sfîrșit, nevoii publicului de a se vedea pe sine, pe scenă, la lumina rampei, cu toate frîmintările și stările sale de conflict. Nu e un secret pentru nimeni că teatrele își realizează indicii de plan cu ajutorul piesei românești. Pentru că piesa românească se scrie azi cu un acut simț politic al criticii, cu o înaltă răspundere civică și într-o expresie dramatică modernă.

— Spuneți că la ora actuală există un larg front de dramaturgi (ca număr de persoane și ca forță de creație)...

— Există un decalaj între ritmul în care apar piesele noi, de valoare, și ritmul în care acestea devin spectacole. Asta din cauza unor factori inhibitori, a unor confuzii de ordin teoretic și administrativ. Acest decalaj între opere dramatice bine scrise și răspîndirea lor pe scenele țării riscă, în ultimele luni, să se adîncească datorită unei eronate considerări a dramaturgiei românești de la nivelul unor birouri cu ferestrele închise spre realitatea imediată. Unora li se pare că dramaturgia nu ar fi fidelă realității românești contemporane, că ea ar oglindi numai anumite aspecte, de preferință negative, în dauna aspectelor pozitive. Și toate acestea uitîndu-se că teatrul operează la nivelul conflictului. În fapt, realitatea e dominată de o sumă de contradicții politice, economice și chiar sociale care își găsesc rezolvarea în timp în procesul evoluției vieții. Or, în ultimii zece, cincisprezece ani tocmai acest drept la starea de conflict reală și l-a cîștigat dramaturgia care luptă împotriva fenomenelor negative și contribuie din punct de vedere spiritual la dezvoltarea socială. Teatrul românesc a părăsit ilustrativismul unei perioade revolte și a plonjat adînc în realitate ogîndind tocmai acest proces de luptă între ceea ce acționează în sensul progresului și ceea ce reprezintă regresul. În felul acesta dramaturgia românească este profund revoluționară. Nu lasă să doarmă liniștit pe cei care cred că pămîntul nu se învîrte decît în jurul lor. Evident, nu e nimeni îndemnat să scurme în gunoaie. Cine cunoaște literatura dramatică a lumii stie cit de sănătoasă este în acest

sens dramaturgia românească contemporană. Cum adică? Literatura lui Sorescu, D.R. Popescu, Paul Everac, Romulus Guga, Theodor Mănescu, Tudor Popescu, nu e pozitivă? Cum am avea personaje viabile în dramaturgie dacă ele nu ar fi negative cînd este cazul? Cu cine mai luptă eroii pozitivi? De aici și pînă la blocarea satirei nu a fost decît un pas pe cale să se producă. Unde? Într-o țară care i-a dat pe Caragiale, pe Mazilu, pe Baranga, pe Băieșu ș.a. După unii comedia ar fi latura umbră a vieții sociale deși, se știe, ne face să ridem, ne face „să ne despărțim de trecut rîzînd”. S-a întimplat, nu de puține ori, ca unele piese din această categorie să fie blocate la un moment dat de diverși factori, ca ulterior să fie „dezlegate” ca spectacol pe scenă și să cunoască un succes extraordinar la public. Semn că acolo nu era trădată realitatea. Dar nimeni nu a răspuns, nimeni nu a fost tras la răspundere pentru această întîrire. Trebuie pornit de la ideea că teatrele își cunosc mai bine publicul iar forurile județene de partid care aprobă intrarea în repertoriul teatrelor cunosc mai bine realitățile sociale specifice. Dar la ora aceasta e greu de spus cine anume aprobă o piesă de teatru. O propune teatrul, o citește Comitetul de cultură și educație socialistă la nivel județean, care, la rîndul său, o propune cu un referat Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Și cu toate acestea sînt cazuri în care anumite piese aprobate într-un teatru, într-un oras, într-un județ nu sînt aprobate în altele.

— E posibil ca unele piese de teatru să intre în asemenea litigii chiar la nivelul unui comitet județean de cultură sau la nivelul Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

— Astfel de litigii trebuie, după părerea noastră, rezolvate printr-un larg consult democratic cu oamenii de specialitate care cunosc nu numai problemele de natură estetică specifice teatrului dar cunosc bine și temperatura realității, a vieții de zi cu zi. Criticii de teatru nu sînt numai oameni de bibliotecă, de pildă, ci și oameni care trăiesc intens actualitatea, pentru că sînt obligați să-și verifice obișnuitele estetice în racord fierbinte cu realitatea. Litigiile din viața teatrală nu se rezolvă prin telefon. Nu poți juca o piesă la telefon. Ea nu poate fi înregistrată pe bandă de magnetofon, pentru că arta teatrului e o artă vizuală, nu auditivă!

— Teatrul românesc a cunoscut în ultimii ani o efervescență extraordinară la nivelul comunicării cu publicul prin intermediul festivalurilor, al colocviilor, al întîlnirilor, al seminarilor de teatru unde se constituia prilejul unui schimb util de opinii și al unei informări bogate asupra fenomenului. În ultimele luni însă, mai precis în ultima stagiune, aceste întîlniri cu profund caracter de lucru, dar și

(Continuare în pag. 24)

În concluzie: TEATRUL INSEAMNĂ STARE DE CONFLICT

Nu împărtășim entuziasmul unora dintre colaboratorii noștri la această dezbatere. Majoritatea teatrelor din țară au atins momentul de vîrf în promovarea dramaturgiei românești de înaltă rezonanță printre spectatori și de mare acuitate politică și socială în stagiunile trecute. La nivelul anului 1983 se constată o anumită timorare în programarea unor premiere cu piese românești angajate în profunzime în miezul conflictelor epocii. Pe de altă parte, dramaturgi de primă linie ca Paul Everac, Marin Sorescu, Tudor Popescu sînt din ce în ce mai rar prezenți în repertoriul față de anii trecuți. Or, aceștia au asigurat, între alții, forța de șoc și de percuție a teatrului românesc în rîndul spectatorilor. Ca problematică, de asemenea, teatrele rămîn datoare publicului. Dacă piesa de dezbatere politică, de analiză a erorilor trecutului și chiar ale prezentului, dacă lupta pentru adevăr, pentru sinceritate, pentru promovarea noului în relațiile dintre oameni, dar și la nivelul tuturor aspectelor vieții sociale, a cîștigat interesul spectatorilor și a determinat o nouă afliuență a publicului la teatre, piesa faptului anonim de viață, a dîlemelor individului, a dramelor de familie, a tinerilor, a bătrînilor, a oamenilor mărunți, a rămas pe planul doi. În spatele conflictelor spectaculoase și de interes gazetăresc se află interioare de conștiință prea puțin cercetate, dacă nu cumva chiar neglijate. Este adevărat că drama ontologică și teatrul istoric au cunoscut un reviriment impresionant și într-un registru literar și interpretativ unic în istoria literaturii și artei spectacolului, dar drama politică, drama document în care omul să se regăsească pe sine cit mai fidel în contextul istoriei mai mult sau mai puțin recente a fost, de asemenea, aminată de pe ordinea de zi. Credem că e necesară o mai profundă, viguroasă și caldă aplecare a dramaturgilor asupra aspectelor complexe ale omului, la nivelul producătorului real de bunuri materiale și spirituale și mai puțin la nivelul

„vieților de excepție” sau ale „cazurilor speciale”. Dacă s-a cîștigat deja un înalt nivel de profesionalism în arta scrisului pentru scenă e timpul să coborîm în miezul fierbinte al existenței intime atît de frîmintate a individului. În raport cu dramaturgia, spectacolul cu piesa românească nu a ajuns decît în rare situații la un acord strălucit. Credem că va trebui să funcționeze o colaborare cu adevărat creatoare și fără orgolii false între autorii români și regizori, scenografi sau actori. Din păcate, sînt încă rare cazurile în care teatrele se anunță programatic ca laborator consecvent de creație în acest sens. Ca să nu mai vorbim de faptul că în ultima vreme sînt, de asemenea, foarte rare situațiile în care consemnăm un experiment valabil la nivelul artei interpretării. Fapt care se explică și prin aceea că studiourile teatrelor, care pot lansa dramaturgi și regizori cu puncte de vedere originale, nu mai sînt laboratoare experimentale ci au imprumutat profilul sălilor obișnuite de spectacol. Dar asupra acestei probleme ne propunem să revenim.

Într-un cuvînt, teatrul românesc a cîștigat prin dramaturgie, a cedat terenul la nivelul valorilor de excepție în arta spectacolului (aceasta și datorită faptului că mari regizori români lucrează aproape în exclusivitate în străinătate), a cîștigat de partea sa publicul pe care nu mai are voie să-l pîrdă reintorcîndu-se la o dramaturgie a falselor realități și încearcă încă timid să pătrundă în universal.

Ne facem, în continuare, o datorie de onoare prin publicarea tuturor punctelor de vedere fertile dezbaterii noastre.

Dezbatere realizată de ADRIAN DOHOTARU
Fotografii de PAUL AGARICI

Un om, un om obișnuit, un iubitor de frumos, să-i zicem, vrea să-și cumpere un tablou, o lucrare de artă. Ce i se oferă în cele trei galerii ale Fondului Plastic, Arcade, Apollo și din nou Arcade, aflate în zona străzii Lipscani, mai exact spus pe strada Șelari, strada Blănari și în pasajul Hanul cu Tei. Tot în pasajul Hanul cu Tei, o galerie extrem de interesantă, Ceramică. Ce i se oferă la sectorul de artă al Consignației? Intimplări mai mult sau mai puțin semnificative în lumea comerțului cu artă. Ne îngăduim un sfat: alegeți, pentru dumneavoastră, un tablou semnat de Florin Niculiu, Ion Muceleanu, Traian Brădean, Constantin Piliuță, Margareta Sterian, Ion Pacea, Sorin Ionescu, Sorin Ilfoveanu, Ștefan Călfă, Horia Bernea, Ion Grigore, Virgil Almasanu, Benone Suvăilă, Semproniu Iclozan, Vladimir Șetran, Gheorghe Culea, Vasile Cazar, Georgeta Neamtu, Soiru Chiușă, Dragoș Vișelaru, Brăduț Covălu, Gheorghe Șaru, Ervant Nicogolian, Zamfir Dumitrescu, Roni Noel, Liviu Suhar, Ștefan Pelmuș, Cicerone Ciobanu, Alin Gheorghiu, Wanda Mihuleac, Doru Rotaru, Octav Grigorescu, Romeo Zamfirescu, Costin Neamtu, Luminița Frăgiță, Carmen Cula, Radu Dăringă, Virgil Mancaș, Paul Atanasiu. Galeria Ceramică vă așteaptă cu lucrări semnate de Ion Berendea, Rodica Mazilescu, Ioana Șetran, Silvia Radu, Vasile Cerceș, Alexandru Gheorghe, Lucia Maftel, Tezeza Panelli, Gheorghe Rizoiu, Maria Lăzărescu și George Filipescu.

Deci, un om, un om obișnuit, un iubitor de frumos, să-i zicem, vrea să cumpere un tablou, o lucrare de artă. Li sînt necesare, credem noi, o sumedenie de informații și adrese care să-l ajute să-și îndeplinească dorința. În consecință, una dintre menirile reportajului de față, pentru care am bătut la pas câteva din galeriile de artă ale Fondului Plastic, precum și marea Consignație a Bucureștiului, ar fi aceea de a pune la dispoziția marelui public exact acea listă de informații și adrese cu care mai marii sau mai mici colecționari sînt, firește, familiarizați.

Astfel, pe strada Șelari, la numărul 13, lângă celebra Curte a Sticlarilor, iubitorii de frumos sînt așteptați de galeria **Arcade**. Rețineați numărul de telefon al acestei galerii: 15 85 78. Puteți suna între orele 10-18. Iată ce ne-a declarat gestionarul acestei galerii, **Petru Romoșan**: „Li putem asigura, pe cei care au călcat pragul galeriei noastre acum 10 luni, să zicem, că **Arcadele** și-au schimbat înfățișarea complet. Astfel, dacă înainte vreme, pe panourile noastre își găseau loc o sumedenie de lucrări aparținând unor pictori mai mult nevizitați decît talentați, în marea lor majoritate amatori și autori ai unei picturi de gang sau kitsch, total lipsită de valoare artistică, astăzi, prin câteva ferme și exacte măsuri luate la nivelul conducerii **Uniunii Artiștilor Plastici** din țara noastră, precum și a factorilor de resort din cadrul **Fondului Plastic**, cei ce expun sînt numai și numai membri ai Uniunii și ai **Fondului Plastic**. Cu alte cuvinte, numai și numai pictori profesioniști și cu o îndelungată și apreciată activitate artistică, inclusiv expozițională. Mai mult decît atât, pentru a preveni orice neajuns, toate lucrările, dar absolut toate, fără nici o excepție, primesc girul unei comisii extrem de severe, extrem de exigente, comisie care, totodată, fixează și prețul în parte al fiecărei lucrări”.

Ne vom referi în continuare la alte două galerii, **Apollo** și **Ceramica**, amîndouă aflate în celebrul pasaj **Hanul cu Tei**, pasaj care găzduiește și binecunoscuta **Consignație**. Deci, galeria **Apollo**, telefon 16 23 40, gestionară **Viorica Zaharia**, o femeie care de-a lungul a 7 ani de cînd face meseria asta consideră că „nimic nu poate fi mai trist decît să trăiești în afara

artei, a picturii, a muzicii, a literaturii, a teatrului”. Cu alte cuvinte, trăind în preajma tablourilor, **Viorica Zaharia** a descoperit frumusețea ideilor, a sentimentelor. O întrebăm dacă, între atîtea și atîtea tablouri ține la unul anume în mod deosebit. „Mai bine și mai bine am să vă povestesc că mi-a fost dat să am spre vânzare un tablou care, la început, mă lătriga. Tabloul respectiv, despre care foarte mulți oameni spuneau că este foarte frumos, reprezenta o vînzătoare de flori. O bătrînă vînzătoare de flori într-un peisaj de iarnă. Mă simțeam atît de tristă și, în același timp, atît de mîngiată în tristețea mea atunci cînd priveam acel tablou, încît mi-a fost foarte greu să-l vind. Aproape că nu voiam să mă mai despart de el. Dar cite alte zeci și sute de întimplări n-am trăit cu între acești patru pereți ai galeriei, printre tablourile mele! Au fost, desigur, și întimplări triste, cu oameni care își dau aere de mari cunoscători, dar dacă îi auzi cum vorbesc despre tablouri te-apucă jalea, nu alta. A venit la mine, într-o zi de ploie, un tractorist. Mi-a spus că el e tractorist și că, pînă stă ploala, să-l las să se uite la tablouri. L-am

noscută, lumită tot **Arcade**, probabil o anexă a **Arcadelor** de pe strada **Șelari** numărul 13. Interlocutoare, **Ioana Dobre**. Deși cu o vechime de numai 4 ani în acest „foarte frumos comerț cu artă”, cum ține să-și definească domeniul muncii, **Ioana Dobre** ne mai face mărturisirea că „primul dintre oamenii care, trecînd pragul acestei galerii, și-a schimbat toate părerile despre pictură sînt chiar eu, cea care vind lucrările de artă”. Constatăm că și aici, la **Arcade-2**, ca să-i zicem așa, expun, ca și la **Arcade** și la **Apollo**, cam aceeași pictori.

Deci, în loc de concluzie, plăcut surprins de atmosfera civilizată a galeriilor vizitate, dar mai ales de calitatea majorității pinzelor, realitate care confirmă eficiența energicelor măsuri stabilite de conducerea **Uniunii Artiștilor Plastici** și a factorilor de resort din cadrul **Fondului Plastic**, măsuri care au închis, pentru totdeauna, accesul nonvaloric pe panourile galeriilor **Fondului Plastic**, contribuind astfel la educația artistică a marelui public, precum și la satisfacerea necesităților sale spirituale, deci, cu o astfel de stare de spirit, am urcat scările **Consignației** al

afla tot ce vreți să aflați. Au mai fost pe-aici și alții, de la televiziune, și și-au bătut joc de noi cu emisiunile lor. Eu, de-atunci, m-am învățat minte, nu mai vorbesc cu nimeni nimic. La tovarăsa prețuitoare, acolo să mergeți”. În fața unei atît de categorice atitudini, ne-am văzut obligați să cedăm. Numai că tovarăsa prețuitoare, pe numele dînei **Ecaterina Popescu**, lipsea. Mai exact spus era în concediu medical. Informația ne-a fost oferită, cu zîmbetul pe buze, de colega dînei, o altă prețuitoare, tovarăsa **Elena Eremia**, care, prin dialogurile cu cîțiva clienți, ne-a urmărit, pur și simplu, cu cunoștințele sale în domeniul porțelanurilor, al lemnului sculptat artistic, sau al altor decorațiuni interioare. În tot acest timp, cu o amabilitate total opusă celei manifestate de supraveghetoarea **Georgeta Barbu**, ne-a explicat cum că **Ecaterina Popescu**, colega dînei, a fost rănită de un client care voia să vîndă un așa-zis gobelin, dar care gobelin era o simplă stampă! Și respectivul client, continuă **Elena Eremia**, i-a dat kolegei mele cu tabloul în cap. Colega mea s-a ferit, dar colțul ramei i s-a înfipt în umăr. Da, da, vin aici tot felul de oameni și trebuie să ai foarte mare grijă cum vorbești cu ei, chiar dacă îți aduc trei farfurii ciobite sau două căni de faianță care nu sînt bune la absolut nimic”. Lăsînd la o parte acest trist incident care ne-a făcut să privim cu o oarecare compasiune munca prețuitoarelor de la **Consignația**, am aflat că majoritatea acelor oribile pinze expuse spre vânzare fac parte dintr-un fond mai vechi de lucrări care, pentru a fi scoase din sector, trebuie să îndeplinească vîrsta de cel puțin trei ani. Așa prevede legea **Consignației** și, pentru a fi expuse, clientul a plătit o comision. Originea unora dintre aceste lucrări este extrem de simplă: au fost aduse spre vânzare de proprietari care, mai de demult sau mai de demure, le-au cumpărat în cine știe ce împrejurări. Valoroase sau nu, ei vor să le vîndă. Același statut îl au și lucrările aparținînd unor adevărați maeștri ai picturii române. Dar să revenim la acea categorie de așa-zise tablouri, o categorie numeroasă, din ce în ce mai numeroasă, întrucît este vorba chiar de către acele lucrări care aparțin unor pictori amatori, sau, în cel mai rău caz, unor adevărați profesioniști ai picturii de gang. Acești pictori, dacă termenul nu este, totuși, exagerat, trec, cu o cîndată ușurință, peste tot felul de prevederi privind acordarea dreptului de a expune și a vinde prin **Consignație**. Întrucît, cu aprobările în buzunar, dar și cu sumele de comision achitate, vin cu cîte patru-cinci lucrări, comisia de prețuire, alcătuită din cele două prețuitoare, șeful serviciului comercial 3 sau merceologul aceluiași serviciu din cadrul **I.C.L.-Universal**, plus alte cinci persoane, între care nimeni nu are o pregătire de specialitate, comisia, deci, este obligată să rețină, să prețuiască și să expună respectivele lucrări. Deci, cum s-ar spune, **Consignația** este pur și simplu obligată să achiziționeze zeci și zeci de lucrări care, de cele mai multe ori, doar prin ramă pot fi scolese ca tablouri, iar uneori nici prin ramă măcar. De ce n-ar acționa, și la acest nivel, o comisie din partea **Uniunii Artiștilor Plastici**? Neprimind la fața locului nici un răspuns la această întrebare, urmează să-l așteptăm în continuare chiar din partea conducerii **U.A.P. Altfel**, prin vecinătatea cu **Consignația**, foarte bine organizate, acum, galerii ale **Fondului Plastic** luptă în mod inegal, ca prețuri, cu un adversar care, profită nu numai de navitatea unor cumpărători, ci și de cea a celor care au menirea de a stabili, și pentru **Consignație**, un cadru cît mai exact pentru un cît mai exact comerț cu artă adevărată.

VICTOR NIȚĂ

Dosarul comerțului cu artă

De la ciubucul picturii de gang la șansa de a oferi pacea frumosului

lăsat, firește. Cînd să plece, mi-a mulțumit, dar mi-a spus că lui nu-i plac tablourile acelea, că de ce se omoară lumea să le cumpere. I-am spus că lumea nu se prea omoară să le cumpere. Și i-am mai spus o mie de alte lucruri. El bine, după ce m-a ascultat cu atenție, mi-a mulțumit că i-am luat, cum a spus el, un vîl de pe ochi și că, dacă nu mă supăr, el are să vină în galerie și cu copiii lui ca să învețe și el ce e frumosul. S-a ținut de cuvînt, a venit, avea o fetiță și un băiat. Și, pînă la urmă, pentru camera copiilor lui, consultîndu-se cu ei, cu copiii, a cumpărat un tablou. Pentru copiii mei, pentru educația lor, este foarte important să aibă pe perete un tablou adevărat și nu cine știe ce urîțenie, cum credeam eu înainte că este pictura. În clipa aceea, vă rog să mă credeți, am simțit cu adevărat că eu nu vind tablouri ci ofer oamenilor o șansă de-a se afla în fața frumosului”.

Alături de **Apollo**, răspunzînd la același număr de telefon, 16 23 40, galeria **Ceramica**. Interlocutoare, **Manela Profeta**, din partea căreia aflăm că zăua în care a vîndut cele mai multe obiecte de ceramică a coincis cu o anume zi cînd un autobuz cu turiști străini, care veniseră pentru un spectacol la **Rapsodia Română**, aflată în apropierea **Hanului cu Tei**, s-au rătăcit și au fost atrași de frumusețea arhitectonică a pasajului unde, spre bucuria și uimirea lor au descoperit galeria **Ceramica**. „N-ar fi oare nimeni, se întreabă **Manela Profeta**, ca turiștii străini să li se indice, între atîtea și atîtea puncte de atracție pe care le are Bucureștiul, și **Hanul cu Tei**?” Subscriem acestor întrebări cu caracter de sugestie pentru cei care alcătuiesc itinerariile turiștilor străini.

La ieșirea din pasajul **Hanul cu Tei**, spre strada **Blănari**, la numărul 18, o altă galerie a **Fondului Plastic**, mai puțin cu-

cărei sediu se află tot în pasajul **Hanul cu Tei**. Ne-am îndreptat, desigur, spre sectorul cu tablouri. Primul lucru care ne împiedică să privim tablourile este lumina mult prea scăzută, inadecvată chiar. Cu toate acestea deslușim semnătura unui pictor pe o pinză: **V. Martinescu**. Litere mari, inconfundabile. Dar, stupoare, bilețelul care, ca și în cazul mai tuturor lucrărilor, se străduie să ne ofere unele amănunte, ne anunță că ne aflăm în fața unei pinze de... **Moroșanu**. Lăsăm la o parte faptul că bilețelele sînt scrise aioda rețetelor medicale, adică sînt aproape indescribibile. Lăsăm la o parte chiar și faptul că a fost posibilă o astfel de confuzie între **V. Martinescu** și **Moroșanu**. La urma-urmelor, amîndoi sînt cu litera **M**. Ceea ce nu putem lăsa de-o parte este faptul că, în pofida atîtor și atîtor dezbatări privind invazia picturii de gang, a kitsch-ului, **Consignația**, cu o ambiție demnă de o cauză mai bună, continuă să sprijine, neclintită, o astfel de non-pictură, non-valoare, non-artă. Dar, dincolo de cele aproximativ 100-150 de așa-zise tablouri, întîlnim cîteva lucrări care pur și simplu ne ulmesc. Între surprize, o pinză uriașă semnată de **Gh. Petrascu** și evaluată la 38 800 lei. În aceeași ordine de idei, o **Marină** semnată de **Th. Pallady** și evaluată la 23 000 lei. O altă pinză, **Freamătul pădurii**, semnată de **I. Tucelescu** și evaluată la 20 700. Nu putem trece cu vederea nici cele două lucrări aparținînd lui **Schweitzer-Cumpăna**, evaluate la 13 800 și 19 440 lei. Ne mirăm apoi că un maestru precum **Paul Miracovici** a fost evaluat, pentru o lucrare foarte îngrijită și bine păstrată, la numai 2 300 lei! Am fi dorit profesional vorbind, ca ziarist deci, cîteva informații, dar **Georgeta Barbu**, supraveghetoarea sectorului, ne-a refuzat categoric și ne-a îndrumat spre biroul de prețuri, „Acolo, cu tovarăsa prețuitoare, veți

(Urmări din pag. 22-23)

Alexandru Tocilescu

titlu de glorie din montarea unei piese românești. Piesa românească îi lansează, adeseori, în circuitul teatral. Regizorii tineri s-au apropiat cu îndrăzneală de piesa românească și au contribuit în cîteva rînduri la finisarea unor texte dramatice, astăzi, de referință și demne de tipar internațional. Consider că este de datoria noastră, a creatorilor de spectacole să afirmăm, prin teatru, punctul de vedere al generației pe care o reprezentăm, să impunem dorința noastră de a lupta împotriva a tot ceea ce este rutinier sau opac în mentalitatea și în viața contemporanilor. Publicul care a fost ani de zile adeptul spectacolului cu piese străine unde inventivitatea regizorului glosa spectacolul pe conflicte mai mult sau mai puțin majore, dar în orice caz exotice, s-a reîntors la problematica sa pentru că o regăsea de acut interes pe scenă. Amintiți-vă că la un moment dat pînă și dramaturgia românească își plasa acțiunea în alte părți ale lumii ca să poată opera la nivelul unui conflict cu mai mare încălțătură de trinitrotoluen. Oamenii au redevinut interesați de problemele timpului lor tocmai pentru că dramaturgia românească re-descoperea viața de toate zilele la nivelul marilor și micilor sale conflicte. Teatrul românesc cunoaște o mare afluență de public bine pregătit să judece un spectacol, care știe să afirme, să confirme sau să respingă un spectacol. După un spectacol recent, eu o piesă românească, la aplauze, un spectator a aruncat pe scenă la picioarele actorilor un program de sală în care își exprima dezacordul față de piesă, față de autor: „Ne-ai făcut să pierdem timpul; nu astea sînt problemele societății noastre. În felul acesta nu vei intra niciodată în istoria dramaturgiei ro-

mânești”. Cuvintele erau semnate frumos de un inginer, cu nume real, cu adresă și carte de vizită.

Michaela Tonitza

la acest nivel al literaturii noastre dramatice. Poate că sînt eu prea exigentă dar în urma lecturilor de piese din dramaturgia contemporană mondială constat că nu putem dialoga. Și acest dialog riscă să ne rămînă din ce în ce mai departe cîtă vreme nu vom juca teatrul contemporan de pe mapamond, reprezentat prin piesele de vîrf, și de ultimă oră, nu pe cele depășite, scrise cu cincizeci sau o sută de ani în urmă. Știu, e necesar să ne încadrăm și noi, cei din teatru, în regimul de economii al celorlalte sectoare de activitate dar efortul valutar necesitat de jucarea pieselor de teatru ale lumii este minim. Va deveni însă extrem de mare pierderea pe care o vom înregistra prin intreruperea dialogului dramaturgiei noastre cu lumea. Efectul se va repercuta în timp. Artă și cultura nu pot progresa în condițiile izolării.

— **Dramaturgia românească nu poate aspira, cel puțin deocamdată la universalitate și nici măcar la reprezentativitate din punctul de vedere a istoriei literaturii române?**

— Efortul de a ajunge la esență, la o nouă sinteză mai bine zis, este vizibil și demn de stimat dar nu cred că putem vorbi deocamdată de o dramaturgie reprezentativă pentru epoca noastră.

— **Critica a semnalat exact contrariul și anume că dramaturgia românească s-a bucurat acum de o intrare în marea competiție a teatrului mondial.**

— Critica noastră de teatru este sub nivelul fenomenului teatral. Este sub nivelul spectacolului. Critica noastră teatrală funcționează cu mijloace depășite,

foiletionistice. Critica e tributară stilului cronicii dramatice interbelice. Nu se face o critică științifică. Din nefericire am avut mulți studenți care visau să ajungă critici și să publice în marile cotidiene sau hebdomadare dar, odată ajunși în postura de a decide, de a scrie și-au părăsit ambițiile de a face o critică bazată pe principii științifice, riguroase, obiective și s-au transformat și ei în critici „de serviciu”.

— **Deci, care este după părerea dumneavoastră, compartimentul care funcționează bine la această oră în teatrul românesc?**

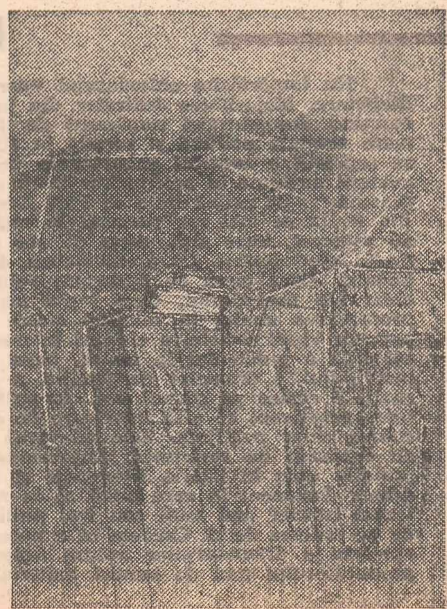
— Cel al spectacolului. Avem regizori buni, actori de valoare mondială, scenografi asiderea, dar mai avem încă mult pînă să înregistrăm piesele reprezentative și dramaturgie reprezentativă ai epocii. Epoca pe care o trăim este peste cea ce se scrie în teatrul nostru.

Valentin Silvestru

sărbătorește, pentru oamenii de teatru, cu profund caracter democratic pentru că se crează prilejul vizionării unor spectacole de către un public care nu are acces la aceste spectacole din alte centre de cultură, nu au mai avut loc cu aceeași intensitate și în același ritm.

Toate acestea erau și mai sînt încă festivaluri închinete dramaturgiei românești — pirghie excelentă pentru ridicarea valorii teatrului nostru. Festivalul teatrului de actualitate de la Timișoara, Festivalul teatrului contemporan de la Brașov, Festivalul teatrului de comedie de la Galați, Festivalul teatrului istoric de la Craiova, Antologia celor mai bune spectacole cu piese românești de la Cluj-Napoca, ofereau creatorilor prilejul de a

se verifica periodic cu alți oameni de specialitate și de a se confrunta cu alte opinii și cu aereu alt public. Casă nu mai vorbim de seminarile consacrate unor dramaturgi afirmați sau în plină afirmare. Cred că asemenea întruniri nu trebuie scurte pierdute din vedere. E necesar să menținem ceea ce am cîștigat și există toate premisele să menținem și să ridicăm nivelul dramaturgiei la cote valorice mai înalte. Cu o singură condiție să nu uităm ce răspundem apăsătoare umeri tuturor celor implicați în arta scenei. E vorba de destinul teatrului românesc.

Patru muncitori de la C.L.F. Fălcieni, județul Suceava, ne-au sesizat că în unitatea în care lucrează se petrec o serie de abateri, vizând cu precădere încercarea de a retribuire a muncii, părtinirea de către director a rudelor sale încadrate pe diferite posturi căldute, neraționala folosire a forței de muncă și a mijloacelor de producție etc. Ne-au implorat să intervenim urgent, intrucât — se plingeau ei — „nu mai putem răbda ca retribuțiile să ne fie ciuntite în mod nejustificat iar batjocora directorului să devină din zi în zi mai insuportabilă”.

— Care ar fi concret acele rele? — I-am îndemnat să se destăinuie.

— Sînt aceleași, neschimbate, pe care vi le-am spus și în scrisoare! — Intră primul în vorbă, cel mai tânăr dintre toți, electricianul auto Vasiliță. Adică, una ar fi că, deși sîntem calificați, facem cu totul altceva decît ne-am pregătit. Anul ăsta, în februarie, de pildă, am fost trimiși patru zile să lucrăm la împrăștiatul îngrășămintelor chimice pe un lot aparținînd unității, și am fost plătiți doar cu 10 lei pe zi...

— Pe ce posturi sînteți, vă rog, încadrați?

— Am acceptat să fim încadrați ca muncitori auxiliari, cu retribuția după normă. Adică în regie, ca să ne realizăm retribuțiile de bază.

— Norma ați realizat-o?

— Cred că da, deși n-am stat pînă la sfîrșitul programului... Că ni s-a defectat agregatul și n-am mai putut lucra... Era și frig.

— Și nu i-ați spus asta directorului?

— Ba da, dar să știți că e om rău. Ne înjură, ne amenință că, dacă nu muncim, ne dă afară. În loc să se ocupe de întreprindere, ca toți oamenii să fie mulțumiți, dumneaui are grijă doar de rudele sale. De frății săi Gheorghe Dăscălescu, de noră-sa Paraschiva, de ginerele său Secieru Viorel, de ființele sale Potolincă Mihai și de soția acestuia, Angela, și de alții... pe care-i protejează, îi pune mereu la primă. Pentru ei tov. director e mămă, pentru noi — ciumă.

— Mai aveți și alte necazuri...

— Lucrăm uneori și cîte 10—12 ore pe zi și nu ni se dau corect zilele libere de compensație! strigă Gheorghe Buta.

— Eu — intervine din nou Vasiliță — am propus în ședința COM să cumpăr benzile transportoare, dar tov. director n-a fost de acord, zicea că asta ar fi o prostie și de atunci nu mai are ochi să mă vadă.

— Nu se ocupă de condițiile noastre de muncă! este de părere Ioan Mihai, instalatorul. Muncim sub cerul liber, prin ploaie, prin frig și noroi și să vedeți numai în ce hal de deteriorare se află grupul nostru social. Instalațiile sanitare sînt într-o stare de nedescris. Zac descompleteate, curg și sînt murdare, iar noi tot reparăm la ambalaje.

Mecanicul Mihai Răileanu adaugă calm: Numai pe noi ne normează și ne folosește la toate muncile posibile; la încărcat și descărcat, la măsuratul curții și la reparatul lăzilor, tot la treburi necalificate, care n-au nici o tangență cu pregătirea noastră. Apoi poarta de acces din unitate spre gară o ține mereu închisă, cînd am putea face transporturi directe, fără să mai ocolim pe la capătul

străzii; o suprafață de 1,5 ha teren, deși anul trecut a fost muncită, n-a produs nimic, cîcă ar fi fost calamităta... Merele se duc în plin sezon tocmai la Berchișești, pentru a fi tăiate și semi-industrializate, iar cartofii se păstrează depozitați la 30 de kilometri distanță, în timp ce la noi, la Fălcieni, muncitorii sezonieri sînt trimiși acasă...

Discuția cu tov. Constantin Dăscălescu, omul cărui care de aproape 20 de ani conduce CLF-ul, a durat cîteva ore. Am aflat, printre altele, că an de an centrul și-a realizat și depășit sistematic sarcinile de plan la toți indicatorii, că, fiind bine dotat și organizat, colectivul restrîns pe care-l conduce preia, păstrează și vehiculează anual peste o sută de mii tone de fructe și legume, deosebi cartofii, mere și struguri, asigură semi-industrializarea și conservarea unei mari cantități de tomate.

Tovarășii director, acești oameni pe care i-ați ascultat deja aici și dv, spun totuși că vă purtați urit cu ei, îi bruscați și-i injurați...

Excesul de umanism niciodată nu strică

— ...Sînt, e drept, aspru cu cei indisciplinați. Sînt mereu cu gura mare pe ei, dar de injurat, nu i-am injurat niciodată. Nu fac asta!

— Se plîng cei patru că le-ați tăiat zilele de retribuire.

— Recunosc, sînt zilele cînd au plecat înainte de sfîrșitul programului. Legea mă obligă să procedez astfel și voi proceda și în viitor cu oricare săvîrșește o astfel de indisciplina.

— V-ați premiat toate rudele...

— Nu eu, personal, ci COM-ul i-a premiat anul trecut pe toți cei care au avut realizări deosebite. Unele dintre rudele mele încadrate aici, inclusiv doi dintre cei care mă reclamă, au fost premiați cu sume între 100—400 lei. Tabelele pot să confirme. Toate lucrează cinstit în muncă direct productivă și pot spune că sînt mai exigenți cu ele decît cu alții.

— Folosiți oameni calificați în muncă auxiliare?

— Da, cei care au insistat să-i încadram în astfel de muncă. Am acceptat reciproc condițiile, neavînd momentan alte posibilități. În orașul acesta micuț, locurile sînt încă destul de limitate, altfel, poate nu ajungeam să fiu acuzat că-mi protejez rudele. Vă asigur însă că nu am săvîrșit nici o ilegalitate. Și fiul meu, și ginerele, și noră-mea, fiind calificați motostivitori, trebuia și ei să lucreze undeva. Am încercat, dar nu le-am putut găsi alt loc. Uneori, în plin sezon sau atunci cînd este nevoie acută, îi bag și pe ei chiar și la reparat de ambalaje, la lăzi adică. Ce să le fac?!

— Cu suprafața aceea de 1,5 ha cum stau real lucrurile?

— Am avut-o anul trecut însămintată cu castraveți și cu ceva roșii și varză.

A fost calamităta întreaga cultură și sîntem în litigiu cu unitatea care ne-a făcut pocnogul.

— De ce nu deschideți poarta dinspre gară?

— Pentru că, prin proiect, avem o singură poartă principală. N-avem un al doilea portar. O ținem închisă și pentru a preveni sustragerile.

Toate aceste puncte fierbinți, am aflat, au mai făcut și obiectul unei cercetări întreprinse de comitetul județean de partid și de consiliul județean al sindicatelor. Cu unele excepții, vizînd condiția precară a grupului social, în cea mai mare parte aspectele negative nu s-au confirmat. Puțin adevăr și prea multă minciună în spusele alarmante ale celor patru din Fălcieni. Vasile Rusu a mers pînă într-acolo încît, incitat de unul dintre prietenii săi, a declarat că directorul primește bani de la oameni și pe unii îi bate, că șefa de producție bea pește măsură, că un oarecare șef de depozit semnează doar formal condica și nu vine la lucru. Solicitat să concretizeze, să aducă martori și probe, tînărul a mărturisit în final că el a auzit doar, și nu dispune de datele palpabile pe care — zicea — noi avem datoria să le căutăm.

Și le-am căutat cu insistență aproape o jumătate de zi și nu le-am găsit. Aproape toți cu care am vorbit ne-au spus numai lucruri bune despre director și despre șefa de producție, care e și secretară de partid. O garanție asupra integrității morale a celor doi ne-a oferit-o însuși primarul orașului, căruia i-am solicitat părerea și ne-a prezentat cîteva din dovezile muncii și corectitudinii lor. În schimb, am aflat că toți cei patru nu se împacă deloc cu disciplina și cu munca. Ba, mai mult, Răileanu a fost prins cu conserve furate. Bata a avut cîndva, în altă parte, lipsă în gestiune, dacă rețin bine, tot el a fost surprins consumînd băuturi alcoolice în unitate.

— Ce vi s-ar putea imputa dv, personal, tovarășii director? Principial, autocratic vorbind...

— Întîrzierea punerii la punct a grupului sanitar... Unele deficiențe reale în distribuția și normarea forței de muncă.

— La care am adăuga că, uneori, dumnea noastră, cei din conducere, n-ați lucrat colectiv cu cei care au mai greșit din cînd în cînd...

— Eu am fost poate prea concesiv și cîcăitor cu unii, în loc să fi pus hotărît piciorul în prag și să-i fi lăsat de la început să-și încerce șansa în altă parte. Acum, chiar dacă-i cam tîrziu, o să căutăm, totuși, să-i aducem și pe tinerii ăștia pe calea cea bună. Da, probabil o să vă mirați — am să propun COM-ului să studieze posibilitatea să le restituim chiar și banii reținuți (e vorba doar de cîteva sute de lei de fiecare... — n.a.), să le dăm să îndeplinească nu numai atribuții auxiliare, ci și unele sarcini pe măsura calificării lor. Pentru că acum, îmi dau eu bine seama, asta i-a îndrăjit cel mai mult împotriva mea; teama firească și îndreptățită a descalificării. La urma urmei, nu vreau să mă descaltoresc ușor de nimeni, cu atît mai puțin de oameni calificați.

Uneori, e bine că nu ne grăbim.

MIHAI STĂNESCU

Ultimul chef — prima trezire

Deși folosea de mult o anume tactică în frecventarea localurilor publice din Tîrgoviște, din județul Dimbovița și chiar de prin alte părți — așa, ca să „bu bată la ochi” — lui Constantin Nițelea, șef secție confecții metalice din întreprinderea județeană pentru prestări servicii către populație, tot i se dusese vestea de mare petrecere. La o asemenea remarca se adăuga, în mod firesc, întrebarea: „de unde atîția bani?” Mai ales că, uneori, nota de plată la o singură escapadă depășea retribuția legală pe o lună de zile... Și chefurile se țineau lanț...

Nu mai că, într-una din zile, pregătește, cu abilitate, o afacere frauduloasă de proporții: sustragerea și valorificarea în interes personal a unei mari cantități de tablă. Intrase deja în legătură cu trei cetățeni din comuna Gura-Suții — Nicu Stănescu, Marin Toma și Ion Dumitru — amatori să cumpere tablă, deși știau că va fi procurată pe căi dubioase (în paranteză fie spus, aviz celor dispuși să intre în asemenea relații de afaceri nelegale. Urmărele sînt binecunoscute...).

Cum în gestiunea proprie nu avea cantitatea necesară de tablă pe care o solicitau cei trei cetățeni din Gura-Suții, C. N. a obținut o aprobare de la întreprinderea pentru a ridica 4500 kg tablă de la atelierul confecții metalice Sălcuța — chiturile pentru nevoile secției pe care o conducea.

Operațiunea a decurs ca într-o seceveță de film polișt bine regizată. Cei patru se prezintă la Sălcuța cu un tractor cu remorcă (închiriat de la S.M.A. Titu), se emite avizul de expediție pentru secția din Tîrgoviște; este încărcată în remorcă tractorului cantitatea de 4500 kg tablă și... totul pare a fi în regulă! Numai că, puțin mai încolo, Nițelea lasa celor trei avizul de expediție, așa, pentru „orice eventualitate”, iar el pleacă spre Tîrgoviște, bine dispus și puțin cam grăbit, uitîndu-se mereu la valiza-diplomat pe care o avea în mînă.

Suspans-ul pentru spectatori — dacă o asemenea scenă ar fi fost imortalizată într-un scurt-metraj — avea să apară mai întîi în comuna Gura-Suții, în clipa cînd cei care începuseră să descarce tablă s-au pomenit lingă ei cu o echipă a miliției, apoi, ceva mai tîrziu, la locuința lui C. N. din Tîrgoviște, unde acesta abia sosise, pe șapte cărări, de la restaurant și acum rămăsese perplex, în fața aceeași echipe a miliției, care pretindea că cei peste 60.000 lei din valiza-diplomat ar avea o proveniență dubioasă.

Au urmat cercetările de rigoare, iar instanța de judecată l-a condamnat pe Constantin Nițelea la 5 ani închisoare, pentru delapidare. Cu acest pribej, a fost relesată și sursa altor venituri ilicite, care îi permiteau fostului șef secție confecții metalice să frecventeze aproape zilnic restaurantele.

MIHAI GROZAVU

În seara zilei de 5 septembrie 1982, tînăra familie Gheorghe și Angela Cosma din Oradea, în vîrstă de numai 25 și, respectiv, 27 de ani, se îndreptau cu motocicletă către comuna Bihoreană Sălărd, să-și vadă copilul. În inserarea acelei duminici motocicletă se lipsea de asfalt. O căruță muncă agale în față. Se pare că din față venise un autovehicul cu faza lungă. Din spaimă ori din pierdere momentană a controlului și deci și a ghidonului, Cosma Gheorghe intră în căruță. Soții Cosma decedază. Tragicul eveniment a descumpănit pe moment familiile Cosma dinspre tatăl decedat și Matei dinspre mama decedată. În viață a rămas Cosma Cosmin Gheorghe de 1 an și 4 luni, care se găsea la acea dată la bunica dinspre tatăl, la Sălărd, numărul de casă 317.

A început o luptă acerbă între cele două familii nu atît pentru viitorul lui Cosmin, ci, mai ales, pentru bunurile rămase. De la familia decedată a rămas un apartament proprietate personală (str. Ostașilor nr. 31, bloc AM-10, apartament 14, Oradea). A mai rămas un C.E.C. de 70.000 lei, altul de 15.000 lei, precum și bunuri mobile și imobile din respectivul apartament. Autoritatea tutelară de la nivelul de județ și municipiu, știa exact situația creată. O regăsim într-un referat întocmit de tovarășul Suciu Melinte, de la Consiliul popular județean Bihor. Mobilul era, așadar, „intenția și dorința fiecăruia de-a acapara bunurile rămase” (am citat din respectivul referat — a.n.). Un frate al defunctului, Cosma Crăciun, intră prin balconul vecinului Molnar Gavril; cîcă, pentru un certificat necesar actelor de deces, frățul lui Cosma Gheorghe au schimbat de două-trei ori iala de la intrare în apartament, deși înțelegerea între cele două familii fusese altă. Familia lui Matei Teodor a mers ceva mai departe. Și-a instalat, pur și simplu, fiul în apartament. Matei Viorel este găsim la adresa din Ostașilor 31. Șoferul Nica Ioan, din Oradea, ne spune că au existat discuții și cu banii de înmormîntare. Matei Ilieana propuse „să vindem butelgia și blana și să acoperim cheltuielile de înmormîntare”. Cheltuieli care aproape în întregime au fost suportate de Cosma Pavel, unul dintre cei 7 frați Cosma.

În scopul de a păstra intacte bunurile minorului, s-a instituit o curatelă. Prin Certificatul de moștenire nr. 1404 din 1982, unic moștenitor devine Cosma Cosmin Gheorghe, minorul de 1 an și 4 luni. Fi-

resc, au existat și anchete sociale. Există la dosar. Prin Decizia nr. 1046 din 25 septembrie 1982, bunicul dinspre mamă, Matei Teodor, devine tutore. Mergem pe urmele anchetelor sociale. La numărul de casă 317, din Sălărd, locuiește Cosma Ilieana. N-o găsim acasă în prima zi. O găsim, în schimb, la rude, cu copilul Cosmin, în Oradea. Are o casă de țară zdrăvană. Vecinii au păreri în general bune despre familia Cosma. Ilieana Cosma și-a crescut cu greu cei 8 copii și-și crește și acum, cu neslăbită dragoste, cei 19 nepoți, iar cu Cosmin, 20. Firește, unii din ei vin la țară doar pe perioada vacanțelor. „Mamă, și pe al meu trebuie să mi-l ții”, a spus regretatul Gheorghe, iar mătușa Ilieana Cosma nu s-a opus. Ușa la ea acasă se deschide foarte des.

Ușa care se deschide foarte des

Ne oprim la casa lui Matei Teodor, strada Grădinarilor nr. 34, Oradea. Casă bună ca de țară și aceasta. Spațiul e mobilat corespunzător. Aici locuiesc Matei Teodor și Elena, Matei Lamuța și fiica ei Lidia, precum și Matei Emilia. Între timp, Matei Viorel s-a mutat în apartamentul defunctilor. Ce spun oamenii? Regăsim la dosar declarația lui Bonta Aurel și Maria, str. Eftimie Murgu 66/a. Ei declară că: „nu știu ca familia Matei să fi avut relații rele cu vecinii și nici cu fiica decedată”. Tomescu Hortensia, str. Grădinarilor nr. 33, scrie că „fiica lor venea uneori la ei, cu copilul, înainte de deces”. La dosar găsim numai declarații pozitive. Sîntem însă în posesia următoarelor declarații. Lucaci Gheorghe, str. Cazaban nr. 2, bloc P 6, ap. 2: „Pe data de 22 mai am fost rugați de familia Cosma Gheorghe și Angela să le îngrijim copilul, pentru a putea merge la nuntă. Am fost rugați pe motivul că mama numitei Cosma Angela a refuzat copilul pe o perioadă de 24 ore”. Apostol Margareta, str. Ostașilor nr. 31, bloc AM-10, ap. 22: „La începutul lunii august, Cosma Angela a fost nevoită să-și reia serviciul, după concediul de maternitate. A apelat la ajutorul mamei sale care domiciliază în Oradea și care a refuzat îngrijirea copilului. Neavînd altă posibilitate, a fost nevoită să apeleze la ajutorul soacrei sale, care locuiește în comuna Sălărd”. Scorța

Irina, str. Grădinarilor nr. 32: „Fiind vecină cu familia Matei, cunosc bine pe defunctii Angela și Ghiță Cosma. Au oferit copilul spre îngrijirea familiei Matei, care a refuzat categoric să îngrijească de el, spunînd că ea este bolnavă și că dacă mai îngrijește de un copil, moare. Astfel Ghițășor a fost dus și îngrijit de mama decedatului Gheorghe Cosma în comuna Sălărd, unde se afla și în momentul cînd s-a produs accidentul. Poate dacă era copilul la Oradea nu s-ar fi întîmplat tragicul eveniment!”

Toate aceste declarații, bune, rele, ar fi trebuit să le regăsim la dosar. Nu le-am găsit. Ancheta socială făcută în comuna Sălărd a fost superficială. Suciu Melinte s-a lăsat impresionat de spusele primarului din Sălărd, Petruț Pavel, și anume că

acest copil „ar crește mai bine la Oradea”. Dar nu primarul avea cădere să întreprindă corect cele două anchete sociale, ci Suciu Melinte și autoritatea tutelară municipală. Herlaș Traian, șeful autorității tutelare de la nivelul municipiului Oradea, nu știe efectiv ce s-a spus despre starea de lucruri creată. Nici prezentul și nici perspectiva n-au stîrșit în judecarea dreaptă a acestui caz. În urma unor anchete sociale unilaterale și părtinitoare s-a luat decizia de tutelă despre care anterior aminteam. Totul pornește de la anchetele sociale realizate. Judecătoria Oradea, în consecință, în ședința publică din 9 noiembrie 1982, obligă pe Cosma Ilieana să-l predea pe minorul Cosma Cosmin Gheorghe lui Matei Teodor. Tribunalul județean Bihor, în ședința publică din 14 ianuarie 1983, respinge ca „nefondat recursul civil introdus de Cosma Ilieana, cu domiciliul în Sălărd 316 (!), împotriva Ordonanței prezidențiale nr. 6411 din 9 noiembrie 1982, pronunțată de Judecătoria Oradea pe care o menține în totul!”.

În condițiile nou create, familia Cosma se adresează Consiliului popular al municipiului Oradea, apoi Consiliului popular județean. Într-adevăr, se declară că o nouă anchetă, dar situația rămîne neschimbată. Între timp, relațiile dintre cele două familii s-au înrăutățit atît de mult, încît florile de pe un mormînt și celălalt

mormînt erau călcate în picioare de o parte și de cealaltă dintre părțile implicate. Deși grija pentru creșterea minorului Cosma Cosmin ar fi trebuit să unească, iar nu să dezbină cele două familii.

La timpul respectiv, s-a refuzat tăierea solicitată de Cosma Pavel, pentru a evita confuziunea de bunuri. Infierea, se știe, poate fi parțială sau totală. Am discutat cu factorii de resort următoarea alternativă: Vînderea bunurilor mobile și imobile, iar banii să fie depuși CONDIȚIONAT pe C.E.C.-ul băiatului, astfel ca el să-i poată ridica doar la majorat. Acesta este și suportul moral al anchetei noastre. Acesta a fost și punctul nostru strategic, să zic așa. Familia Matei se opune categoric vînzării bunurilor și apartamentului. Matei Teodor ne scrie negru pe alb „Tovarășul redactor după ce m-a întrebat dacă aș fi de acord să le vînd toate bunurile rămase copilului și banii să se depună la C.E.C., lucru cu care nu sînt de acord!”. Cosma Pavel, fratele defunctului, cu apartament proprietate personală, cu bani depuși pentru autoturism, dorește să infiere copilul. „Toate bunurile să fie vindute. Bani să fie depuși la C.E.C.-ul copilului, să poată intra în posesia lor doar la majorat. Doresc să-l infiez, doar e copilul fratelui meu”. Am pus această soluție și Iliei Cosma, din Sălărd, care ne-a spus: „Mie nu-mi trebuie nimic, în afară doar de a fi lăsat în pace să-mi cresc nepoții. Pe Cosmin nu-l dau de lingă mine nici în rîptul capului. Eu l-am crescut de mic. Cu mult drag voi îngriji de el, știînd că nu mă are decît pe mine. Cu mine domne, cu mine a început să povestească. Judecătorile și tribunalele să-l ia cu mine cu tot!”.

Tovarășul Ioan Chivari, secretar al Consiliului popular municipal Oradea, ne-a declarat: „Dacă familia Matei se opune soluției găsite, va trebui să sistăm tutela. Să încredințăm curatela în favoarea cuiva pentru valorificarea bunurilor mobile și imobile. Să consenzăm banii pe numele copilului cu clauza — DEPUȘERE CONDIȚIONATĂ. Abia apoi să stabilim tutela sau infierea; infiere care și ea poate fi cu drepturi restrinse sau depline”. Așadar factorii de drept știu bine ce aveau de făcut. Cunoscușeră din start cazul ca deosebit de dificil. N-au procedat corespunzător, expediindu-l ca pe unul dintre multe altele. Păcat. Acum vor fi nevoiți să reia totul de la capăt.

DORIN SĂLAJAN

De la trimisul nostru special la Izmir Pledoarie pentru atleți și atletism

Atletismul românesc, ca și cel internațional, cunoaște în ultima vreme o amplă revenire datorită fantasticele performanțe obținute pe diferitele stadioane ale lumii. Dacă amintim numai de Anișoara Cusmir este, credem, suficient pentru a demonstra cele de mai sus. Din păcate, atletismul a traversat o perioadă anonimă care, în primul rând, a fost, poate, preluatul marilor rezultate ale zilelor noastre. Cu aceste gânduri am plecat, ca trimis al revistei Flacăra, la recent încheiatele Jocuri Balcanice de atletism, care s-au ținut la Izmir, în Turcia. Curiozitatea mea era cu atât mai justificată, cu cât doream să văd dincolo de stadion viața și preocupările celor care ne încintă ochiul atunci când la prăină, pe culoare sau în fața stăchetei își adună toate energiile pentru a obține un centimetru în plus sau o secundă în minus. Conștient că atunci când aceste rînduri vor vedea lumina tiparului statisticile vor fi de mult încheiate, am căutat să rețin pe hirtie acele momente levate direct sau indirect de activitatea sportivilor noștri, care altfel nu puteau fi cunoscute. Mărturisesc sincer că regretul meu a fost accentuat de faptul că marile nume ale atletismului nostru lipseau, ele urmînd să demonstreze remarcabilele realizări românești la Edmonton, acolo unde în aceste zile se desfășoară Universiada. Atunci când aceste două concursuri vor fi luat sfîrșit, munca grea va reveni antrenorilor, care cu discernămint, obiectivitate și principialitate vor trebui să pornească la alcătuirea echipei românești, care să ne reprezinte la primul Campionat mondial de atletism ce va avea loc, în august, în Finlanda.

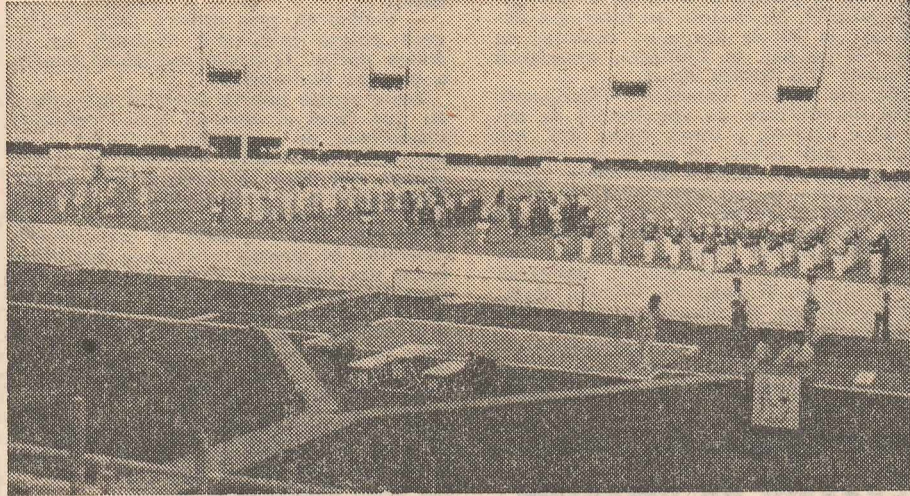
Pe atleți i-am întâlnit în holul aeroportului Otomani, cu eufonie înaintea decolării avionului. În afara înălțimii și robusteții eterogene, nimeni nu lăsa să se întrevadă că este vorba de o echipă de atleți. Liniștii, disciplinați, calmi, ei și-au ocupat locurile în avion. Poate că pe unele fețe se puteau descifra grija și emoțiile unei confruntări de anvergură. Nimeni nu lăsa să se întrevadă că pe pieptul lui a strălucit cîndva o medalie olimpică sau balcanică. Singurele manifestări notabile în avion, atât la plecarea, cât și la revenirea în țară, au fost aplauzele adresate piloților, drept mulțumire pentru modul excelent în care „au dus” avionul pe sol. Pe aeroportul din Izmir, conducătorii lotului sînt înfrumusețati cu flori, amabilitate și cuvinte de îmbărbătare din partea reprezentanților atletismului turc.

Sîntem îmbarcați în două autocare și fată-ne făcînd cunoștință cu atmosfera turcească. Pînă a străbate centrul Izmirului, sîntem confrunțați cu un peisaj mai puțin obișnuit ochilor noștri. Strada pare sufocată de negustori care pentru a-și etala marfa și pentru a-ți atrage atenția folosesc cele mai diverse și mai ales mijloace comerciale. Acest peisaj ne va urmări, dealtfel, pe toată perioada șederii noastre în Turcia. Fără discuție că puțin timp liber de care am dispus l-am pierdut pe căile întortocheate și fără de ieșire ale celebrului bazar turcesc, luînd cunoștință de o viață și un mod de a face comerț complet străin nouă. Alături de cochetele magazine de bijuterii, pescarul își etala fără nici un fel de complex varietățile sale de pește. Despre bazarul turcesc s-a scris și se va mai scrie, motiv pentru care renunțăm la orice tentație de a-l aprofunda.

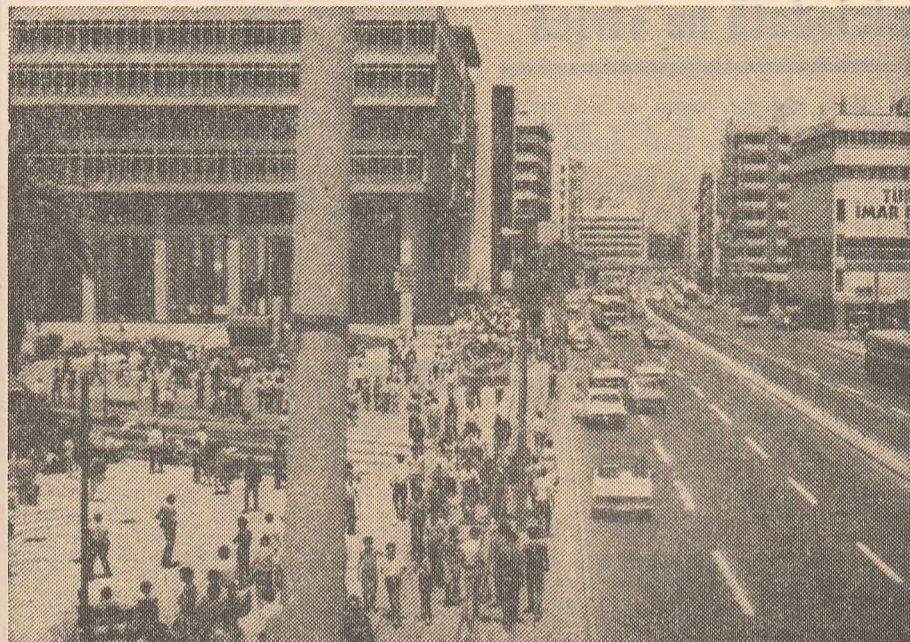
Din păcate, lotul nostru a fost cazat la Băile Balçova, stațiune aflată la 10 km de oraș. Distanța aceasta a avut o proastă influență asupra psihicului sportivilor noștri, căci imposibilitatea de a lua contact cu lumea de dincolo, dădea o anumită nervozitate. E drept că la Balçova a existat un climat de liniște care, credem noi, a fost binefăcător, dar am fi nedrepti dacă nu am spune că localitatea fiind încă în construcție, betonierile lucrau zît era ziua de mare. Dar cel mai mult ne-au chinat căldurile, care variau între 30 și 38 de grade. Dacă te gîndești că atunci când am părăsit țara ploua și era frig, cu multă ușurință poți realiza valorile termice la care am fost supuși atleții noștri. Așa cum am mai spus, Balçova fiind în curs de construcție, putem afirma că de fapt atleții au fost cei ce au inaugurat-o. Din aceste motive am fost confrunțați pe aproape toată perioada cu fel de fel de mici neajunsuri care puteau fi: uși care nu se închid, ferestre care nu se deschid sau apa din baie care se oprea exact cînd aveai mai multă nevoie de ea. Și pentru a pune punct final capitolului cazare, mă simt obligat să remarc că organizatorii nu au ținut seama, în ce privește hrana, că era vorba de un lot de atleți, care erau chemați pe un soare torid să dea totul din fibra lor musculară. În pofida acestor greutăți, atleții noștri au fost la înălțime.

Primul om despre care aș dori să vorbesc se numește Mihaela Penes, nume, sigur, care nu mai are nevoie de nici un fel de recomandare. Am început cu Mihaela Penes, pentru că ea purta răspunderea lotului de la Balçova, răspundere pe care și-a asumat-o cu competență, dragoste și profesionalitate. Niciodată oboșită, Mihaela Penes și-a însoțit în fiecare dimineață atleții de la decatlon sau heptatlon participînd cu interes și emoție la fiecare probă. Totdeauna politicoasă dar fermă, Mihaela Penes a găsit sprijin și înțelegere din partea antrenorilor, majoritatea trecuți de mult de prima tinerețe.

Apoi, se cuvîna câteva cuvinte despre ei, antrenorii, oamenii din umbră care și-au dovedit competența, găsînd de fiecare

Imagine de la deschiderea oficială, la Izmir, a Jocurilor Balcanice

Un colț pitoresc din Izmir

dată cea mai bună tactică pentru elevii lor. Este interesant să-l urmărești la lucru pe acești oameni, care din cauza meseriei au căpătat o anumită deformație în modul de a gîndi. Pentru ei orice eveniment de familie este reținut în funcție de calendarul sportiv. Iată un exemplu: în 1968, cînd era Olimpiada de la Mexic s-a născut fiul meu. Sau, anul acesta, odată cu Balcaniada de la Izmir, fetița mea dă bacalaureatul. Această dragoste de profesione, conjugată cu cea de familie, le dă o anumită mulțumire, dar și foarte multe griji. Iată-i în prima zi iscodind delegațiile adverse, pentru a afla, cu un ceas mai devreme, ce atleți străini au venit. Liniștea lor inceta sau grijiile se amplificau, atunci cînd auzeau că la o anumită probă au venit din tabăra adversă nume sonore. Fiecare informație însemna schimbarea planului tactic al elevului.

Iată și ziua deschiderii. Frumosul stadion Atatürk reușește să adune în burta sa circa 6.000 de oameni, număr care, după noi, va rămîne aproape invariabil de-a lungul celor trei zile de concurs. Defilarea concurenților se face concomitent cu parasutarea unor sportivi, ceea ce a dat un plus de farmec și frumusețe căci parasuții aveau la picior niste bombe fumigene, care dădeau spectaculozitate deschiderii oficiale. Încep întrecerile, iar noi obținem primele două medalii de aur. E bine, îmi șoptește Romeo Vilara, foarte competentul cronicar de la ziarul Sportul, atrăgîndu-mi atenția că alături de noi, sau pe stadion, sînt foarte multe figuri ale atletismului de ieri, azi antrenori sau conducători de delegații. Și pentru că sîntem la acest capitol doresc să reamintesc emoționanta revedere a lui Ion Oltean cu fostul mare alergător de garduri grec Giorgios Marselos, actualul secretar permanent al Jocurilor Balcanice.

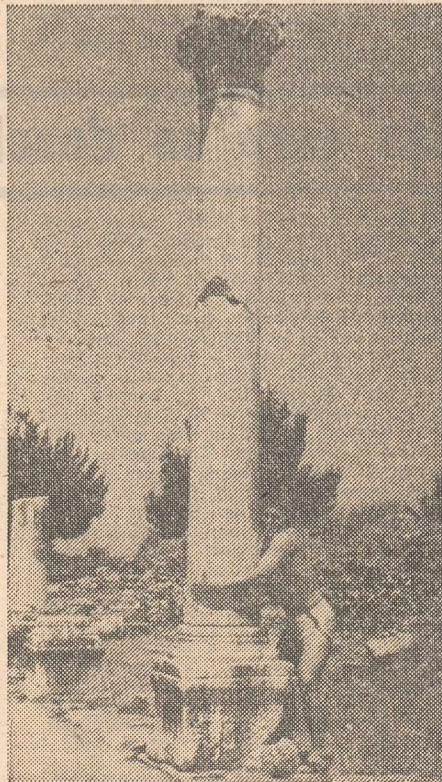
Ni se atrage atenția asupra lui Ivan Ivancić, atletul iugoslav care în ciuda celor 47 de ani a reușit să cîștige proba de aruncare a greutății, completîndu-și panoplia cu încă un titlu balcanic.

Și a fost ziua a doua care, ne lăsa multe bucurii, ne-a adus imensă mîhnire atunci cînd am urmărit proba de mars, probă unde eram, cum plastic s-a exorimat un antrenor, regele Balcanilor, pentru că azi să nu avem nici un reprezentant.

În autobuz, în drum spre stadion, aveam să fim martorii unui spectacol pe cit de inedit, pe atît de pitoresc. Într-o mașină decapotată, împodobită sărbătorește, stăteau doi copii îmbrăcați în superbe costume albe, peste care aveau o pelerină neagră cu paiele, iar pe cap un fel de coroană domnească, de asemenea, frumos împodobită. Alături de ei, dar ceva mai jos plașai, doi muzicanți. Unul cînta dintr-un flaut de lemn, iar celălalt bătea la tobă, o melodie tipic turcească. Mașina era urmată de alte citeva. Se mergea încet, pentru ca spectacolul să poată fi admirat de toată lumea. Aveam să aflăm mai tîrziu că acești copii împlineau vîrsta ma-

jaratului și că plimbarea pe străzile Izmirului nu era decît preluatul marelui eveniment, al trecerii la majorat, care în Turcia capătă dimensiuni mărețe.

Și a fost ziua a treia, ziua finalelor, care aveau să se desfășoare după-amiaza. Dimineață, o parte a delegației a fost invitată să viziteze celebrul Efes. Plecarea, din păcate, a fost întîrziată, pierzîndu-se inutil aproape un ceas. Mare păcat, foarte mare păcat, căci timpul irosit la plecare s-a răsfrînt asupra celui afectat vizitării. Lipsiți de ghizi am purces printre ruine mai mult instinctiv decît elaborat, din care motiv foarte multe lucruri au scăpat ochilor noștri. Orașul unde s-a născut Heracit, pe unde au călcat Antoniu și Cleopatra, este atît de impresionant, încît este imposibil să faci zece pași fără să nu te oprești. Numai vestigiile vechiului teatru cer, după părerea mea, citeva ore pentru a le putea admira înainte de a rămîne uluiți. Dar trebuie să mulțumim organizatorilor pentru această inițiativă și nu pot încheia drumul nostru prin Efes fără a aminti pătania lui Ion Zamfirache, cunoscutul nostru discobol, care în mod

Ion Zamfirache a pierdut aurul la aruncarea discului, dar a văzut Efesul

obiectiv nu trebuia să meargă la Efes, avînd după-amiaza concurs. Era înnebunit și a găsit pînă la urmă înțelegere din partea Mihaelei Penes, asigurînd-o însă că dacă nu va lua locul I, va lua locul II. Evident, Ion Zamfirache este întrecut de veteranul Iosif Nagy, participant la 17 balcaniade, care l-a întrecut cu 10 cm. Puțin jenat, după concurs, Zamfirache vine la masa presei pentru a ne zice: „Am pierdut locul I, dar am cîștigat Efesul”. Sîntem total alături de el, pentru că posibilități de a-și demonstra forța mai sînt berechet anul acesta. În plus, medalia de aur tot în România a venit.

Lăsînd specialiștilor să tragă concluziile rezultate în urma celei de-a 42-a balcaniade de atletism, tentăm să facem unele observații. Cunoscuta atletă Maricica Puică, cu toate că se află într-un an lejer în ceea ce privește pregătirea ei athletică, a acceptat să meargă la balcaniadă unde, din păcate, a clacat la ambele probe pierzînd locul I la 3.000 metri și abandonînd la 1.500. Din tribune am urmărit voluptatea cu care alerga cea căreia cu ani în urmă i se zicea gazela Carpaților, am suferit pentru ea, și am întrebă-o dacă n-a greșit venind la balcaniadă.

— Am venit aici pentru a ajuta echipa noastră și pentru a nu pierde contactul cu marile concursuri. Dacă nu se întimpla la 3.000 metri acea busculadă nefericită, cîștigam. La 1.500 metri am mers numai pentru a ajuta-o pe junioara Margareta Keszeg, care a obținut un meritoriu loc doi. Vă rog să notați că durerea unui atlet cînd pierde o cursă este de nedescris. Tot ce-mi doresc este ca atunci cînd mă voi retrage, să nu uit nici o clipă ce înseamnă o competiție de anvergură pentru un participant. Anul acesta mă pregătesc serios și vă rog să faceți public că eu, Maricica Puică, voi avea un cuvînt de spus la olimpiada de anul viitor — ceea ce am și făcut.

La maraton am avut un singur om, Nicolae Dumitru, venit pe locul cinci, în infernală probă de foc, a ceea ce în mare se numește atletism. „Nu am cunoscut traseul, din care motiv mi-am pierdut timpul. Era normal să ni se spună timpul din cinci în cinci kilometri. Din păcate, nici un alergător străin nu a primit timpul decît la kilometrul 20. Atunci am aflat că am mers prea tare, atunci mi-am dat seama că primul loc este pierdut. Nu mai puteam reface, cu toate că „m-am agățat” de grec, în ideea că acesta mă va trage. La kilometrul 30 am crăpat, așa zicem noi momentului critic. Dar țineți minte că ceva n-a fost în regulă cu apa pe care am primit-o. A avut un gust dubios, dar după 20 de kilometri de alergare la 36 de grade, nu m-am putut reține să n-o beau. Eu știu ce spun, pentru că pînă acum am 18 maratoane oficiale”.

Ne-a lăsat o bună impresie Hora Toboc, cunoscut pînă acum numai în probele de 400 metri garduri și plat, care, se pare, va avea un cuvînt greu de spus la proba de 800 metri, care, chiar dacă a avut neșansa să-l cadă alergătorului grec în față, ne-a demonstrat calitățile excepționale pentru această probă.

Asadar, echipele României au venit acasă aducînd un număr de 32 medalii, din care 10 aur, 11 argint, 11

La 47 de ani, iugoslavul Ivancić a arătat că mai are un cuvînt de spus la aruncarea greutății

bronz. Iar pe echipe, formația feminină a ocupat un meritoriu loc unu, cu un total de 170 puncte, în timp ce echipa masculină a ocupat locul IV cu 151 puncte. Cel ce iubesc atletismul au remarcat de multă vreme că echipele feminine sînt mult mai bune decît cele masculine. Teorii sînt multe și poate cîndva le vom vedea fundamentate de specialiștii în problemă. Ceea ce dorim să consemnăm este că săptămîna viitoare Clubul Metalul organizează în pădurea Băneasa un maraton pentru femei. Socotim că acest lapidău anunț nu mai are nevoie de nici un cuvînt în plus, căci se spune că cei 42.195 km sînt trasați de dragele noastre atlete cu capul sus, ceea ce, trebuie să recunoaștem, nu este un lucru la îndemîna oricui.

Am lăsat intenționat pentru final numele celui care a gîndit și purtat întreaga răspundere a întrecerilor atletice de la Izmir. El se numește Victor Firea, altă dată nume sonor al atletismului nostru, căruia, din acest colț de pagină, îi transmitem felicitările noastre.

Campionul mondial în așteptarea șalangerului

Numele actualului campion mondial de șah Anatoli Karpov (U.R.S.S.) s-a înscris în ultimii ani, de când a cucerit titlul suprem, pe lista cîștigătorilor superturneeelor de mari maestri. Nu întîmplător Karpov este considerat cel mai constant și mai tenace jucător matematic al zilelor noastre. El este preocupat continuu de îmbunătățirea tehnicii de joc. În ședințele de presă pe care le susține, parcă tot mai des, pentru popularizarea șahului, Karpov declară: „Mie, după fiecare turneu, îmi trebuie aproximativ o lună ca să privesc și să întăresc ceea ce am jucat la recentul turneu, unde mi-au apărut dificultăți”.

Puțini sînt jucătorii care au reușit să-l înfrîngă în partidele directe pe campionul mondial. Nu demult, în ianuarie, o statistică făcută de ziarul californian „PLAYER CHESS NEWS” desemna clasamentul jucătorilor care au suferit cel mai redus număr de înfrîngeri pe anul 1982. Pe locul întîi apare de această dată suedezul Ulf Andersson cu numai patru înfrîngeri (una la Londra, una la olimpiada de la Lucerna, una la interzonalul de la Moscova, și o a patra înfrîngere la superturneu de mari maestri de la Bugoino), în timp ce Karpov, prima oară pe locul doi, a pierdut cinci partide (două la Mar del Plata și cîte una la Tilburg, Torino și Londra). S-ar fi putut ca numărul de partide decise să fi fost cu totul altul dacă la Olimpiada de șah de la Lucerna cei doi jucători s-ar fi întîlnit în partida directă. După cum se știe, Tolia a renunțat în ultima clipă să-l mai întîlnească pe Ulf cedînd locul la masa întîia colegului și rivalului său mai tînar Garri Kasparov. Garri a așteptat sub tensiune ca Tolia să hotărască dacă va juca împotriva suedezului, care constituie pentru campionul

mondial unul dintre cei mai incozi adversari. Kasparov a remizat cu Andersson la mutarea a 17-a.

În pregătirea anului competițional 1984, care include și meciul pentru titlul mondial, Anatoli Karpov participă la turnee foarte puternice. Între 11-25 februarie 1983 a concurat în superturneu de mari maestri — categoria 14 — de la Linares (Spania). Turneul a fost cîștigat nescontat de ex-campionul mondial Boris Spasski (U.R.S.S.), care a realizat 6,5 puncte (+3, -0, =7). Karpov acumulînd doar 6 puncte a împărțit locul secund cu Andersson. Jocul lui Karpov de această dată, deși nu a fost înfrînt, a fost considerat drept standard, fără strălucire, el pierzînd 4 puncte prin cele 8 partide egale și cîștigînd doar două partide.

Kasparov, care își anunțase și el participarea la Linares, datorită devansării termenului de desfășurare a meciului său cu Beliavski, a renunțat să mai participe fiind înlocuit de marele maestru sovietic Gheller. Această modificare a fost contestată de talentatul jucător iugoslav Ljubomir Ljubojević, care s-a retras de pe lista de participare, concursul desfășurîndu-se astfel numai cu 11 participanți. Motivația dată publicității de către campionul iugoslav a fost modificarea țării turneului și complicarea pregătirii specifice la adversar.

Între 3-27 aprilie 1983 la Moscova s-a desfășurat finala celui de-al 50-lea Campionat al U.R.S.S. —, intrînd în elită șahului sovietic. Campionul mondial Anatoli Karpov a cîștigat prin 9,5 puncte (+5, -1, =9) acumulate printr-o nouă manieră de joc. Karpov a avut cel mai slab start din ultimii ani în această finală rămînd într-un pluton de jucători, din care s-a desprins în ultimă instanță prin mai multă șansă decît prin jocul său altădată atît de exact. Se pare că A. Karpov a folosit ideea promovată de fostul campion mondial Emanuel Lasker, deținător al titlului suprem între anii 1894-1921, că în jocul de șah mutarea cu valoare de surpriză psihologică poate crea contrașansa chiar dacă linia de joc nu este riguros exactă. La fel ca și la Mar del Plata și de această dată Karpov a pierdut o partidă în fața unui jucător aproape necunoscut pe plan internațional, la gruzinul Zurab Asmaparasvili, debutant în finală. Iată această partidă jucată în runda a V-a în care Karpov cu piesele albe a fost surprins din deschidere de o noutate teoretică.

KARPOV — ASMAPARASVILI
1.e4 d6 2.d4 g8 3.Cf3 Cf6 4.Cc3 Ng7 5.Ne2 00 6.00 Ng4 7.Ne3 Cc6 8.Dd2 e5 9.d5 Ce7 10.Tad1 b5 11.a3 a5 12.b4 a.b4 13.a.b4 Ta3

14.Ng5 T:c3 15.N:f6 N:f3 16.N:g7 R:g7 17.N:f3 Ta3 18.Tal Da8 19.T:a3 D:a3 20.N:c2 Db2 21. Td1 f5 22.e:f5 C:f5 23.c3 D:d2 24.T:d2 Ta8 25. N:b5 Ta3 26.Tc2 Ce7 27.f4 e:f4 28.Nc6 C:f5 29.Rf2 Ce3 30.Tc1 Rf6 31. g3 Re5 32. Rf3 g5 33.g:f4+ g:f4 34.h4 C:d5 35.N:d5 R:d5 36.R:f4 Re4 37.Tel T:c3 38. Te7 R:b4 39.T:h7 d5 40. Re5 e6 41.Rd4. Aici partida s-a întrerupt, dar Karpov a cedat fără să mai reia jocul. Se spune că Asmaparasvili a pregătit de mai mulți ani împreună cu antrenorul său acest nou plan adoptat în deschiderea Pirc-Ufîntev, dar nu l-a pus în practică așteptînd cu răbdare confruntarea cu campionul mondial.

Kasparov, campionul U.R.S.S. de anul trecut, nu a participat la finală fiind oșbit după susținerea meciului cu Beliavski. Adversarul său, deși înfrînt, a participat la această ediție jubiliară a campionatului sovietic și alături de ceilalți 11 mari maestri, 2 maestri internaționali și doi maestri ai sportului, dar nu a reușit să intre în lupta pentru titlu, în final obținînd un modest loc 13 prin cele 7 puncte cumulate (+3, -4, =9). Ex-campionul mondial Mihail Tal, un alt pretendent la titlul de campion al U.R.S.S., s-a retras după 5 runde din motive de boală. Cu toate acestea Karpov a avut de luptat strîns cu Polugaevski pentru obținerea locului I. Pe Lev Polugaevski numai nesansa l-a adus pe locul III: în runda a 13-a, în poziție superioară a „înghițit” un mat într-o mutare la Petrosian, iar în ultima rundă a pierdut la Malaniuk, marinarul de 25 ani din Sevastopol, debutant în finală. Astfel Polugaevski a rămas la un punct distanță de Karpov (care remiza comod în ultima rundă, asigurîndu-și locul I) și a fost depășit de Tukmakov.

Karpov nu joacă niciodată prea des în turnee. Are un ritm competițional bine stabilit. Campionul mondial consideră că pentru un mare maestru este suficient să joace cam 100 de partide pe an (el prefera 70-80 de partide), nefiînd adeptul șahistilor deveniți „rutieri”.

Între 23 iunie-3 iulie campionul mondial își anunță participarea la Plovdiv (Bulgaria) în campionatul european pe echipe, unde echipa U.R.S.S. are de apărut titlul european în compania echipelor Angliei, Danemarcei, Olandei, Iugoslaviei, R.F.G., Bulgariei și Ungariei. Dacă în competițiile individuale, deocamdată, Karpov îl evită pe Kasparov și invers, în competițiile pe echipe rivalitatea acestor două strălucite talente aduce echipei naționale un bagaj de puncte deosebit de mare.

MARGARETA MUREȘAN

Stop... box

Nici vara și nici iarna.

Atunci cînd?

Cu fiecare zi ce trece ne dăm tot mai mult seama că organizatorii cluburilor sportive continuă să stea cu mîinile în șold, tratînd cu nepăsare problema organizării galelor de box în aer liber. Cu ani în urmă, amatorii de spectacole pugilistice din principalele orașe ale țării aveau posibilitatea să urmărească nume cunoscute reuniuni interesante care cuprîneau cîteva meciuri „vedetă” și întîlniri dintre tinerii pugiliști care-și verificau potențialul de luptă în meciuri cu decizii. Este de neînțeles cum o serie de secții de box importante ca de pildă: Steaua, Dinamo, Rapid, Metalul, Voința și altele altele, posesoarele unor arene elegante și încăpătoare, nu mai organizează astfel de gale cu care ne obișnuiseră în trecut. Ne amintim că sîmbăta seara sau duminica dimineața fie la Floreasca, Dinamo, Giulești sau la Arenele Romane susținătorii acestui sport se întîlneau în jurul ringului pentru a urmări dispute spectaculoase și făceau cunoștință mai devreme cu viitorii campioni ai țării.

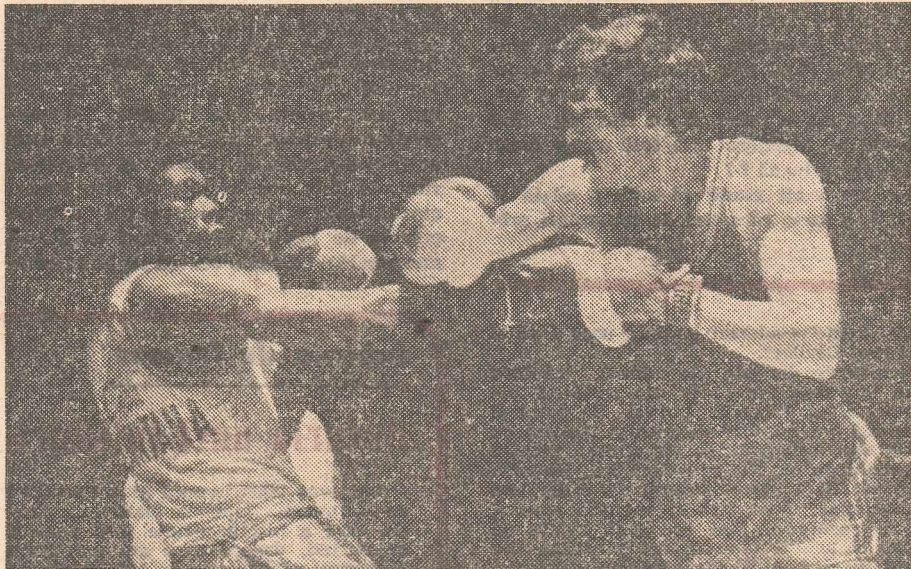
Astăzi, calendarul boxului este foarte sărac în astfel de manifestări. În afara Centurii de aur sau a Mănușii titlului la care se adaugă și Campionatele naționale nu mai există alte competiții de amploare. În schimb, tot mai mulți pugiliști de la diferite cluburi sau reprezentative ale unor orașe evoluează pe ringurile din străinătate. Considerăm că federația acordă cu prea multă ușurință aprobarea participării unor boxeri în galele internaționale ce au loc peste hotare. În felul acesta vîduvînd publicul nostru de a vedea la lucru pe campioni noștri și în alte ocazii și nu numai la Centura de aur sau alte reuniuni pe care le organizăm foarte rar.

Este cazul să arătăm că nu sîntem împotriva participării în străinătate a boxerilor, care și acolo își pot completa bagajul lor de cunoștințe. La ora aceasta însă

nu există nici un criteriu pentru ca o echipă să facă deplasarea în străinătate. Ar fi recomandabil ca federația să condiționeze astfel de deplasări peste hotare. După părerea noastră considerăm că secțiile de box ale unor cluburi pot întreprinde turnee peste graniță numai dacă în anul respectiv au organizat cel puțin 4 gale interne și cel puțin una internațională, pentru a se putea efectua schimbul respectiv cu echipa străină care ne vizitează. Ar fi de datoria federației să elucideze această problemă spinoasă. Nu este posibil ca un sport ca boxul, care se bucură încă de o mare audiență la public, să se zbată într-un asemenea anonim. Dacă nici vara și nici iarna nu avem gale de box, atunci ne punem întrebarea cînd se organizează la noi aceste gale. Ne uităm la televizor să-l vedem doar pe Holmes, o dată sau de două ori pe an?

PAUL OCHIALBI

P.S. În general, biroul federației noastre de box cit și cel al comisiei municipale de specialitate, foruri care dirijează bunul mers al acestui sport, sînt alcătuite din oameni lipsiți de inițiativă.

membri care nu urmăresc decît să însoțească o echipă în străinătate. Noul președinte al federației numit cu multă vreme în urmă abia zilele trecute a fost prezentat echipei cu care va lucra. Noi, ziaristii, nu-l cunoaștem. Acest lucru nu ne oprește însă de a-i ura succes în această nouă muncă obștească. Sperăm că poate într-o zi în cadrul unei conferințe de presă o să avem prilejul să-i stringem mîna și să-l aflăm intențiile sale de redresare a boxului românesc.

O jumătate de echipă din care fac parte și cîteva medaliați cu bronz la campionatele europene de la Varna s-au pregătit în comun la Snagov, înconjurați de antrenori, medici și alte cadre retribuite ale federației, pentru a participa la o sușă în Spania. Reamintim cititorilor că Spania în lipsă de boxeri de valoare n-a participat în acest an la „europene”. Cîneva mi-a șoptit că băieții trebuie recompensați după efortul depus la Varna iar altul mi-a atras atenția și mi-a declarat: „Începem să ne pregătim pentru turneul olimpic de la Los Angeles”. Gluma ni se pare bună.

Rugby

Relații internaționale

În ultima vreme, țara noastră a fost vizitată nu numai de oameni politici importanți, ci și de unele personalități marcante în lumea sportului și îndeosebi a celui cu balonul oval. Astfel, la ultimul derby R.C. Grivița Roșie—Steaua, am avut plăcutul prilej al întîlnirii cu Ray Williams, secretarul general de la Welsh Rugby Union (Tara Galilor), venit la noi pentru perfectarea jocului internațional din toamnă dintre reprezentativele noastre. Aprecierile față de rugbyul nostru, atît ale lui Ray Williams, cit și ale insoțitorului său, Glyn Maddocks, au fost măgulitoare și pline de respect, concluzionînd că „Tara Galilor va trebui să fie în cea mai bună formă pentru a ieși cu bine la 12 noiembrie”. Firește că întîlnirile internaționale au un rol hotărîtor în ridicarea nivelului tehnic și al performanțelor noastre și ne bucurăm ori de cîte ori ele tind să devină „tradiționale”. Într-o asemenea competiție, de curînd, campiona republicană Steaua, confirmînd valoarea ei ascendentă, a învins la Moscova cu 12-11 echipa Academiei de aviație „Iuri Gagarin”, formație care stă la baza naționalei U.R.S.S. de rugby. Să mai reamintim că tot Steaua, în primăvara aceasta, a învins pe stadionul din Chenecea Selecționata Armatei Franceze cu 19-17 (9-9). Aceste două frumoase victorii, deși realizate „la mustață”, după o expresie bătrînească, vin să certifice statutul matur al rugbyului românesc și vitalitatea lui structurală.

Pe de altă parte, ne sosesse vesti plăcută din turneul „italian” al echipei noastre frunzase Farul Constanța, care a învins, rînd pe rînd: A. S. Milano (32-12), Selecționata Lombardiei (44-13), o Combinată Internațională, compusă din rugbystii irlandezi și italieni (26-15) precum și Italia B (24-11). Rezultatele fiind obținute, după cum reflectă scorurile respective, într-o manieră categorică și cu aplomb de mare echipă.

Datoria noastră este însă aceea de a sesiza și unele delăsări de neînțeles din partea F. R. Rugby și a conducătorilor județene și orășenești responsabile cu această activitate, așa cum s-a întîmplat în cazul turneului din țara noastră a Selecționatai de tineret a Angliei, cînd, atît Universitatea Timișoara cit și Politehnica Iași au dat o replică mediocră impecabililor rugbysti britanici, pierzîndu-se astfel o nouă ocazie a afirmării și confruntării echilibrate din partea tineretului nostru rugbyst, ceea ce nu ne mai putem permite în nici un caz pe viitor. Confruntările la cel mai înalt nivel trebuie deopotrivă de atent pregătite în orice împrejurare și este imperios ca „Să ne cunoaștem mai bine adversarii”, așa cum opina, întîmplatîndu-și articolul său critic din ziarul „Sportul”, colegul Tiberiu Stama.

Prestigiul nostru trebuie cucerit și menținut la fiecare treaptă valorică!

Recoltele rugbyului

După acea frenetică „Primăvara rugbyului” desfășurată la sfîrșitul lunii aprilie din acest an pe Stadionul Tineretului, reunind peste 700 de copii din toată țara, la duminică 19 iunie, pe același stadion, care este vatra rugbyului românesc, am asistat la finalele din cadrul „Dacia-dei” la juniori. Competiția interjudețeană și interurbană la care au participat numeroase formații, precum selecționata Cluj (antrenor Chihai Octavian), Pitești (antr. Vișan), Brăila, Brașov (antr. Haralamb N.), Timișoara (antr. Florea), a adus în finală pe Selecționata Bucureștiului (antrenori Constantin Vasile și Manolache) care a învins Selecționata Constanței (antr. Ianusievici) cu 44-14, iar pe locul 3, Selecționata Iași (antrenori Crișan și Verveci) a învins Selecționata Arad (antr. Mitan Cornel) cu 20-19.

În plus, pe același stadion bucurestean, am avut satisfacția de-a viziona numeroase meciuri de rugby în „XII” pentru echipele școlilor generale din Capitală. S-a remarcat prezența și interesul acordat de către școlile generale cu numerele 22, 31, 56, 117, 121, 169, 175, 190, „I. L. Caragiale” și „Ion Neculce”, precum și aportul voluntar al dedicațiilor antrenorilor Lucescu Mariana, Carnabel Al., Costea Anton, Rosenmayer și Fintineanu, Bogoi Ion, Făgărășanu, Iliescu și Piștalu Gheorghe.

Considerînd că un vrednic pionierat rugbystic este susținut și la nivelul școlărilor și al junioratului școlăresc, felicităm Comisia municipală de rugby, aflată sub președinția plină de abnegație a colonelului Cristea Ștefan, și încurajăm cu bucurie instituirea, cu începere din toamna aceasta, a unui campionat interșcolar de anvergură, cu premii și cupe, așa cum a fost anul trecut Cupa „30 Decembrie”, urmărîndu-se permanentizarea competiției.

Sperăm într-o amplă mobilizare, la care să nu-și precupească sprijinul nici Ministerul Educației și Învățămîntului, prin inspectorii săi, nici conducerea școlilor și nici profesorii lor de educație fizică.

O atenție specială vor trebui să acorde echipamentului și ținutei sportive adecvate. Le urăm un deplin succes! Ahoe!

ELENA ȘTEFĂNESCU

TUDOR GEORGE

Hipism

Avanderbi

În atmosferă de sărbătoare, ultimul test oficial al generației celor mai buni cai de 4 ani a fost făcut duminică pe hipodromul din Ploiești. În programul celor 10 alergări de trap a figurat cea mai importantă cursă a zilei, „premiul de

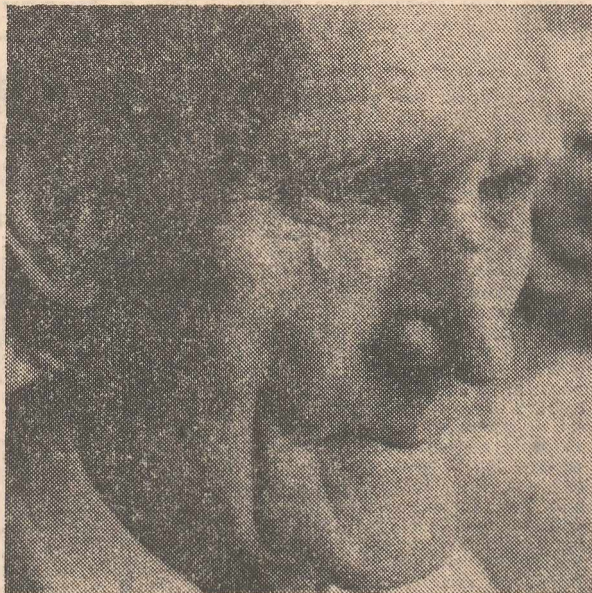
încercare”, pe 2 400 de metri, cu handicapurile respective. Spectacol interesant. Driverii vedeau „premiul de încercare” ca fiind o luptă între Sadău / Mircea Ștefănescu / și Trifoi / Gheorghe Tănase / I. Cursa a fost totuși o surpriză. Sadău a cedat în ultima turnantă, chiar într-un cronometraj foarte bun, lăsînd loc de luptă sportivă între Strunga / I. Oană, / Trifoi și Krauss / I. Crăciun / I. A fost o sosire foarte strînsă, cîștigată de Trifoi / 1'25"08 / la o distanță de numai o secundă față de Strunga. Victoria lui Trifoi în numește favoritul nr. 1 al derbiului, ce va avea loc peste două

săptămîni, chiar dacă nu este obligatoriu să fie și derbist. Reuniunea hipică a mai avut două alergări pe 2 400 de metri, ambele cîștigate de caii formației Mircea Ștefănescu, Solștițiu și Copist. Succes de public și de casă. Cursa amatorilor a revenit lui Mihai Manea Rudy, învingîndu-și fratele, Bogdan Manea, care a făcut însă o excelentă alergare cu Retus. În rest... echipa de călărie „Petrolul”, în frunte cu antrenorul ei, nu deșcaba a pariat pe Trifoi. A ieșit cu 4 foi. Bașca ceilalți norocoși.

Gheorghe Focşa:

Vesnicia

**s-a născut la sat,
dar ea se continuă
la Muzeul Satului**

Fotografie de PAUL AGARICI

Putni sint ziaristi care să fi avut privilegiul de-a bate la pas ale Muzeului satului și de artă populară împreună cu conf. dr. Gheorghe Focşa, distins savant care, timp de 30 de ani, mai exact spus în perioada 1948-1978, a continuat — în calitate de director, dar mai ales în calitate de sociolog, etnograf, folclorist, istoric, lingvist, deci în calitate de împătimit cercetător — monumentala operă ridicată pe malurile lacului Herăstrău, în 1936, de către marele profesor D. Gusti.

— Ne-afllăm, stimate tovarășe Focşa, în curtea casei din Moişeni, casă pe care chiar dumneavoastră ați adus-o aici, la Muzeul satului, în anul 1936. Vă propunem să refacem câteva din cele mai importante, dar și cele mai pitorești întâmplări legate de această casă și, deopotrivă, de istoria atât de bogată a Muzeului satului.

— Ați amintit de anul 1936, ca an al înființării Muzeului satului. Mă simt obligat să fac câteva completări cunoscute, firește, specialiștilor, dar nu și marelui public. Deci, prin 1930, student încă fiind, am făcut parte din celebrele echipe ale profesorului D. Gusti, echipe care făceau cercetări sociologice, etnografice și folclorice în diverse zone ale țării. În ceea ce mă privește am fost în acel an în Runcel Gorjului. Apoi, timp de 6 ani am fost în comuna Drăgus-Făgăraș. Dar, împărțindu-mi timpul, în aceeași perioadă, adică între anii 1934-1936, am început cercetările și în două sate din nordul țării, adică în Moişeni, Țara Oașului, și în Ieud, județul Maramureș. Eu cred, cu tărie, că ideea ridicării unui muzeu al satului românesc în aer liber, așa cum avea ca să se materializeze prin acest fantastic și fabulos Muzeu al satului și de artă populară de astăzi, i-a venit profesorului D. Gusti în acea perioadă. Mai mult decât atât, pot dovedi, cu documente, că primele echipe ale profesorului D. Gusti și-au început activitatea în 1925, când, la sfârșitul cercetărilor, așa cum s-a obișnuit și în continuare, a fost organizată prima expoziție în aer liber, la Cimpulung Moldovenesc. În ce mă privește, am participat la organizarea acestor expoziții în anul 1932, când Bucureștii a găzduit prima expoziție la sediul Seminarului de sociologie.

— Pentru că tot am ajuns la acest moment, îmi permit să vă recitesc din discursul inaugural al profesorului D. Gusti: „Casele ne-au venit în 56 de vagoane care au transportat o cantitate totală de 470 564 kilograme. Nu erau simple birne care se puteau arunca, de ici, de colo, ci fiecare era un obiect de preț, care urma să fie minuit cu grijă. Majoritatea erau birne sculptate, ba chiar, cum a fost cazul cu Biserica de lemn din Maramureș, birne prețioase cu pictură pe ele. Noroc că cei care au desființat casele și cei care le-au construit în București au

fost înșiși meșterii satelor. Din fiecare sat au sosit sătenii cei mai pricepuți la asemenea treburile. Numărul lor a fost de 130. Și, cum lucrurile erau urgente, le-am adăugat mină de lucru din București, zidari, vopsitori, dulgheri, ridicători de sechele și salahori. Până la sfârșit se perindaseră prin șantierul nostru 1 064 de lucrători...”

— Da, îmi aduc aminte acest discurs și el confirmă ceea ce spuneam, că ideea organizării muzeului a premers cu mulți ani momentul materializării ei. În ceea ce mă privește am adus atunci această gospodărie din Moişeni. Ea cuprinde o casă care a fost construită în anul 1780 de Moiş Vasii a lui Ion Cobuș, dimpreună cu muiera lui. Casa, după cum se vede, este din lemn masiv de stejar lucrat, adică spintecat, cu secura mare. Piese componente au greutatea variind între 300-1000 kilograme. Dacă ar fi să înșir povestea fiecărui obiect aflat în interiorul acestei case, ar trebui să vorbesc câteva zile în șir. Cu alte cuvinte, despre casă, numai atât deocamdată. Obiectul care pe mine personal m-a uimit cel mai mult și mai mult, pentru că în confecționarea lui am descoperit inteligența, ingeniozitatea și gândirea tehnică a celui care l-a meșterit, este poarta, adică dranița. Este alcătuită din două trunchiuri masive de stejar crescute din aceeași rădăcină, două trunchiuri care nu pot fi clintite nici de patru oameni puternici, dar care au fost atât de inteligent îmbinate încât poarta, adică dranița, poate fi minuită chiar și de un copil.

— Vi-i mai aduceți aminte pe meșterii cu care ați desființat și ați reconstruit această fabuloasă gospodărie care, iată, pare ridicată cu sentimentul eternității? — Cum să nu! Meșterul cel mai în vîrstă se numea Ion Blătan, avea 65 de ani, era cel mai bun meșter de prin partea locului și nu ieșise din Țara Oașului niciodată în viața lui. Un alt meșter s-a numit Ion Bid, iar cel de-al treilea, încă în viață, se numește Moiş Gică Amuștești.

— O întâmplare mai deosebită cu acești meșteri!

— Da, una care mi se pare a fi extraordinară. În timpul lucrărilor, moș Blătan lese din perimetrul șantierului să și cumpere un pachet de tutun. S-a rătăcit și n-a mai știut să vină înapoi. I-a explicat el unui polițai ce anume e cu el, dar polițaiul nu prea știa nici el ce se întâmplă pe malul Herăstrăului. Ce credeți că a făcut moș Blătan? A luat-o pe jos, spre Țara Oașului, spre satul lui, unde a ajuns peste 25 de zile. Vă dați seama ce îngrijorat am fost eu în toată această perioadă?!

— Nu v-ați gândit să scrieți, odată și odată, o carte cu astfel de întâmplări pri-

vind viața celor care, de-a lungul a aproape 50 de ani, au ridicat ceea ce se numește astăzi Muzeul satului?

— Mi s-a propus și am fost tentat cu zeci și zeci de oferte, nu numai din țară, ci și din străinătate, dar niciodată n-am avut timp de așa ceva și nici nu cred că voi avea, de-acum încolo, răgazul necesar.

— Înțelegem că, deși ați fost director al muzeului până în anul 1978, când aveți vîrsta de 75 de ani, și este momentul să precizăm că v-ați născut în anul 1903, în satul Rășcani-Suletea, județul Vaslui, înțelegem, deci, că sînteți în continuare extrem de ocupat. Cu ce anume?

— Cu o amplă cercetare în Țara Oașului. Mai sint încă, în această minunată Țară a Oașului, ca în multe alte locuri ale țării, o mică și o mie de lucruri care se cer studiate, analizate și cîntărite, judecate. Viața, pentru că acesta a fost și este domeniul cercetărilor mele, viața, sub absolut toate aspectele ei, este plină de adevăruri și taine care vin pînă la noi, ca niște mireme, ca niște lumini, ca niște sunete, din cele mai îndepărtate timpuri. Iată, în Țara Oașului fiind, i-am întregat pe oameni cum numesc ei locul acela în care sădesc legumele. Grădini, mi-au răspuns, dar bătrînii li mai zic și zălcuguri. Ei bine, acest zălcuguri vine dintr-un foarte vechi cuvînt, de origine dacă, din zălcuă, așa cum l-am descoperit într-un dicționar de specialitate. Deci, deși voi împlini 80 de ani peste cîteva luni, sint foarte prins cu cercetarea vieții, sub toate aspectele ei, din Țara Oașului, așa că nu cred să am timp să scriu o carte cu întâmplările, minunatele întâmplări ale minunatilor oameni care au ridicat, timp de aproape 50 de ani, acest muzeu care este, vă rog să mă credeți, o copie a certificatelor de naștere a poporului român, vatra în care s-a plămădit poporul nostru.

— Și totuși, deși sînteți foarte ocupat cu cercetarea vieții din Țara Oașului, ați găsit răgazul de-a onora o invitație venită din partea unei asociații cultural-folclorice din R.F.G.!? —

— Da, am fost solicitat pentru un schimb de experiență științifică în domeniul muzeografiei etnografice românești și europene de către Museumsdorf Döpel din Berlinul occidental. Respectiva invitație a apărut în urma unor ample săpături de arheologie medievală care au descoperit vatra unei așezări din secolul XIII, într-un spațiu de 15 hectare, teren nelocuit în prezent și aflat pe teritoriul Berlinului occidental. Paralel cu dezvoltarea studiilor și cercetărilor arheologice, a fost inițiată și realizată parțial, începînd cu anul 1975, reconstruirea acelei așezări rurale cu palisadă, locuințe, ateliere, adăposturi pentru animale și păsări, depozite pentru rezerve de cereale, vetre de foc, cuptoare de copt pîine și de ars oale, unelte agricole și meșteșugărești, ateliere pentru mobilier și ustensile casnice, țesături și costume, obiecte de metal și lemn, ceramică etc. Probleme sint foarte-fortă complicate și, mai ales, delicate, drept pentru care, cunoscîndu-se uriașă cantitate de cunoștințe de care dispune cercetarea românească în acest domeniu, cunoscută fiind competența noastră, a celor de la Muzeul satului din România, s-a făcut apel la subsemnatul.

— Cum s-ar zice, le-ați împărtășit din experiența și cunoștințele etnografice românești privind studiul și cercetarea vieții, adică, mai exact spus le-ați oferit un fel de consultații?

— Întrucît muzeul dumneavoastră, al românilor, este, mi s-a spus, un etalon mondial, vă cerem sprijinul în organizarea unui muzeu care să ilustreze viața de-acum opt sute de ani dintr-un sat german. Și fără falsă modestie, le-am arătat, la fața locului, cum era viața la români, în acea perioadă și, prin analogie, descifrînd menirea obiectelor dezgropate, care trebuie să fi fost viața la germani în aceeași perioadă. Prelegerile mele teoretice au fost concretizate în fața vetrelor de foc pentru gătit, a cuptoarelor de copt pîinea și la cele de ars oalele, la secțiile demonstrative organizate pe grupe distincte cum ar fi construirea locuințelor și adăposturilor, în fața meșteșugarilor care prelucerează lemnul și confecționează diferite obiecte de lemn, la strungul de formă ancestrală — dintr-o coardă de lemn elas-

tică și sfoară, acționat cu piciorul, și care fasonază altă serie de produse de lemn. Apoi, în fața lucrătoarelor care prelucerează lina, inul, cinopa și fac țesături din aceste materiale după tehnici străvechi. De asemenea, în fața utilajelor tehnice folosite la treierat, decorticat și măcinat boabele de cereale. Apoi, în atelierele de fierărie și la cel de ceramică, la sectorul culturilor demonstrative de cereale, legume și diferite plante comestibile din trecut, la sectorul plantelor medicinale și la cel al florilor de grădină sau din case. Interesant de amintit ar fi faptul că le-am semnalat și unele neconcordanțe, unele dintre ele foarte grave, cum este cea a reconstruirii coamelor de acoperiș, prin multe din aceste coame pătrunzînd apa ploilor sau cea rezultată din zăpezi. Sau o alta, cum ar fi cea a poziției incorecte a olarilor improvizată, aceștia stînd pe niște scaune mari și incomode și lucrau la niște roți supradimensionate, iar tăierea o făceau cu 2 discuri, de fontă, unul și de ghips. Călălal, în loc să fi avut două discuri de lemn din esențe tari cu fața superioară absolut plană. Pentru remedieri, pentru demonstrații și pentru confecționarea unor unelte, inclusiv pentru construcții, gazdele m-au asigurat că vor apela la meșterii populari din România.

— Ne-am luat cu vorba, stimate tovarășe Focşa, și-am uitat că, la următorul, dialogul nostru a intenționat să ilustreze și evoluția Muzeului Satului în perioada în care i-ați fost director. V-aș invita, deci, ca acest dialog să continue în acel loc care, pentru dumneavoastră, are o semnificație mai deosebită.

— Ne vom îndrepta spre casa din Straja, dar, foarte sincer fiind, toate, absolut toate casele îmi sint la fel de dragi. Cu excepția unei singure șure, adusă dintr-un sat numit Bancu, un sat secuiesc, pe care nu am văzut-o la fața locului, toate celelalte clădiri le-am văzut, mai întii și-ntii, la locul lor de bastină și, mai apoi, aici, în muzeu. Ne-ndreptăm spre casa Straja intrucit, acum cîteva ani, un arhitect român mîi spunea unui arhitect american această casă, domnule, este un magnific monument! Arhitectul american l-a aprobat și a făcut o sumedenie de măsurători pentru că voia să-l studieze dimensiunile. M-am amestecat atunci în vorbă și le-am spus că toate casele din muzeu sint magnifice monumente și că în tot restul țării noastre sint alte cîteva sute de mii de astfel de monumente, unul mai frumos decît altul. Dar, pînă să ajungem la casa Straja, să facem un mic ocol pentru a trece pe la casa Zapodeni, din județul Vaslui, cea mai veche casă a muzeului nostru, datată din secolul XVI, apoi pe la alte case, care de care mai, cum spunea arhitectul, magnifice monument. Vom vorbi pe drum, cum se spune. Deci, în 1948, muzeul avea 4 hectare și 25 de obiective. Dispunem azi de 67 de complexe, mici muzee zonale, care însumează 300 de obiective. Suprafața s-a extins, desigur, pînă la 10 hectare. În ceea ce privește numărul obiectivelor, acesta a ajuns la peste 30 000, ceea ce reprezintă o uriașă, o inestimabilă avere spirituală, intrucit fiecare obiect a fost riguros și științific selecționat. În fine, în altă ordine de idei, în 1953 numărul vizitatorilor ajunsese la 13 000. În 1960, s-a ajuns la 161 000 de vizitatori, pe care în 1977 să atingem o cifră record de 320 000. Vorbesc, după cum se vede, cifre, dar cifrele au și ele meritul lor, sint foarte elocvente. Ar mai fi de precizat că, pe parcurs, numărul vizitatorilor străini l-a egalat pe cel al concetățenilor noștri, fapt care vine să arate interesul și puterea de atracție mereu în creștere pe care le-a exercitat și le exercită Muzeul satului. O altă cifră care, după părerea mea, spune, multe: în 1977, ultimul an la care eu personal am făcut investigațiile, am fost vizitat de oameni veniți din 92 de țări. Dispun în acest sens de o schiță la care am muncit timp de peste 30 de ani și, cu dragoste pentru țara noastră, ea poate fi dusă la bun sfârșit, adică transpusă în realitate.

VICTOR NIȚA

Boabe de mărghăitar

Niciodată un necaz nu vine singur. Dar nici o bucurie. Mi se făcuse dor de acasă și am aflat că mama e gata să mă viziteze. Mi se făcuse dor de Maramureș, de-acele locuri unde nu voi înceta să lăcrimez de emoție, și iată că prin emisiunea „Tezaur folcloric” mi-am alinat dorul. Așadar, luni seară, semnalul devenit atât de cunoscut al tezaurului folcloric a deschis emisiunea. Venisem din Moldova. Drumul lung dar și o ploaie binefăcătoare parcă mă îndemneau să renunț. Și totuși...

Aș fi pierdut un moment excepțional. El se numește Victoria Darvai. Aproape că uitasem de-această artistă care în copilărie îmi era foarte apropiată de suflet. Impresionantă prin acuratețe și sensibilitate voca acestel maramureșence care a slujit cîtecul popular peste trei decenii emoționează ca un fir de apă rece ce se prelinge pe obraz. Versurile cîntecelor sint aproape mioritice: „De-al fi ostenit mîndruț / ți-am făcut din dor pătuț / căpătii din flori de mac / mîndrule că îmi

estî drag / s-adormi badiule ușor / să ai somnul florilor”.

Cîntecele de jale, de odihnă, căutare sau speranță fac parte din registrul repertorial al Victoriei Darvai. Ea cîntă și suspină pe un vîrf de munte înșeuat cu nori sau legănuindu-se cu șifală printre turnele de oi. Nu știu dacă azi, Victoria Darvai mai înregistrează la radio sau televiziune. Cred însă că nu și-a epuizat toate resursele. Mai are încă multe de spus și ar fi bine să o întrebăm, din cînd în cînd, chiar de sănătate.

Și dacă nu mă înșel, emisiunea Mari-oarei Murărescu, „Tezaur folcloric”, inițiasse acest mod de prezentare, de-a invita protagonistul emisiunii la dialog. Și era bine. De fapt această emisiune este un fel de casetă a sufletului.

Cu migală și profesionalism, realizatoarea reușește să aducă în prim-plan multe din cîntecele pe care aproape le-am uitat. Chiar în emisiunea de luni au fost aduse prin vocile unor tinere soliste, cîntece vechi ca „Mărioară de la munte”, „Zărzărică, zărzărea” și altele care sînt ca un descîntec luminat de ochii mamei au fost și rămîn boabe de mărghăitar.

IOANA PROCA

Iubirea de frumos

Bucuria unei întâlniri

Am avut bucuria unui dialog profund cu savantul japonez Daisaku Ikeda, care a fost oaspetele țării noastre de curînd, despre care am mai scris în pragul sosirii sale la noi, în această revistă.

Convorbirea mai amplă purtată cu acest om de cultură, gînditor, sociolog și, în adîncul inimii sale, un poet adevărat, o vom publica în această revistă, acum doar exprimîndu-mi bucuria de a fi găsit un limbaj comun cu acest savant ce a purtat convorbiri cu nume de rezonanță planetară, care a tipărit zeci și zeci de cărți în diferite limbi, a întemeiat o universitate, mai multe școli, reviste, fiind un om al păcii și stabilirii de contacte între culturi și personalități diferite.

Cele zece minute protocolare au devenit o oră, și un sfert, urmînd ca

dialogul început, la invitația Domniei sale, să-l continuăm în Japonia în fața studenților cit de curînd.

Trei au fost problemele ce le-am dezvoltat împreună:

Ce este tradiția și cum se păstrează ea astăzi în lume în diferite popoare;

Ce este națiunea și rostul națiunilor în afirmarea plenară a personalității umane;

și rolul poeziei, al artei pentru desăvîrșirea morală, a omului în neamul său și tradiția sa pentru a deveni grăitor și altor tradiții și culturi.

Daisaku Ikeda, un prieten de acum al culturii și țării noastre, s-a născut la Tokio în anul 1928. Dintre operele sale de seamă vom aminti și un dicționar al filosofiei orientale în șase volume iar convorbirea sa cu istoricul Arnold Toynbee, tradusă deja în ne-numărate limbi, pe cele aproape cinci sute de pagini dezvoltă gînduri asupra istoriei și culturilor umanității de importanță vitală asupra cărora măcar în parte vom reveni în convorbirea noastră.

IOAN ALEXANDRU

Aforisme

Nu toate labele s-au putut transforma in aripi.

Tigala și grătarul au avut, desigur, o contribuție esențială la lichidarea canibalismului.

Și in zgirie-nori mai simțim peștera sub tălpi.

Am ieșit din peșteri cu tablete cu tot.

Acceptăm să fim trepte, numai dacă generațiile viitoare vor veni cu tălpile curate.

Sintem mai compleți. Nu ne mai putem organiza atât de ușor ca pe vremea triburilor.

Să ajutăm centrul să invadeze periferia.

Se intelectualizează sentimentele noastre. Devin din ce în ce mai teoretice.

Cînd vom putea ajunge la egalitatea de acum cinci milioane de ani?

Proiectăm etapa în care toți vom avea dreptate.

Observ că nu mai pot autodepăși decît punindu-l piedica celui care am fost.

Opțiune: flacăra ori direct cenușă?

După ce secretă o diplomă, multe creiere se pensionează.

Omul a devenit lung de mină numai după ce i s-au scurtat membrele superioare.

Nu putem alege prietenii, nu și cromozomii.

De la chimizarea alimentelor încoace, am devenit un soi de rafinării ambulante.

Ne-au rămas puține dureri, dar sănătoase.

S-ar putea să aflăm mai tirziu că omul nu este decît un semipreparat.

Emoționante mai sînt ambițiile medicinei. Pînă acum însă nu a eradicat nici mătreața.

Din unele puncte de vedere, singurul zid dintre noi și zoologie îl constituie garderoba.

Ciuperca atomică s-a machiat în curcubeu al sec. XX.

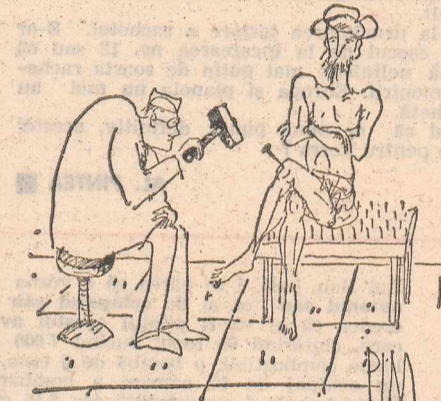
Războiul e un fel de pasăre Phoënix. Iar cenușă nu are niciodată timp să se răcească.

V. GHICA

Război

Desene din expoziția de caricaturi a lui MIHAI PINZARU-PIM organizată de către Comitetul județean U.T.C.-Suceava în cadrul manifestărilor prilejuite de „Săptămîna educației materialist științifice”.

O întîmplare adevărată

Am intrat la tovarășul director fără să bat la ușa simplă, capitonată, nici n-am respectat orarul de audiențe, nici n-am stat ca secretara să termine hîrțile urgente pe care le avea. L-am găsit vorbind la două telefoane deodată, parcă era Laocoon și fiii, credeți că am stat să mă invite să iau loc? Nu! M-am așezat simplu, am îndreptat marginea covorului de iută și i-am făcut semn să termine că mai am și eu treabă la mine, la arhivă. Ce ne-am face dacă directorii ar sta toată ziua la telefon să primească comenzi de export, iar mașinile de capsat ar sta și ele nefolosite?

Intr-un minut a terminat, că știa proverbul cu vorba lungă nu e scurtă, și-a pregătit agenda, m-a privit zimbînd în ochi, cu căldură... Am dat ușor din cap și-am zis: Am venit să vă critic, tovarășe director, și dacă o fac între patru ochi este că vă știu un element capabil, destoinic, de care avem nevoie și n-am vrut să se întîmple în fața colectivului. Am luat această decizie ieri, eu nu stau pe gînduri cînd e să îndreptăm lucrurile! Nu. Credeți că am șovăit, cînd v-am văzut? În tot acest timp m-a privit drept în ochi, mi-a făcut un semn să continui, țînînd stiloul Flaro, de 25 de lei deasupra hîrtiei, gata să-și noteze spusele mele. Păi, se poate așa ceva? Dumneavoastră, care ne sinteți ca un tată și ca o mamă, să faceți una ca asta? Înțeleg, un copil să se preteze la așa ceva? Dar dumneavoastră? E timpul să vă faceți critica, să vă faceți autocritica, să vă priviți în suflét cu microscopul cînsit al propriei evaluări, să trageți o linie și să-mi spuneți simplu, decîs: „ai avut dreptate tovarășe Amedeu, nu se va mai întîmpla. Trebuie să informăm colectivul despre greșeala mea!” Sînt sigur că o veți face, și cu aceasta m-am ridicat spunînd: „Ieri v-am văzut venînd la serviciu cu capul gol și deschiat la palton! So poate, dacă răciți, vă dați seama de urmări?” Și cu asta am ieșit, el a fugit după mine, mi-a strîns mina și a strigat secretarei: „Convoacă adunarea generală a oamenilor muncii! Cazul relatat de tovarășul Amedeu trebuie să-l cupoască întregul colectiv!” Ajuns acasă, după terminarea orelor de serviciu, i-am povestit soției felul în care i-am spus-o direct directorului, fără teamă, iar ea m-a pupat și m-a asigurat că e mîndră de mine.

Aceasta este în mare, tovarășe regizor, propunerea mea pentru un scenariu de film fantastic, inspirat din realitate.

Mă semnez cu stimă, Amedeu Semproniu Nagiț, funcționar muncitor la arhivă

Pentru conformitate CORNEL UPREA

INTRE SOȚI

- Nicule, în lipsa ta a venit Petrică, prietenul tău.
- Ei și?
- Vrea să cumpere măgarul.
- Și ce i-ai spus?
- Că nu ești acasă.
- Am coborît în pivniță și m-am lovit la un picior.
- La care?
- Nu știu, că era întuneric.
- Draga mea, știi de ce peștii nu vorbesc?
- Nu.
- Bagă și tu capul sub apă și încearcă să spui ceva.
- Îmbătrînesc, îmbătrînesc, se plînge un bărbat.
- N-ai ce face, încearcă soția să-l

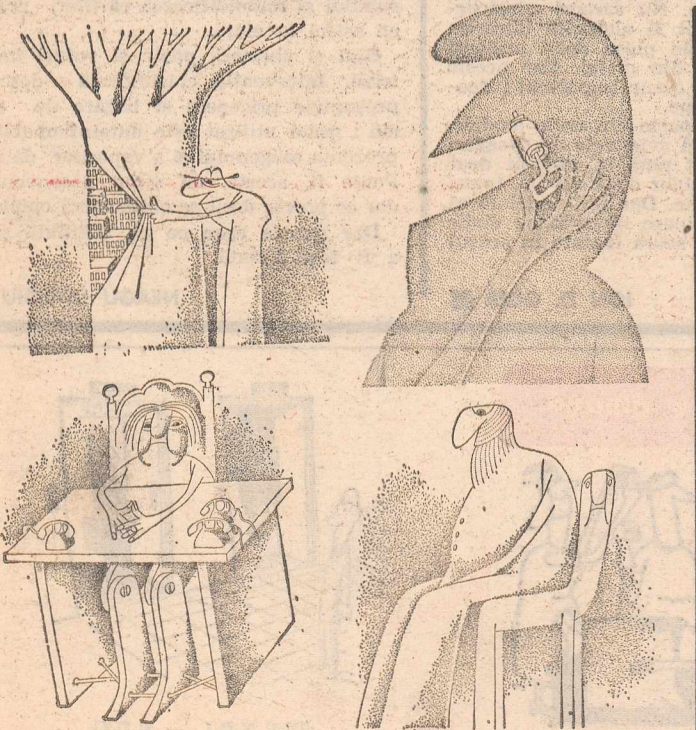
consoleze. E singurul mijloc de a trăi cît mai mult.

- Din an în an lecțiile copilului devin mai grele!
- Eu de cînd îți spun că trebuie să-ți lei un meditator...
- Ce-am auzit, Costele? Mi-a spus mama că vrei să fugi de-acasă.
- Da... tată.
- Cînd te hotărăști s-o faci, să m-anunți: vin și eu cu tine.
- Ștefane, du-te și pune scrisoarea asta la poștă.
- Dar nu vezi ce vreme urîtă e-afară? Nici un cîine să nu-l lași pe stradă...
- Dar de ce trebuie să iei și cîinele cu tine?!

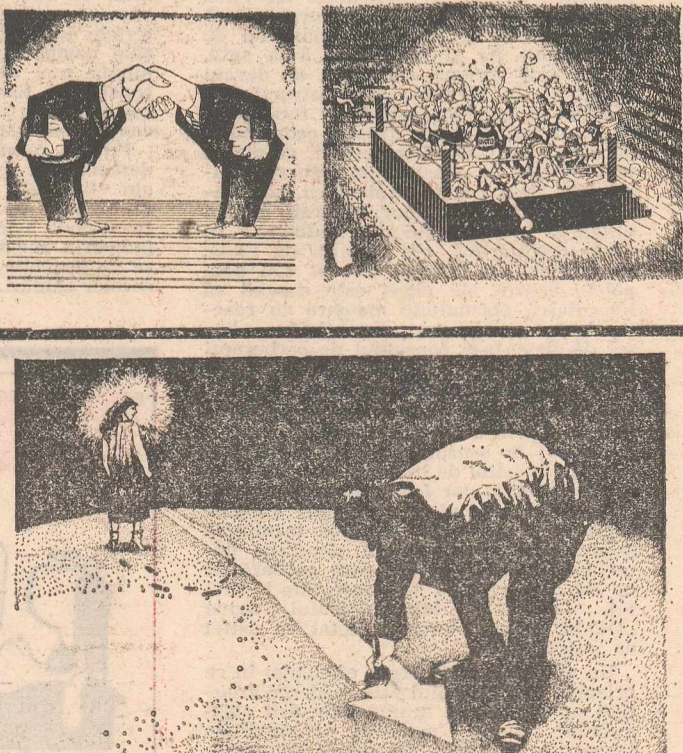
Culese de DUMITRU VASI-ȘOIMOȘANU

AL. MEREȘ

CONSTANTIN CIOSU

STEFAN POPA

Cronica șoselei

O suliță penetrează parbrizul

De ce să nu recunoaștem că o mașină nouă ne transformă pe mulți din noi în copii. Adormim cu gîndul la ea și ne tremzim, dimineața, tot cu imaginea ei în fața ochilor. Cum avem o clipă de răgaz, fuga pe balcon sau la geam să vedem din nou cum arată jucăria parcată în curte sau pe trotuar. Bineînțeles, că de fiecare dată o vedem tot mai frumoasă, așa cum orice deplasare în primele sute sau mii de kilometri, scoate în evidență nobile valențe ale calităților proaspetei noastre achiziții. Cînd autoturismul nu e primol, ci al 3-lea sau al 4-lea, mai treacă-meargă, emoțiile nu mai sînt chiar așa de mari. Altfel stau lucrurile cînd, pentru prima oară, devii posesorul mașinii mult visate ani și ani. Nevoia de a împărtăși bucuria rudelor, prietenilor, cunoscuților, de a lăuda calitățile autoturismului sînt pe undeva omenesti. Toată săptămîna, tinerii soți Rotaru n-au discutat decît de deplasarea cu noua mașină — o cochetă Dacia 130 —, la ruiele din comuna natală. În fiecare seară puneau la punct alte și alte amănunte scăpate din vedere în ziua care trecuse. Noaptea de vineri spre sîmbătă a fost de fapt un coșmar. Se făcea, în vis, că cineva umblă la mașină și vioare sarea din pat ca ars, repezindu-se la fereastră. Nu. „Roșioara” era la locul ei și proprietarul răsufăla ușurat. Apoi, se trezea din nou, transpirat, cu inima bătînd să-i spargă pieptul, după un alt episod groaznic. Nestrînită cum trebuie, mașina nu-l mai ascultase, răsturnîndu-se la o curbă. Scăpaseră ca prin minune. Doar fetița lor, aruncată din limuzină pe niște boscheți, plîngea. Trezită din somn de tatăl care scosese un țipăt puternic, Corina, de numai 6 anișori, stătea în capul oaselor uitîndu-se buimăcită, speriată în jurul ei. Apoi, începînd să scincească și-a amintit parcă de ceva. „Mamă, apă, apă”. Au ajuns în comuna natală sîmbătă după-amiază, pe la 6. În curtea lui badea Ghiță, tatăl lui Viorel Rotaru, pînă seara tirziu a fost un adevărat pelerinaj. Surescitat, încălzit, transpirat, Viorel nu înceta să dea relații despre fiecare detaliu al recente achiziții. „Hai și la noi Viorele, să o vadă și bătrîni, și nașa, și cumnații care vin cu trenul de 8. Faceți și voi o plimbare”. „Am băut, sintem oboșiți, iar noaptea nu puteți vedea mare lucru. Roșul asta, 25, o să-l vedeți cărămiziu. Ar fi păcat. S-o lăsăm pe miine”. La 8 dimineața, Viorel era în picioare. Roua groasă depusă pe mașină făcea necesară o intervenție energetică din partea tinărului, pentru a pune în valoare așa cum trebuie grația „roșioarei”. Dacă seara zilei trecute fusese dedicată, să zicem așa, pre-entării mașinii în fază statică, acum începea faza dinamică. A urmat pelerinajul pe la rude. Frații, cumnații, verii, nepoții, unchi, mătușile, toți trebuiau, după planurile lui Viorel, să ia cunoștință de performanțele mașinii. Apoi, fiecare dintre rude, de la bătrîni de 80 de ani și pînă la cei de grădiniță, au fost plimbați cu „roșioara”. Mai interesați, mai curioși, au fost cei care lucrau la uzine și fabricile din orașul apropiat, mulți dintre ei inscriși pe listele de viitori posesori de mașini. Cum să le demonstreze stabilitatea autoturismului, decît intrînd pe două roți în viraje? Intr-un fel face însă acest lucru un încercător de la Pitești și în alt fel Viorel, posesor de permis abia de 2 luni. Bineînțeles că faimoasele comedii ale anilor '30 au fost făcute cu cascadori, o știe oricine. Dar cît de multe „figuri” din aceste pelicule se întîlnesc, uneori, și acum în circulație. Diferă doar tipul și anul de fabricație al mașinilor. „Cînd l-am văzut tînd curba și venînd direct spre mine, mi-am zis: Doar n-o să mor ca un prost. Am făcut un salt, sărînd peste șanț și m-am așezat de gardul înalt al lui Stelică. Dacă nu făceam treaba asta eram acum în lumea „drepților”, relatea mai tirziu un trecător. Viorel trecuse la altă fază. Lua de pe drum pe oricine întîlnea. Satul era cunoscut de la mic la mare, de proaspătul proprietar de mașină. „Nu vrei să te duc pe acasă? Hai sus, să vezi și tu ce minunăție am cumpărat”. În faza dinaintea accidentului, mașina lui Viorel era supraîncărcată. Se aflau în ea 8 persoane, 5 adulți și 3 copii. Pe traseul parcurs, șoferul intrase în derapaj de două ori. Și rețineți! Asfaltul era perfect uscat. Reușise să salveze, însă, situația, intrînd pe sensul opus. Noroc că în localitatea respectivă, un fel de punct „terminus”, fără tranzit, circulația este întotdeauna foarte redusă. Înaintea unei curbe de 90°, șoferul, fără a reduce viteza, cu capul întors spre una din pasagele de pe fotoliul din spate, îi suna tocmai: „Vezi ce repede am ajuns?” A pierdut însă din vedere tocmai lucrul cel mai important. Că la curba respectivă, volanul trebuie rotit spre stînga. Autoturismul a părăsit carosabilul, a scăpat de șanț, precum un armasar la o cursă de obstacole, a penetrat un gard, apoi, după ce a făcut ravagii printre straturile de ceapă și usturoi, a intrat în altă grădină. Nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, dacă gardul lui nea Vlad n-ar fi opus rezistență mai mare. Construit recent, din scînduri noi, bine bătute în cuie, el a constituit un obstacol serios. Bucata de lemn ruptă de mașină și transformată în suliță, în mersul ei haotic, sparge parbrizul și pătrunde în interior, exact în gîtul Ilenei, soția șoferului.

VICTOR BEDA

Lumea în care trăim

13 cu ghinion...

Pentru unii, cifra 13 este ghinionistă. Sînt și excepții, desigur. Unora le poartă noroc. Totul depinde de individ și de optica lui asupra vieții. În materie de „13” nu există regulă. Unii se tem de această cifră (la New York am locuit într-un hotel unde nu exista etajul „13” și nici camera „13”). Alții, dimpotrivă, o adoră, își leagă de ea speranțe. În sfîrșit, treabă personală.

Dar dacă indivizii își au obiceiurile lor — și bune și proaste — rachetele n-au aceleași reguli. Cred oare ele în 13? Sau mai exact ce le minuiesc? În orice caz, pentru „Pershing-2”, cunoscută și atît de mult discutată racheta americană „13” nu i-a purtat noroc. Dar iată faptele.

Duminică 19 iunie 1983, Baza Mc. Gregor, bază a armatei americane situată la sud de New Mexico. Aici are loc cea de a treisprezecea încercare a rachetei „Pershing-2”. Iarăși momente de așteptare, de tensiune. Nu este o simplă competiție, în care concurentul reușește sau nu reușește. Racheta aceasta reprezintă o investiție nu numai financiară, ci și politico-militară. Pe această rachetă se clădesc multe proiecte ale prezentului și viitorului. Iată de ce persoanele importante ce urmăreau experiența trăiau, cu nelinește, fiecare secundă. Două întrebări esențiale le chinuiau: va reuși experiența? Va fi atinsă ținta?

Se comunică rezultatul: Eșec! Stupoare generală! Nici de această dată, încercarea, a 13-a, nu a dat rezultatele așteptate!

Potrivit unui purtător de cuvînt al contrului de încercări de la Whete Sands, nereușita se datorește unor „anomalii în faza de zbor descendentă a rachetei, ceea ce va necesita o analiză ulterioară”. S-a instituit o anchetă. Nici un detaliu asupra acestui nou test nu va fi furnizat pînă ce ancheta nu va fi terminată.

Este și firesc. Dar nu asta este important. Esențial este rezultatul. Adică o nouă încercare nereușită. Mai precis, o ratare. Se poate rata un penalt, un corner, o lovitură liberă. Firește scorul meciului se viciază. Ratarea unei experiențe de acest tip, adică de omologare a unei rachete nucleare, are însă alte efecte. Căci „meciul” este de altă factură...

Cercetînd faptele, mai exact antecedentele, nu s-ar putea spune că a fost o simplă intimplare. Așa cum se știe (presa a relatat la timpul potrivit), primele testări ale rachetei „Pershing-2” au fost marcate de eșecuri totale. Și nici la cea de a 13-a încercare deficiențele n-au fost remediate.

Așadar, nici de data aceasta încercarea n-a reușit...

Ca să poată fi declarată operațională, racheta „Pershing-2” va fi supusă, în total, la 18 testări. 13 au și fost efectuate. Dar celelalte? Dacă nu vor reuși, ce se va intimpla?

Conform planurilor N.A.T.O. urmează ca 100 exemplare din acest tip de rachetă să fie amplasate în Republica Federală Germania începînd cu luna decembrie a acestui

an. Este un proiect nepopular, contestat de opinia publică. Impotriva instalării acestor rachete s-au pronunțat mase largi de oameni. Au avut loc uriașe demonstrații, marșuri, adunări populare la care au participat zeci și sute de mii de oameni atît în Germania occidentală cit și în alte țări vest-europene. Primăvara aceasta a fost martora unor manifestații de mari proporții. Oamenii au înțeles marele pericol pe care-l reprezintă pentru ei — în cazul unei conflagrații — însăși simpla prezență a acestor rachete.

A treisprezecea încercare n-a reușit. Urmează celelalte. Cum vor reuși?

Oamenii privesc cu nelinește aceste încercări și se întrebă pe bună dreptate, dacă n-ar fi mai bine să se renunțe nu numai la intenția amplasării acestor rachete, ci la însăși ideea fabricării lor. A lor, ca și a tuturor rachetelor nucleare care inultesc în fiecare zi arsenalele devenite suprasaturate de arme nucleare. Chiar și în prezent arsenalele dispun de arme nucleare capabile să distrugă întreaga omenire de zeci de ori. Atunci de ce mai trebuie altele? Ciudată idee de „siguranță”, de „echilibru”...

Oprirea fabricării armelor nucleare de orice tip, și în orice țară ar fi o hotărîre, un gest omenesc, poate cel mai uman din cite pot fi. Un gest, o hotărîre așteptată de ani de zile cu speranță de toate popoarele lumii.

Fabricarea fiecărei rachete, a fiecărei arme atomice înseamnă un pericol în plus pentru oameni. Să mai amintim că înseamnă totodată și uriașe fonduri materiale irosite?

„Washington Post” scria recent că numai pentru „servirea” celor 464 rachete de croazieră (care urmează să fie instalate împreună cu rachetele „Pershing-2” în Europa occidentală începînd cu sfîrșitul anului 1983), deci, subliniez, numai pentru servirea celor 464 rachete, vor trebui să fie aduși 20 000 de americani — militari și civili. Acest program de întreținere va costa un miliard de dolari pe an!

Fonduri uriașe irosite, pericole enorme pentru omenire. Se va înțelege la timpul potrivit aceasta?

În ceea ce mă privește, cifra 13 îmi este indiferentă. Nu mă emoționează nici mai mult decît 12 și nici mai puțin decît 14. Mă bucură totuși, ratarea nr. 13 a rachetei „Pershing-2”. Mă bucură deoarece sper că nu va apărea niciodată pe rampele de lansare din Europa. Chiar fără ea, amenințările impotriva umanității sînt teribile. Cu ea vor crește și mai mult.

Nu știu ce va fi la următoarea testare a rachetei. S-ar putea să se repete eșecul de la încercarea nr. 13 sau să izbutească. Sînt însă nelineștit mai puțin de soarta rachetei, cit de soarta omenirii. Europa și planeta nu mai au nevoie de încă o rachetă.

N-ar fi oare cazul să se pună punct, definitiv, acestei producții dăunătoare pentru Terra?

AL. PINTEA ■

Spectacolul informației

Memoria

preaudiovizuală

Luați cu vorba de cite minuni vin spre noi dinspre micul ecran, mai că trecem cu vederea pericolul pîndind la colitură. Nimeni nu s-a repezit la modul serios să arunce în uitare deprinderea de a citi și scrisul în sine, cel dus de omenire ca pe un bun de preț de la Gutenberg încoace. Zimbesc din bibliotecii miliardele de volume trecute prin sîrutul binefăcător al plumbului. Din colecții trag cu ochiul ziarele. O întrebare tot scapă printre dinți, lor, filii și fiicele tiparului: de noi și-or aduce aminte?

Citim, și-o să citim cit lumea, gîndim noi, precum simțim și ne zic meteorologii de pe bolta deprinderilor viitorului. O atare pomenire s-ar cuveni regăsită și în grija pentru păstrarea cărții.

Acidificare se numește cu un termen nu tocmai domestic boala ce ronțăie viața cărții. Între multe altele, desigur, gîndaci de Colorado cu felurite nume dînd iama și aici, cînd nu te aștepti. Acidul conținut în fibra de lemn din care ne facem hirtia, iată a trecut un veac și mai bine, atacă violent moleculă cu moleculă. Hirtia se lasă astfel devorată pe dinăuntru, intrînd în procesul ireversibil al deteriorării.

Vestea nu este dintre cele mai vesele posibile mai ales dacă privim spre ziua de mine, cînd tirul de azi abia identificat se poate transforma în canonadă. Ce ne facem?

Nu se stă cu mina în sin de bună seamă, de vreme ce soluții ingenioase și-au anulat disponibilitatea și eficiența. Tratamentul aplicat cărților și ziarelor luate prin surprindere de molima ce atentează la memoria noastră preaudiovizuală nu diferă cu nimic de cel aplicat în clinicile prin care, vrem nu vrem, ajungem fiecare, fără a avea chiar totdeauna norocul unor ochi și minți la site în drum exact pentru noi și ei cînd aveam mai mare nevoie. Tratatamentul curativ include preluarea fiecărei file în parte, prinderea ei între două grile de plastic, totul urmînd să stea într-o baie de tetraborat de sodiu. Bătrînele foi de cărți și ziar se improprietăresc cu un plus alcalin pentru orice eventuală intenție acidă agresivă. După uscarea, fiecare pagină este consolidată prin atașarea de folii poliamidice — mai fine decît hirtia japoneză.

Metodă bună dar în afara factorului care ne presează — viteza de lucru. În decursul unui an au fost salvate 54 000 de foi. Dar cînd o singură bibliotecă națională deține în rafturile ei cîteva milioane de file de publicații periodice și milioane de cărți aflate sub amenințarea mușcăturii veninoase a acidului, performanța rămîne datoare.

Un răspuns ceva mai animat s-ar contura în căutările celor de la NASA. Agenția este pe cale să pună la punct un procedeu sofisticat dar nu lipsit de avantaje, între care și acesta: cărțile supuse operației geriatrice rămîn intacte, fără a fi necesară dezmembrarea lor. Tratatamentul are loc într-un cheson uriaș unde sînt reproduse condiții similare celor din satelitul aflați pe orbită. Într-o primă fază, cinci mii de lucruri sînt introduse în simulatorul spațial, asigurîndu-se astfel uscarea lor în condiții de vid parțial. Timpul de menținere: două zile. Etapa a doua implică tratamentul foilor astfel uscate cu un produs gazos bazic. Impregnarea acestuia în fibre va avea ca rezultat neutralizarea acidului. Noua operație durează patru zile. Urmează faza postoperatorie, cum i-am spune noi, pacienții înrăiți, timp de 24 de ore are loc curățirea chesonului și reumidificarea cărților, readuse astfel la viață.

Sînt și abțineri, poate și voturi impotriva. Intervenția chirurgicală descrisă presupune pricepere și băgare de seamă: gazul utilizat este autoinflamabil în prezența oxigenului și a vaporilor de apă. Poate fi, acesta, un semn nconvenabil dar ce proces dorit se obține fără opintelii? Dar pe poarta spre ce ne frîmîntă pare a fi fost forțată.

ION D. GOIA ■

NEAGU UDROIU ■

Mondo umano?

Lewis și bomba

S-a născut în urmă cu 65 de ani în Brooklyn, cartier esențialmente industrial al New York-ului, cu peste trei milioane locuitori, în extremitatea occidentală a Long Island-ului. Enciclopediile mai spun că Brooklynul a fost fondat în 1636 de un olandez. Josias Jansen de Rapelje și soția lui, fiind primul cartier permanent din Long Island și, de asemenea, locul unde, în 1776, englezii l-au învins fără drept de apel pe înșurgenții americani. Cu timpul, cei născuți și crescuți în Brooklyn au căpătat unele particularități de pronunție.

Robert A. Lewis, căci despre el e vorba, a beneficiat de o instrucție mai aleasă iar în el doilea război mondial a ajuns în aviația americană urcînd pînă la gradul de căpitan. A figurat printre cei foarte mulți selecționați spre a pregăti sau executa primul atac atomic din istoria omenirii. De prios să mai spu-

nem că era vorba de o misiune strict secretă și că multă vreme nici măcar cei 12 membri ai echipajului Enola Gay — avionul care a avut la bord Băiețelul de 5 tone, inția bombă nucleară — n-au știut exact de ce se pregătesc atît de minuțios, care este rostul manevrei de întoarcere la 155 grade a avionului, imediat după aruncarea bombei, ce semnificație au măsurile de protejare a avionului la ducere și atîtea altele.

Una din cărțile ce au reconstituit destul de minuțios acest atac atomic — mai exact pregătirea lui în America, în alte locuri, precum Tinian — e vorba de Enola Gay (ce urmează să fie tipărită cînd de Editura politică) se referă, firește, în numeroase rânduri, și la Lewis. Fără a răpi din plăcerea de a-l descoperi pe căpitanul Bob în diferite ipostaze mă voi referi, aici, doar la două momente distincte ce-l au în prim plan. Mai intîi, e vorba de diferendul lui cu colonelul Paul Tibbets, care a comandat misiunea atomică, pentru cuvintele Enola Gay scrise pe acest avion cvadrimotor de tipul B-29. Bob susține răspicat că trebuia să i se ceară voie pentru a-l boteza astfel, deși e vorba de numele de fată al mamei superiorului și prietenului său — Tibbets.

Lui Bob, însă, i se părea că e vorba de avionul său ca și de echipajul său și credea că el va fi pilotul acestui avion care, cîntărînd 65 tone, ducînd 7 000 galoane combustibil, o bombă de 5 tone, cu un echipaj de 15 oameni va bombardat Hiroshima la 6 august 1945 ora 8,16 min, plouînd lumea în era atomică.

Al doilea eveniment se referă la jurnalul pe care Lewis l-a ținut foarte scrupulos în timpul executării atacului. Astfel, el a notat pînă și faptul că „va urma o scurtă pauză (în însemnările din jurnal) pe perioada în care bombardăm ținta”. În 1971, el și-a licitat jurnalul vinzîndu-l cu 37 000 dolari, iar cu banii obținuți a cumpărat marmură din care execută chiar el sculpturi religioase. Ulterior, în 1978, jurnalul l-a prelat un editor american, foarte bogat, Malcom Forbes, cu 85 000 dolari. Dar, puțini, foarte puțini, și-au amintit cuvintele scrise de Bob imediat după ora 8, 16 min., 6 august 1945: „Chiar dacă voi trăi 100 de ani nu voi uita niciodată aceste cîteva minute”. A murit zilele trecute, la 65 de ani, mereu urmărit de cosmarul acțiunii la care, din ordin, a participat.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Avioanele de pasageri

ale viitorului

Ne-am obișnuit așa de tare cu avioanele în forma lor clasică — aducînd mai mult sau mai puțin cu o pasare cu aripile întinse —, cit și cu materialele de construcție folosite curent, mai ales metalele, încît avem impresia că aceste elemente sînt date odată pentru totdeauna. În realitate însă, avînd în vedere înrăutățirea situației economice pe plan mondial, penuria de materii prime și de combustibil, constructorii de avioane se străduiesc să creeze aparate care să fie mai economice, dar fără scăderea calităților tehnice de zbor. Căci realizările importante de astăzi în producerea de noi materiale și progresul în domeniul tehnologiei constructive permit rezolvarea a numeroase probleme considerate pînă nu demult insolubile. De aceea, s-au putut crea, după cum informează revista americană „Science News”, proiecte interesante privind avionul de pasageri al viitorului.

Unul din aceste proiecte, realizat de firma „Lockhead”, amintește de frații siamezi, intrucît aparatul are două fuzelaje cu o aripă comună; un alt model al aceleiași firme este avionul cu aripă în formă de inel, de două ori mai ușor decît aripile obișnuite. Se efectuează probe de zbor și cu avionul „AD-1”, foarte asemănător cu o „foarfecă”. Aripa acestui avion în timpul decolării și aterizării este perpendiculară pe fuselaj, iar în timpul zborului se ascunde, pentru a reduce din rezistența frontală.

Scopul principal al noilor modele de avioane de pasageri este, după cum

aminteam la început, reducerea consumului de combustibil. În 1981, avioanele de pasageri de pe liniile americane de transport au ars în motoarele lor circa 30 de milioane de tone de carburant. Dacă s-ar reuși să se reducă consumul de combustibil fie și numai cu 5 la sută, multe linii aeriene deficitare ar deveni rentabile. În prezent, în construcția de avioane se iau în considerație toți factorii care influențează asupra consumului de carburanți: tipul motorului, greutatea materialelor de construcție, forma aparatului de zbor, durata exploatarei, posibilitatea folosirii circuitelor integrate pentru pilotarea în regim de zbor automat. În urma cercetărilor, s-a stabilit, de pildă, că motorul cu turbină cu opt sau zece palete ușoare al elicei este capabil să înlocuiască obișnuitele motoare cu reacție fără o micșorare substanțială a vitezei de zbor, însă consumul de carburanți ar putea scădea cu 20 la sută. Și acest tip se află în faza încercărilor.

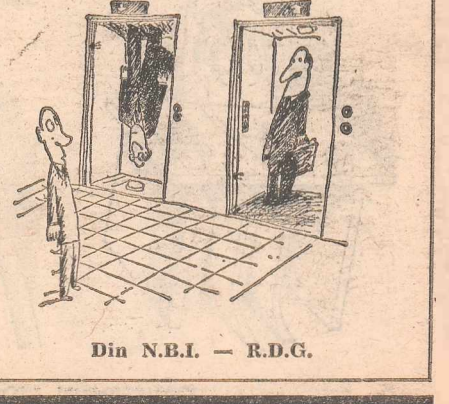
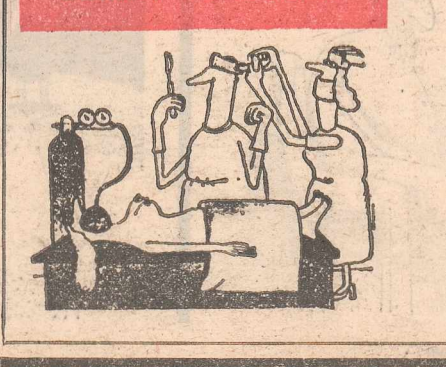
O economie de combustibil se poate obține și prin îmbunătățirea forme aerodinamice, în sensul reducerii rezistenței aerului. O astfel de îmbunătățire, aproape imperceptibilă, dar foarte importantă sînt „aripioarele” — niște prelungiri aproape verticale ale capetelor aripilor, menite să reducă rezistența frontală, deoarece împiedică curentul de aer care coboară de pe capătul aripilor să se transforme în vîrtej. Chiar și binecunoscutul avion „DC-10” este în prezent dotat cu astfel de „aripioare”.

Un mijloc de obținere a eficienței în ce privește combustibilul este scăderea greutății aparatului pe seama înlocuirii obișnuitelor aliaje metalice cu materiale compozite. E vorba de rețele de grafit, de sticlă sau de elemente mai complicate, inserate în plastic. Aceste alcătuiuri nu nu-

mai că sînt mai ușoare decît metalele, ci de multe ori sînt și mai trainice. Ele îmbină duritatea cu durabilitatea deosebită, nu sînt supuse coroziunii și nu se casează, așa cum se intimplă cu orice materiale îmbătrînite. Nu rareori construcțiile compozite pot fi alcătuite dintr-un număr mai mic de piese decît aceleași construcții făcute din metal. Dar aceste materiale au un cusur important: deocamdată sînt scumpe.

Firește, o bună parte din noile modele, destinate să devină avioanele de pasageri ale viitorului, sînt pînă în prezent doar pe hirtie și nu e sigur dacă vor da, toate, rezultatele așteptate. Dar fără îndoială că industria constructoare de avioane civile se va dezvolta de acum înainte în sensul acestor căutări.

Lumea se amuză

De pe toate

meridianele

Hoții nededați cu statistica

Englezul Charles Whitelaw nu are prea mare încredere în datele statistice publicate recent în Marea Britanie cu privire la criminalitate. Potrivit acestor date, probabilitatea ca locuința cetățeanului englez să fie prădată este foarte mică: în medie, acest lucru poate să se petreacă nu mai des de o dată la 40 de ani, sau o dată la 13 ani dacă cetățeanul locuiește în mahalalele rău famate ale Londrei. Încrederea lui Whitelaw în aceste cifre a fost zdruncinată de o tristă experiență personală: în ultimele 12 luni locuința fiicei lui a fost prădată de 5 ori. „Times”, care publică această știre, conchide că, probabil, răufăcătorii nu prea erau dedați cu datele statistice.

„Contravenientul aerian”

De curind, s-a încheiat procesul între Direcția Federală a Aviației din Statele Unite și californianul L. Walters. După cum scrie ziarul „International Herald Tribune”, vara trecută Walters s-a ridicat la înălțimea de 4300 de metri într-un șezlong, legat de 42 de baloane meteorologice. Instituția amintită l-a dat în judecată pe recordman, care, aterizând forțat, a deteriorat o rețea de înaltă tensiune. Originalul pilot a fost acuzat de zbor cu un vehicul aerian fără documentele și aprobările de rigoare, de crearea de structuri traficului aerian, de încălcarea regulilor privind legătura permanentă prin radio cu aeroportul și de punerea în pericol a vieții unuia din cetățeni. În cele următoare, instanța a acceptat propunerea de Walters că legea nu vrea aprobare specială pentru sarea cu șezlongul, dar a rețelălalte capete de acuzare și l-a condamnat pe „contravenientul aerian” la amendă.

Secretul campionului la maraton

Supermaratonul dintre orașele australiene Sydney și Melbourne a fost câștigat, spre surprinderea tuturor, de un alergător necunoscut, care lua pentru prima dată parte la întrecere: fermierul Cliff Young. Mirarea a fost cu atât mai mare cu cât Young a câștigat întrecerea într-o manieră categorică, întrecându-l pe ocupantul locului doi cu 25 de zile! Și dacă la toate acestea mai adăugăm și faptul că noul campion nu prea mai era la prima tinerțe, ba nici la a doua, avind în vârstă de 35 de ani, și că numărul de primăveri, putem explica de ce atât specialiștii, cât și marele public au ținut să afle secretul. Iar proaspătul pion — el a parcurs distanța de 150 de mile în timpul record de 5 zile, 23 de ore și 36 minute — nu s-a lăsat să afle mult rugat. El a arătat mai mult că nu bea, nu fumează și nu este insurat (și că nici nu are deloc de gând să se însoare). În ceea ce privește obișnuința de a alerga distanțe mari și de a-și menține o excelentă condiție fizică, aceasta a fost dobândită prin forța împrejurărilor: Young este nevoit să alerge zilnic de-a lungul și de-a latul plantațiilor sale pentru a alunga de pe ele animalele vecinilor.

ION CODRU ■

Casa „inteligentă”

Asemănătoare unui uriaș castel de ciocolată, „casa viitorului” construită în Florida, în sud-estul Statelor Unite, va fi vizitată, potrivit estimărilor, de aproape un milion de vizitatori în anul 1983. „Sculptec — casa inteligentă” promite să fie o atracție turistică, prototipul casei viitorului, o revoluție în arhitectură, fiind construită din materiale de avangardă și echipată cu computere și sisteme energetice ultramoderne.

Situată la șase kilometri de Orlando (Florida), Sculptec a fost concepută de Bob Masters și Stuart Gordon, care mai cooperaseră anterior pentru construirea casei futuriste Xanadu la Wisconsin Dells, în Middle-West, o bijuterie arhitecturală, care a atras în anul 1980 peste 85 000 de vizitatori.

Structura casei Sculptec este creată prin asamblarea unor profiluri obținute prin pulverizarea pe sabloane a unei materii plastice cu întărire rapidă, care este un excelent izolat termic, ce asigură o etanșeitate perfectă. Sculptec

va consuma mai puțin de un sfert din energia necesară pentru încălzirea și climatizarea unei case clasice de dimensiuni analoge. Structurile unei asemenea locuințe pot fi construite doar în câteva zile. „Camera mare” este o combinație de spații vaste deschise și de colțuri independente și intime, oferind posibilitatea de izolare. Spațiul deschis, amenajat foarte spectaculos, asociază elemente naturale ca pământul, o cascadă interioară, cu o tehnologie sofisticată, cum ar fi o „oază audio” cu cupola transparentă un fel de capitol construit pe un pedestal în centrul unui bazin cu apă.

Din camera mare se trece în centrul de comandă, denumit și „creierul casei”, pentru că de aici sunt supravegheate și coordonate diferitele sisteme indispensabile asigurării unui mediu de viață și unei anumite calități a vieții în interiorul Sculptec. De aici programe informatice, acționate manual sau vocal, reglează consumul de energie, controlează securitatea casei, asigură legătura electronică cu rețeaua națională și mondială de computere și de mass-media prin cablu, pentru activități de divertisment, educație și chiar muncă, pentru că experții apreciază că nu va trece multă vreme și munca va

putea fi efectuată chiar de la domiciliu.

În bucătăria informatizată, „creierul servitor”, evident un dispozitiv electronic sofisticat, verifică în permanentă proviziile disponibile, determină valoarea lor nutritivă și recomandă o selecție de meniuri echilibrate pentru fiecare masă, pe baza rețetelor favorite ale familiei. Există și o seră, unde sînt cultivate legume, arbori fructiferi și plante aromatice, tot timpul anului, într-un climat reglat permanent de computer. Nici copiii nu au fost uitați, existînd o întregă anexă destinată lor, și — nu e de mirare — majoritatea jocurilor ce se găsesc aici sînt electronice, asigurînd imbinarea judicioasă a distracției cu instruirea. Desigur că modul de realizare a casei viitorului lasă deocamdată deschise multe probleme: cine va putea achita costurile atât de ridicate, se pretează oare această idee la o aplicare pe scară largă, de pildă într-un oraș cu 20 de milioane de locuitori, etc. Oricum Sculptec rămîne o propunere pentru viitor. Și, desigur, o parte din componentele utopiei de azi vor face parte din viața noastră cotidiană de mîine.

ROMEO NADĂȘAN ■

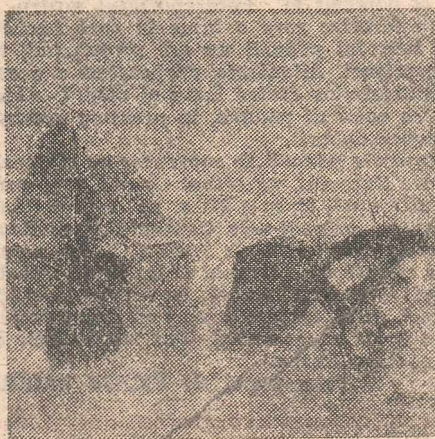
Cînd se încăieră leii...

Actul I. Cînd funcționarii firmei Renault au debarcat la Yokohama cu R 5-urile destinate pieței japoneze, au aflat că formalitățile vamale trebuie perfectate la un minuscul post situat la 200 km distanță. Apoi, pentru că la Yokohama nu existau parcaje disponibile, francezii au fost constrînși să închirieze un depozit care a fost conectat la rețeaua electrică și la cea de apă în decurs de... 14 luni! În fine, cînd francezii erau gata de vânzare, japonezii au decis că firmele automobilistice străine nu pot avea mai mult de 8 concesiuni în toată țara. Pentru actul al II-lea, scena se deplasează în Franța. La jumătatea lunii octombrie 1982 s-a hotărît ca toate videocasetofoanele japoneze care intrau în Franța să fie vămuite la Poitiers, un oraș din vestul țării, departe de orice port. Dar, pentru a ajunge în acest oraș încărcat de istorie, mărfurile aduse de la Le Havre nu puteau fi transportate decît cu camioane de mic tonaj, gara din Poitiers nedispunînd de instalații de descărcare a containerelor, autostrada fiind departe, iar parcajele pentru giganti TIR fiind inexistente.

Acest „dinte pentru dinte” franco-japonez nu este singurul și nici ultimul atac protecționist care a șubreziț zidurile destul de fisurate ale cetății comerțului mondial. Azi, mai bine de jumătate din produsele ce fac obiectul schimbului în lumea întreagă sînt protejate prin intervenții administrative. Așa cum arăta revista italiană „Europeo”, „un cocktail ale cărui ingrediente sînt protecționismul și liberul schimb domină planeta”.

De partea cealaltă a Canalului Minecii, cu sprijinul deschis al Comunității Economice Europene, Anglia a fixat cote la importurile de automobile, oțel, textile,

și încălțăminte și a blocat pătrunderea altor produse pe piața Albionului. Toate aceste reglementări constituie o flagrantă încălcare a principiilor GATT. În timp ce așază bariere în calea importurilor de oriunde, Anglia se plînge că un turism „Mini Metro” plătește în Spania o taxă de 36,7% din valoare, whisky-ul un impozit de 150% în Coreea de Sud, iar în

Brazilia biscuiții sînt supuși unor taxe de 185%.

Practicele protecționiste forțează limitele umorului. Pentru a submina exporturile de bere franceză în R.F.G., guvernul de la Bonn a descoperit o lege din 1516 care stipula că berea trebuie produsă doar din malț de orz. Or, francezii folosesc malțul din grâu dur, așa că... exporturile lor au scăzut de la 100 000 de hl în 1977 la 6 000 hl în 1982. În țările nordice, producătorii străini de bere și băuturi alcoolice sînt obligați să-și recupe-

reze sticlele goale. Astfel, recepțienții care au găzduit efervescenta apă minerală Perrier trebuie să facă drumul înapoi, spre sudul Franței. Spezele de transport sînt incluse în valoarea produsului al cărui preț crește nejustificat și-l face necompetitiv cu cele autohtone...

Aceste ingenioase sisteme de bariere au perturbat regulile comerțului, ducînd la situații pur și simplu groțesti. O bicicletă exportată în S.U.A. trebuie să fie conformă, punct cu punct, tuturor normelor (punct și punct) care cuprind un volum conținut într-o carte cu 150 pagini! În mixajul nefast dintre comerț și protecționism, nici un partener nu joacă onest. De la tribuna GATT reprezentanții țărilor industrializate cer bătîndu-se cu pumnii în piept liberalizarea comerțului, iar pe coridoarele S.U.A. încearcă să convingă Japonia să-și limiteze „voluntar” exporturile de automobile pentru a nu ingenuchea definitiv gigantul rînit din Detroit.

Situația nu este atât de gravă pentru S.U.A. care au o uriașă piață internă și vînd în exterior doar 10% din totalul bogatei lor producții și nici pentru Japonia care, împotriva tuturor aparențelor, nu exportă decît 14% din mărfurile produse. În Europa de vest, Franța și R.F.G. cu 22 și respectiv 27% sînt cele mai lovite.

Atîta risipă de ingeniozitate cu singurul și ridicolul scop de a-și pune bețe-n roate, acum, cînd omniaera are nevoie de tîmna minților capabile să o scoată din grota întunecată a recesiunii, este permisă și dureroasă. Păcat de această irosire de resurse financiare și umane, păcat că acest joc stupid de-a plătitul polițelor aglomerează arena mondială, și așa destul de plină cu lei și parale care tot timpul au ceva de disputat, de împărțit sau re-impărțit.

IOAN ROȘCA ■

Regula de trei simplă

Să privim lucrurile în față: războiul este o afacere în stil mărț, penetrarea pe „piața” inamicului realizîndu-se prin distrugerea acestuia cu maximum de eficiență. Adică: rapid, cu cheltuieli minime și cu profit maxim. Aceasta în teorie. Războiul poate dura însă mult și bine, investițiile riscă să fie enorme (fapt intrat, fără drept de apel, în tradiție) iar distrugerea totală și definitivă a inamicului se poate menține în zona ambiguității. Argumentele de bun simț privind înlocuirea concurenței prin zdrobirea reciprocă pe cîmpul de luptă cu o competiție între mărfuri, inteligente, inițiative spornice și altele asemenea rezistă vag în fața apetitului catastrofal de a se reduce totul la scara unei explozii planetare. În consecință se practică înarmarea traversîndu-se, cu o glorioasă mahmură, dilemele, dilemele, defecțiuni tehnice și un haos contabil demn de cauza aleasă.

De curind, printre temele spinoase ale panopliei războiului viitorului a revenit, în tromba, numitul Copperhead. Este vorba de un proiectil „inteligent” susținut de o rachetă în stare să ghideze o rază laser spre un obiectiv inamic în mișcare. Mă rog. „Cazul Copperhead” a umplut un dosar voluminos, pasiunile pro sau contra au fost acumulate sub formă de procese verbale, sute de metri de stenograme includ, pentru eternitate, milioanele de vorbe emise în diverse dueli oratorice, dar asta nu contează, ci faptele. În pofida vorbelor din care rezultă că obuzul este scump și ineficient el se produce. „International Herald Tribune”, notează, într-un stil săltăret, dramatismul cazului: „Copperhead este începutul unei lumi noi a munițiilor”, a afirmat subsecretarul de la armată, James R. Ambrose, explicînd în timpul unui interviu de ce el și ceilalți au respins sfatul de a abandona această armă. Copperhead trebuie însă să demonstreze că va funcționa pe cîmpul de luptă. „Există probleme inerente la această armă, în special laserul, care probabil nu pot fi rezolvate”, se spune în documentele testelor de teren făcute de armată în 1979.

Se afirmă că rezultatele mai impresonante ale testelor recente au fost obținute în condiții controlate care nu pot fi asigurate în cursul luptei.

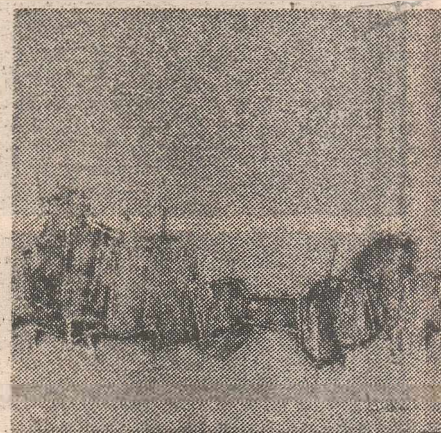
J. Ambrose a arătat că a auzit lucruri neplăcute despre testele cu Copperhead, dar după ce a examinat arma a tras concluzia că „este fundamental bună”. El a dat vina pe furnizorul armei, Martin Marietta Corp., că „nu acordă o atenție meticuloasă liniei de producție”.

„Nu pot să afirm că performanța furnizorului este faimoasă”, a spus J. Ambrose, care a adăugat că s-au obținut îmbunătățiri importante în ultimii trei ani.

J. Ambrose a menționat că i-a spus furnizorului, „indiferent ce prevede contractul, puteți și ar trebui să faceți o treabă mai bună. Arma asta ar trebui să atingă între 80 și 90% din ținte”.

Întreprinderea Martin Marietta a fost de acord, a spus J. Ambrose, și a contînat să înlocuiască piesele necorespunzătoare pînă cînd la testele recente s-a obținut o acuratețe de 90% sau mai mult. Furnizorul a promis de asemenea să livreze 30 462 proiectile pentru Copperhead pentru suma de 1 658 000 000 dolari sau circa 54 428 dolari pentru fiecare bucată. Proiectilul va fi tras dintr-un obuzier de 155 mm. „Sînt o groază de bani, a exclamat J. Ambrose, dar obiectul pe care încerci să-l distrugi costă 1 milion sau 2 milioane dolari”.

Așa, da. Ceva parale, oricît de puține, se pot scoate dacă afacerea cu un bombardament zdravăn se pune pe picioare. Este adevărat că un bombardament inteligent riscă să devină super-inteligent prin trecerea pragului nuclear. Risc admis și calculat. Efectele sale? Sînt cunoscute. „OMS Information” notează negru pe alb: „Calculînd consecințele a trei situații ipotetice, experții au ajuns la concluzia că „folosirea armelor inteligente în luptă ar antrena foarte probabil o rapidă escaladare spre un război total, în cursul cărora ar fi utilizate toate armele din arsenalele nucleare ale lumii”. „Scenariile” reținute ar fi următoarele: 1. Explozia unei bombe unice de megatonă deasupra unui oraș de mărimea Londrei, spun ei, ar face „peste un milion și jumătate de victime și un număr echivalent de răniți”. 2. Un război care ar

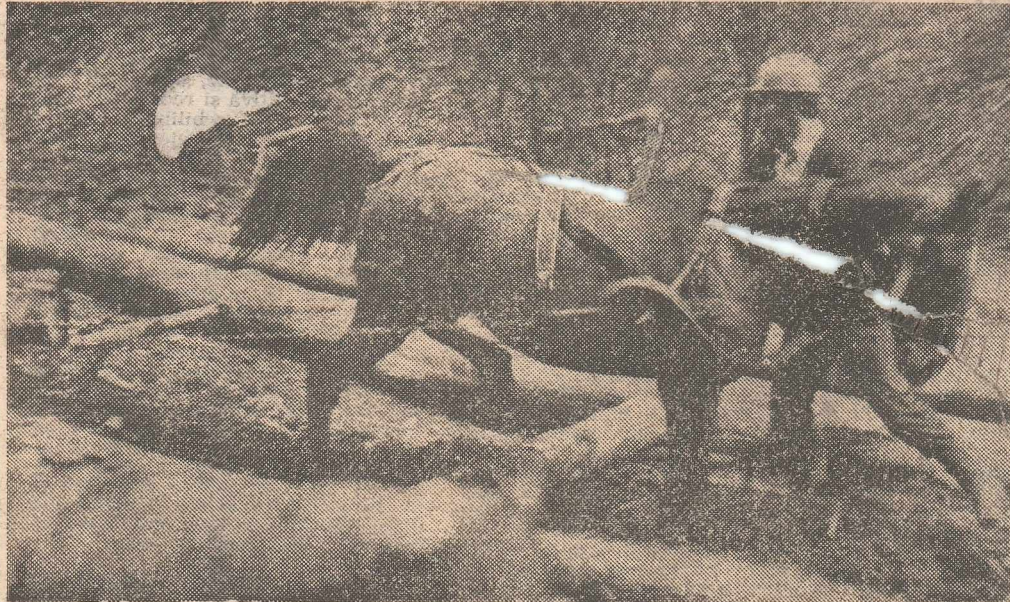
comporta folosirea unor arme tactice mai mici, avind o putere totală de 20 megatone și limitate la obiective militare situate în Europa centrală, ar provoca „circa 9 milioane de morți și de răniți grav, din care peste 8 milioane din cadrul populației civile”, precum și un „număr sensibil egal de răniți mai ușor”. Adică 18 milioane de victime. 3. Un război nuclear total, avind o putere de 10 000 megatone, adică aproximativ jumătate din stocul actualment estimat de arme nucleare explodînd „în proporție de 90% în Europa, Asia și America de Nord și de 10% în Africa, America Latină și Oceania” ar face „1 150 000 000 de morți și 1 100 000 000 răniți”.

Cu alte cuvinte, jumătate din locuitorii Pămîntului ar fi victime imediate. Un asemenea calcul impune apelul la „regula de trei simplă”: dacă la o investiție de 600 de miliarde de dolari pe an (cit costă în prezent înarmările) obținem moartea a jumătate din populația Terrei, cit trebuie investit pentru a menaja întreaga populație? Tot suma respectivă. Dar în direcție... contrară.

RADU BUDEANU ■

Lumea se amuză

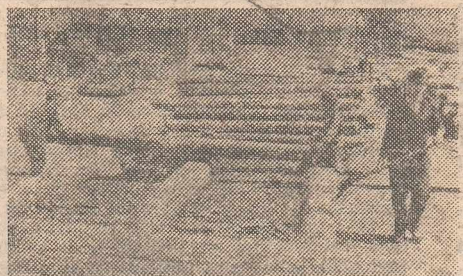

Totdeauna, pădurea noastră

Pădurez și avuțiile ei, pădurea și oamenii ei... Fotoreportajul nostru, realizat la Voivodeasa, în Bucovina, deschide ferestre spre o lume în care bărbăția, mai mult decât oriundă, este la ea acasă. Peisajul pădurii nu are profunzimi, întocmai cum sufletul oamenilor ei nu are ascunzișuri. Adevărata profunzime a acestui peisaj ru se poate realiza decât pe drumul fabulos dintre lemn și vioară. Abia atunci înțelegem că pădurez are un suflet și că oamenii pădurii, în preajma acestui suflet, trăiesc o viață înăltare la fiecare copac doborât.

Am întâlnit prin locurile unde cîntecele pădurii se contopesc cu cîntecele muncii, mai exact în sectorul de exploatare Sucevița, pe Mihai Caurii, inginerul șef al U.F.E.T. Rădăuți, împodobit cu Ordinul Muncii clasa a III-a, pe Andrei Husdup, inginer, șef de sector, pe Mircea Pașcaniuc, președintele Comitetului sindicatului al U.F.E.T. Rădăuți, pe Ioan Chiraș, tehnician principal, pe Stelian Chiraș, șeful Fabricii de cherestea Sucevița, oameni care cunosc bine lemnul și îl ajută să iasă în rosturile sale moderne. Și, mai erau lângă ei muncitori care, cu ajutorul drujbelor, al tractoarelor și bucului prieten al omului, calul, croiesc și un nou drum peste munte, între bazinul Voivodeasa și Vețeu. Un drum ce va uni și două monumente ale istoriei noastre, minăstirea Sucevița de minăstirea Putna.

Fotoreportaj de VICTOR RADULESCU

Flacăra, Redacția, București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan, Cornel Nistorescu - 26 00, Tudor Octavian - 25 59, Ion D. Goia - 25 66) ; secția cultură-învățămînt (George Arion, Elena Ghera - 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Niță, Horia Pătrașcu, Tania Radu - 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu - 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu - 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban - 21,30) ; Audiențe - 25 58 ; sector știință-istorie (N. Grigore Mărășanu, Liviu Timbus - 25 66 ; Cici Iordache-Adam - 14 53) ; secția urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoia - 21,28, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Constantin Dragomir - 21,28, Dumitru Graur, Sorin Postolache - 14 53, Dan Birlădeanu - 21,23, Mircea Popp - 25 69, 20 72, Vasile Măneac - 25 28) ; secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43, redactor șef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24 ; redactor-șef - 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU